

CODUL CIVIL
Publicat în Buletinul Oficial nr. 1 din 1 iulie 1981

Lista actelor modificatoare:

- 1. 31 decembrie 1989** - Decretul-Lege nr. 9/1989 privind abrogarea unor acte normative, publicat în Buletinul oficial nr. 9 din 31 decembrie 1989;
- 2. 1 octombrie 1992**, cu intrare în vigoare la 30 noiembrie 1992 - Legea nr. 105/1992 privind reglementarea raporturilor de drept internațional privat, publicată în Monitorul Oficial nr. 245 din 1 octombrie 1992;
- 3. 26 martie 1996**, cu intrare în vigoare la 24 iunie 1996 - Legea nr. 7/1996 cadastrului și a publicității imobiliare, publicată în Monitorul Oficial nr. 61 din 26 martie 1996;
- 4. 24 noiembrie 1998**, cu intrare în vigoare la 23 ianuarie 1999 - Legea nr. 213/1998 privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia, publicată în Monitorul Oficial nr. 448 din 24 noiembrie 1998;
- 5. 25 ianuarie 2000** - O.G. nr. 9/2000 privind nivelul dobânzii legale pentru obligații bănești, publicată în Monitorul Oficial nr. 26 din 25 ianuarie 2000;
- 6. 2 octombrie 2000**, cu intrare în vigoare la 2 ianuarie 2001 - O.U.G. nr. 138/2000 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial nr. 479 din 2 octombrie 2000;
- 7. 29 decembrie 2000** - O.U.G. nr. 290/2000 privind modificarea art. IX din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 138/2000 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă și pentru abrogarea Ordonanței Guvernului nr. 13/1998 privind modificarea și completarea Codului de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial nr. 706 din 29 decembrie 2000

TITLUL PRELIMINAR
DESPRE EFECTELE ȘI APLICAREA LEGILOR ÎN GENERE

Art. 1.

Legea dispune numai pentru viitor; ea n-are putere retroactivă (c. civ. 1589, 1911).

Art. 2.

Numai imobilele aflătoare în cuprinsul teritoriului României ¹⁾ sînt supuse legilor române, chiar cînd ele se posedă de străini.

Legile relative la starea civilă și la capacitatea persoanelor urmăresc pe români, chiar cînd ei își au reședința în străinătate.

Forma exterioră a actelor e supusă legilor țării unde se face actul (c. civ. 885, 1773, 1789).

(articol abrogat de la 30 noiembrie 1992 prin art. 183 din Legea nr. 105/1992 - publicată la 1 octombrie 1992)

1) A se vedea:

- Legea nr. 363/1947 pentru constituirea Statului Român în Republica Populară Română - M.Of. nr. 300 bis din 30 decembrie 1947;

- Constituția Republicii Socialiste România din 1965 - B.Of. nr. 1 din 21 august 1965.

1. A se vedea, cu privire la calitatea de cetățean al R.S.R.: Legea nr. 24/1971 a cetățeniei române - B.Of. nr. 157 din 17 decembrie 1971, cu modificările ulterioare.

2. A se vedea, cu privire la calitatea de străin: Legea nr. 25/1969 privind regimul străinilor în Republica Socialistă România B.Of. nr. 146 din 17 decembrie 1969, republicată în B.Of. nr. 57 din 18 mai 1972, cu modificările ulterioare.

3. A se vedea Legea nr. 86/1945 pentru Statutul Naționalităților - M.Of. nr. 30 din 7 februarie 1945, cu modificările ulterioare.

Art. 3.

Judecătorul care va refuza de a judeca, sub cuvînt că legea nu prevede, sau că este întunecată sau neîndestulătoare, va putea fi urmărit ca culpabil de denegare de dreptate.

Art. 4.

Este oprit judecătorului de a se pronunța, în hotărîrile ce dă, prin cale de dispoziții generale și reglementare, asupra cauzelor ce-i sînt supuse (c. civ. 1201).

Art. 5.

Nu se poate deroga prin convenții sau dispoziții particulare ¹⁾, la legile care interesează ordinea publică și bunele moravuri (c. civ. 620, 702, 728, 803, 839, 965 alin. II, 968, 1008, 1010, 1089, 1338, 1339, 1471, 1492, 1495 alin. 11, 1498, 1513, 1636, 1689, 1838).

1) Acte juridice unilaterale.

CARTEA I Despre persoane

CARTEA II Despre bunuri și despre osebitele modificări ale proprietății

CARTEA III Despre diferitele moduri prin care se dobîndește proprietatea

CARTEA I
DESPRE PERSOANE

Titlul I Despre drepturile civile și despre naturalizare

Titlul II Despre actele stării civile

Titlul III Despre domiciliu

Titlul IV Despre absenți, adică cei care lipsesc de la locul lor

Titlul V Despre căsătorie

Titlul VI Despre despărțenie

Titlul VII Despre paternitate și despre filiațiuni

Titlul VIII Despre adopție

Titlul IX Despre puterea părintească

Titlul X Despre monoritate, despre tutelă și despre emancipare

Titlul XI Despre majoritate, despre interdicție și despre consiliul judiciar

Titlul I

DESPRE DREPTURILE CIVILE ȘI DESPRE NATURALIZARE

Capitolul I Despre bucurarea de drepturile civile și despre naturalizare

Capitolul II Despre pierderea drepturilor civile prin pierderea calității de român

Capitolul I
Despre bucurarea de drepturile civile și despre naturalizare

Art. 6-16. (Abrogate prin art. 54 al Legii din 24.II.1924 privitoare la dobîndirea și pierderea naționalității române).

Capitolul II
Despre pierderea drepturilor civile prin pierderea calității de român

Art. 17-20. (Abrogate prin art. 54 al Legii din 24.II.1924 privitoare la dobândirea și pierderea naționalității române).

Titlul II
DESPRE ACTELE STĂRII CIVILE

Art. 21-86. (Abrogate prin art. 124 al Legii din 25.II.1928 privitoare la actele stării civile).

Titlul III
DESPRE DOMICILIU

Art. 87-97. (Abrogate expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954, pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice; în ceea ce privește abrogarea art. 93, a se vedea și art. 16, 21 și 105 ale Constituției Republicii Populare Române din 13.IV.1948).

Titlul IV
DESPRE ABSENȚI, ADICA CEI CARE LIPSESC DE LA LOCUL LOR

Capitolul I Despre absența prezumată

Capitolul II Despre declararea absenței

Capitolul III Despre efectele absenței

Capitolul IV Despre privergherea copiilor minori ai tatălui care a dispărut

Capitolul I
Despre absența prezumată

Art. 98-100. (Abrogate implicit prin Legea nr. 173 din 4.III.1941 pentru declararea morții prezumate a celor dispăruți, și, în mod expres, prin Decretul nr. 339 din 23.XI.1948 privitor la declararea morții prezumate a celor dispăruți cu ocazia războiului, în afara zonei interioare).

Capitolul II
Despre declararea absentei

Art. 101-105. (Abrogate implicit prin Legea nr. 173 din 4.III.1941 pentru declararea morții prezumate a celor dispăruți, și, în mod expres, prin Decretul nr. 339 din 23.XI.1948 privitor la declararea morții prezumate a celor dispăruți cu ocazia războiului, în afara zonei interioare).

Capitolul III
Despre efectele absentei

Art. 106-123. (Abrogate implicit prin Legea nr. 173 din 4.III.1941 pentru declararea morții prezumate a celor dispăruți, și, în mod expres, prin Decretul nr. 339 din 23.XI.1948 privitor la declararea morții prezumate a celor dispăruți cu ocazia războiului, în afara zonei interioare).

Capitolul IV
Despre privergherea copiilor minori ai tatălui care a dispărut

Art. 124-126. (Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Titlul V DESPRE CĂSĂTORIE

Capitolul I Despre însușirile și condițiile necesare spre a se putea săvârși căsătoria

Capitolul II Despre formalitățile relative la celebrarea căsătoriei

Capitolul III Despre opoziții la căsătorie

Capitolul IV Despre cereri de nulitate a căsătoriei

Capitolul V Despre obligațiile ce izvorăsc din căsătorie

Capitolul VI Despre drepturile și datoriile respective ale soților

Capitolul VII Despre desfacerea căsătoriei

Capitolul VIII Despre a doua căsătorie

Capitolul I

Despre însușirile și condițiile necesare spre a se putea săvârși căsătoria

Art. 127-133. (Abrogate expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954, pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice; în ce privește abrogarea art. 131. și art. 133, a se vedea și art. 16, 21 și 105 din Constituția Republicii Populare Române din 13.IV.1948).

Art. 134.

Cetățeanul român nu se poate căsători cu o străină și nici cetățeanul român nu se poate căsători cu un străin, fără autorizația Prezidiului Marii Adunări Naționale (*articol abrogat de la 31 decembrie 1989 prin art. unic pct. 18 din Decretul-Lege nr. 9/1989*)

* Art. 134. Cod civil a fost abrogat prin Legea din 15 martie 1906. Textul în vigoare, mai sus citat, a fost introdus prin Decretul nr. 80/1950 pentru modificarea art. 134, 139 și 166 C. civ. - B.Of. nr. 31 din 31 martie 1950.

1) În prezent, autorizația prevăzută de text se dă de către Președintele Republicii Socialiste România.

Art. 135-138.

(Abrogate prin Legea din 15.III.1906).

Art. 139.

(Abrogat prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Art. 140.

(Abrogat prin Legea din 15.III.1906).

Art. 141.

(Abrogat prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Art. 142.

(Abrogat prin Legea din 15. III.1906).

Art. 143-150.

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul II

Despre formalitățile relative la celebrarea căsătoriei

Art. 151-152.

(Abrogate prin art. 124 al Legii din 25.II.1928 privitoare la actele stării civile).

Capitolul III
Despre opoziții la căsătorie

Art. 153-161.

(Abrogate prin art. 124 al Legii din 25.II.1928 privitoare la actele stării civile).

Capitolul IV
Despre cereri de nulitate a căsătoriei

Art. 162-184.

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul V
Despre obligațiile ce izvorăsc din căsătorie

Art. 185-193.

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul VI
Despre drepturile și datoriile respective ale soților

Art. 194-196.

(Abrogate expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice; în ce privește abrogarea art. 195 și art. 196, a se vedea și art. 16, 21 și 105 ale Constituției Republicii Populare Române din 13.IV.1948).

Art. 197-208.

(Abrogate prin Legea nr. 96 din 20.IV.1932 privitoare la ridicarea incapacității civile a femeii măritate).

Capitolul VII
Despre desfacerea căsătoriei

Art. 209.

(Abrogat prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul VIII
Despre a doua căsătorie

Art. 210.

(Abrogat prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Titlul VI

DESPRE DESPĂRȚENIE

Capitolul I Despre cauzele despărțeniei

Capitolul II Despre despărțenie pentru cauză determinată

Capitolul III Despre despărțenia prin consimțământul mutual

Capitolul IV Despre efectele despărțeniei

Capitolul I **Despre cauzele despărțeniei**

Art. 211-213.

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Art. 214.

(Abrogat implicit prin Legea nr. 18 din 12.II.1948 pentru modificarea Codului de procedură civilă - drept urmare a abrogării exprese a art. 254-276 din c. civ. - și abrogat expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Art. 215.

(Abrogat prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul II **Despre despărțenie pentru cauză determinată**

Art. 216-233.

(Abrogate prin art. 78 al Legii nr. 394 din 23.VI.1943 pentru accelerarea judecăților).

Art. 234.

(Abrogat prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1948).

Art. 235-240.

(Abrogate prin art. 78 al Legii nr. 394 din 23.VI.1943 pentru accelerarea judecăților).

Art. 241-242.

(Abrogate prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1948 pentru modificarea Codului de procedură civilă).

Art. 243-245.

(Abrogate prin art. 78 al Legii nr. 394 din 23.VI.1943 pentru accelerarea judecăților).

Art. 246-248.

(Abrogate prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1948 pentru modificarea Codului de procedură civilă).

Art. 249-250.

(Abrogate implicit prin Legea nr. 18 din 12.II.1948, pentru modificarea Codului de procedură civilă - drept urmare a modificării art. 613 c. proc. civ. - și abrogate expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Art. 251-253.

(Abrogate prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1948 pentru modificarea Codului de procedură civilă).

Capitolul III **Despre despărțenia prin consimțământul mutual**

Art. 254-267.

(Abrogate prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1948 pentru modificarea Codului de procedură civilă).

Art. 268.

(Abrogat implicit prin Legea din 29.X.1877 asupra atribuțiilor ministerului public și expres prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1948 pentru modificarea Codului de procedură civilă).

Art. 269-270.

(Abrogate prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1948 pentru modificarea Codului de procedură civilă).

Art. 271-272.

(Abrogate implicit prin Legea din 29.X.1877 asupra atribuțiilor ministerului public și expres prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1948 pentru modificarea Codului de procedură civilă).

Art. 273-276.

(Abrogate prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1918 pentru modificarea Codului de procedură civilă).

Capitolul IV
Despre efectele despărțeniei

Art. 277.

(Abrogat prin Legea nr. 429 din 4.VI.1945 pentru abrogarea art. 277 c. civ.).

Art. 278.

(Abrogat prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Art. 279.

(Abrogat prin Legea din 15.III.1906).

Art. 280-284.

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Art. 285.

(Abrogat prin art. VI al Legii nr. 18 din 12.II.1948 pentru modificarea Codului de procedură civilă).

Titlul VII

DESPRE PATERNITATE ȘI DESPRE FILIAȚIUNI

Capitolul I Despre filiațiunea copiilor legitimi născuți sau concepuți în căsătorie

Capitolul II Despre dovedirea filiațiunii copiilor legitimi

Capitolul III Despre copiii naturali

Capitolul I

Despre filiațiunea copiilor legitimi născuți sau concepuți în căsătorie

Art. 286-291.

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul II

Despre dovedirea filiațiunii copiilor legitimi

Art. 292-303.

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul III
Despre copiii naturali

Art. 304-308.

(Abrogate prin art. 22 al Decretului nr. 130 din 2.IV.1949 pentru reglementarea condiției juridice a copilului natural).

Titlul VIII
DESPRE ADOPTIE

Art. 309-320.

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Art. 321-322.

(Abrogate prin Legea din 15.III.1906).

Art. 323.

(Abrogat prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 privitor la punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Art. 324.

(Abrogat prin Legea din 15.III.1906).

Titlul IX
DESPRE PUTEREA PĂRINTEASCĂ

Art. 325-341.

(Abrogate expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului Familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice; în ceea ce privește abrogarea art. 327-335, 338 și 340. a se vedea și art. 16, 21 și 105 ale Constituției Republicii Populare Române din 13.IV.1948).

Titlul X
DESPRE MINORITATE, DESPRE TUTELA ȘI DESPRE EMANCIPARE

Capitolul I Despre minoritate

Capitolul II Despre tutelă

Capitolul III Despre emancipare

Capitolul I
Despre minoritate

Art. 342.

(Abrogat prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul II
Despre tutelă

Art. 343-420.

(Abrogate expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice; în ceea ce privește abrogarea art. 343, 345-348, 350-353, 357-358 și 383, a se vedea și art. 16, 21 și 105 ale Constituției Republicii Populare Române din 13.IV.1948).

Capitolul III
Despre emancipare

Art. 421-433.

(Abrogate prin art. V al Decretului nr. 185 din 30.IV.1949 pentru modificarea și abrogarea unor dispoziții privitoare la majorat, la capacitate în materia contractelor de muncă și emancipare).

Titlul XI
DESPRE MAJORITATE, DESPRE INTERDICȚIE ȘI DESPRE CONSILIUL JUDICIAR

Capitolul I Despre majoritate
Capitolul II Despre interdicție
Capitolul III Despre consiliile judiciare

Capitolul I
Despre majoritate

Art. 434.

(Abrogat prin art 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

Capitolul II
Despre interdicție

Art. 435-457.

(Abrogate expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice; în ceea ce privește abrogarea art. 452, a se vedea și art. 16, 21 și 105 ale Constituției Republicii Populare Române din 13.IV.1948).

Capitolul III
Despre consiliile judiciare

Art. 458-460.

(Abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

CARTEA II
DESPRE BUNURI ȘI DESPRE OSEBITELE MODIFICARI ALE PROPRIETATII

Titlul I Despre distincțiunea bunurilor

Titlul II Despre proprietate

Titlul III Despre uzufruct, despre uz și despre abitațiune

Titlul IV Despre servituți

Titlul I

DESPRE DISTINȚIUNEA BUNURILOR

Art. 461.

Toate bunurile sînt mobile sau imobile (c. civ. 2, 462 urm., 472 urm., 489 urm., 1295, 1315 urm., 1685, 1727 urm., 1751, 1824 urm., 1895 urm., 1909).

Capitolul I Despre imobile

Capitolul II Despre mobile

Capitolul III Despre bunuri în raportul lor cu cei ce le posedă

Capitolul I **Despre imobile**

Art. 462.

Bunurile sînt imobile sau prin natura lor, sau prin destinația lor, sau prin obiectul la care ele se aplică (c. civ. 2, 463-465 al. I, 468-470, 471, 482-499, 576, 717, 718, 760, 765, 770, 771, 773, 783, 894, 902-903, 995, 1108, 1166, 1295, 1315, 1327, 1348, 1349, 1366, 1496, 1517, 1660, 1721, 1729, 1737-1745, 1746 și urm., 1777, 1818, 1895).

Art. 463.

Fondurile de pămînt și clădirile sînt imobile prin natura lor (c. civ. 464, 465, 469, 470).

Art. 464.

Morile de vînt, sau de apă, așezate pe stîlpi, sînt imobile prin natura lor (c. civ. 462).

Art. 465.

Recoltele care încă se țin de rădăcini, și fructele de pe arbori, neculese încă, sînt asemenea imobile.

Îndată ce recoltele se vor tăia și fructele se vor culege, sînt mobile (c. civ. 463, 466, 472 și urm., 972, 1295, 1730).

Art. 466.

Arborii ce se taie devin mobile (c. civ. 465, 473 și 529 și urm.).

Art. 467.

Animalele ce proprietarul fondului dă arendașului pentru cultură, sînt imobile pe cît timp li se păstrează destinația lor (c. civ. 462, 468).

* Dispozițiile art. 467 au devenit inaplicabile în urma Legii nr. 187/1945 pentru înfăptuirea reformei agrare M.Of. nr. 68 bis din 23 martie 1945, cu modificările ulterioare.

A se vedea în acest sens și Decizia Ministerului Agriculturii nr. 1204 din 3 septembrie 1947 - M.Of. nr. 202/1947.

Art. 468.

Obiectele ce proprietarul unui fond a pus pe el pentru serviciul și exploatarea acestui fond sînt imobile prin destinație.

Astfel sînt imobile prin destinație, cînd ele s-au pus de proprietar pentru serviciul și exploatarea fondului:

- animalele afectate la cultură;
- instrumentele arătoare;
- semințele date arendașilor sau colonilor parțiani ¹⁾;
- porumbii din porumbărie;
- lapinii ²⁾ ținuți pe lîngă casă;
- stupii cu roi;
- peștele din iaz (heleștee);
- teascurile, căldările, alambicurile, căzile și vasele;
- instrumentele necesare pentru exploatarea fierăriilor,
- fabricilor de hîrtie și altor uzine;
- paiele și gunoaiele.

Mai sînt imobile prin destinație toate efectele mobiliare ce proprietarul a așezat către fond în perpetuu (c. civ. 462, 469, 1750, 1824).

1) Dijmași. În ce privește “semințele date arendașilor sau colonilor parțiani”, a se vedea nota de la art. 467.

2) Iepuri de casă.

Art. 469.

Proprietarul se presupune că a așezat către fond în perpetuu efecte mobiliare ¹⁾, cînd acestea sînt întărite cu gips, var sau ciment, sau cînd ele nu se pot scoate fără a se strica sau deteriora, sau fără a strica sau deteriora partea fondului către care sînt așezate.

Oglinzile unui apartament se presupun așezate în perpetuu, cînd parchetul pe care ele stau este una cu boaseria ²⁾ camerei.

Aceasta se aplică și la tablouri și alte ornamente.

Statuile sînt imobile cînd ele sînt așezate înadins; chiar cînd ele s-ar putea scoate fără fractură sau deteriorare (c. civ. 468, 1325, 1750, 1824).

1) Lucruri mobile.

2) Lemnăria care îmbracă pereții interiori ai unei încăperi.

Art. 470.

Urloaiiele sau țevile ce servesc pentru conducerea apelor la un fond de pămînt, sau la vreo casă, sînt imobile și fac parte din proprietățile la care servesc (c. civ. 462).

Art. 471.

Sînt imobile prin obiectul la care se aplică: uzufructul lucrurilor imobile, servituțile; acțiunile care tind a revendica un imobil (c. civ. 462, 517, 565, 576, 1750).

Capitolul II **Despre mobile**

Art. 472.

Bunurile sînt mobile prin natura lor, sau prin determinarea legii (c. civ. 461, 465 alin. 11, 466, 473-474, 482-488, 504-516, 718, 772, 773, 783, 827, 894, 911, 918, 972, 995, 1316, 1587, 1593, 1685, 1718, 1721, 1726-1736, 1751, 1909).

Art. 473.

Sînt mobile prin natura lor, corpurile care se pot transporta de la un loc la altul, atît acele care se mișcă de sine precum sînt animalele, precum și cele care nu se pot strămuta din loc decît prin o putere străină, precum sînt lucrurile neînsuflețite (c. civ. 472).

Art. 474.

Sînt mobile prin determinarea legii, obligațiile și acțiunile care au de obiect sume exigibile sau efecte mobiliare ¹⁾, acțiunile sau interesele în companii de finanțe, de comerț sau de industrie, chiar și cînd capitalul acestor companii constă în imobile.

Aceste acțiuni sau interese se socot ca mobile numai în privința fiecărui din asociați și pe cît timp ține asociația.

Sînt asemenea mobile prin determinarea legii, veniturile perpetue sau pe viață asupra statului sau asupra particularilor (c. civ. 472, 1639 urm.).

1) Lucruri mobile.

Capitolul III

Despre bunuri în raportul lor cu cei ce le posedă

Art. 475.

Oricine poate dispune liber de bunurile ce sînt ale lui, cu modificările stabilite de legi.

Bunurile care nu sînt ale particularilor sînt administrate și nu pot fi înstrăinate decît după regulile și formele prescrise anume pentru ele (c. civ. 480 și urm., 1296, 1306, 1706, 1801 și urm., 1845).

* Norme speciale cu privire la dreptul de dispoziție asupra bunurilor care nu formează obiectul proprietății socialiste sînt stabilite prin:

- Codul familiei - Legea nr. 4/1953, B.Of. nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în B.Of. nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare (art. 35);

- Legea nr. 4/1973 privind dezvoltarea construcției de locuințe și vînzarea de locuințe din fondul de stat către populație - B.Of. nr. 46 din 31 martie 1973, republicată în B.Of. nr. 121 din 31 decembrie 1980 (art. 5, 46-50, 52);

- Legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale - B.Of. nr. 135 din 1 noiembrie 1974, cu modificările ulterioare (art. 30, 31, 32, 34);

- Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar B.Of. nr. 138 din 5 noiembrie 1974 (art. 13 alin. 3 și 4, art. 32-36, 44-50);

- Legea nr. 63/1974 a ocrotirii patrimoniului cultural național al Republicii Socialiste România - B.Of. nr. 137 din 2 noiembrie 1974, cu modificările ulterioare (art. 16, 18, 20 și 22);

- Decretul prezidențial nr. 53/1975 privind categoriile de bunuri culturale care nu fac parte din patrimoniul cultural național și criteriile de avizare de către Comisia Centrală de Stat a Patrimoniului Cultural Național pentru trimiterea lor peste graniță B.Of. nr. 33 din 4 aprilie 1975 (art. 3);

- Decretul nr. 472/1971 privind Fondul Arhivistic Național al Republicii Socialiste România - B.Of. nr. 164 din 30 decembrie 1971, republicat în B.Of. nr. 155 din 10 decembrie 1974 (art. 26, 28, 29, 48, 55);

- Decretul nr. 223/1974 privind reglementarea situației unor bunuri - B. OF. nr. 152 din 6 decembrie 1974, cu modificările ulterioare (art. 1-3);

- Legea nr. 4/1980 privind obligația cadrelor de conducere din activitatea economico-socială și a altor activiști de partid și de stat de a declara bunurile de valoare, proprietate personală - B.Of. nr. 90 din 22 octombrie 1980 (art. 3 și 4);

- Decretul nr. 841/1964 pentru reglementarea iesirii din indiviziune a statului - B.Of. nr. 1 din 3 ianuarie 1965 (art. 1-10); - Decretul nr. 443/1972 privind navigația civilă B.Of. nr. 132 din 23 noiembrie 1972, cu modificările ulterioare (art. 12-14, 19-22, 72, 75-79);

- Codul aerian - Decretul nr. 516, B.Of. nr. 56 din 30 decembrie 1953; cu modificările ulterioare (art. 9 alin. 3 și 4);

- Decretul nr. 321/1956 privind dreptul de autor B.Of. nr. 18 din 27 iunie 1956, cu modificările ulterioare (art. 3, 4, 6, 7, 8, 14, 16, 18, 37, 38);

- Decretul nr. 144/1958 privind reglementarea eliberării autorizațiilor de construire, reparare și desființare a construcțiilor, precum și a celor referitoare la înstrăinările și împărțelile terenurilor cu sau fără construcții B.Of. nr. 15 din 29 martie 1958, cu modificările ulterioare (art. 11 și 12);

- Decretul nr. 210/1960 privind regimul mijloacelor de plată străine, metalelor prețioase și pietrelor prețioase B.Of. nr. 8 din 17 iunie 1960 republicat în B.Of. nr. 56 din 17 mai 1972, cu modificările ulterioare (art. 1 alin. 1, art. 9, 12, 13, 16, 18, 19 lit. a, art. 25, 26, 27);

- Decretul nr. 244/1978 privind regimul metalelor prețioase și pietrelor prețioase - B.Of. nr. 63 din 15 iulie 1978 (art. 2 alin. 2, art. 4, 14-17, 19, 22, 23, 24, 27, 29-33);

- Decretul nr. 233/1974 privind unele drepturi și obligații ale cetățenilor români care realizează venituri în valută B.Of. nr. 165 din 26 decembrie 1974, republicat în B.Of. nr. 81 din 11 octombrie 1980;

- Decretul nr. 189/1977 privind unele măsuri referitoare la încheierea actelor juridice cu caracter patrimonial de către personalul din organele centrale și locale de stat și obștești, precum și din alte instituții de stat B.Of. nr. 54 din 28 iunie 1977;

- Decretul nr. 367/1971 privind regimul armelor munițiilor și materiilor explozive - B.Of. nr. 135 din 26 octombrie 1971, republicat în B.Of. nr. 21 din 8 martie 1976.

Art. 476.

Drumurile mari, drumurile mici și ulițele care sînt în sarcina statului, fluviile și râurile navigabile sau plutitoare, țărmurile, adăugirile către mal și locurile de unde s-a retras apa mării, porturile naturale sau artificiale, malurile unde trag vasele și îndeobște toate părțile din pămîntul României, care nu sînt proprietate particulară, sînt considerate ca dependențe ale domeniului public (c. civ. 478, 495 și urm., 582, 646, 647, 1844).

În urma transformărilor succesive ale structurii statului și dreptului nostru nu mai există domeniu public și privat, ci numai fondul unic al proprietății socialiste de stat. A se vedea art. 6 din Constituția Republicii Populare Române din 1948 Legea nr. 114, M.Of. nr. 87 bis din 13 aprilie 1948; art. 7 din Constituția Republicii Populare Române din 1952 B.Of. nr. 1 din 27 septembrie 1952; art. 7 din Constituția Republicii Socialiste România din 1965 - B.Of. nr. 1 din 21 august 1965, republicată în B.Of. nr. 167 din 27 decembrie 1974, cu modificările ulterioare.

Art. 477.

Toate averile vacante și fără stăpîni, precum și ale persoanelor care mor fără moștenitori, sau ale căror moșteniri sînt lepădate, sînt ale domeniului public **) (c. civ. 538, 616, 648, 652, 680, 696).

1. Bunurile arătate în cuprinsul articolului 477 sînt proprietate de stat. A se vedea și nota de la art. 476.

2. A se vedea și:

- Decretul nr. 111/1951 privind reglementarea situației bunurilor de orice fel supuse confiscării, confiscate, fără moștenitori sau fără stăpîn, precum și a unor bunuri care nu mai folosesc instituțiilor bugetare B.Of. nr. 81 din 27 iulie 1951 (art. 1 lit. d) și Instrucțiunile Ministerului Finanțelor nr. 6491, B.Of. nr. 101 din 8 octombrie 1951;

- Decretul nr. 40/1953 privitor la procedura succesorală notarială - B.Of. nr. 2 din 22 ianuarie 1953, republicat în B.Of. nr. 25 din 7 decembrie 1960.

Art. 478.

Porțile, zidurile, șanțurile, întăriturile piețelor de război și ale fortărețelor fac și ele parte din domeniul public.

Aceste lucruri reintră în comerț cînd nu mai servesc la uzul public (c. civ. 476, 647, 1844, 1845):

1. Cu privire la "domeniul public" a se vedea nota de la art. 476.

2. Dispoziția alin. 2 al art. 478 trebuie socotită implicit abrogată față de reglementarea legală în vigoare privitoare la bunurile care sînt proprietate de stat.

Art. 479.

Poate avea cineva asupra bunurilor, sau un drept de proprietate, sau un drept de folosință, sau numai servitute (c. civ. 480 și urm., 517 și urm., 565 și urm., 576 și urm., 1720).

1. Dreptul de folosință prevăzut de text se referă la uzufruct, uz, abitație drept de administrare directă sau drept de folosință asupra unor bunuri proprietate de stat ori cooperatistă sau proprietate a persoanelor fizice.

2. Cu privire la dreptul de folosință asupra unor bunuri proprietate de stat constituit în favoarea unor organizații cooperatiste sau a unor persoane fizice a se vedea:

- Decretul nr. 409/1955 privind reglementarea transmiterii bunurilor proprietatea statului - B.Of. nr. 26 din 23 septembrie 1955, cu modificările ulterioare;

- Decretul nr. 244/1955 privind reglementarea transmiterii unor bunuri imobile proprietatea statului către unitățile cooperatiste - B Of. nr. 18 din 30 iunie 1955;

- Decretul nr. 444/1953 cu privire la transmiterea unor terenuri agricole rezerve de stat - în folosință veșnică unor gospodării agricole colective și în proprietatea unor țărani muncitori cu pământ puțin și familii numeroase - B.Of. nr. 43 din 28 octombrie 1953;

- Legea nr. 4/1973 privind dezvoltarea construcției de locuințe și vânzarea de locuințe din fondul de stat către populație - B.Of. nr. 46 din 31 martie 1973, republicată în B.Of. nr. 121 din 31 decembrie 1980;

- Legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale - B.Of. nr. 135 din 1 noiembrie 1974 cu modificările ulterioare (art. 30 alin. 3).

3. Cu privire la dreptul de folosință asupra unor bunuri proprietate cooperatistă constituit în favoarea unor persoane fizice sau juridice a se vedea:

- Statutul cooperativei agricole de producție, aprobat prin Decretul nr. 346, B.Of. nr. 105 din 4 octombrie 1977 (art. 4);

- Statutul asociației economice intercooperatiste, aprobat prin Decretul nr. 346, B.Of. nr. 105 din 4 octombrie 1977 (art. 9 alin. 3).

4. Cu privire la dreptul de folosință constituit asupra unor bunuri proprietate a persoanelor fizice a se vedea:

- Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar B.Of. nr. 138 din 5 noiembrie 1974 (art. 45).

5. Cu privire la dreptul de administrare directă a se vedea:

- Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat - B.Of. nr. 56 din 12 iulie 1978.

Titlul II

DESPRE PROPRIETATE

Art. 480.

Proprietatea este dreptul ce are cineva de a se bucura și a dispune de un lucru în mod exclusiv și absolut, însă în limitele determinate de lege (c. civ. 475, 479, 481 și urm., 489 și urm., 585, 586, 620 și urm., 841 și urm., 1001, 1002, 1306, 1310).

1. Potrivit Constituției, proprietatea în Republica Socialistă România are următoarele forme: proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție care este fie proprietatea de stat asupra bunurilor aparținând întregului popor, fie proprietatea cooperatistă - asupra bunurilor aparținând fiecărei organizații cooperatiste (art. 5, 6, 9 alin. 1, 2 și 4, art. 10), anumite bunuri fiind exclusiv proprietate de stat (art. 7); proprietatea personală (art. 36 și art. 9 alin. 3); proprietatea țăranilor care nu se pot asocia în cooperative agricole de producție asupra pământului pe care îl lucrează ei înșiși și familiile lor, asupra uneltor folosite în acest scop și asupra animalelor de muncă și de producție (art. 11 alin. 1); proprietatea meșteșugarilor asupra atelierelor proprii (art. 11 alin. 2).

2. În conformitate cu reglementările în vigoare, proprietatea organizațiilor obștești - altele decât cele cooperatiste - este în principiu asimilată, sub raportul regimului juridic, cu proprietatea cooperatistă, iar proprietatea persoanelor juridice - altele decât cele socialiste - cu proprietatea persoanelor fizice.

3. Cu privire la regimul juridic al unor bunuri proprietate de stat prevăzute în art. 7 din Constituție a se vedea și:

- Codul silvic - Legea nr. 3 B.Of. nr. 28 din 30 decembrie 1962, republicat în B.Of. nr. 22 din 8 februarie 1969, cu modificările ulterioare;

- Legea nr. 4/1972 privind gospodărirea pădurilor aflate în administrarea directă a comunelor - B.Of. nr. 42 din 24 aprilie 1972;

- Legea nr. 8/1974 a apelor - B.Of. nr. 52 din 4 aprilie 1974 cu modificările ulterioare;

- Legea nr. 13/1974 a drumurilor - B.Of. nr. 107 din 31 iulie 1974, cu modificările ulterioare;

- Legea nr. 12/1974 privind piscicultura și pescuitul - B.Of. nr. 106 din 30 iulie 1974

- Legea nr. 26/1976 privind economia vînatului și vînătoarea - B.Of. nr. 99 din 12 noiembrie 1976.

4. Cu privire la regimul juridic al proprietății cooperatiste a se vedea:

- Decretul nr. 133/1949 pentru organizarea cooperăției - B.Of. nr. 15 bis din 2 aprilie 1949, republicat în B.Of. nr. 74 din 5 iulie 1951 cu modificările ulterioare;
 - Legea nr. 14/1968 privind organizarea și funcționarea cooperăției meșteșugărești - B.Of. nr. 64 din 15 mai 1968 și Statutul Uniunilor Cooperativelor Meșteșugărești din Republica Socialistă România din 7-9 martie 1968, republicat în B.Of. nr. 182, Partea a III-a din 15 noiembrie 1976 Legea nr. 6/1970 cu privire la organizarea și funcționarea cooperăției de consum
 - B.Of. nr. 80 din 10 iulie 1970 și Statutul organizațiilor cooperăției de consum din 9-10 aprilie 1970 - B.Of. nr. 42, Partea a III-a din 17 martie 1976;
 - Statutul cooperativei agricole de producție aprobat prin Decretul nr. 346, B.Of. nr. 105 din 4 octombrie 1977;
 - Statutul uniunilor cooperativelor agricole de producție, aprobat prin Decretul nr. 346, B.Of. nr. 105 din 4 octombrie 1977;
 - Statutul-model al cooperativei meșteșugărești și al cooperativei de invalizi din 7-9 martie 1968 republicat în B.Of. nr. 182, Partea a III-a din 5 noiembrie 1976;
 - Statutul asociației economice intercooperatiste, aprobat prin Decretul nr. 346, B.Of. nr. 105 din 4 octombrie 1977.
5. Cu privire la formele de proprietate socialistă care au apărut în procesul de apropiere între proprietatea de stat și proprietatea cooperatistă a se vedea:
- Statutul cooperării și asocierii cooperativelor agricole de producție cu unități de stat sau ale cooperăției de consum, aprobat prin Decretul nr. 346, B.Of. nr. 105 din 4 octombrie 1977;
 - Statutul cooperării în producție între întreprinderi industriale de stat și cooperative meșteșugărești, aprobat prin Decretul nr. 72, B.Of. nr. 20 din 16 martie 1978, cu modificările ulterioare;
 - Decretul nr. 32/1980 cu privire la organizarea direcțiilor generale pentru agricultură și industrie alimentară județene și a municipiului București, precum și a consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste - B.Of. nr. 9-10 din 1 februarie 1980, cu modificările ulterioare.
6. Cu privire la proprietatea producătorilor agricoli cu gospodării individuale din localitățile necooperativizate a se vedea:
- Statutele asociațiilor producătorilor agricoli cu gospodării individuale din localitățile necooperativizate; Statutul asociației crescătorilor de bovine și ovine din localitățile necooperativizate; Statutul asociației pomicultorilor din localitățile necooperativizate, aprobate prin Decretul nr. 245, B.Of. nr. 59 din 13 iulie 1978.

Art. 481.

Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afară numai pentru cauză de utilitate publică și primind o dreaptă și prealabilă despăgubire (c. civ. 475, 480, 597, 616).

Cu privire la dispozițiile cuprinse în art. 481, a se vedea:

- Constituția Republicii Socialiste România (art. 12);
- Decretul nr. 545/1958 privind reglementarea amplasării construcțiilor, precum și a trecerii în proprietatea statului a terenurilor și construcțiilor necesare efectuării unor lucrări sau a unor acțiuni de interes de stat - B.Of. nr. 41 din 30 decembrie 1958, cu modificările ulterioare (art. 5);
- Legea nr. 19/1968 cu privire la regimul juridic al terenurilor fără construcții din perimetrul constructibil al municipiilor și orașelor - B.Of. nr. 81 din 24 iunie 1968;
- Legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale - B.Of. nr. 135 din 1 noiembrie 1974, cu modificările ulterioare (art. 34);
- Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar - B.Of. nr. 138 din 5 noiembrie 1974 (art. 45);
- Legea nr. 63/1974 a ocrotirii patrimoniului cultural național al Republicii Socialiste România - B.Of. nr. 137 din 2 noiembrie 1974, cu modificările ulterioare (art. 16 alin. 2);
- Decretul nr. 76/1950 pentru producerea, transportul, distribuția și vânzarea energiei electrice - B.Of. nr. 31 din 31 martie 1950, cu modificările ulterioare (art. 23);
- Decretul nr. 467/1979 privind evaluarea construcțiilor, terenurilor și plantațiilor ce se preiau, cu plată, în proprietatea statului prin expropriere sau în alte cazuri prevăzute de lege - B.Of. nr. 3 din 4 ianuarie 1980;
- Legea nr. 10/1974 privind rechizițiile - B.Of. nr. 54 din 6 aprilie 1974 (art. 19 lit. b).

Art. 482.

Proprietatea unui lucru mobil sau imobil dă drept asupra tot ce produce lucrul și asupra tot ce se unește, ca accesoriu, cu lucrul, într-un mod natural sau artificial. Acest drept se numește: drept de accesiune (c. civ. 480, 483 și urm., 629, 645, 903 și urm., 1324 și urm., 1396, 1750, 1777, 1824).

Capitolul I Despre dreptul de accesiune asupra celor produse de lucru
Capitolul II Despre dreptul de accesiune asupra celor unite și încorporate cu lucrul

Capitolul I
Despre dreptul de accesiune asupra celor produse de lucru

Art. 483.

Fruitele naturale sau industriale ale pământului, fructele civile, sporul animalelor (prășila), se cuvin proprietarului în puterea dreptului de accesiune (c. civ. 483, 484; 522 și urm., 1730 pct. 1).

Art. 484.

Fruitele produse din vreun lucru nu se cuvin proprietarului, decât cu îndatorire din parte-i de a plăti semănăturile, arăturile și munca pusă de alții (c. civ. 483, 494, 524, 552, 997).

Art. 485.

Posesorul nu câștigă proprietatea fructelor decât când posedă cu bună-credință; la cazul contrariu, el este dator de a înapoia produsele, împreună cu lucrul, proprietarului care-l revendică (c. civ. 486, 487, 494, 522, 523, 525, 994 și urm., 1090, 1846 și urm., 1898, 1909).

Art. 486.

Posesorul este de bună-credință când posedă ca proprietar în puterea unui titlu translativ de proprietate, ale cărui viciuri nu-i sînt cunoscute (c. civ. 485, 487, 494, 995, 997, 1854 și urm., 1858, 1890, 1894, 1898).

Art. 487.

El încetează de a fi cu bună-credință din momentul când aceste viciuri îi sînt cunoscute (c. civ. 486, 994).

Capitolul II
Despre dreptul de accesiune asupra celor unite și încorporate cu lucrul

Art. 488.

Tot ce se unește și se încorporează cu lucrul se cuvine proprietarului lucrului potrivit regulilor statornicite mai jos (c. civ. 482, 489 și urm., 903, 1325).

Secțiunea I Despre dreptul de accesiune relativ la lucrurile imobile

Secțiunea II Despre dreptul de accesiune relativ la lucrurile mișcătoare

Secțiunea I

Despre dreptul de accesiune relativ la lucrurile imobile

Art. 489.

Proprietatea pământului cuprinde în sine proprietatea suprafeței și a suprafeței lui (c. civ. 480, 490 și urm., 579, 607 și urm., 610, 612, 613, 620).

Potrivit art. 7 din Constituție, bogățiile de orice natură ale subsolului constituie proprietate de stat.

Art. 490.

Proprietarul poate face asupra pământului toate plantațiile și clădirile ce găsește de cuviință, afară de excepțiile statornicite la capul ¹⁾, care tratează despre servituți (c. civ. 480, 489, 492, 576 și urm., 607 și urm., 1776).

1) Lemnăria care îmbracă pereții interiori ai unei încăperi.

Art. 491.

Proprietarul poate face sub fața pământului toate construcțiile și săpăturile ce găsește de cuviință, și trage din ele toate foloasele ce acestea ar produce, afară de modificările prescrise de legi și regulamente privitoare la mine, precum și de legile și regulamentele polițienești (c. civ. 480, 489, 490, 492, 538, 607 și urm., 610, 612, 613, 620).

1. A se vedea, de asemenea, nota de la art. 489.

2. Termenii "legile și regulamentele polițienești" nu mai corespund cu dispozițiile legale în vigoare.

Art. 492.

Orice construcție, plantație sau lucru făcut în pământ sau asupra pământului, sînt prezumate a fi făcute de către proprietarul acelui pământ cu cheltuiala sa și că sînt ale lui, pînă ce se dovedește din contra (c. civ. 463, 489, 493, 1202).

Art. 493.

Proprietarul pământului care a făcut construcții, plantații și lucrări, cu materiale străine, este dator să plătească valoarea materialelor. El mai poate fi osîndit, după împrejurări, pentru o asemenea urmare și la plata de daune-interese. Dar proprietarul materialelor n-are drept a le ridica (c. civ. 492, 494, 499, 515, 998, 999, 1084, 1909).

Dispozițiile cu caracter general cuprinse în art. 493 nu pot aduce atingere regulilor speciale care asigură ocrotirea proprietății socialiste de stat.

Art. 494.

Dacă plantațiile, construcțiile și lucrările au fost făcute de către o a treia persoană cu materialele ei, proprietarul pământului are dreptul de a le ține pentru dînsul, sau de a îndatora pe acea persoană să le ridice.

Dacă proprietarul pământului cere ridicarea plantațiilor și a construcțiilor, ridicarea va urma cu cheltuiala celui ce le-a făcut; el poate chiar, după împrejurări, fi condamnat la daune-interese pentru prejudiciile sau vătămările ce a putut suferi proprietarul locului.

Dacă proprietarul voiește a păstra pentru dînsul acele plantații și clădiri, el este dator a plăti valoarea materialelor și prețul muncii, fără ca să se ia în considerație sporirea valorii fondului, ocazionată prin facerea unor asemenea plantații și construcții. Cu toate acestea, dacă plantațiile, clădirile și operele au fost făcute de către o a treia persoană de bună-credință, proprietarul pământului nu va putea cere ridicarea sus-ziselor plantații, clădiri și lucrări, dar va avea dreptul sau de a înapoia valoarea materialelor și prețul muncii, sau de a plăti o sumă de bani egală cu aceea a creșterii valorii fondului (c. civ. 766, 771, 997, 1076, 1084).

A se vedea, de asemenea, nota de la art. 493.

Art. 495.

Creșterile de pământ ce se fac succesiv și pe nesimțite la malurile fluviului și ale râurilor se anumesc aluviune. Eluviunea este în folosul proprietarului riveran, cînd e vorba de un fluviu sau rîu navigabil, plutitor sau neplutitor, cu îndatorire însă pentru proprietar de a lăsa, pe pământul său, drumul trebuitor pentru conducerea vaselor (c. civ. 476 și urm., 482, 488, 496 și urm., 587).

-
1. Potrivit art. 7 din Constituție, apele, fără distincție, constituie proprietate de stat; în consecință, dreptul proprietarului riveran - prevăzut de art. 495, cu privire la aluviune - nu mai poate fi recunoscut, în prezent, întrucât ar aduce atingere regulilor care asigură ocrotirea proprietății socialiste de stat.
 2. A se vedea și Legea nr. 8/1974 a apelor - B.Of. nr. 52 din 4 aprilie 1974, cu modificările ulterioare.

Art. 496.

Tot ale proprietarului riveran sînt și pămînturile lăsate de apele curgătoare, cînd ele se retrag pe nesimțite de la unul din țărmuri și se îndreaptă către celălalt țărm; proprietarul țărmului de unde apa s-a retras profită de aluviune, fără ca proprietarul țărmului opus să poată reclama pămîntul cel pierdut.

Acest drept nu are loc în privirea pămînturilor părăsite de apa mării (c. civ. 476, 495).

A se vedea, de asemenea, nota de la art. 495.

Art. 497.

Aluviunea nu are loc în privirea lacurilor, heleșteelor și a iazurilor; proprietarul lor conservă totdeauna pămîntul acoperit de apă, cînd ea este la înălțimea scurgerii heleșteului, iazului, chiar dacă cîtimea apei ar scădea în urmă; și viceversa, proprietarul iazului nu cîștigă nici un drept asupra pămîntului riveran ce se acoperă de apa iazului cînd urmează vărsături extraordinare (c. civ. 495, 1847).

A se vedea, de asemenea, nota de la art. 493.

Art. 498.

Dacă un fluviu sau rîu, navigabil sau nu, rupe deodată o parte mare, și care se poate recunoaște, de pămînt, și o lipește la pămîntul unui alt proprietar, acea parte rămîne a cui a fost pămîntul de la care s-a rupt; însă dacă se va reclama în termen de un an (c. civ. 476, 495, 1894).

Termenul de un an, înăuntrul căruia art. 498 mărginește dreptul de a reclama, nu poate fi socotit aplicabil în cazul în care pămîntul constituie proprietate de stat. A se vedea în acest sens nota de la art. 1844.

Art. 499.

Insulele și prundurile, care se formează în albia fluviilor și a rîurilor navigabile sau plutitoare, sînt ale statului, dacă nu i se opune titlu sau prescripție (c. civ. 476).

1. Prescripția achizitivă nu poate fi opusă în ce privește bunurile care constituie proprietate de stat. A se vedea în acest sens și nota de la art. 1844.

2. A se vedea și nota de la art. 495.

Art. 500.

Insulele și prundurile, care se formează în rîurile nenavigabile și neplutitoare, sînt ale proprietarului țărmului pe care ele s-au format; dacă insula formată trece peste jumătatea rîului, atunci fiecare proprietar riveran are dreptul de proprietate asupra părții de insulă ce se întinde spre el, pornind de la jumătatea rîului.

Art. 500 poate fi socotit implicit abrogat, întrucît toate apele, fără distincție, constituie proprietate de stat (art. 7 din Constituție) și, ca atare, în toate cazurile, urmează să se facă aplicarea art. 499.

Art. 501.

Dacă un râu sau fluviu, formându-și un braț nou, taie și înconjoară pământul unui proprietar riveran, și face prin acest chip o insulă, proprietarul nu pierde pământul ce s-a transformat în insulă, chiar dacă el s-a făcut de un fluviu sau de un râu navigabil sau plutitor (c. civ. 476, 499).

A se vedea nota de la art. 495.

Art. 502.

Dacă un fluviu sau un râu își face un nou curs părăsind vechea sa albie, această albie se împarte între proprietarii mărginari. ndac-o

* Art. 502 poate fi socotit implicit abrogat față de dispozițiile art. 7 din Constituție, care prevăd că apele constituie proprietate de stat.

Art. 503.

Orice animale sau zburătoare sălbatice trec în cuprinsul nostru se fac ale noastre, pe cât timp rămân la noi, afară numai dacă asemenea trecere s-a ocazionat prin fraude sau prin artificii (c. civ. 468, 998, 1898).

1. A se vedea, de asemenea, nota de la art. 493.

2. A se vedea și Legea nr. 26/1976 privind economia vînatului și vînătoarea B.Of. nr. 99 din 12 noiembrie 1976.

Secțiunea II

Despre dreptul de accesiune relativ la lucrurile mișcătoare ¹⁾

1) A se vedea nota de la art. 493.

Art. 504.

Dacă două lucruri a doi deosebiți stăpîni s-au unit împreună încît amîndouă formează un singur tot, dar se pot despărți și conserva fiecare în parte după despărțire, atunci totul format este al proprietarului lucrului care constituie partea principală, rămînînd el dator a plăti celuilalt proprietar prețul lucrului ce a fost unit cu principalul (c. civ. 473, 505 și urm.).

Art. 505.

Este principal acela din două lucruri, pentru uzul sau pentru ornamentul, pentru completarea căruia a servit unirea celuilalt lucru (c. civ. 504, 506, 508 și urm., 511 și urm.).

Art. 506.

Cînd însă lucrul unit este mult mai de preț decît lucrul principal, și cînd el s-a unit fără știrea proprietarului, acesta poate cere despărțirea și restituirea lucrului unit, chiar dacă ar rezulta din despărțire oarecare vătămare lucrului către care el a fost unit (c. civ. 504 și urm., 728).

Art. 507.

Dacă din cele două lucruri unite pentru a forma un singur tot, nici unul nu poate fi privit ca accesoriu al celuilalt, atunci acela este considerat ca principal care va fi mai mare în valoare. Dacă valoarea ambelor lucruri ar fi mai tot aceeași, atunci lucrul cel mai mare în volum va fi considerat ca principal (c. civ. 504 și urm., 511, 512).

Art. 508.

Dacă un meșter sau altcineva a întrebuițat materia care nu era a sa și a făcut un lucru nou; atunci proprietarul materiei întrebuițate are dreptul de a reclama lucrul format din ea, plătiind

prețul muncii, atît cînd acel obiect ar putea cît și cînd el n-ar putea reveni în starea primitivă (c. civ. 484, 509 și urm., 514, 515, 997, 1478).

Art. 509.

Dacă însă manopera ar fi atît de importantă încît ar întrece cu mult valoarea materiei întrebuițate, atunci munca lucrătorului va fi considerată ca parte principală, și lucrătorul va avea dreptul de a reține lucrul format, plătind proprietarului prețul materiei (c. civ. 508, 514 și urm., 1478).

Art. 510.

Cînd cineva a întrebuițat în parte materia care era a sa, și în parte materia străină, pentru a forma un lucru nou, fără ca nici o parte din materie să-și fi pierdut cu totul ființa, și dacă acele materii nu se mai pot despărți fără vătămare sau pagubă, atunci lucrul format se cuvine ambilor proprietari, celui dintîi în proporție cu materia ce era a sa, și celuilalt în proporție cu materia sa și cu prețul muncii sale (c. civ. 506 și urm., 511 și urm., 728, 1388 și urm.).

Art. 511.

Cînd un lucru s-a format din amestecarea mai multor materii cu diferiți stăpîni din care nici una nu poate fi considerată ca materie principală, atunci proprietarul, în neștiința cărui a urmat amestecarea, poate cere desfacerea lor, dacă ea este cu puțință a se desface.

Dacă materiile amestecate nu se mai pot despărți fără vătămare sau pagubă, atunci lucrul format se cuvine tuturor stăpînilor, fiecărui însă în proporție cu cîtimea, calitatea și valoarea materiilor lui, întrebuițate la facerea acelui lucru (c. civ. 512 și urm., 728 și urm., 1388 și urm.).

Art. 512.

Dacă materia unui din proprietari ar covîrși pe cealaltă materie prin valoare și cantitate, atunci proprietarul materiei mai cu preț va putea cere lucrul format prin amestecare, plătind însă celuilalt proprietar prețul materiei sale (c. civ. 505 și urm., 511, 513 și urm.).

Art. 513.

Cînd lucrul format rămîne comun între proprietarii materiilor din care s-a format, atunci lucrul se va vinde prin licitație și prețul se va împărți (c. civ. 506 și urm., 510, 511, 728, 1388 și urm.).

Art. 514.

În toate cazurile în care proprietarul materiei întrebuițate fără știrea lui la formarea unui lucru nou este în drept de a reclama lucrul format, el are și voia de a cere în loc de lucrul format o materie de aceeași natură, cîtime, greutate, mărime și calitate, sau valoarea aceleiași materii (c. civ. 504 și urm., 508 și urm., 515).

Art. 515.

Cei care vor fi întrebuițat materii străine, fără știrea proprietarului lor, vor putea după împrejurări fi osîndiți și la plată de daune-interese, și aceasta fără prejudiciul urmărilor prin canal extraordinar ¹⁾ (c. civ. 506 și urm., 998, 999, 1084).

1) Acțiune penală.

Art. 516.

Principiile regulilor de mai sus vor servi judecătorilor și în deciziunea cazurilor analoge cu cele precedente (c. civ. 3, 504-515).

Titlul III

DESPRE UZUFRACT, DESPRE UZ ȘI DESPRE ABITAȚIUNE ¹⁾

1) Dreptul de uzufruct, dreptul de uz și dreptul de abitație sînt incompatibile cu dreptul de proprietate socialistă, acest drept nefiind susceptibil în nici un fel de dezmembrare. În schimb, statul, o organizație cooperatistă sau altfel de organizații obștești pot dobîndi astfel de dezmembrăminte asupra bunurilor proprietate a persoanelor fizice. Tot astfel statul poate dobîndi asemenea drepturi reale asupra bunurilor proprietate cooperatistă sau proprietate a organizațiilor obștești, altele decît cele cooperatiste.

Terenurile cu sau fără construcții nu pot constitui obiectul vreunui dezmembrămînt - a se vedea Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar - B. Of. nr. 138 din 5 noiembrie 1974.

Capitolul I Despre uzufruct

Capitolul II Despre uz și abitațiune

Capitolul I **Despre uzufruct**

Art. 517.

Uzufructul este dreptul de a se bucura cineva de lucrurile ce sînt proprietatea altuia, întocmai ca însuși proprietarul lor, însă cu îndatorirea de a le conserva substanța (c. civ. 479, 480, 518 și urm., 540 și urm., 557 și urm., 804, 844, 1750, 1824).

Art. 518.

Uzufructul se stabilește prin lege sau prin voința omului (c. civ. 517, 519, 805, 844, 1801, 1846, 1890, 1895 și urm.).

Prin abrogarea art. 285, 338, 684 și 1242 din C. civ., au fost desființate drepturile de uzufruct legal statornicite de Codul civil, și anume dreptul de uzufruct legal al părinților asupra bunurilor copiilor, dreptul soțului asupra bunurilor dotale și dreptul văduvei fără avere în moștenirea bărbatului ei.

Art. 519.

Uzufructul se poate stabili sau pur, sau cu termen, sau cu condiție (c. civ. 557, 560, 1004 și urm., 1017, 1019, 1022 și urm., 1295).

Art. 520.

Uzufructul se poate stabili pe tot felul de bunuri mobile și imobile (c. civ. 462 și urm., 472 și urm., 526 și urm., 1295, 1750 pct. 2).

Secțiunea I Despre drepturile uzufructuarului

Secțiunea II Despre obligațiile uzufructuarului

Secțiunea III Despre stingerea uzufructului

Secțiunea I **Despre drepturile uzufructuarului**

Art. 521.

Uzufructuarul are drept de a se bucura de tot felul de fructe ce poate produce obiectul asupra căruia are uzufruct, fie naturale, fie industriale, fie civile (c. civ. 517, 522 și urm., 544).

Art. 522.

Fructele naturale sînt acelea ce pămîntul produce de la sine; producția și prășila (sporul animalelor) sînt asemenea fructe naturale. Fructele industriale ale unui fond sînt acelea ce se dobîndesc prin cultură (c. civ. 483 și urm., 524 și urm., 555, 556).

Art. 523.

Fructele civile sînt chiriile caselor, dobînzile sumelor exigibile, venitul rentelor; arendele intră în clasa fructelor civile (c. civ. 525, 527, 542, 543, 994, 1411, 1587, 1589, 1639 și urm., 1730 pct. 1, 1907).

* Cu privire la arendă a se vedea nota de la art. 457.

Art. 524.

Fructele naturale și industriale, neculese în momentul cînd se deschide dreptul de uzufruct, sînt ale uzufructuarului. Acelea ce se găsesc în aceeași stare cînd se sfîrșește dreptul de uzufruct sînt ale proprietarului, fără de a putea pretinde unul de la altul despăgubire de cheltuielile urmate pentru arături și semănături. Drepturile colonului parțiar ¹⁾ ce vor fi existat la începutul, sau la finele uzufructului, nu pot fi vătămăte de dispoziția precedentă (c. civ. 465, 484, 522, 534).

1) Dijmaș.

Art. 525.

Fructele civile se socotesc dobîndite zi cu zi, și se cuvin uzufructuarului, în proporție cu durata uzufructului său. Această regulă se aplică la arenze și la chiriile caselor și la alte fructe civile (c. civ. 523, 527, 542, 543, 994, 1411, 1413, 1586, 1587, 1639 și urm., 1907).

* Cu privire la arenze a se vedea nota de la art. 467.

Art. 526.

Dacă uzufructul cuprinde lucruri cu care nu se poate cineva servi fără a le consuma, precum bani, grîne, băuturi, uzufructuarul are dreptul de a dispune de ele, însă cu îndatorire de a le înapoia în aceeași cantitate, calitate și valoare, sau prețul, la sfîrșitul uzufructului (c. civ. 521, 557 și urm.).

Art. 527.

Uzufructul unei rente pe viață dă uzufructuarului pe durata uzufructului său, dreptul de a percepe veniturile, fără de a fi obligat la nici un fel de restituire (c. civ. 521, 523, 1639 și urm.).

Art. 528.

Dacă uzufructul cuprinde lucruri care, fără a se consuma îndată, se strică după vreme prin întrebuințarea lor, precum rufele, mobilele casei, uzufructuarul are dreptul de a se sluji de dînsule pentru întrebuințarea la care ele sînt destinate, și nu este obligat de a le înapoia la sfîrșitul uzufructului, decît în starea ce se vor afla, însă nestrucate din dol sau culpă (c. civ. 517, 534, 543, 555, 556, 998, 1102, 1156).

Art. 529.

Dacă uzufructul cuprinde păduri destinate de proprietarul lor la tăieri periodice, uzufructuarul este dator a păstra ordinea și cîtimea tăierii, în conformitate cu regulile stabilite de proprietar, sau cu uzul locului, fără a putea pretinde vreo despăgubire nici uzufructuarul, nici moștenitorii săi, pentru părțile lăsate netăiate în timpul uzufructului său.

Arborii care se pot scoate dintr-un seminariu de pomi ¹⁾, fără degradarea acestuia nu vor face parte din uzufruct, decit cu îndatorire, pentru uzufructuar, de a se conforma, obiceiului local în privirea înlocuirii lor (c. civ. 466, 524, 530 și urm.).

1) Pepiniere.

1. Potrivit art. 7 din Constituție, pădurile constituie proprietate de stat.

2. A se vedea și

- Codul silvic - Legea nr. 3, B.Of. nr. 28 din 30 decembrie 1962, republicat în B.Of. nr. 22 din 8 februarie 1969, cu modificările ulterioare;

- Legea nr. 4/1972 privind gospodărirea pădurilor aflate în administrarea directă a comunelor - B.Of. nr. 42 din 24 aprilie 1972.

Art. 530.

Uzufructuarul se mai bucură, conformându-se cu epocile și uzul vechi al proprietarului, de părțile de păduri înalte care au fost puse în tăiere regulată, sau că aceste tăieri se fac periodic pe o întindere de pământ determinată, sau că se fac numai de o cîtime oarecare de arbori aleși pe toată suprafața domeniului (c. civ. 529, 531 și urm.).

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 529.

Art. 531.

În toate celelalte cazuri, uzufructuarul nu se poate atinge de arbori înalți; va putea însă întrebuința, spre a face reparațiile la care este obligat, arborii dezlăcinați sau sfărîmați din accidente; poate chiar a tăia pentru acest sfîrșit arborii trebuincioși, cu îndatorire însă a constata în ființa proprietarului această trebuință (c. civ. 529 și urm., 532 și urm., 545, 546).

Art. 532.

Uzufructuarul poate lua din păduri araci pentru vii, poate asemenea lua de pe pomi produse anuale sau, periodice, însă toate acestea după obiceiul locului și al proprietarului (c. civ. 524, 529, 531).

A se vedea, de asemenea, nota de la art. 529.

Art. 533.

Pomii roditori care se usucă și chiar acei ce sînt dezlăcinați sau dărîmați din accidente se cuvin uzufructuarului, cu îndatorire de a-i înlocui prin alții (c. civ. 529 alin. 11, 531).

Art. 534.

Uzufructuarul se poate bucura el însuși, sau închiria altuia, sau ceda exercițiul dreptului său. De va închiria, urmează a se conforma pentru epocile cînd se preînnoiesc contractele și pentru durata lor, regulilor întocmite pentru bărbat, în privința averii femeii sale la titlul Despre contractul de căsătorie (c. civ. 523, 542, 1413, 1824 pct. 2).

1. Dispozițiile din titlul "Despre contractul de căsătorie", la care se referă art. 534, sînt art. 1268 și 1269 C. civ.

în prezent abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - B.Of. nr. 9 din 31 ianuarie 1994, cu modificările ulterioare.

2. Închirierea suprafețelor de locuit se face potrivit Legii nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași, B.Of. nr. 47 din 31 martie 1973, republicată în B.Of. nr. 122 din 31 decembrie 1980.

3. În privința arendurilor, a se vedea nota de la art. 467.

Art. 535.

Uzufructuarul se folosește de adăugirile făcute prin aluviune la obiectul asupra căruia are uzufruct (c. civ. 495 și urm.).

Art. 536.

El se folosește de drepturile de servitute și în genere de toate drepturile de care se poate folosi proprietarul, și se folosește întocmai ca însuși proprietarul (c. civ. 517, 554, 576 și urm., 639).

Art. 537.

Uzufructuarul se folosește asemenea întocmai ca proprietarul de minele, pietrăriile și nisipurile ce sînt în exploatare la deschiderea dreptului de uzufruct.

Dacă însă se atinge de o exploatare, care nu s-ar putea face fără o concesiune, uzufructuarul nu se va putea bucura de ea fără a dobîndi mai întîi învoirea guvernului.

* Dispozițiile art. 537 nu mai sînt aplicabile, întrucît potrivit art. 7 din Constituție, bogățiile de orice natură ale subsolului constituie proprietate de stat.

Art. 538.

Uzufructuarul n-are nici un drept asupra minelor și pietrăriilor nedeschise încă, nici asupra nisipurilor a căror exploatare nu e încă începută, nici asupra comorii care s-ar putea găsi în cursul uzufructului său.

Art. 539.

Proprietarul nu poate prin faptul său nici cu orice chip vătămă drepturile uzufructuarului.

Uzufructuarul nu poate, la încetarea uzufructului, cere vreo despăgubire pentru îmbunătățirile ce ar pretinde că a făcut, chiar cînd printr-însele ar fi sporit valoarea lucrului. El sau moștenitorii săi pot însă ridica oglinzi, tablouri și alte ornamente, pe care le-ar fi așezat, cu îndatorire de a restabili localul în starea ce a fost mai înainte (c. civ. 469, 494, 998, 999).

Secțiunea II

Despre obligațiile uzufructuarului

Art. 540.

Uzufructuarul ia lucrurile în starea în care se află; el însă nu poate intra în folosința lor, decît după ce va face în prezența proprietarului, sau după ce-l va chema formal, inventarul lucrurilor mișcătoare și constatarea stării în care se vor afla cele nemișcătoare, supuse uzufructului (c. civ. 462 și urm., 472 și urm., 536, 1432).

Art. 541.

Este dator a da cauțiune că se va folosi ca un bun părinte de familie, de nu va fi scutit prin actul constitutiv al uzufructului; cu toate acestea tații, mamele ce vor avea uzufructul legal al averii copiilor lor, vînzătorul sau donatorul care și-au rezervat uzufructul, nu sînt obligați a da cauțiune (c. civ. 540, 1080, 1652 și urm., 1675 și urm.).

* Prin abrogarea art. 338 C. civ., dreptul de uzufruct legal al părinților asupra bunurilor copiilor a fost desființat.

Art. 542.

Dacă uzufructuarul nu găsește cauțiune, nemișcătoarele se dau cu arendă, sumele de bani cuprinse în uzufruct se pun la dobîndă, produsele se vînd și prețul lor se pune asemenea la

dobândă; dobânzile acestor sume și prețul arendelor se cuvin uzufructuarului (c. civ. 525, 543, 544, 1411 și urm., 1587 și urm.).

* Cu privire la arendă a se vedea nota de la art. 467.

Art. 543.

În lipsă de cauțiune din partea uzufructuarului, proprietarul poate cere ca mobilele supuse periculi prin întrebuințare să se vîndă spre a se pune prețul la dobîndă, și uzufructuarul se folosește de dobînzi în cursul uzufructului; cu toate acestea uzufructuarul va putea cere și judecătorii vor putea ordona, după împrejurări, ca o parte din lucrurile mișcătoare necesare pentru propriile sale trebuințe să i se lase sub simpla sa depunere de jurămînt și cu îndatorire de a le preda la curmarea uzufructului (c. civ. 528, 542).

Art. 544.

Întîrzierea de a da cauțiune nu ridică uzufructuarului dreptul de a se folosi de fructele la care el avea drept; ele i se cuvin din momentul de cînd s-a deschis uzufructul (c. civ. 517, 524, 525, 542, 543).

Art. 545.

Uzufructuarul nu este obligat decît la reparațiile de întreținere. Reparațiile cele mari rămîn în sarcina proprietarului, afară numai dacă acestea s-ar fi cauzat din lipsa reparațiilor de întreținere de la deschiderea uzufructului, în care caz uzufructuarul este obligat a le face și pe acestea (c. civ. 517, 531, 540, 546 și urm., 558, 998, 999, 1447 și urm.).

Art. 546.

Reparațiile cele mari sînt acele ale zidurilor celor mari și ale boltelor, restabilirea grinzilor și acoperișului întreg, acelea ale zăgazelor și ale zidurilor de sprijinire și de împrejmuire în total; toate celelalte reparații sînt de întreținere (c. civ. 531, 545, 547).

Art. 547.

Nici proprietarul, nici uzufructuarul nu sînt obligați a reclădi ceea ce a căzut de vechime sau s-a distrus ¹⁾ din caz fortuit (c. civ. 539, 540, 546, 557, 563 și urm., 1083).

Art. 548.

Uzufructuarul este obligat, în cursul folosinței sale, la toate sarcinile anuale ale fondului, precum contribuțiile și altele ce după obicei sînt considerate ca sarcini ale fructelor (c. civ. 545).

Art. 549.

În privința sarcinilor ce pot fi impuse pe proprietate, în cursul uzufructului, proprietarul și uzufructuarul contribuie după modul următor: proprietarul este obligat a le plăti și uzufructuarul a-i răspunde dobînzile, iar dacă uzufructuarul le-a plătit, el are dreptul a cere capetele ²⁾, plătite de la proprietar, la expirarea uzufructului (c. civ. 550, 552, 557 și urm., 1589).

Art. 550.

Acel ce cîștigă cu titlu gratuit un uzufruct universal, sau cu titlu universal, este dator a achita în proporție cu folosința sa și fără nici un drept de repetițiune, legatele, pensiile alimentare și veniturile rentelor perpetue sau pe viață care privesc asupra patrimoniului (c. civ. 844 și urm., 888 și urm., 894 și urm., 902 și urm., 1639).

Art. 551.

Uzufructuarul cu titlu particular nu se obligă la plata datoriilor pentru care fondul este ipotecat și, de va fi silit să le plătească, are acțiune în contra proprietarului (c. civ. 899 și urm., 905, 991, 1746 și urm., 1790 și urm.).

Art. 552.

Uzufructuarul fie universal, fie cu titlu universal, trebuie să contribuie împreună cu proprietarul la plata datoriilor după cum urmează: se prețuiește valoarea fondului supus uzufructului, se defige ³⁾ în urmă cîtimea cu care urmează a contribui la plata datoriilor în proporție cu valoarea zisului fond. Dacă uzufructuarul voiește să avanseze suma pentru care trebuie fondul să contribuie, capitalul i se înapoiază la sfîrșitul uzufructului fără nici o dobîndă. Iar de nu va voi uzufructuarul a face acest avans, proprietarul poate, după a sa voință, sau să plătească dînsul acea sumă, și atunci uzufructuarul îi plătește dobînzile în tot cursul uzufructului, sau să pună în vînzare o parte din averea supusă uzufructului pînă se va dobîndi un preț analog sumei datorite (c. civ. 775, 893, 896).

Art. 553.

Uzufructuarul e dator a plăti numai cheltuielile proceselor ce privesc folosința și celelalte condamnațiuni la care procesele arătate pot da naștere.

Art. 554.

Dacă în cursul uzufructului, o a treia persoană face vreo uzurpare asupra fondului, sau vreo altă încercare spre a călca drepturile proprietarului, uzufructuarul este ținut a-l denunța proprietarului, căci la din contră uzufructuarul rămîne răspunzător pentru toate daunele ce ar putea rezulta pentru proprietar, precum ar fi răspunzător pentru orice stricăciune s-ar face de el însuși.

Art. 555.

Dacă uzufructul are de obiect un animal și dacă acesta va pieri fără culpa uzufructuarului, el nu este obligat a da proprietarului alt animal în loc, nici de a-i plăti prețul.

Art. 556.

Dacă turma pe care un uzufruct a fost constituit, din întîmplare sau din boală, va pieri cu totul și fără culpa uzufructuarului, acesta nu este obligat decît a-i da seama de piei sau de valoarea lor:

Dacă turma nu va pieri cu totul, uzufructuarul este dator de-a înlocui numărul vitelor pierdute, prin vitele ce dă sporul.

1) Distrus.

2) Capitalul.

3) Se stabilește.

Secțiunea III Despre stingerea uzufructului

Art. 557.

Uzufructul se stinge prin moartea uzufructuarului, prin expirarea termenului pentru care uzufructul a fost acordat, prin consolidarea sau întrunirea asupra aceleiași persoane a ambelor calități de proprietar și de uzufructuar;

- prin neuzul dreptului de uzufruct în curs de 30 ani;

- prin totala desființare a lucrului asupra cărui uzufructul era constituit (c. civ. 969, 1154, 1156, 1890).

Art. 558.

Uzufructul poate înceta asemenea prin abuzul ce face uzufructuarul de folosința sa, sau aducând stricăciuni fondului, sau lăsându-l să se degradeze din lipsă de întreținere. Creditorii uzufructuarului pot interveni în contestațiile pornite în contră-i pentru conservarea drepturilor lor; ei pot propune repararea degradărilor făcute și a da garanții pentru viitor.

Judecătorii pot, după gravitatea împrejurărilor, sau a hotărî stingerea uzufructului, sau a lăsa pe proprietar să se bucure de fructele obiectului supus la uzufruct, cu îndatorire de a plăti pe fiecare an uzufructuarului sau celor ce prezintă drepturile sale o sumă hotărîută pînă în ziua cînd uzufructul urma să înceteze (c. civ. 545, 974).

Art. 559.

Uzufructul care nu e acordat particularilor nu poate trece peste 30 de ani.

Art. 560.

Uzufructul constituit pînă ce o altă persoană va ajunge la o vîrstă hotărîută, ține pînă la acea epocă, chiar de ar muri zisa persoană înaintea vîrstei hotărîte.

Art. 561.

Vînzarea lucrului supus la uzufruct nu aduce nici o schimbare dreptului uzufructuarului; el continuă a se folosi de uzufructul său, de nu a renunțat la dînsul în mod formal.

Art. 562.

Creditorii uzufructuarului pot să ceară a se anula renunțarea făcută în paguba lor (c. civ. 975, 976).

Art. 563.

Dacă o parte numai a lucrului supus la uzufruct s-a distrus¹, uzufructul se păstrează asupra părții rămase (c. civ. 1156).

Art. 564.

De va fi uzufructul constituit numai asupra unei clădiri, și această clădire va arde sau se va distruge din altă întîmplare, sau se va dărîma de vechime, uzufructuarul nu va avea drept a se folosi de pămîntul pe care a fost clădirea, nici de materialurile rămase. Dacă uzufructul s-ar afla constituit asupra unui domeniu din care făcea parte și clădirea, uzufructuarul se va folosi de pămînt (c. civ. 1156).

¹) Distrus.

²) Distruge.

Capitolul II **Despre uz și abitațiune**

Art. 565.

Drepturile de uz și de abitațiune se stabilesc și se pierd în același chip ca și uzufructul.

Art. 566.

Ca și în cazul de uzufruct, nu se poate folosi cineva de aceste drepturi, fără a da mai întîi cauțiune și fără a face inventar (c. civ. 540 și urm.).

* Sotul supraviețuitor nu este obligat să dea cauțiune pentru exercitarea dreptului de abitațiune ce i se cuvine în temeiul art. 4 din Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor - M.Of. nr. 133 din 10 iunie 1944.

Art. 567.

Uzuarul și cel ce are dreptul de abitațiune trebuie să se folosească de ele ca un bun părinte de familie.

Art. 568.

Drepturile de uz și de abitațiune se regulează prin titlul care le-a înființat și primesc după cuprinderea lui mai multă sau mai puțină întindere.

Art. 569.

Dacă titlul nu se explică asupra întinderii acestor drepturi, ele se regulează precum urmează.

Art. 570.

Cel ce are uzul unui loc nu poate pretinde mai multe fructe din acest loc decât se cuvine pentru trebuințele sale și ale familiei sale.

Poate pretinde și pentru trebuințele copiilor ce va avea în urma constituirii dreptului de uz.

Art. 571.

Uzuarul nu poate ceda nici închiria dreptul său altuia (c. civ. 534, 573).

Art. 572.

Cel ce are un drept de abitațiune pe o casă poate ședea într-însa cu familia sa, chiar de n-ar fi fost însurat la epoca când i s-a dat acest drept.

Cel ce are dreptul de abitațiune poate încheia partea casei ce nu locuiește.

* În ce privește dreptul de abitațiune al solului supraviețuitor, a se vedea art. 4 alin. 2 al Legii nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor M.Of. nr. 133 din 10 iunie 1944, potrivit căruia soțul supraviețuitor nu va fi obligat să dea cauțiunea prevăzută de art. 566 din Codul civil. Dreptul de abitațiune nu va putea fi cedat sau închiriat, chiar și în cazul prevăzut de art. 572 alin. 2 C. civ.

Art. 573.

Dreptul de abitațiune nu poate fi nici cesionat, nici închiriat, afară de excepția adusă la art. 572 (c. civ. 534, 571).

Art. 574.

Dacă uzuarul absoarbe toate fructele fondului, sau dacă ocupă toată casa, e dator să facă cheltuielile de cultură, reparațiile de întreținere și să plătească contribuțiile ca și uzufructuarul. Dacă nu ia decât o parte din fructe sau dacă nu ocupă decât o parte din casă, el contribuie în proporție cu lucrul de care se folosește (c. civ. 545 și urm.).

Art. 575.

Uzul pădurilor se va regula prin legi particulare.

* A se vedea nota de la art. 529.

**Titlul IV
DESPRE SERVITUȚI**

Art. 576.

Servitutea este o sarcină impusă asupra unui imobil pentru uzul și utilitatea unui imobil avînd un alt stăpîn.

Art. 577.

Servituțiile izvorăsc sau din situația naturală a locurilor, sau din obligația impusă de lege, sau din convenția dintre proprietari (c. civ. 578, 586 și urm., 620 și urm.).

Capitolul I Despre servituți ce se nasc din situația locurilor

Capitolul II Despre servituțiile stabilite de lege

Capitolul III Despre servituțiile stabilite prin faptul omului

Capitolul I

Despre servituți ce se nasc din situația locurilor¹⁾

1) Servituțiile reglementate în acest capitol sînt în realitate un mod de determinare a însuși conținutului dreptului de proprietate și a limitelor de exercitare a acestui drept.

Art. 578.

Locurile inferioare sînt supuse a primi apele ce curg firește din locurile superioare, fără ca mîna omului să fi contribuit la aceasta.

Proprietarul inferior nu poate ridica stavili ca să oprească această scurgere.

Proprietarul superior nu poate face nici o lucrare spre agravarea servituții fondului inferior.

Art. 579.

Cel ce are un izvor pe proprietatea sa poate face orice întrebuițare cu dînsul; fără însă a vătămă dreptul ce proprietarul fondului inferior are dobîndit sau prin vreun titlu sau prin prescripție asupra aceluia izvor.

1. Prescripția achizitivă nu poate fi opusă în ce privește bunurile care constituie proprietate de stat. A se vedea în acest sens și nota de la art. 1844.

2. A se vedea, de asemenea, Legea nr. 8/1974 a apelor - B.Of. nr. 52 din 4 aprilie 1974, cu modificările ulterioare.

Art. 580.

În acest caz, prescripția nu se poate dobîndi decît prin o folosință neîntreruptă în timp de 30 de ani, socotiti din ziua cînd proprietarul fondului inferior a făcut și a săvîrșit lucrări aparente destinate a înlesni trecerea și scurgerea apei în proprietatea sa.

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 579.

Art. 581.

Proprietarul izvorului nu-i poate schimba cursul cînd izvorul dă apa trebuincioasă locuitorilor unei comune, unui sat sau unui cătun.

* Potrivit art. 7 din Constituție, apele constituie proprietate de stat.

Art. 582.

Acela, a cărui proprietate este pe marginea unei ape curgătoare, afară de apele care sînt declarate dependente de domeniul public prin art. 476 la titlul Despre distincțiunea bunurilor, poate lua apă pentru irigația proprietăților sale, fără însă a o abate de tot.

Acela prin al cărui fond trece apa o poate chiar întrebuința în toată întinderea prin care ar avea curgere, cu îndatorire numai a-i lăsa cursul firesc la ieșirea din proprietatea sa.

1. A se vedea Legea nr. 8/1974 a apelor - B.Of. nr. 52 din 4 aprilie 1974, cu modificările ulterioare.
2. A se vedea, de asemenea, nota de la art. 581.

Art. 583.

De se ridică vreo contestație între proprietarii cărora aceste ape pot fi trebuincioase, tribunalele¹, la darea hotărîrii, sînt datoare să caute a împăca interesul agriculturii cu respectul convenit proprietății, observînd întotdeauna regulamentele particulare și locale asupra curgerii și uzului apelor.

1. A se vedea notele de la art. 582.

2. A se vedea și:

- Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar - B.Of. nr. 138 din 5 noiembrie 1974;
- Legea nr. 7/1974 cu privire la realizarea, exploatarea, întreținerea și finanțarea amenajărilor de irigații și a celorlalte lucrări de îmbunătățiri funciare - B.Of. nr. 51 din 3 aprilie 1974, republicată în B.Of. nr. 62 din 14 iunie 1975.

Art. 584.

Orice proprietar poate îndatora pe vecinul său la grănițuirea proprietății lipite cu a sa; cheltuielile grănițuirii se vor face pe jumătate.

Art. 585.

Tot proprietarul își poate îngrădi proprietatea, afară de excepția ce se face la art. 616.

- 1) Instanțele.

Capitolul II **Despre servituțile stabilite de lege**¹⁾

1) Servituțile reglementate în acest capitol sînt în realitate un mod de determinare a însuși conținutului dreptului de proprietate și a limitelor de exercitare a acestui drept.

Art. 586.

Servituțile stabilite de lege au de obiect utilitatea publică, sau a comunelor, ori aceea a particularilor.

1. Cu privire la termenul "comună" a se vedea Legea nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului Republicii Socialiste România - B.Of. nr. 17-18 din 17 februarie 1968, republicată în B.Of. nr. 163-165 din 20 decembrie 1968, cu modificările ulterioare.

2. Cu privire la art. 586 a se vedea și:

- Legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale - B.Of. nr. 135 din 1 noiembrie 1974, cu modificările ulterioare;
- Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar - B.Of. nr. 138 din 5 noiembrie 1974;
- Legea nr. 7/1974 cu privire la realizarea, exploatarea, întreținerea și finanțarea amenajărilor de irigații și a celorlalte lucrări de îmbunătățiri funciare - B.Of. nr. 51 din 3 aprilie 1974, republicată în B.Of. nr. 62 din 14 iunie 1975;
- Legea nr. 8/1974 a apelor - B.Of. nr. 52 din 4 aprilie 1974, cu modificările ulterioare;
- Legea nr. 13/1974 a drumurilor - B.Of. nr. 107 din 31 iulie 1974, cu modificările ulterioare;
- Legea nr. 37/1975 privind sistematizarea, proiectarea și realizarea arterelor de circulație în localitățile urbane și rurale - B.Of. nr. 123 din 26 noiembrie 1975, republicată în B.Of. nr. 82 din 6 septembrie 1978;

- Legea nr. 43/1970 pentru stabilirea normelor privind proiectarea, construirea și modernizarea drumurilor - B. Of. nr. 136 din 27 decembrie 1975;
- Legea nr. 9/1973 privind protecția mediului înconjurător - B.Of. nr. 91 din 23 iunie 1973, cu modificările ulterioare;
- Legea nr. 8/1971 pentru organizarea, administrarea și folosirea pajiștilor, loturilor zootehnice și semincere, precum și a stațiunilor comunale de montă B.Of. nr. 51 din 29 aprilie 1971, cu modificările ulterioare;
- Decretul nr. 76/1950 pentru producerea, transportul, distribuția și vânzarea energiei electrice - B.Of. nr. 31 din 31 martie 1950, cu modificările ulterioare;
- Decretul nr. 443/1972 privind navigația civilă - B.Of. nr. 132 din 23 noiembrie 1972, cu modificările ulterioare;
- Codul aerian - Decretul nr. 516, B.Of. nr. 56 din 30 decembrie 1953, cu modificările ulterioare.

Art. 587.

Acele stabilite pentru utilitatea publică sau comunală au de obiectat cărarea sau poteca pe lângă marginea râurilor navigabile sau flotabile, construcția sau reparația drumurilor, sau alte lucrări, publice sau comunale.

Tot ce privește acest fel de servituți se determină de către legile sau regulamentele particulare¹⁾.

* A se vedea nota de la art. 586.

1) Dispoziții normative speciale.

Art. 588.

Legea supune pe proprietari la osebite obligații unul către altul, fără chiar să existe vreo convenție între dînșii.

Art. 589.

Parte din aceste obligații e regulată de către legile asupra poliției rurale.

Celelalte sînt relative la zidul sau la șanțul comun între vecini, la cazul cînd se poate înălța un contrazid, la privirea asupra proprietății vecinului, la scurgerea streșinilor, la drumul de trecere.

* Legea asupra poliției rurale din 25 decembrie 1868, la care se referă art. 589, a fost abrogată prin Legea din 22 martie 1937 privitoare la organizarea și încurajarea agriculturii.

Secțiunea I Despre zidul și șanțul în comun

Secțiunea II Despre distanța și lucrările intermediare cerute pentru oarecare construcții

Secțiunea III Despre vederea în proprietatea vecinului

Secțiunea IV Despre picătura streșinilor

Secțiunea V Despre dreptul de trecere

**Secțiunea I
Despre zidul și șanțul în comun**

Art. 590.

În orașe și la țară¹⁾, orice zid care servește de despărțire între clădiri sau între curte și grădină, și între ograde la țară, se socotește comun dacă nu există titlu sau semn care ar proba contrariul.

1) A se vedea Legea nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului Republicii Socialiste România - B.Of. nr. 17-18 din 17 februarie 1968 republicată în B.Of. nr. 163-165 din 20 decembrie 1968, cu modificările ulterioare.

Art. 591.

Este semn de necomunitate cînd culmea zidului este dreaptă și perpendiculară despre peretele de o parte, iar despre cealaltă parte înfățișează un plan înclinat; în acest caz zidul se presupune că aparține exclusiv proprietarului despre care există planul înclinat.

Art. 592.

Reparația și reclădirea zidului comun sînt în sarcina tuturor devălmașilor, și în proporție cu dreptul fiecăruia.

Art. 593.

Cu toate acestea, fiecare coproprietar al unui zid comun poate fi apărât de a contribui la reparații și reclădiri, renunțînd la dreptul său, dacă însă zidul comun nu ar sprijini vreo clădire a sa.

Art. 594.

Fiecare coproprietar poate să zidească în contra unui zid comun și să bage grinzi sau legături în toată grosimea zidului, lăsînd 54 milimetri despre vecin, fără prejudiciul dreptului ce are vecinul ca să scurteze acele grinzi pînă în jumătatea zidului, în caz cînd și el ar voi a pune grinzi tot în acele locuri, sau a lipi un coș (c. civ. 599, 610, 611).

Art. 595.

Orice coproprietar poate să înalțe zidul comun dar e dator a face singur cheltuiala înălțării, reparațiile de întreținere pentru partea înălțată și totodată păgubirile pentru sarcina cauzată zidului comun în proporție cu înălțimea.

Art. 596.

Dacă zidul comun nu e în stare a purta greutatea înălțării, cel ce vrea să-l înalțe e dator a-l face din întreg din temelie, cu cheltuiala sa, și orice adaos în grosime să-l facă pe locul său.

Art. 597.

Vecinul care n-a contribuit la înălțare poate cîștiga dreptul de comunitate, plătînd cheltuiala pe jumătate, precum și prețul pe jumătate al locului ce s-ar fi întrebuițat pentru îngroșarea zidului.

* Dispoziția cu caracter general a art. 597 nu poate fi socotită aplicabilă cu privire la bunurile care formează obiectul proprietății socialiste de stat, întrucît transmiterea proprietății acestor bunuri se poate săvîrși numai potrivit dispozițiilor anume prevăzute de legile speciale. A se vedea în acest sens și nota de la art. 1844.

Art. 598.

Orice vecin al unui zid poate să-l facă comun, în parte sau tot, plătînd stăpînului zidului jumătate din valoarea sa, sau jumătate din valoarea părții ce vrea să facă comună, precum și jumătate din valoarea locului pe care este clădit zidul.

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 597.

Art. 599.

Unul din vecini nu poate găuri zidul comun, nici să alătore sau să sprijine de dînsul vreo lucrare, fără consimțămîntul celuilalt.

În caz de împotrivire, el nu poate face aceasta fără a regula mai întîi prin experți mijloacele necesare pentru ca acea lucrare să nu vatăme drepturile celuilalt.

Art. 600.

Fiecare poate în orașe și suburbii a îndatora pe vecinul său, a contribui la clădirea și repararea îngrădirii ce desparte casele, curțile și grădinile lor; înălțimea îngrădirii se va hotărî după regulamentele particulare ¹⁾, sau după obiceiul obștesc și în lipsă de regulamente și de obicei, înălțimea zidului va fi de cel puțin doi metri, socotindu-se și coama.

1) Dispoziții normative speciale.

Art. 601.

Cînd se reclădește un zid comun sau o casă, toate servituțile active și pasive se perpetuă în privirea noului zid sau a noii case, fără a se putea însă îngreuna, dacă reclădirea s-a făcut mai înainte de împlinirea prescripției (c. civ. 636 și urm.).

Art. 602.

Toate șanțurile între două proprietăți se socotesc comune de nu va fi titlu sau semn contrariu.

Art. 603.

Este semn de necomunitate cînd pămîntul e înălțat sau aruncat numai de o parte a șanțului.

Art. 604.

Șanțul se socotește a fi exclusiv al aceluia în partea căruia pămîntul e aruncat.

Art. 605.

Șanțul comun trebuie întreținut cu cheltuiala comună.

Art. 606.

Orice gard ce desparte două proprietăți se socotește comun, afară dacă numai una singură din două proprietăți va fi îngrădită, sau de nu va fi un titlu sau posesiune îndestulătoare care să constate din contră.

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 597.

Art. 607.

Nu e iertat a sădi arbori care cresc înalți decît în depărtarea hotărîită de regulamentele particulare ¹⁾ sau de obiceiurile constante și recunoscute și în lipsă de regulamente și de obiceiuri, în depărtare de doi metri, de la linia despărțitoare a celor două proprietăți pentru arborii înalți și de o jumătate metru pentru celelalte plantații și garduri vii.

1) Dispoziții normative speciale.

A se vedea:

- Legea nr. 11/1974 a pomiculturii - B.Of. nr. 103 din 29 iulie 1974;

- Legea nr. 28/1976 privind organizarea producției de legume și cartofi, precum și valorificarea legumelor, cartofilor și fructelor - B.Of. nr. 120 din 31 decembrie 1976 cu modificările ulterioare.

Art. 608.

Vecinul poate cere ca arborii și gardurile vii puși la o distanță mai mică să se scoată.

Acela pe a cărui proprietate se întind crăcile arborilor vecinului poate să-l îndatoreze a le tăia.

Dacă rădăcinile se întind pe pămîntul său are drept a le tăia singur.

* A se vedea nota de la art. 607.

Art. 609.

Arborii ce se află în gardul comun sînt comuni ca și gardul și fiecare din ambii proprietari e în drept a cere să-i taie.

Secțiunea II

Despre distanța și lucrările intermediare cerute pentru oarecare construcții.

Art. 610.

Cel ce face un puț sau o privată lîngă un zid fie comun sau nu; cel ce vrea să clădească un cămin sau o vatră; o fierărie; un cuptor sau o sobă, să-i alătore un ocol de vite, sau cel ce vrea săi puie lîngă zid un magazin ¹⁾ de sare, sau grămezi de materii corozive; e îndatorat să lase depărtarea prescrisă de regulamente ²⁾ și obiceiuri particulare asupra unor asemenea obiecte, sau să facă lucrările prescrise de aceleași legi, și regulamente ²⁾ spre a nu aduce vătămare vecinului.

Cu privire la executarea construcțiilor, a se vedea:

- Legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale - B.Of. nr. 135 din 1 noiembrie 1974, cu modificările ulterioare;
- Decretul nr. 144/1958 privind reglementarea eliberării autorizațiilor de construire, reparare și desființare a construcțiilor, precum și a celor referitoare la înstrăinările și împărțelile terenurilor cu sau fără construcții - B.Of. nr. 15 din 29 martie 1958, cu modificările ulterioare;
- Decretul nr. 11/1976 privind regimul de înălțime a clădirilor de locuit B.Of. nr. 4 din 29 ianuarie 1976;
- Decretul nr. 545/1958 privind reglementarea amplasării construcțiilor, precum și a trecerii în proprietatea statului a terenurilor și construcțiilor necesare efectuării unor lucrări sau a unor acțiuni de interes de stat - B.Of. nr. 41 din 30 decembrie 1958, cu modificările ulterioare;
- Legea nr. 37/1975 privind sistematizarea, proiectarea și realizarea arterelor de circulație în localitățile urbane și rurale - B.Of. nr. 123 din 26 noiembrie 1975 republicată în B.Of. nr. 82 din 6 septembrie 1978;
- Legea nr. 43/1975 pentru stabilirea normelor privind proiectarea, construirea și modernizarea drumurilor B.Of. nr. 136 din 27 decembrie 1975;
- Legea nr. 13/1974 a drumurilor - B.Of. nr. 107 din 31 iulie 1974, cu modificările ulterioare;
- Legea nr. 4/1973 privind dezvoltarea construcției de locuințe și vînzarea de locuințe din fondul de stat către populație - B.Of. nr. 46 din 31 martie 1973; republicată în B.Of. nr. 121 din 31 decembrie 1980;
- Decretul nr. 102/1975 privind aprobarea amplasării și executării construcțiilor de orice fel în zona funcțională turistică a litoralului românesc al Mării Negre - B.Of. nr. 90 din 11 august 1975.

1) Depozit.

2) Dispoziții normative speciale.

Secțiunea III

Despre vederea în proprietatea vecinului ¹⁾

Art. 611.

Unul din vecini nu poate face, fără consimțămîntul celuilalt, nici într-un chip, fereastră sau deschidere într-un zid comun.

Art. 612.

Nimeni nu poate avea vedere sau ferestre spre vedere; nici balcoane sau alte asemenea asupra proprietății îngrădite sau neîngrădite a vecinului său, de nu va fi o distanță de 19 decimetri între zidul pe care se deschid aceste vederi și proprietatea vecină.

Art. 613.

Nimeni nu poate avea vederi pieziș pe proprietatea vecinului de nu va fi o distanță de șase decimetri.

Art. 614.

Distanța de care este vorba în cele două articole precedente se socotește de la fața zidului, pe care s-a deschis vederea, și, de vor fi balcoane sau alte asemenea, de la linia lor cea dinafară, pînă la linia de despărțire a celor două proprietăți.

Secțiunea IV **Despre picătura streșinilor**

Art. 615.

Tot proprietarul este dator a-și face streășina casei sale astfel încât apele din ploii să se scurgă pe terenul său, sau pe ulițe, iar nu pe locul vecinului său.

* A se vedea nota de la art. 610.

Secțiunea V **Despre dreptul de trecere**

Art. 616.

Proprietarul al cărui loc este înfundat, care nu are nici o ieșire la calea publică, poate reclama o trecere pe locul vecinului său pentru exploatarea fondului, cu îndatorire de a-l despăgubi în proporție cu pagubele ce s-ar putea ocaziona.

* A se vedea nota de la art. 610.

Art. 617.

Trecerea trebuie regulat făcută pe partea ce ar scurta calea proprietarului fondului închis, ca să iasă la drum.

Art. 618.

Cu toate acestea trebuie a se alege trecerea prin locul ce ar pricinui o mai puțină pagubă aceluia pe al cărui loc trecerea urmează a fi deschisă.

Art. 619.

Acțiunea de despăgubire în cazul prevăzut prin art. 616 este prescriptibilă; iar trecerea trebuie să urmeze după prescripție, deși acțiunea de indemnitate nu s-ar mai putea admite.

Capitolul III **Despre servituțiile stabilite prin faptul omului**

Secțiunea I Despre osebite jeluri de servituți ce se pot stabili asupra bunurilor

Secțiunea II Despre modul cu care se stabilesc servituțiile

Secțiunea III Despre drepturile proprietarului fondului cărui se cuvine servitutea

Secțiunea IV Despre modul stingerii servituțiilor

Secțiunea I **Despre osebite jeluri de servituți ce se pot stabili asupra bunurilor**

Art. 620.

Este iertat proprietarilor a stabili pe proprietățile lor, sau în folosul proprietăților lor, orice servitute vor găsi de cuviință, pe cât timp aceste servituți nu vor impune persoanei proprietarului fondului servient ¹⁾ obligația unui fapt personal, și pe cât timp aceste servituți nu vor fi contrarii ordinii publice.

Uzul și întinderea servituțiilor stabilite astfel se regulează prin titlul ce le constituie, și în lipsă de titlu, după regulile următoare (c. civ. 5, 623 și urm., 969).

1) Supus servituții.

Art. 621.

Servituțiile sînt stabilite sau în folosul clădirilor, sau în folosul pămîntului. Cele de felul dintîi se numesc urbane, chiar cînd clădirile pentru care servituțiile sînt instituite se vor afla nu numai în oraș, dar și la țară; cele de al doilea fel se numesc rurale.

* A se vedea și Legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale - B.Of. nr. 135 din 1 noiembrie 1974, cu modificările ulterioare; Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar - B.Of. nr. 138 din 15 noiembrie 1974:

Art. 622.

Servituțiile sînt sau continue sau necontinue.

Servituțiile continue sînt acelea al căror exercițiu este sau poate fi continuu, fără să aibă trebuință de faptul actual al omului; astfel sînt apăducele ¹⁾, scursurile apelor, ferestrele și altele asemenea. Servituțiile necontinue sînt acelea care au trebuință de faptul actual al omului spre a fi exercitate, astfel este dreptul de trecere, de a lua apă din fîntînă, de a paște vite și alte asemenea.

Servituțiile sînt aparente sau neaparente. Servituțiile aparente sînt acelea care se cunosc prin lucrări exterioare, precum: o ușă, o fereastră, o apăducere ²⁾; servituțiile neaparente sînt acelea ce n-au semn exterior de existența lor, precum spre exemplu, prohibițiunea de a zidi pe un fond, sau de a nu zidi decît pînă la o înălțime determinată.

Secțiunea II

Despre modul cu care se stabilesc servituțiile

Art. 623.

Servituțiile continue și aparente se dobîndesc prin titlu sau prin posesiune de 30 ani (c. civ. 622, 1846 și urm., 1890).

1. Prescripția achizitivă nu poate fi opusă în ceea ce privește bunurile care constituie proprietate de stat. A se vedea în acest sens și nota de la art. 1844.

2. Cu privire la ocrotirea servituțiilor continue și aparente, a se vedea Codul de procedură civilă, art. 674 și urm.

Art. 624.

Servituțiile, continue neaparente și servituțiile necontinue și neaparente nu se pot stabili decît prin titluri (c. civ. 622, 628, 1846 și urm.).

Art. 625.

Destinațiunea proprietarului ține loc de titlu în privința servituțiilor continue și aparente (c. civ. 622).

Art. 626.

Nu poate fi destinațiune a proprietarului decît numai cînd se va dovedi că cele două fonduri acum despărțite au fost averea aceluiași proprietar, și că printr-însul s-au pus lucrurile în starea din care a rezultat servitutea.

Art. 627.

Dacă proprietarul a două proprietăți, între care există un semn văzut de servitute, înstrăinează una din proprietăți, fără ca contractul să conțină nici a convenție atingătoare de servitute, ea urmează de a exista într-un mod activ sau pasiv în favoarea fondului înstrăinat, sau asupra fondului înstrăinat (c. civ. 1349):

Art. 628.

Titlul constitutiv al servituții, în privința servituțiilor ce nu se pot dobândi prin prescripție, nu poate fi înlocuit decât prin un titlu de recunoaștere a servituții și dat din partea proprietarului locului aservit (c. civ. 1189).

Art. 629.

Cînd se stabilește o servitute se înțelege că se acordă totdeodată și toate mijloacele spre întrebuințarea ei.

Astfel servitutea de a lua apă din fîntîna altuia trage cu sine și dreptul de trecere.

1) Apeductele.

2) Apeduct.

Secțiunea III

Despre drepturile proprietarului fondului cărui se cuvine servitutea

Art. 630.

Acela cărui se cuvine o servitute are dreptul a face toate lucrările trebuincioase spre a se sluji cu dînsa și spre a o păstra.

Art. 631.

Aceste lucrări se fac cu cheltuiala sa, iar nu cu cheltuiala proprietarului fondului supus, afară numai cînd se va stabili altfel în titlul de stabilire a servituții.

Art. 632.

În cazul chiar unde proprietarul fondului supus este însărcinat prin titlu a face cu cheltuiala sa lucrările trebuincioase pentru a se servi de servitute sau a o păstra, el poate totdeauna a se scuti de această sarcină, lăsînd fondul supus în dispoziția proprietarului fondului cărui se cuvine servitutea.

Art. 633.

Dacă proprietatea pentru care s-a stabilit servitutea s-ar împărți, servitutea rămîne tot aceeași pentru fiecare parte, fără ca fondul supus să se îngreuneze. Astfel, de va fi un drept de trecere, toți devălmașii vor fi îndatorați a-l exercita prin același loc.

Art. 634.

Proprietarul fondului supus servituții nu poate face nimic spre a-i scădea întrebuințarea sau a i-o îngreuna. Astfel nu poate schimba starea locurilor, nici strămuta exercitarea servituții dintr-un loc într-altul, decât acela unde servitutea a fost din început stabilită. Cu toate acestea, dacă acea stabilire primitivă a devenit mai împovărătoare proprietarului fondului supus, sau dacă îl oprește a-și face pe dînsul reparații folositoare, va putea oferi proprietarului celuilalt fond un loc ce ar avea aceeași înlesnire pentru exercitarea drepturilor sale, și acesta nu va putea refuza.

Art. 635.

Însă și acela ce are un drept de servitute nu-l poate întrebuința decât după cuprinderea titlului său, fără a putea face nici în fondul supus servituții, nici în fondul pentru care servitutea este înființată, vreo schimbare împovărătoare celui dintîi fond.

Secțiunea IV

Despre modul stingerii servituțiilor

Art. 636.

Servituțiile încetează când lucrurile se găsesc în astfel de stare, încât servitutea nu se mai poate exercita.

Art. 637.

Ele renasc dacă lucrurile sînt restabilite într-un chip încît servituțiile să se poată exercita, afară numai de nu ar fi trecut un spațiu de timp îndeostulător spre a se putea presupune că s-a desființat servitutea, după cum se zice la art. 640 (c. civ. 1798).

1. Prescripția extinctivă nu poate fi invocată în ce privește drepturile reale principale, aparținînd statului. A se vedea în acest sens și nota de la art. 1845.

Art. 638.

Orice servitute este stinsă, cînd fondul către care este datorită și acela ce o datorește cad în aceeași mîna (c. civ. 1154, 1798).

Art. 639.

Servitutea este stinsă prin neuz în curs de 30 ani (c. civ. 1890).

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 637.

Art. 640.

Acești treizeci de ani se numără după osebite feluri de servituți, sau din ziua de cînd a încetat de a se folosi de dînsa cînd este vorba de servituți necontinue, sau din ziua de cînd s-a făcut un act contrar servituții continue.

Art. 641.

Modul servituții se poate prescrie ca și servitutea și cu același chip.

Art. 642.

Dacă proprietatea în folosul cărei s-a stabilit servitutea este a mai multor coproprietari, întrebunțarea din partea unuia poprește prescripția în privința celorlalți (c. civ. 1036).

* Dispoziția art. 642 este deopotrivă aplicabilă și în cazul proprietății comune în devălmășie.

Art. 643.

Dacă dintre coproprietari se găsește unul în contra căruia prescripția nu s-a putut aplica, precum un minor, acela păstrează dreptul tuturor celorlalți coproprietari (c. civ. 1876).

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 642.

CARTEA III

DESPRE DIFERITELE MODURI PRIN CARE SE DOBÎNDEȘTE PROPRIETATEA

Art. 644.

Proprietatea bunurilor se dobîndește și se transmite prin succesiune, prin legate, prin convenție și prin tradițiune (c. civ. 651 și urm., 800 și urm., 942 și urm.).

1. Transmiterea proprietății socialiste se poate efectua numai în conformitate cu dispozițiile normative speciale.
2. Dreptul de proprietate asupra terenurilor nu se mai poate transmite între persoanele fizice prin acte juridice după intrarea în vigoare a Legii nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale B.Of. nr. 135 din 1 noiembrie 1974, cu modificările ulterioare (art. 30) și a Legii nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar, - B.Of. nr. 138 din 5 noiembrie 1974 (art. 44).

Art. 645.

Proprietatea se mai dobîndește prin accesiune sau incorporațiune, prin prescripție, prin lege și prin ocupațiune (c. civ. 482 și urm., 1837 și urm.).

* Terenurile fiind scoase din circuitul civil prin Legile nr. 58 și nr. 59/1974, dobîndirea proprietății asupra lor prin prescripție de către persoanele fizice nu mai este posibilă.

Art. 646.

Bunurile fără stăpîn sînt ale statului (c. civ. 477, 680).

Art. 647.

Sînt bunuri care nu aparțin nimănu și al căror uz e comun tuturor. Legi de poliție regulează felul întrebuițării lor.

Art. 648.

Facultatea de a vîna sau de a pescui este regulată prin legi particulare ¹⁾.

1) Legi speciale.

A se vedea:

- Legea nr. 12/1974 privind piscicultura și pescuitul B.Of. nr. 106 din 3 aprilie 1974;

- Legea nr. 26/1976 privind economia vînatului și vînătoarea - B.Of. nr. 99 din 12 noiembrie 1976.

Art. 649.

Proprietatea unui tezaur este a celui ce l-a găsit în propriul său fond; dacă tezaurul este găsit în fond străin, se împarte pe din două între cel ce l-a descoperit și între proprietarul fondului.

Tezaurul este orice lucru ascuns sau îngropat, pe care nimeni nu poate justifica că este proprietar și care este descoperit printr-un pur efect al hazardului (c. civ. 489, 490, 491).

1. Dispoziția art. 649 alin. 1 poate fi socotită inaplicabilă, întrucît bunurile asupra cărora nimeni nu poate stabili că este proprietar sînt ale statului. A se vedea în acest sens și nota de la art. 477.

2. Potrivit art. 80 din Decretul nr. 443/1972 privind navigația civilă B.Of. nr. 132 din 23 noiembrie 1972 cu modificările ulterioare, persoanele care predau în termen bunurile găsite în apele naționale, pe plajă, țârm sau cheiuri au dreptul la o recompensă.

Titlul I Despre succesiuni

Titlul II Despre donațiuni între vii și despre testamente

Titlul III Despre contracte sau convenții

Titlul IV Despre contractul de căsătorie și despre drepturile respective ale soților

Titlul V Despre vinderi

Titlul VI Despre schimb

Titlul VII Despre contractul de locațiune

Titlul VIII Despre contractul de societate

Titlul IX Despre mandat

Titlul X Despre comodat

Titlul XI Despre împrumut

Titlul XII Despre depozit și despre sechestrul

Titlul XIII Despre contractele aleatorii

Titlul XIV Despre fidejusiune (cauțiune)

Titlul XV Despre amanet

Titlul XVI Despre antichreză

Titlul XVII Despre tranzacție

Titlul XVIII Despre privilegii și ipoteci
Titlul XIX Despre expropriațiunea silită
Titlul XX Despre prescripție

Titlul I **DESPRE SUCCESIUNI**

Art. 650.

Sucesiunea se deferă sau prin lege, sau după voința omului, prin testament (c. civ. 651 și urm., 800 și urm.).

1. Terenurile de orice fel nu pot fi transmise decât prin moștenire legală (art. 30 din Legea nr. 58/1974 și art. 44 din Legea nr. 59/1974).
2. Cu privire la transmiterea prin deces a depunerilor la C.E.C. a se vedea Statutul C.E.C. (pct. 19) adoptat prin Decretul nr. 371/1958 privind organizarea și funcționarea Casei de Economii și Consemnațiuni - B.Of. nr. 32 din 19 august 1958 cu modificările ulterioare.
3. Cu privire la transmiterea prin moștenire a drepturilor patrimoniale de autor a se vedea Decretul nr. 321/1956 privind dreptul de autor - B.Of. nr. 18 din 27 iunie 1956, cu modificările ulterioare.

Capitolul I Despre deschiderea succesiunilor
Capitolul II Despre calitățile cerute pentru a succede
Capitolul III Despre deosebite ordine de succesiune
Capitolul IV Despre succesiunile neregulate
Capitolul V Despre acceptarea și repudierea moștenitorilor
Capitolul VI Despre împărțire și despre raporturi

Capitolul I **Despre deschiderea succesiunilor**

Art. 651.

Sucesiunile se deschid prin moarte.

* Procedura de deschidere a succesiunii este reglementată de Decretul nr. 40/1953 privitor la procedura succesorală notarială - B.Of. nr. 2 din 22 ianuarie 1953, republicat în B.Of. nr. 25 din 7 decembrie 1960.

Art. 652.

Legea regulează ordinea succesiunilor între moștenitorii legitimi.

Copiii naturali, în privința succesiunii mamei lor și a colateralilor săi, sînt asimilați copiilor legitimi și viceversa: În lipsă de moștenitori legitimi sau naturali, bunurile se moștenesc de soțul supraviețuitor. În lipsă de soț, statul devine moștenitor (c. civ. 646, 659 și urm., 679 și urm.).

1. Distincția pe care art. 652 o face, din punct de vedere al moștenirii, dintre copiii legitimi și naturali a fost înlăturată. Dispozițiile Codului familiei (art. 63) prevăd că copilul din afara căsătoriei, a cărui filiație a fost stabilită, are față de părinte și rudele acestuia aceeași situație ca și situația legală a unui copil din căsătorie. Astfel, copiii din afara căsătoriei "copii naturali" în terminologia art. 652 sînt asimilați copiilor din căsătorie "moștenitori legitimi", potrivit denumirii folosite de același articol în privința moștenirii oricăruia dintre părinți și a rudelor acestora, iar nu numai în privința succesiunii mamei.
2. Dispoziția din alin. 2 al art. 652 privitoare la dreptul de moștenire al sotului supraviețuitor a fost abrogată implicit prin Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor - M.Of. nr. 133 din 10 iunie 1944, iar ultima dispoziție a alin. 2 referitoare la dreptul statului, a fost implicit abrogată prin Decretul nr. 73/1954 privind modificarea art. 680 și 700 din Codul civil - B.Of. nr. 14 din 19 martie 1954.

Art. 653.

Descendenții și ascendenții au de drept posesiunea succesiunii din momentul morții defunctului.

Ceilalți moștenitori intră în posesiunea succesiunii cu permisiunea justiției (c. civ. 889 și urm., 911, 917, 1860).

Capitolul II **Despre calitățile cerute pentru a succede**

Art. 654.

Pentru a succede trebuie neapărat ca persoana ce succede să existe în momentul deschiderii succesiunii.

Copilul conceput este considerat că există.

Copilul născut mort este considerat că nu există.

* A se vedea art. 7 și 21 ale Decretului nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice B.Of. nr. 8 din 30 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare.

Art. 655.

Sînt nedemni de a succede și prin urmare excluși de la succesiune:

1. Condamnatul pentru că a omorît sau a încercat să omoare pe defunct.
2. Acela care a făcut în contra defunctului o acuzație capitală ¹⁾, declarată de judecată calomnioasă.
3. Moștenitorul major care, avînd cunoștință de omorul defunctului, nu a denunțat aceasta justiției (c. civ. 656).

1) Denunțarea pentru o infracțiune sancționată cu pedeapsa cu moartea.

Art. 656.

Lipsa de denunțare nu poate vătăma în drepturile lor pe ascendenții și descendenții omorîtorului, pe afinii săi de același grad, pe soțul sau soția sa, pe frații sau surorile sale, pe unchii sau mătușile sale, pe nepoții sau nepoatele sale.

Art. 657.

Moștenitorul depărtat de la succesiune ca nedemn este obligat a întoarce toate fructele și veniturile a căror folosință a avut-o de la deschiderea succesiunii.

Art. 658.

Copiii nedemnului viind la succesiune, în virtutea dreptului lor propriu, fără ajutorul reprezentării, nu sînt depărtați pentru greșeala tatălui lor; acesta însă nu poate nici într-un caz reclama uzufructul bunurilor succesiunii, pe care legea îl acordă taților și mamelor asupra bunurilor copiilor lor (c. civ. 664 și urm., 698).

Dispoziția referitoare la uzufructul legal asupra bunurilor succesiunii a devenit inaplicabilă prin abrogarea art. 338-341 C. civ.

A se vedea în același sens și art. 21 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - B.Of. nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare.

Capitolul III **Despre deosebite ordine de succesiune**

Secțiunea I Dispoziții generale

Secțiunea II Despre reprezentare

Secțiunea III Succesiunile deferite descendenților

Secțiunea IV Despre succesiunile deferite ascendenților

Secțiunea V Despre succesiunile colaterale

Secțiunea I Dispoziții generale

Art. 659.

Succesiunile sînt deferite copiilor și descendenților defunctului, ascendenților și rudelor sale colaterale, în ordinea și după regulile mai jos determinate (c. civ. 652, 669 și urm.).

1. Cu privire la drepturile de moștenire ale înfiaților și descendenților acestora, atît față de rudele lor firești, cît și față de înfietori sau rudele acestora, a se vedea Codul familiei - Legea nr. 4/1953, B.Of. nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în B.Of. nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare (art. 75, 77 și 79).

2. Cu privire la ordinea succesorală, a se vedea și dispozițiile Legii nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al solului supraviețuitor - M.Of. nr. 133 din 10 iunie 1944 în temeiul căroră soțul supraviețuitor vine la moștenirea celui alt în concurs cu rudele defunctului.

Art. 660.

Proximitatea rudeniei se stabilește prin numărul generațiilor; fiecare generație numără un grad.

* A se vedea și art. 45 și 46 din Codul familiei.

Art. 661.

Șirul gradelor formează linia; se numește linie dreaptă șirul gradelor între persoanele ce se cobor una dintr-alta; linie colaterală șirul gradelor între persoanele ce nu se cobor unele din altele, dar care se cobor dintr-un autor comun.

Linia dreaptă se împarte în linie dreaptă descendentă și în linie dreaptă ascendentă.

Întîia este aceea ce leagă pe capul neamului cu acei ce se cobor de la el; a doua este aceea ce leagă o persoană cu acei din care ea se coboară.

Art. 662.

În linie dreaptă se numără atîtea grade cîte sînt și generații între persoane; astfel fiul este către tatăl său în cel dintîi grad; nepotul de fiu în cel de al doilea, și viceversa, tatăl și bunul către fiii lor și nepoții lor de fiu.

Art. 663.

În linie colaterală gradele se numără după generații, începînd de la una din rude pînă la autorul comun și de la acesta pînă la cealaltă rudă.

Frații dar sînt în gradul al doilea; unchiul și nepotul în al treilea, verii primari în al patrulea și c. 1.

Secțiunea II Despre reprezentare

Art. 664.

Reprezentarea este o ficțiune a legii, care are de efect de a pune pe reprezentanți în locul, în gradul și în dreptul reprezentatului (c. civ. 672, 698, 755).

Art. 665.

Reprezentarea se întinde, nemărginit în linie directă descendentă.

Ea este admisă în toate cazurile, concure copiii defunctului cu descendenții unui copil mort mai dinainte, împlinându-se ca toți copiii defunctului fiind morți înainte de el, descendenții zișilor copii să se găsească între ei în grade egale sau neegale.

Art. 666.

În linie colaterală, reprezentarea este admisă în privința copiilor și descendenților fraților sau surorilor defunctului, vie ei la succesiunea sa în concurs cu unchi sau mătușe, împlinându-se ca toți frații și surorile defunctului, fiind morți mai dinainte, succesiunea să se găsească trecută la descendenții lor, în grade egale sau neegale (c. civ. 672 și urm.).

Art. 667.

În toate cazurile în care reprezentarea este admisă, partajul se face pe tulpină (souche); dacă aceeași tulpină a produs, mai multe ramuri; subdivizia se face iarăși pe tulpină în fiecare ramură, și membrii aceleiași ramuri se împart egal între dînșii.

Art. 668.

Nu se reprezintă decât persoanele moarte.

Poate cineva reprezenta pe acela la a cărui succesiune a renunțat (c., civ. 696, 698).

Secțiunea III Succesiunile deferite descendenților

Art. 669.

Copiii sau descendenții lor succed tatălui; mamei, moșilor; moașelor ¹⁾ și oricărui alt ascendent, fără deosebire de sex și chiar de ar fi născuți din deosebite căsătorii. Ei succed în părți egale când se găsesc toți în gradul dintîi și sînt chemați după propriul lor drept; ei succed pe tulpină când sînt chemați toți sau unul din ei prin reprezentare.

Copiii sînt chemați împreună cu soțul supraviețuitor la succesiunea părintelui defunct.

Potrivit Legii nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor - M.O.F. nr. 133 din 10 iunie 1944 art. 1 lit. a, soțul supraviețuitor moștenește o pătrime din averea celuilalt, cînd vine la succesiune cu copiii defunctului ori cu descendenții lor; în afara acestui drept de moștenire, soțul supraviețuitor are un drept de abitație în condițiile prevăzute de art. 4 din legea mai sus-citată.

1) Bunicilor; bunicelor.

Secțiunea IV Despre succesiunile deferite ascendenților

Art. 670.

Dacă defunctul n-a lăsat posteritate ¹⁾, nici frate, nici suroră, nici descendenți dintr-aceștia, succesiunea se cuvine ascendenților din gradul de rudenie cel mai aproape.

Ascendenții de același grad moștenesc părți egale (c. civ. 659 și urm., 675).

1) Descendenți.

1. Ascendenții sînt chemați la succesiunea descendentului împreună cu soțul supraviețuitor al acestuia.

Potrivit Legii nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor, art. 1 lit. c și d, soțul supraviețuitor moștenește jumătate din averea celuilalt cînd vine la succesiune cu tatăl și mama defunctului - ori numai cu unul din ei - și trei pătrimi cînd vine la succesiune cu ceilalți ascendenți; în afară de partea sa succesorală, soțul supraviețuitor va moșteni mobilele și obiectele aparținînd gospodăriei casnice, precum și darurile de nuntă și va avea totodată un drept de abitație în condițiile prevăzute de art. 4 din legea mai sus-citată.

2. Cu privire la drepturile de moștenire ale înfietorilor și a rudelor acestora față de înfiați, a se vedea art. 75, 77 și 79 din Codul familiei.

Art. 671.

Dacă tatăl și mama unei persoane moarte fără descendenți i-au supraviețuit, lăsând acea persoană frați, surori, sau descendenți ai acestora, succesiunea se divide în două porțiuni egale, din care jumătate numai se cuvine tatălui și mamei și se împarte deopotrivă între dînșii (c. civ. 673).

1. Părinții, frații și surorile defunctului - ori descendenții acestora sînt chemați la moștenire împreună cu soțul supraviețuitor.

Potrivit Legii nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor, art. 1 lit. b soțul supraviețuitor moștenește o treime din averea celuilalt cînd vine la succesiune în concurs cu tatăl și cu mama defunctului, ori numai cu unul din ei, în ambele cazuri împreună cu frații și surorile soțului încetat din viață și descendenții lor, sau numai cu unul din ei; în afară de partea sa succesorală, soțul supraviețuitor va moșteni mobilele și obiectele aparținînd gospodăriei casnice, precum și darurile de nuntă și va avea totodată un drept de abitație în condițiile prevăzute de art. 4 din legea mai sus-citată.

2. A se vedea, de asemenea, nota 2 de la articolul precedent.

Secțiunea V **Despre succesiunile colaterale**

Art. 672.

În caz de a muri mai dinainte tatăl și mama unei persoane moarte fără posteritate, frații, surorile sau descendenții lor sînt chemați la succesiune, depărtînd pe ascendenți și pe ceilalți colaterali. Ei succed sau după propriul lor drept, sau prin reprezentare, în modul regulat în secțiunea II a acestui cap (c. civ. 659 și urm., 666, 698).

Frații, surorile sau descendenții lor sînt chemați la succesiunea defunctului împreună cu soțul supraviețuitor. Potrivit Legii nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor, art. 1 lit. c, soțul supraviețuitor moștenește o jumătate din averea celuilalt cînd vine la succesiune numai cu frații și surorile defunctului sau numai cu unii din ei; în afară de partea sa succesorală soțul supraviețuitor va moșteni mobilele și obiectele aparținînd gospodăriei casnice, precum și darurile de nuntă și va avea totodată un drept de abitație în condițiile prevăzute de art. 4 din legea mai sus-citată.

Art. 673.

Copiii sînt chemați împreună cu soțul supraviețuitor la succesiunea părintelui defunct. Dacă tatăl și mama persoanei moarte fără posteritate i-au supraviețuit, frații, surorile sau reprezentanții lor iau jumătate succesiunea. Dacă numai tatăl sau numai mama i-a supraviețuit, frații, surorile sau reprezentanții lor iau trei pătrimi ale succesiunii (c. civ. 671).

* A se vedea, de asemenea, nota 1 de la art. 671.

Art. 674.

Partajul jumătății sau celor trei pătrimi cuvenite fraților sau surorilor, după conținerea articolului precedent, se face între ei în porțiuni egale, dacă sînt toți dintr-aceeași căsătorie; de sînt din căsătorii diferite, diviziunea se face pe jumătate între cele două linii paternă și maternă a defunctului; frații primari iau parte în amîndouă liniile, uterinii sau consîngeniei ¹⁾, fiecare în linia sa numai. Dacă sînt frați sau surori numai într-o linie, ei succed în total, excluzînd pe toate rudele din cealaltă linie (c. civ. 672 și urm.).

* A se vedea, de asemenea, nota 1 de la art. 671.

1) Prin "frați uterini" se înțeleg frații din aceeași mamă, dar tată deosebit; iar prin "frați consîngeni" frații din același tată, dar din mame deosebite.

Art. 675.

În lipsă de frați sau surori sau de descendenți dintr-înșii și în lipsă de ascendenți, succesiunea se dă rudelor colaterale din gradul de rudenie cel mai apropiat.

Cînd sînt mai multe rude colaterale în același grad, succesiunea se împarte egal între dînsese (c. civ. 663).

Rudele colaterale sînt chemate la succesiunea defunctului împreună cu soțul supraviețuitor.

Potrivit Legii nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor, art. 1 lit. d, soțul supraviețuitor moștenește trei părți din averea celui alt cînd vine la succesiune cu rudele colaterale în gradul III și IV cu defunctul; în afară de partea sa succesorală, soțul supraviețuitor va moșteni mobilele și obiectele aparținînd gospodăriei casnice, precum și darurile de nuntă și va avea totodată un drept de abitație, în condițiile prevăzute de art. 4 din legea mai sus-citată.

Art. 676.

Rudele succed pînă la al doisprezecelea grad inclusiv.

1. Dispozițiile art. 676 au fost modificate prin art. 4 al legii asupra impozitului progresiv pe succesiuni - M.Of. nr. 91 din 28 iulie 1921 - în sensul restrîngerii dreptului de moștenire al rudelor colaterale pînă la gradul al IV-lea inclusiv. Art. 6 din Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor prevede că dispozițiile art. 676 c. civ. modificate prin art. 4 al legii mai sus menționate în sensul restrîngerii ordinei succesoriale la gradul al IV-lea inclusiv "sînt și rămîn în vigoare".

2. Potrivit Legii nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor art. 4, în lipsa rudelor pînă la gradul al IV-lea inclusiv, soțul supraviețuitor moștenește întreaga avere.

Capitolul IV **Despre succesiunile neregulate**

Secțiunea I Despre drepturile copiilor naturali asupra bunurilor mamei lor și despre succesiunea copiilor naturali morți fără posteritate

Secțiunea II Despre succesiunea soțului supraviețuitor și despre a statului

Secțiunea III Despre dreptul de moștenire al femeii cînd se află în concurență cu descendenții sau alte rude care sînt chemate după legi la succesiunea soțului ei mort

Secțiunea I

Despre drepturile copiilor naturali asupra bunurilor mamei lor și despre succesiunea copiilor naturali morți fără posteritate

Art. 677.

(Abrogat drept urmare a abrogării - prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.I.1954 - a Decretului nr. 130 din 2.IV.1949 pentru reglementarea condiției juridice a copilului natural).

Art. 678.

Succesiunea copilului natural, mort fără posteritate, se cuvine mamei sale, și, în lipsa mamei, rudelor ei celor mai de aproape.

* A se vedea, de asemenea, nota 1 de la art. 652; succesiunea copilului se cuvine rudelor sale, fără deosebire după cum filiația rezultă din căsătorie sau din afara ei.

Secțiunea II

Despre succesiunea soțului supraviețuitor și despre a statului

Art. 679.

Cînd defunctul nu are nici rude în gradul succesibil, nici copii naturali, bunurile succesiunii trec la soțul în viață nedespărțit.

* Textul a fost implicit modificat prin dispozițiile Legii nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor, care statornicește chemarea la moștenire a soțului supraviețuitor în concurs cu rudele defunctului.

Art. 680.

În lipsă de moștenitori legali sau testamentari, bunurile lăsate de defunct trec în proprietatea statului.

* Textul este reprodus astfel cum a fost modificat prin Decretul nr. 73/1954 privind modificarea art. 680 și 700 din C. civ. - B.Of. nr. 14 din 19 martie 1934.

Art. 681.

Soțul în viață și statul care cer succesiunea sînt obligați a face să se pună pecete, a pretinde să se facă inventar, după formele prescise pentru acceptarea succesiunilor sub beneficiu de inventar.

Dispozițiile art. 681 trebuie socotite că au fost implicit abrogate:

1. În ce privește soțul supraviețuitor, prin efectul Legii nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor M.Of. nr. 133 din 10 iunie 1944 - care a stabilit vocația sa succesorală în concurs cu rudele cele mai apropiate ale defunctului, iar nu numai în lipsa lor. Măsurile prevăzute de art. 681 pentru conservarea abuzurilor moștenirii în favoarea rudelor chemate la moștenire înaintea soțului supraviețuitor și care puteau să accepte succesiunea în termen de 30 ani de la deschiderea ei - nu mai sînt compatibile cu normele în vigoare, care au înlăturat starea de inferioritate în care se afla soțul supraviețuitor, în privința dreptului de moștenire și mai ales cu dispozițiile art. 700 - astfel cum a fost modificat prin Decretul nr. 73/1954 în temeiul cărora dreptul tuturor moștenitorilor de a accepta succesiunea se prescrie în termen de 6 luni.

2. În ceea ce privește statul, Decretul nr. 40/1953 privitor la procedura succesorală notarială - B.Of. nr. 2 din 22 ianuarie 1953, republicat în B.Of. nr. 25 din 7 decembrie 1960, prin art. 3, 4 și 26 reglementează în întregime procedura prin care bunurile lăsate de defunct trec în proprietatea statului.

Art. 682.

Soțul în viață este încă dator a transforma în numerar lucrurile mișcătoare sau a da cauțiune solvabilă pentru restituirea succesiunii, în caz cînd s-ar prezenta moștenitori ai defunctului în termen de 3 ani. După acest termen cauțiunea este liberată.

* A se vedea, de asemenea, nota 1 de la articolul precedent.

Art. 683.

Soțul în viață sau statul, care n-au îndeplinit formalitățile la care sînt respectiv îndatorați, pot să fie supuși la daune-interese către moștenitorii ce s-ar arăta.

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 681.

Secțiunea III

Despre dreptul de moștenire al femeii cînd se află în concurență cu descendenții sau alte rude care sînt chemate după legi la succesiunea soțului ei mort

Art. 684.

Cînd bărbatul moare și văduva sa n-are avere, dînsa ia o porțiune virilă în uzufruct, din succesiunea bărbatului, dacă acesta are descendenți.

Cînd bărbatul lasă un singur descendent, porțiunea femeii în succesiune va fi numai de a treia parte. Acest drept începe de la epoca încetării uzufructului legal.

Cînd bărbatul lasă rude de sus sau de alături, atunci femeia succede la o pătrime în plină proprietate din averea mortului.

* Acest articol a fost abrogat implicit prin legea nr. 319/1944.

Capitolul V

Despre acceptarea și repudierea moștenitorilor

Secțiunea I Despre acceptare

Secțiunea II Despre renunțarea la succesiune

Secțiunea III Despre beneficiul de inventar, despre efectele sale și despre obligațiile eredelui beneficiar

Secțiunea IV Despre succesiunile vacante

Secțiunea I Despre acceptare

Art. 685.

Succesiunea poate fi acceptată curat și simplu, sau sub beneficiu de inventar (c. civ. 686 și urm., 699 și urm., 704 și urm.).

1. Potrivit art. 19 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice B.Of. nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare, acceptarea moștenirii cuvenite unui minor, indiferent de vîrstă, sau unei persoane puse sub interdicție, va fi socotită totdeauna ca fiind făcută sub beneficiu de inventar.

2. De asemenea, potrivit art. 90 din Codul familiei, moștenitorul persoanei care a fost obligată la întreținerea unui minor sau care i-a dat întreținere fără a avea obligația legală este ținut, în măsura valorii bunurilor moștenite, să continue întreținerea.

Art. 686.

Nimeni nu este obligat de a face acceptarea unei moșteniri ce i se cuvine (c. civ. 693, 703, 712).

Art. 687.

Minorii și interzișii nu pot face valabil acceptarea unei moșteniri decît conform dispozițiilor titlului de la minoritate și tutelă.

1. Alin. 1 al art. 687 a fost abrogat prin Legea privitoare la ridicarea incapacității civile a femeii măritate promulgată cu Decretul, nr. 1412, M.Of. nr. 94 din 20 aprilie 1932.

Textul alin. 2 al art. 687, devenit unicul alineat al acestui articol, este reprodus astfel cum a fost modificat prin Decretul nr. 185/1949 pentru modificarea și abrogarea unor dispoziții privitoare la majorat, la capacitate în materia contractelor de muncă și emancipare - B.Of. nr. 25 din 30 aprilie 1949.

2. Trimiterea la dispozițiile titlului de la minoritate și tutelă se referă în prezent la Titlul III din Codul familiei (art. 97 urm.).

A se vedea în această privință și art. 19 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice.

Art. 688.

Efectul acceptării se suie pînă la ziua deschiderii succesiunii (c. civ. 651).

Art. 689.

Acceptarea poate fi sau expresă sau tacită. Este expresă cînd se însușește titlul sau calitatea de erede într-un act autentic sau privat; este tacită cînd eredele face un act, pe care n-ar putea să-l facă decît în calitatea sa de erede, și care lasă a se presupune neapărat intenția sa de acceptare (c. civ. 690 și urm., 703, 712, 1171 și urm., 1176 și urm.).

Art. 690.

Actele curat conservatorii, de îngrijire și de administrație provizorie, nu sînt acte de primirea moștenirii, dacă cel ce le-a făcut n-a luat titlu sau calitate de erede.

Art. 691.

Donațiunea, vinderea sau transportul ¹⁾ drepturilor succesoriale făcute de un erede, trage după sine acceptarea succesiunii.

Tot asemenea se întâmplă:

1. Când unul din erezi renunță chiar gratuit în folosul unui sau a mai mulți din coerezi.
2. Când renunțarea se face în folosul tuturor coerezilor fără deosebire, și se primește de renunțător prețul renunțării (c. civ. 707).

1) Cesiunea.

Art. 692.

Când acela cărui se cuvine o succesiune a murit fără să se fi lepădat de dînsa, sau fără să o fi acceptat expres sau tacit, erezii săi pot de-a dreptul să accepte sau să se lepede de dînsa (c. civ. 689).

Facultatea acordată moștenitorilor de art. 692 nu poate fi exercitată decît în termenul prevăzut de art. 700.

Art. 693.

Dacă erezii săi nu se învoiesc pentru acceptarea sau pentru lepădarea succesiunii, succesiunea se va accepta sub beneficiu de inventar (c. civ. 704 și urm.).

Art. 694.

Majorele nu poate să-și atace acceptarea, expresă sau tacită a unei succesiuni decît în cazul cînd această acceptare a fost urmarea unei viclenii ce s-a întrebuițat în privință-i. El nu poate reclama în contra acceptării pentru cuvinte de vătămare, decît în cazul în care succesiunea ar fi absorbită sau micșorată cu mai mult de jumătate, prin descoperirea unui testament necunoscut în momentul acceptării (c. civ. 953, 960, 1165).

Prevederile acestui articol au fost implicit modificate prin art. 25 din Decretul nr. 32/1944 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice: - B.Of. nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare, potrivit căruia aplicarea dispozițiilor legale referitoare la acțiunea în anulare pentru leziune se rastrînge la minorii care, avînd vîrsta de paisprezece ani împliniți, încheie singuri acte juridice pentru care aveau nevoie de încuviințarea părinților sau tutorelui, dacă aceste acte le-au adus vreo vătămare.

Secțiunea II **Despre renunțarea la succesiune ¹⁾**

1) Cu privire la renunțarea expresă la succesiune, a se vedea art. 2 al Decretului nr. 40/1953 privitor la procedura succesorală notarială B.Of. nr. 2 din 22 ianuarie 1953, republicat în B.Of. nr. 25 din 7 decembrie 1960.

Art. 695. *(Abrogat prin art. 25 al Decretului nr. 40 din 22.I.1953 privitor la procedura succesorală notarială).*

Art. 696.

Eredele ce renunță este considerat că n-a fost niciodată erede.

Art. 697.

Partea renunțătorului profită coerezilor săi; dacă este singur, succesiunea trece la gradul următor (c. civ. 660 și urm., 701).

Dispoziția art. 697 a fost implicit modificată prin art. 1 al Legii nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al solului supraviețuitor și anume: dacă soțul supraviețuitor este chemat la moștenire împreună cu unul sau mai mulți moștenitori renunțarea acestora la moștenire nu îi profită decît în măsura în care nu mai sînt alți moștenitori

legali sau cînd ca urmare a acestei renunțări, sînt chemați la moștenire erezi din clasa următoare, cu drept la o cotă din moștenire mai mică decît aceea a moștenitorilor care au renunțat.

Art. 698.

Eretele renunțator nu poate fi reprezentat niciodată. Dacă renunțatorul este singur în gradul său, sau dacă toți coerezii săi renunță, copiii lor vin la succesiune în virtutea propriului lor drept, pentru părți egale (c. civ. 664 și urm., 668).

Art. 699.

Creditorii aceluia ce renunță în paguba lor pot să ia autorizația justiției ca să accepte succesiunea pentru debitorii lor, în locul și rîndul său.

Într-acest caz renunțarea este anulată numai în favorul creditorilor și numai pînă la concurența creanțelor lor. Acceptarea nu se face în folosul eredelui care a renunțat (c. civ. 974, 975).

Art. 700.

Dreptul de a accepta succesiunea se prescrie printr-un termen de 6 luni socotit de la deschiderea succesiunii.

În cazul cînd moștenitorul a fost împiedicat de a se folosi de dreptul său, din motive de forță majoră, instanța judecătorească, la cererea moștenitorului, poate prelungi termenul cu cel mult 6 luni de la data cînd a luat sfîrșit împiedicarea (c. civ. 692, 709, 1890). (Art. 700 a fost modificat implicit și prin Decretul nr. 88/1951 pentru modificarea și completarea Legii nr. 6/1949 pentru taxele și impozitele de timbru - B. Of. nr. 69 din 21 iunie 1951.)

Textul este reprodus astfel cum a fost modificat prin Decretul nr. 73/1954 privind modificarea art. 680 și 700 din Codul civil - B.Of. nr. 14 din 19 martie 1954.

Art. 701.

În tot timpul în care prescripția dreptului de a accepta nu este dobîndită în contra erezilor ce au renunțat, ei au încă facultatea de a accepta succesiunea, dacă succesiunea nu este deja acceptată de alți erezi. Nu se pot vătămă însă drepturile care ar fi dobîndite de alte persoane asupra bunurilor succesiunii, sau prin prescripție, sau prin acte valabile, făcute de curatoarele succesiunii vacante (c. civ. 1882, 1890).

Expresia "succesiune vacantă" din art. 701 nu se referă la situația prevăzută de art. 26 din Decretul nr. 40/1953 privitor la procedura succesorală notarială - B.Of. nr. 2 din 22 ianuarie 1953, republicat în B.Of. nr. 25 din 7 decembrie 1960 - în care eliberarea certificatului că succesiunea este vacantă nu poate fi compatibilă cu funcția de curator.

Numirea unui curator special sau a unui custode se poate face în cazurile prevăzute de art. 7 din decretul mai sus-citat.

Art. 702.

Nici chiar prin contractul căsătoriei ¹⁾ nu se poate renunța la succesiunea unui om în viață, nici nu se pot înstrăina drepturile eventuale ce s-ar putea dobîndi asupra succesiunii (c. civ. 5, 965, 1526).

1) În prezent nu mai este admisă încheierea unui contract de căsătorie (contract matrimonial), raporturile patrimoniale dintre soți fiind reglementate prin lege.

Art. 703.

Erezii care au dat la o parte, sau au ascuns lucruri ale unei succesiuni, nu mai au facultatea de a se lepăda de dînsa; cu toată renunțarea lor, ei rămîn erezi și nu pot lua nici o parte din

lucrurile date la o parte sau ascunse (c. civ. 686, 689, 712).

Secțiunea III

Despre beneficiul de inventar, despre efectele sale și despre obligațiile eredelui beneficiar

Art. 704.

Declarația unui erede că ia această calitate sub beneficiu de inventar trebuie să, fie făcută la grefa tribunalului de prima instanță a districtului în care succesiunea este deschisă; ea trebuie să fie înscrisă pe registrul destinat pentru trecerea actelor de renunțare (c. civ. 685).

Dispoziția art. 704 a fost implicit modificată prin art. 2 al Decretului nr. 40/1953 privitor la procedura succesorală notarială, care reglementează înscrierile în registrul destinat pentru trecerea actelor de renunțare la succesiune.

Art. 705.

Această declarație n-are efect decât fiind precedată sau urmată de un inventar fidel și exact al bunurilor succesiunii, făcut după formele cerute de legile de procedură și în termenele mai jos hotărâte.

* Inventarul bunurilor succesoriale se întocmește potrivit dispozițiilor art. 4 și urm. ale Decretului nr. 40/1953 privitor la procedura succesorală notarială.

Art. 706.

Se dă eredelui din ziua deschiderii succesiunii 3 luni pentru facerea inventarului.

I se mai acordă pentru a delibera asupra acceptării sau repudierii succesiunii un termen de 40 zile, care va începe a curge din ziua expirării a celor 3 luni date pentru inventar, sau din ziua încheierii inventarului, dacă s-a terminat mai înainte de expirarea celor 3 luni (c. civ. 651).

Art. 707.

Dacă cu toate acestea, sînt în succesiune obiecte supuse stricăciunii, sau obiecte a căror conservare ar costa mult, eredele poate în calitate sa de persoană în drept a succede și fără să se poată zice că s-a făcut acceptare din parte-i, să ia autorizarea justiției ca să se vînză acele obiecte.

Această vînzare trebuie să se facă cu forma vînzărilor publice (c. civ. 690 și urm., 716, 1388 și urm.).

Art. 708.

În timpul termenelor pentru facerea inventarului și pentru deliberare, eredele nu poate fi silit a se pronunța și nu se poate obține o condamnățiune ¹⁾ în contră-i. Dacă el renunță după expirarea termenelor, sau înainte expirării lor, cheltuielile ce legiuit s-au făcut de dînsul pînă la acea epocă privesc succesiunea.

1) Hotărîre.

Art. 709.

După expirarea termenelor arătate, eredele urmărit poate cere un nou termen, pe care tribunalul ce se află în cercetarea urmăririi îl acordă sau îl refuză după circumstanțe.

* Termenul nou acordat, în temeiul art. 709, nu poate depăși termenul prevăzut de art. 700 pentru prescripția dreptului de acceptare a succesiunii.

Art. 710.

Cheltuielile urmăririi, în cazurile articolului precedent, privesc succesiunea, dacă eredele justifică, sau că n-a cunoscut evenimentul morții sau că termenele i-au fost neîndestulătoare, din cauza situației bunurilor, sau din cauza contestațiilor ivite. Dacă el nu poate justifica, cheltuielile îl privesc.

Art. 711.

Eretele conservă cu toate acestea, după expirarea termenelor acordate de art. 706, chiar după expirarea termenelor date de judecător, conform art. 709, facultatea de a face încă inventar și de a se declara erede beneficiar; aceasta însă în caz când dînsul n-a făcut acte de erede sau în caz când nu este dat în contră-i o hotărîre judecătorească desăvîrșită ¹⁾, care să-l condamne ca erede curat și simplu (c. civ. 689 urm.).

1) Definitivă.

* Facultatea acordată eredelui de art. 711 nu poate fi exercitată decît în cursul termenului prevăzut de art. 700.

Art. 712.

Eretele care a ascuns obiecte de ale succesiunii sau care cu știință și rea credință n-a trecut în inventar efecte ¹⁾ dintr-însa, nu se poate folosi de beneficiul de inventar (c. civ. 703).

1) Lucruri.

Art. 713.

Beneficiul de inventar dă eredelui avantajul:

1. De a plăti datoriile succesiunii numai pînă în concurența valorii bunurilor ce el a primit; de a se scuti chiar de plata datoriilor, predînd toate bunurile succesiunii creditorilor și legatarilor.
2. De a nu amesteca bunurile sale proprii cu acelea ale succesiunii și de a conserva în contra succesiunii dreptul de a cere plata creanțelor sale (c. civ. 777, 778, 1108 pct. 4).

Art. 714.

Eretele beneficiar administrează bunurile succesiunii și este dator să dea socoteală de administrarea sa creditorilor și legatarilor. El nu devine răspunzător cu bunurile sale proprii, decît după ce i se va fi cerut darea socotelilor și el nu va fi îndestulat această îndatorire.

După lămurirea socotelilor, el nu poate fi răspunzător cu bunurile sale proprii, decît pînă la concurența sumelor ce rămîne dator (c. civ. 777, 1080).

Art. 715.

El nu răspunde pentru administrația sa decît de greșeli grave.

Art. 716.

El nu poate vinde obiectele mobile ale succesiunii, decît prin formele legiuite pentru vînzările publice.

Dacă el reprezintă ¹⁾ în natură obiectele mișcătoare, nu răspunde decît de deprecierea sau deteriorarea lor cauzată din neglijența sa (c. civ. 472 și urm., 707, 1388 și urm.).

1) Prezintă.

Art. 717.

El nu poate vinde imobilele decît după formele prescrise de procedură. El dă mandat creditorilor ipotecari, care au făcut cerere, a primi prețul (c. civ. 462 și urm.).

* Sfera noțiunii de imobile este restrânsă doar la construcții, întrucât terenurile, fiind scoase din circuitul civil prin Legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale - B.Of. nr. 135 din 1 noiembrie 1974, cu modificările ulterioare, și Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar - B.Of. nr. 138 din 5 noiembrie 1974, nu mai pot fi instrăinate prin acte juridice.

Art. 718.

El este dator, dacă creditorii sau alte persoane interesate o cer, să dea cauțiune solvabilă pentru prețul mișcătoarelor cuprinse în inventar și pentru porțiunea prețului imobilelor nedelegată creditorilor ipotecari. De nu se va da această cauțiune, se vor vinde mișcătoarele și prețul lor se va depune, ca și porțiunea nedelegată din prețul imobilelor, spre a se întrebuința la desfacerea sarcinilor succesiunii (c. civ. 1675 și urm.).

Art. 719.

Dacă unii creditori se opun, eredele beneficiar nu poate plăti decît după ordinea și chipul regulat de judecător.

Dacă creditorii nu se opun, eredele plătește creditorilor și legatarilor, după rîndul cererii.

Art. 720.

Creditorii ce nu se opun și care se prezintă, după lămurirea socotelilor și plata relicvatelor ¹⁾, nu au recurs decît în contra legatarilor; acei care se prezintă înaintea lămuririi socotelilor și plății relicvatelor vor avea recurs și în contra creditorilor plătiți înaintea lor (c. civ. 893, 896, 909).

¹⁾ Prin "plata relicvatelor" se înțelege distribuirea în întregime a sumelor rezultate din lichidarea bunurilor.

Art. 721.

Creditorii ce se opun vor avea recurs și în contra eredelui.

Art. 722.

În toate cazurile prevăzute de art. 719 și 720, recursul se prescrie după expirarea termenului de trei ani, care începe din ziua lămuririi socotelilor și a plății relicvatului (c. civ. 893, 896, 909).

Art. 723.

Cheltuielile pentru peceti ¹⁾, pentru facerea inventarului și pentru darea socotelilor privesc succesiunea.

¹⁾ sigilii.

Secțiunea IV Despre succesiunile vacante

Art. 724.

Dacă după expirarea termenelor pentru facerea inventarului și pentru deliberare, nu se prezintă nimeni ca să reclame succesiunea și dacă nu este nici un erede cunoscut, sau dacă ererii cunoscuți s-au lepădat de succesiune, succesiunea este privită ca vacantă.

** Art. 724 este implicit abrogat prin art. 26 alin. 1 al Decretului nr. 40/1953 privitor la procedura succesorală notarială - B.Of. nr. 2 din 22 ianuarie 1953, republicat în B.Of. nr. 25 din 7 decembrie 1960.*

Art. 725.

Tribunalul de întâia instanță din districtul în care succesiunea este deschisă numește un curator după cererea persoanelor interesate, sau după aceea a procurorului.

* Art. 725 este implicit abrogat prin art. 26 alin. 1 al Decretului nr. 40/1953.

Art. 726.

Curatoarele unei succesiuni vacante trebuie înainte de toate să constate printr-un inventar succesiunea; el exercită și urmărește drepturile ei; răspunde la cererile făcute în contră-i; administrează sub îndatorirea de a vărsa numerarul succesiunii, ca și sumele adunate din vânzarea mobilelor și imobilelor, în casa de consemnațiuni și depozite și în fine sub aceea de a da socoteli.

* Art. 726 este implicit abrogat prin art. 26 alin. 1 al Decretului nr. 40/1953.

Art. 727.

Dispozițiile secțiunii III din acest capitol asupra formelor cerute pentru facerea inventarului, asupra modului de administrație și asupra socotelilor ce eredele beneficiar este dator să dea, sînt îndatoritoare și pentru curatorii succesiunilor vacante.

* Art. 727 este implicit abrogat prin art. 26 alin. 1 al Decretului nr. 40/1953

Capitolul VI **Despre împărțire și despre raporturi**

Secțiunea I Despre împărțirea succesiunii

Secțiunea II Despre raporturi

Secțiunea III Despre plata datoriilor

Secțiunea IV Despre efectele împărțelii și despre garanția părților

Secțiunea V Despre desființarea sau resciziunea împărțelii

Secțiunea VI Despre împărțeala făcută de tată, de mamă sau de alți ascendenți între descendenții lor

Secțiunea I **Despre împărțirea succesiunii**

Art. 728.

Nimeni nu poate fi obligat a rămîne în indiviziune. Un coerede poate oricînd cere împărțeala succesiunii, chiar cînd ar exista convenții sau prohibiții contrarii.

Se poate face învoire pentru suspendarea diviziunii pe termen de cinci ani. După trecerea acestui timp, învoirea se poate reînnoi (c. civ. 5, 968, 1008, 1388).

În legătură cu ieșirea din indiviziune, a se vedea:

- Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii împărțelilor judiciare M.Of. nr. 212 din 10 septembrie 1943, cu modificările ulterioare;
- Decretul nr. 144/1958 privind reglementarea eliberării autorizațiilor de construire, reparare și desființare a construcțiilor, precum și a celor referitoare la înstrăinările și împărțelile terenurilor cu sau fără construcții
- B.Of. nr. 15 din 29 martie 1958, cu modificările ulterioare;
- Legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale - B.Of. nr. 135 din 1 noiembrie 1974, cu modificările ulterioare (art. 31-32);
- Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar B.Of. nr. 138 din 5 noiembrie 1974 (art. 46-50);
- Decretul nr. 841/1964 pentru reglementarea ieșirii din indiviziune cu statul - B.Of. nr. 1 din 3 ianuarie 1965.

Art. 729.

Diviziunea poate fi cerută chiar cînd unul sau mai mulți din erezi au posedat părți separate din succesiune, dacă nu a fost act de împărțeală sau dacă nu se poate opune prescripția.

Art. 730.

Dacă toți erezii sînt prezenți și majori, se pot împărți între dînșii, oricum ar voi, fără îndeplinirea vreunei formalități.

Dacă toți erezii nu sînt prezenți sau dacă între dînșii sînt minori sau interziși, atunci se vor pune peceti ¹⁾ pe efectele ²⁾ succesiunii în cel mai scurt termen, sau după cererea erezilor sau după aceea a procurorului tribunalului de primă instanță (c. civ. 747).

1) Sigilii.

2) Lucruri.

1. Decretul nr. 144/1958 privind reglementarea eliberării autorizațiilor de construire reparare și desființare a construcțiilor, precum și a celor referitoare la înstrăinările și împărțelile terenurilor cu sau fără construcții - B.Of. nr. 15 din 29 martie 1958, cu modificările ulterioare, instituie derogări de la dispozițiilor art. 730 alin. 1, prin formalitățile pe care le prevede.

2. Punerea de sigilii, la cererea persoanelor interesate, a procurorului, a comitetului executiv al consiliului popular sau din oficiu se face de către notarul de stat, potrivit art. 3 și urm. din Decretul nr. 40/1953 privitor la procedura succesorală notarială B.Of. nr. 2 din 22 ianuarie 1953, republicat în B.Of. nr. 25 din 7 decembrie 1960 care a modificat implicit art 730 C. civ.

3. În legătură cu aplicarea art. 730 a se vedea, de asemenea:

- Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii împărțelilor judiciare M.Of. nr. 212 din 10 septembrie 1943, cu modificările ulterioare;

- Decretul nr. 40/1953 privitor la procedura succesorală notarială;

- Codul familiei - Legea nr. 4/1953, B.Of. nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în B.Of. nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare (art. 105 alin. 3, 129 și 147).

- Legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale - B.Of. nr. 135 din 1 noiembrie 1974, cu modificările ulterioare (art. 31);

- Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar - B.Of. nr. 138 din 5 noiembrie 1974 (art. 46).

Art. 731.

Creditorii pot și ei să ceară punerea de peceti în virtutea unui titlu executoriu, sau a unei permisiuni judecătorești (c. civ. 780, 974, 1825).

Art. 732.

După punerea pecetilor, creditorii pot face opoziție și fără a avea titluri executorii sau permisiunea justiției.

Art. 733.

Dacă vreunul din coerezi nu consimte la facerea împărțelii, sau dacă se ivesc contestații, ori în privința modului de procedare, sau asupra chipului de a o termina, tribunalul se pronunță în mod sumar sau numește, de cere trebuința, pentru operațiile împărțelii, pe unul din judecători, după raportul căruia judecă contestațiile.

** Art. 733 a fost implicit abrogat prin Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii împărțelilor judiciare.*

Art. 734.

Estimația imobilelor se face de experți aleși de părțile interesate; de experți numiți din oficiu cînd părțile refuză a-i alege.

Procesul-verbal al experților trebuie să arate bazele estimației; să indice dacă obiectul estimat poate să fie comod împărțit și în ce chip; să fixeze, în fine, în caz de împărțire, fiecare din părțile, ce se pot forma, precum și valoarea lor.

** Art. 734 a fost implicit abrogat prin Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii împărțelilor judiciare.*

Art. 735.

Estimația mobilelor trebuie să se facă de oameni cunoscători și după adevăratul lor preț.

** Art. 735 a fost implicit abrogat prin Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii împărțelilor judiciare.*

Art. 736.

Fiecare din coerezi poate cere partea sa în natură din mobilele sau imobilele succesiunii. Cu toate acestea, de sînt creditori sechestrantî sau oponenti, sau dacă majoritatea coerezilor socotește necesară vinderea mobilelor pentru plata datoriilor succesiunii, ele se vînd public după formele obișnuite.

Dacă imobilele nu se pot împărți, se vor vinde la tribunal prin licitație.

Dacă toate părțile sînt majore, ele pot conveni să facă v nzarea în fața unui arbitru, numit de d nsele.

** Art. 736 a fost implicit abrogat prin Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii împărțelilor judiciare.*

Art. 737.

După ce mobilele și imobilele s-au estimat și s-au v ndut, judecătorul, de cere trebuința, trimite pe părți la un arbitru numit cu consimț m ntul lor, sau numit de-a dreptul de d nsul, c nd părțile nu se unesc pentru numirea lui.

Se procede înainte a acestui arbitru la facerea socotelilor ce cop rșitorii pot fi datori a-și da unii altora, la formarea activului și pasivului eredității, la compunerea p rșilor și la restituțiile ce erezii ar trebui a-și face între dînșii.

** Art. 737 a fost implicit abrogat prin Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii împărțelilor judiciare.*

Art. 738.

Fiecare erede raportează la masa succesiunii, conform cu regulile mai jos prescrise, donașionile ce a primit și sumele ce este dator către succesiune (c. civ, 739 și urm., 751 și urm.).

** Moștenitorii obligați a raporta sînt determinați prin art. 751 C. civ. și art. 3 al Legii nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soșului supravieșuitoar - M.Of. nr. 133 din 10 iunie 1944.*

Art. 739.

Dacă raportul nu se face în natură, coerezii cărora li se datorează iau mai  nfii o parte egală din masa succesiunii.

Aceste preluări se fac, pe c t este posibil, în obiecte de aceeași natură și calitate cu acelea ce erau să fie date în natură (c. civ. 764 și urm., 769).

Art. 740.

După preluări, se formează din restul masei succesiunii at tea părți egale c ți sînt și erezi sau stirpe ¹⁾  mp rșitoare.

1) Tulpini, potrivit art. 667 C. civ.

Art. 741.

La formarea și compunerea p rșilor, trebuie să se dea în fiecare parte, pe c t se poate, aceeași cantitate de mobile, de imobile, de drepturi sau de creanțe de aceeași natură și valoare.

Se va evita însă, c t va sta prin putință, îmbunătățirea peste măsură a eritajelor ¹⁾ și diviziunea exploatașionilor.

1) Imobilelor.

Art. 742.

Inegalitatea părților date în natură se compensează prin bani (c. civ. 1737 pct. 3, 1741).

** A se vedea în acest sens și art. 7 al Legii nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii împărțelilor judiciare.*

Art. 743.

Părțile se formează de unul dintre coerezi sau de altă persoană, dacă toți erezii sînt de acord în alegere și dacă cel ce a fost ales acceptă însărcinarea; în caz contrar, părțile se formează de un expert numit de judecător.

Părțile apoi se trag la sorți. Dacă însă erezii vin la moștenire cu părți inegale, autoritatea judecătorească decide de trebuie să se procedeze prin tragere la sorți în parte, sau prin darea părților în total.

** Art. 743 a fost implicit abrogat prin Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii împărțelilor judiciare.*

Art. 744.

Mai înainte de a proceda la tragerea părților la sorți, fiecare compărțitor este admis a propune reclamarile sale, în contra formării părților.

Art. 745.

Regulile stabilite pentru împărțirea masei de moștenire se vor observa în subdiviziunile ce se vor face între stirpele compărțitoare (c. civ. 667, 669 și urm.).

Art. 746.

Dacă asupra operațiilor trimise înaintea arbitrului se fac contestații, arbitrul încheie proces-verbal pentru dificultățile și zisele părților, și le trimite înaintea judecătorului pentru împărțeală.

** Art. 746 a fost implicit abrogat prin Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii împărțelilor judiciare.*

Art. 747.

Dacă toți coerezii nu sînt prezenți sau de sînt între ei interziși sau minori, împărțirea trebuie să se facă înaintea judecătoriei, observînd regulile prescrise în articolele precedente din această secțiune.

Dacă sînt mai mulți minori cu interese contrarii la împărțeală, se va da fiecărui dintr-înșii un tutore special.

1. Textul art. 747 este reprodus astfel cum a fost modificat prin Decretul nr. 185/1949 pentru modificarea și abrogarea unor dispoziții privitoare la majorat, la capacitate în materia contractelor de muncă și emancipare - B.Of. nr. 25 din 30 aprilie 1949.

2. Primul alineat al art. 747 a fost modificat implicit prin art. 3 alin. 2 al Legii nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii împărțelilor judiciare.

3. Prin art. XIV din Decretul nr. 135, B. Of, nr. 20-21 din 18 februarie 1968, au fost înlocuite din cuprinsul actelor normative în vigoare la data adoptării acestui decret, următoarele denumiri:

- “tribunal popular” cu “judecătorie”;
- “tribunal regional” cu “tribunal județean”;
- “Tribunalul Capitalei Republicii Socialiste România” cu “Tribunalul municipiului București”;
- “notariat de stat de raion, de oraș, de raion de oraș” cu “notariat de stat local”;
- “notariat de stat regional” cu “notariat de stat județean”;
- “Notariatul Capitalei Republicii Socialiste România și regiunii București” cu “Notariatul de stat al municipiului București și județului Ilfov”, devenit “Notariatul de stat al municipiului București”, ca urmare a aplicării Decretului nr. 13, B.Of. nr. 3 din 23 ianuarie 1981;

- "circumscripție" cu "rază teritorială".

În consecință, din cuprinsul art. 747 alin. 1 denumirea "tribunal popular" a fost înlocuită cu "judecătorie".

4. Conform prevederilor Codului familiei (art. 132) pentru ocrotirea minorului se va numi, în cazul prevăzut de alin. 2 al art. 747, un curator.

Art. 748.

În cazul articolelor precedente, licitația, de este trebuință, nu se va putea face decât înaintea judecătoriei cu formele prescrise pentru înstrăinarea bunurilor minorilor. Străinii ¹⁾ vor fi totdeauna admiși (c. civ. 1388 și urm.).

1) Persoanele care nu au calitatea de moștenitori.

1. Articolul 748 a fost modificat implicit prin Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii împărțelilor judiciare și prin art. 130 alin. 1-3 din Codul familiei.

2. Denumirea "tribunal popular" din cuprinsul textului a fost înlocuită cu "judecătorie". A se vedea nota 3 de la art. 747.

Art. 749.

Împărțelile făcute conform cu regulile mai susprescrise, sau de tutori cu autorizația consiliului de familie, sau în numele absenților ¹⁾ sînt definitive (c. civ. 954, 1166).

1) Dispăruților.

1. Textul art. 749 este reprodus astfel cum a fost modificat prin Decretul nr. 185/1949 pentru modificarea și abrogarea unor dispoziții privitoare la majorat, la capacitate în materia contractelor de muncă și emancipare B.Of. nr. 25 din 30 aprilie 1949.

2. Instituția consiliului de familie a fost desființată prin reglementarea pe care Codul familiei a instituit-o, prin art. 113-151, pentru ocrotirea incapacabililor aflați sub tutelă.

3. Potrivit dispozițiilor art. 105, 129 și 147 din Codul familiei, pentru împărțirile săvîrșite de reprezentanții incapacabililor sau de persoanele cu capacitate restrînsă este necesară încuviințarea autorității tutelare.

Art. 750.

După împărțeală se va remite fiecărui din compărțitori titlurile particulare obiectelor ce i s-au dat.

Titlurile unei proprietăți împărțite se țin de acela ce a luat partea, cea mai mare, cu îndatorire de a le prezenta cînd compărțitorii, avînd trebuință de ele, i le vor cere.

Titlurile eredității întregi se țin de acel erede pe care toți l-au ales ca depozitar, cu îndatorirea de a le prezenta la orice cerere.

Dacă nu este unire pentru această alegere; atunci titlurile se depun în arhiva statului și judecătorul liberează de pe dînsule fiecărui din erezi cîte o copie legalizată.

* Înscrierile și documentele privitoare la moștenire se depun la notariatele de stat, potrivit art. 4 din Decretul nr. 377/1960 pentru organizarea și funcționarea Notariatului de stat - B.Of. nr. 22 din 20 octombrie 1960, cu modificările ulterioare și art. 45 din Regulamentul privind aplicarea dispozițiilor Decretului nr. 377/1960 pentru organizarea și funcționarea Notariatului de stat C.H.D. nr. 39 din 20 octombrie 1960, cu modificările ulterioare.

Secțiunea II Despre raporturi

Art. 751.

Fiul sau descendentele care vine la succesiune, chiar sub beneficiu de inventar, împreună cu frații ori surorile sale, sau cu descendenții acestora, trebuie a raporta coerezilor săi tot ce a primit de la defunct prin dar, atît direct cît și indirect; afară de cazul cînd donatoarele a dispus altfel (c. civ. 738, 752 și urm., 845, 846).

* Articolul 751 a fost modificat prin art. 3 al Legii nr. 313/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor - M.Of. nr. 133 din 10 iunie 1944.

Art. 752.

Eretele ce renunță la succesiune poate popri ¹⁾ darul, sau a cere legatul ce i s-a făcut, în limitele părții disponibile (c. civ. 696 și urm., 763, 841, 846, 851):

1) Păstra.

Art. 753.

Donatarul care nu avea calitatea de a moșteni în momentul donațiunii, dar care va avea această calitate la epoca deschiderii succesiunii, este obligat de a face raport, dacă donatoarele nu l-a dispensat de aceasta.

Art. 754.

Donațiile și legatele făcute fiului unei persoane, care are calitatea de erede în momentul deschiderii succesiunii, sînt prezumate că s-au făcut cu scutirea de raport.

* Legatele nu sînt raportabile decît dacă s-a prevăzut aceasta expres în testament, raportul urmînd a se face prin echivalent.

Art. 755.

Fiul care vine cu dreptul său propriu la succesiunea donatorului nu este obligat a raporta darul făcut părintelui său, chiar cînd ar primi succesiunea acestuia; dar cînd fiul vine la succesiune cu dreptul de reprezentare, atunci este dator să raporteze aceea ce s-a dăruit părintelui său, chiar în cazul cînd ar fi renunțat la succesiunea părintelui.

Art. 756.

Donațiile și legatele făcute soțului unui descendent succesibil sînt socotite ca făcute cu scutirea de raport.

Dacă darurile sau legatele s-au făcut la doi soți împreună, din care numai unul este descendent cu drept de succesiune, partea dăruită acestuia din urmă este supusă raportului.

Art. 757.

Raportul nu se poate face decît numai la succesiunea donatorului.

Art. 758.

Coeredele este dator a raporta aceea ce părintele a cheltuit cu dînsul dotîndu-l, procurîndu-i vreo carieră, sau plătindu-i datoriile.

* În urma abrogării art. 1223 și urm. din Codul civil termenul “dotîndu-l” din cuprinsul art. 758 nu se mai poate referi decît la donațiile făcute în vederea căsătoriei.

Art. 759.

Cheltuielile de nutriment, întreținere, educație, de învățătura unui meșteșug, cheltuielile ordinare pentru îmbrăcăminte și alte obiecte trebuincioase la intrarea în armată, cheltuielile de nuntă și prezenturile ¹⁾ obișnuite nu sînt supuse raportului.

* Dispoziția art. 759 referitoare la “alte obiecte trebuincioase la intrarea în armată” este inaplicabilă în actualele condiții de efectuare a serviciului militar în Republica Socialistă România.

1) Daruri.

Art. 760.

Imobilul care s-a pierdut din caz fortuit și fără greșeala donatarului nu este supus raportului (c. civ. 1018, 1102, 1156).

Art. 761.

Dacă înzestrătorul ascendent plătește bărbatului zestrea fără asigurări suficiente, fiica înzestrată va fi datoare a raporta numai acțiunea în contra bărbatului.

** Art. 761 este implicit abrogat drept urmare a abrogării exprese a dispozițiilor art. 1223-1293 C. civ. prin art. 49 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice B.Of. nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare.*

Art. 762.

Fruitele și interesele lucrurilor supuse raportului nu sînt debite decît din ziua deschiderii succesiunii (c. civ. 482 și urm., 522 și urm., 651, 854, 1589).

Art. 763.

Legatarii și creditorii, nu pot pretinde ca erezii să facă raport (c. civ. 757, 848),

Art. 764.

Raportul se face sau în natură, sau scăzîndu-se valoarea sa din partea celui obligat a face raport (c. civ. 738, 739, 765 și urm., 772 și urm.).

Art. 765.

Raportul se poate pretinde în natură pentru imobile; cînd cel ce a primit imobilul l-a înstrăinat sau ipotecat, înainte de deschiderea succesiunii, raportul în natură nu este obligatoriu.

Raportul în acest caz se prețuiește după valoarea ce imobilul a avut în momentul deschiderii succesiunii (c. civ. 741, 765 și urm.).

Art. 766.

În orice caz, trebuie să se țină socoteală donatarului de cheltuielile necesare și utile (c. civ. 494, 539, 756, 771, 1345).

Art. 767.

Donatarul este răspunzător de toate degradările și deteriorările care au micșorat valoarea imobilului, prin faptul, culpa sau neglijența sa (c. civ. 998 și urm., 1342 și urm.).

Art. 768.

Cînd imobilul s-a înstrăinat de donatar, ameliorațiunile și degradările făcute de cel ce l-a dobîndit se vor ține în seamă, conform cu dispozițiile celor două articole precedente (c. civ. 765 și urm.).

Art. 769.

Cînd raportul se face în natură, bunurile intră în masa succesiunii libere de toate sarcinile create de donatar; creditorii ipotecari însă, pot să intervină la împărțea spre a nu se face raportul cu fraudă drepturilor lor (c. civ. 562, 785, 975, 976, 1015, 1019, 1770).

Dispozițiile art. 769 nu-și găsesc aplicare în ceea ce privește imobilele supuse regimului de carte funciară sau de publicitate funciară.

A se vedea în acest sens:

- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 18 alin. 4);

- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 25).

Art. 770.

Cînd un succesibil primește, cu dispensă de raport, un dar care excede porțiunea disponibilă, raportul excedentului se face în natură, dacă întoarcerea excedentului este posibilă.

În caz contrar, dacă excederitul trece peste jumătatea valorii imobilului, donatarul raportează imobilul în întregimea lui și prelevă asupra masei valoarea porțiunii disponibile; dacă această porțiune trece peste jumătatea valorii imobilului, donatarul poate ține imobilul în întregimea lui, ia însă mai puțin din celelalte bunuri ale succesiunii; și recompensează pe coerezii săi, sau în bani, sau oricum altfel (c. civ. 739; 741; 764 și urm., 794 și urm., 841 și urm.).

Art. 771.

Coeredele care raportează imobilul în natură poate să rețină posesiunea pînă la plata efectivă a sumelor ce-i sînt datorite pentru cheltuieli sau ameliorațiuni (c. civ. 766).

Art. 772.

Raportul mobilelor se face luîndu-se mai puțin din celelalte, bunuri ale succesiunii. El se calculează pe valoarea ce mobilele aveau în momentul facerii darului, după statul estimației ¹⁾ anexat actului de dar; în lipsa acestui stat, după estimarea experților, făcută pe prețul cel mai just (C. civ. 739, 764).

1) Actul de evaluare.

Art. 773.

Succesibilul care a primit bani face raportul luînd mai puțin din numerarul succesiunii.

La neajungere, donatorul poate să nu raporteze numerarul dînd echivalentul în mobile și, în lipsa acestor, în imobilele succesiunii (C. civ. 764, 772).

Secțiunea III Despre plata datoriilor

Art. 774.

Coerezii contribuie, la plata datoriilor, și sarcinilor succesiunii, fiecare în proporție cu ce ia (c. civ. 653, 775 și urm., 893, 896, 909, 1060).

Art. 775.

Legatarul cu titlu universal contribuie deopotrivă cu erezii, un proporție cu emolumentul său. Cel particular nu contribuie (C. civ. 896, 909).

Art. 776.

Cînd imobilele unei succesiuni sînt ipotecate special, pentru plată de redinte, fiecare, din coerezi poate pretinde ca renditele să fie plătite și imobilele liberate înainte formării părților.

Dacă coerezii împart succesiunea în starea în care se găsește, imobilele ipotecate se estimează după aceeași normă ca și celelalte imobile; capitalul renditei însă se scade din prețul imobilului. Eredele, în partea căruia s-a dat imobilele, rămîne singur dator a plăti rendita și garantează pe coereții săi pentru aceasta plata (C. civ. 1061, 1063 și urm.).

* Dispoziția din cuprinsul alin. 1 al art. 776 nu are aplicare, întrucît în dreptul nostru singurul contract de rentă reglementat de codul civil este acel de rentă viageră, care, potrivit art. 1648, nu poate fi răscumpărată.

Art. 777.

Coerezii plătesc datoriile și sarcinile succesiunii, fiecare în proporție cu partea sa ereditară (c. civ. 653, 893, 1060).

Art. 778.

Coeredele sau succesorul cu titlu universal care, din cauza ipotecii, a plătit din datoria comună mai mult decât partea sa, are recurs, în contra celorlalți coerezi sau succesorii cu titlu universal, numai pentru partea ce fiecare din ei era obligat a plăti, chiar când coeredele ce a desfăcut datoria ar fi fost subrogat în drepturile creditorilor. Coeredele însă, ce a acceptat succesiunea sub beneficiu de inventar, conservă facultatea de a cere plata creanțelor sale personale, ca orice alt creditor al succesiunii (c. civ. 713, 774 și urm., 893, 896, 902, 1106 și urm., 1674, 1746 și urm.).

Art. 779.

Când unul din coerezi sau succesorii cu titlu universal este insolubil, partea lui din datoria ipotecară se împarte între toți ceilalți în proporție cu ce ia fiecare din succesiune (c. civ. 788, 1053, 1667).

Art. 780.

Titlurile executorii, obținute în contra defunctului, sînt personal executorii și în contra eredelui. Cu toate acestea, creditorii nu pot urmări execuția decât după opt zile de la notificarea acestor titluri făcute persoanei, sau la domiciliul eredelui (c. civ. 653, 731 și urm.).

Art. 781.

Ei pot cere, în orice caz și în contra oricărui creditor, separația patrimoniului defunctului de acela al eredelui (c. civ. 782 și urm., 1743).

Art. 782.

Acest drept nu poate fi exercitat când, acceptîndu-se eredele de debitor, s-a făcut astfel novațiune în privința creanței contra defunctului (c. civ. 1128).

Art. 783.

În privința mobilelor, după trecerea de trei ani, dreptul este prescris. În privința imobilelor, acțiunea se poate exercita în tot timpul în care imobilele se găsesc în mîna eredelui.

* Cu privire la prescripția dreptului la acțiune avînd un obiect patrimonial, a se vedea dispozițiile Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - B.Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în B.Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare.

Art. 784.

Creditorii eredelui nu pot cere separația patrimoniilor în contra creditorilor succesiunii (c. civ. 781).

Art. 785.

Creditorii unui din compărțitori, ca nu cumva împărțeala să se facă cu viclenie în vătămarea drepturilor lor, pot pretinde să fie prezenți la împărțeală, pot dar să intervină cu spezele lor; nu pot însă să atace o împărțeală săvîrșită, afară numai de s-a făcut în lipsă-le și fără să se țină seamă de opoziția lor (c. civ. 731 și urm., 769, 974, 975, 976, 1825).

**Secțiunea IV
Despre efectele împărțelii și despre garanția părților**

Art. 786.

Fiecare coerede este prezumat că a moștenit singur și imediat toate bunurile care compun partea sa, sau care i-au căzut prin licitație, și că n-a fost niciodată proprietar pe celelalte bunuri ale succesiunii (c. civ. 688, 740 și urm., 1388).

Art. 787.

Coerezii sînt datori garanți unul către altul numai despre tulburările și evicțiunile ce proced dintr-o cauză anterioară împărțelii.

Garanția încetează cînd o evicțiune a fost exceptată anume, printr-o clauză expresă a actului de împărțeală, sau cînd evicțiunea a fost cauzată din greșeala eredelui (c. civ. 788, 1337 și urm., 1351, 1399, 1741).

Art. 788.

Fiecare din erezi este obligat, în proporție cu partea sa ereditară, a despăgubi pe coeredele său de paguba ce a suferit din cauza evicțiunii.

Cînd unul din coerezi va fi insolubil, partea ce el este dator a contribui se va împărți între eredele garantat și între ceilalți coerezi (c. civ. 779, 1053 și urm.).

Art. 789.

Garanția pentru solvabilitatea debitorului unei rendite durează numai cinci ani de la împărțeală. Această garanție încetează cînd nesolvabilitatea a luat naștere în urma împărțelii.

Dispoziția art. 789 nu are aplicare, întrucît se referă numai la garanția pentru solvabilitatea debitorului unei rente perpetue, iar singurul contract de rentă reglementat de Codul civil, este acel de rentă viageră.

Secțiunea V Despre desființarea sau resciziunea ¹⁾ împărțelii

1) A se vedea nota de la articolul 791.

Art. 790.

Împărțelile pot fi desființate pentru violență sau dol.

Pentru o simplă omisiune a unuia din obiectele succesiunii nu se strică; se face numai un supliment de împărțeală pentru obiectul omis (C. civ. 796 și urm., 1900 și urm.).

Art. 791.

Orice act, sub orice titlu, în urmarea cărui a încetat indiviziunea între erezi, este supus la acțiunea de receziune din articolul precedent.

* Articolul 791 trebuie socotit inaplicabil, dat fiind inadvertența dispozițiilor ce le cuprinde. În cazul acestor dispoziții, resciziunea pentru leziune este reglementată, nu direct, ci numai prin referire la regulile articolului precedent. Dispozițiile art. 791 nu prevăd însă decît desființarea împărțelii pentru dol sau violență, astfel încît aplicarea lor nu este cu putință în cazul resciziunii pentru leziune

Art. 792.

Acela în contra cărui s-a făcut cererea de resciziune poate popri desființarea împărțelii, dînd reclamantului suplimentul din partea sa ereditară în numerar sau în natură.

* Articolul trebuie socotit ca inaplicabil pentru motivele arătate în nota de la art. 791.

Art. 793.

Coeredele care a înstrăinat porțiunea sa ereditară, în tot sau în parte, nu poate intenta acțiunea de resciziune pentru dol sau violență, dacă înstrăinarea s-a făcut în urma descoperirii dolului sau încetării violenței (C. civ. 959, 1190).

Secțiunea VI

Despre împărțeala făcută de tată, de mamă sau de alți ascendenți între descendenții lor **Art. 794.**

Tatăl, mama și ceilalți ascendenți pot face împărțeala bunurilor lor între fii și ceilalți descendenți (c. civ. 770).

* A se vedea, de asemenea, nota 1 de la art. 659 cu privire la drepturile de moștenire ale înfiaților.

Art. 795.

Această împărțeală se poate face prin acte între vii, sau prin testament cu formele, condițiile și regulile prescise pentru donațiuni între vii și pentru testamente.

Împărțeala făcută prin acte între vii nu poate avea de obiect decît bunurile prezente (c. civ. 659 și urm., 728 și urm.).

Art. 796.

Dacă toate bunurile, ce ascendentele a lăsat la moartea sa, nu au fost cuprinse în împărțeală, bunurile necuprinse se vor împărți conform cu legea (c. civ. 669, 728).

Art. 797.

Este nulă împărțeala în care nu s-au cuprins toți copiii în viață la deschiderea moștenirii și descendenții fiilor premuriți ¹⁾.

Acțiunea de nulitate se poate exercita de toți erezii fără distincție (c. civ. 765, 790, 849).

* A se vedea și art. 654 C. civ., precum și nota de la acel articol.

1) Care au murit mai înainte.

Art. 798.

Împărțeala făcută de ascendent se poate ataca; cînd ar rezulta dintr-însa sau dintr-alte acte că, prin dispoziția făcută de ascendent, vreunul din acei între care s-au împărțit bunurile s-ar găsi vătămat în partea legitimă (c. civ. 841 și urm.).

Art. 799.

Copilul care, pentru cauza arătată la articolul precedent, atacă împărțeala făcută de ascendent este dator a plăti înainte cheltuielile estimației. Dacă reclamația nu este fondată, cheltuielile estimației și ale judecății vor fi în sarcina sa.

Titlul II

DESPRE DONAȚIUNI ÎNTRE VII ȘI DESPRE TESTAMENTE ¹⁾

1) Din eroare, în ediția oficială nu se face mențiune despre cap. I al acestui titlu, care cuprinde art. 800-805.

Capitolul I

Capitolul II Despre capacitatea de a dispune sau de a primi prin donațiune între vii sau prin testament

Capitolul III Despre donațiunile între vii

Capitolul IV Despre partea disponibilă a bunurilor și despre reducțiune

Capitolul V Despre dispozițiile testamentare

Capitolul VI Despre donațiuni făcute soților prin contractul de maritaġiu

Capitolul VII Despre dispozițiile dintre soți, făcute sau în contractul de maritaġiu sau în timpul maritaġiului

Capitolul I

Art. 800.

Nimeni nu va putea dispune de avutul său, cu titlu gratuit, decît cu formele prescrite de lege pentru donațiuni între vii sau prin testament (c. civ. 644, 794 și urm., 801 și urm., 813 și urm., 856 și urm.).

Art. 801.

Donațiunea este un act de liberalitate prin care donatoarele dă irevocabil un lucru donatarului care-l primește (c. civ. 813 și urm., 829 și urm., 937).

Art. 802.

Testamentul este un act revocabil prin care testatorul dispune, pentru timpul încetării sale din viață, de tot sau parte din avutul său (c. civ. 856 și urm., 920 și urm.).

Art. 803.

Substituțiile sau fideicomisele sînt prohibite; orice dispoziții prin care donatarul, eredele instituit sau legatarul va fi însărcinat de a conserva și a remite la o a treia persoană, va fi nulă, chiar în privirea ¹⁾ donatarului, a eredelui numit sau a legatarului (C. civ. 804, 805, 812, 941).

1) În privința.

Art. 804.

Este promisă dispoziția prin care o a treia persoană ar fi chemată a lua darul, ereditatea sau legatul, în cazul cînd donatarul, eredele numit, sau legatarul nu ar primi sau nu ar putea primi (c. civ. 924 și urm.).

Art. 805.

Este permisă asemenea dispoziția între vii sau testamentară, prin care uzufructul se dă la o persoană și proprietatea nudă la alta (C. civ. 517 și urm., 827).

Capitolul II

Despre capacitatea de a dispune sau de a primi prin donațiune între vii sau prin testament

Art. 806.

Minorul mai mic de 16 ani nu poate dispune nici într-un fel, afară de excepțiile regulate la capitolul VII al acestui titlu (c. civ. 807).

Dispozițiile capitolului VII nu mai alcătuiesc excepții de la regula art. 806, atît în ce privește donațiile prin contractul de căsătorie (deoarece dispozițiile art. 1223-1293 din C. civ. au fost abrogate) cit și în ce privește donațiile făcute între soți în timpul căsătoriei, deoarece potrivit art. 8 al Decretului nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - B.Of. nr. 8 din 30 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare; minorul care se căsătorește dobîndește prin aceasta capacitatea de exercițiu deplină. Potrivit art. 133 alin. 3 din Codul familiei minorul nu poate să facă donații nici chiar cu încuviințare.

Art. 807.

Minorul de 16 ani poate dispune prin testament și numai pentru jumătate din bunurile de care după lege poate dispune majorele (c. civ. 806, 809, 841).

Art. 808.

Este capabil de a primi prin donațiune între vii oricine este conceput în momentul donațiunii.
Este capabil de a primi prin testament oricine este conceput la epoca morții testatorului (c. civ. 654).

1. Drepturile copilului sînt recunoscute de la concepțiune, însă numai dacă el se naște viu. A se vedea, în acest sens, Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice (art. 7).
2. În privința persoanelor juridice, a se vedea Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice (art. 33).

Art. 809.

Minorul de șasesprezece ani nu poate, prin testament, dispune în favoarea tutorelui său.
Minorul, ajuns la majoritate, nu poate dispune nici prin donațiune între vii, nici prin testament, în favoarea fostului său tutore, dacă socotelile definitive ale tutelei n-au fost prealabil date și primite.

Sînt excepțiuni în amîndouă cazurile de mai sus ascendenții minorilor, care sînt sau au fost tutori ai lor (c. civ. 807, 812).

1. Potrivit art. 41 din Codul familiei, socotelile tutelei sînt definitiv date și primite din momentul cînd autoritatea tutelară a dat descărcare tutorelui de gestiunea sa.
2. A se vedea și art. 133 din același cod.
3. Minorul devine major în condițiile prevăzute de art. 8 al Decretului nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice.

Art. 810.

Doctorii în medicină sau în chirurgie, ofițerii de sănătate și spițerii, care au tratat pe o persoană în boala din care moare, nu pot profita de dispozițiile între vii sau testamentare, ce dînsa a făcut-o în favoare-le în cursul acestei boli.

Sînt exceptate:

1. Dispozițiile remuneratorii făcute cu titlul particular; se va ține însă seamă de starea dispunătorului și de serviciile făcute.
2. Dispozițiile universale, în caz de rudenie pînă la al patrulea grad inclusiv, afară numai dacă mortul va avea erezi în linie dreaptă și dacă acela, în profitul căruia s-a făcut dispoziția, nu este el chiar erede în linie dreaptă.

Aceleași reguli sînt aplicabile în privința preoților (c. civ. 660 și urm., 812).

* Prin. "ofițeri de sănătate" urmează a se înțelege medicii militari.

Art. 811.

Dispozițiile între vii sau prin testament, făcute în favoarea ospiciilor, săracilor dintr-o comună sau stabilimentelor de utilitate publică, nu pot avea efect decît de sînt autorizate prin ordonanțe domnești în urma avizului Consiliului de Stat (c. civ. 817).

* Art. 811 a fost modificat implicit prin art. 10 al Legii pentru persoanele juridice - promulgată cu Decretul nr. 452, - M.Of. nr. 27 din 6 februarie 1924, cu modificările ulterioare, și prin reglementarea Decretului nr. 478/1954 privitor la donațiunile făcute statului - B.Of. nr. 46 din 10 decembrie 1954.

Art. 812.

Dispozițiile în favoarea unui incapabil sînt nule, fie ele deghizate sub forma unui contract oneros, fie făcute în numele unor persoane interpuse.

Sînt repute ca persoane interpușe tatăl și mama, copiii și descendenții și soțul persoanei incapabile (c. civ. 940, 941, 1200, 1202).

Capitolul III **Despre donațiunile între vii**

Secțiunea I Despre forma și efectele donațiilor între vii

Secțiunea II Despre cazurile în care donațiunile se pot revoca

Secțiunea I **Despre forma și efectele donațiilor între vii**

Art. 813.

Toate donațiunile se fac prin act autentic (c. civ. 1171 și urm., 1168, 1167).

Art. 814.

Donațiunea nu obligă pe donator și nu va produce nici un efect decît din ziua în care va fi fost acceptată.

Acceptarea poate fi făcută sau în act, sau printr-un act autentic posterior, mai înainte însă de moartea celui ce dăruiește; în acest din urmă caz, donațiunea n-are efect decît din ziua din care se va fi comunicat donatorului actual de acceptare (c. civ. 820, 827).

Art. 815.

Donațiunile făcute unor minori sau unui interzis, se acceptă de tutore sau de părinte.

Mama, cu toate că tatăl ar fi în viață, și ceilalți ascendenți, cu toate că genitorii ¹⁾ ar fi în viață, vor putea asemenea să accepte donațiunea făcută minorei și interzisului, deși ei n-ar avea calitatea de tutori (c. civ. 820, 1166).

1. Textul art. 815 este reprodus astfel cum a fost modificat prin Decretul nr. 185/1949 pentru modificarea și abrogarea unor dispoziții privitoare la majorat, la capacitate în materia contractelor de muncă și emancipare B.Of. nr. 25 din 30 aprilie 1949.

2. Potrivit art. 97 din Codul familiei ambii părinți au aceleași drepturi și obligații în ce privește pe copiii lor minori.

1) Părinții.

Art. 816.

Surdo-mutul ce nu știe să scrie nu poate accepta o donațiune decît cu asistarea unui curator special numit de autoritatea judiciară, după regulile stabilite pentru minori (c. civ. 866).

1. În conformitate cu dispozițiile art. 152 lit. a din Codul familiei, curatorul se numește de autoritatea tutelară.
2. Potrivit art. 25 din Regulamentul privind aplicarea dispozițiilor Decretului nr. 377/1960 pentru organizarea și funcționarea Notariatului de stat, aprobat prin H.C.M. nr. 1518/1960, C.H.D. nr. 39 din 20 octombrie 1960, cu modificările ulterioare, declarația de voință a surdo-mutului în imposibilitatea de a scrie se va lua prin interpret, afară de cazul cînd notarul va putea stabili fără dubiu voința acestuia.

Art. 817.

Donațiunile făcute persoanelor morale nu pot fi acceptate decît prin ordonanță domnească, dată în urma avizului Consiliului de Stat.

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 811.

Art. 818.

Cind se dăruiesc bunuri ce pot fi ipotecate, transcripția actului ce conține donațiunea și acceptarea, ca și notificarea acceptării făcută prin act separat, se va face la judecătoria în a cărei rază teritorială sînt situate bunurile.

1. Art. 818 a fost implicit modificat prin Decretul nr. 377/1960 pentru organizarea și funcționarea Notariatului de stat - B.Of. nr. 22 din 20 octombrie 1960, cu modificările ulterioare (art. 4 lit. m), potrivit căruia lucrările interesînd publicitatea actelor în registrele de transcripțiuni și inscripțiuni sau înscrierea drepturilor reale imobiliare în cartea funciară se efectuează de notariatul de stat în a cărui rază teritorială sînt situate bunurile.
2. Denumirea “tribunal popular al districtului” a fost înlocuită cu “judecătoria în a cărei rază teritorială”. A se vedea nota 3 de la art. 747.

Art. 819.

Lipsa transcripției poate să fie invocată de orice persoane au interes la aceasta; se exceptă însă persoanele obligate a stăruii să se facă transcripția, sau reprezentanții lor, asemenea și donatorul.

Art. 820.

Minorii, interzișii, femeile măritate, în lipsă de acceptarea sau de transcripția donațiunii, nu pot cere obiectele dăruite; au însă, de se cuvine, recurs în contra tutorilor sau bărbaților.

* Art. 820 a fost modificat implicit prin Legea privitoare la ridicarea incapacității civile a femeii măritate promulgată cu Decretul nr. 1412, M.Of. nr. 94 din 20 aprilie 1932 în sensul suprimării din cuprinsul textului a termenilor “femeile măritate” și “sau bărbaților”, care constituiau aplicarea în materia donațiunilor a regulii incapacității femeii măritate.

Art. 821.

Donațiunea între vii pentru bunurile viitoare este revocabilă (c. civ. 801, 965).

Art. 822.

Este nulă orice donațiune făcută cu condiții a căror îndeplinire atîrnă numai de voința donatorului (c. civ. 1006, 1010).

Art. 823.

Este asemenea nulă, dacă s-a făcut sub condiția de a se satisface datorii sau sarcini care nu existau la epoca donațiunii sau care nu erau arătate în actul de donațiune.

Art. 824.

Cînd donatorul și-a rezervat dreptul de a dispune de un obiect cuprins în donațiune, sau de o sumă determinată din bunurile dăruite, dacă moare, fără să fi dispus de dînsule, un asemenea obiect sau asemenea sumă rămîne erezilor donatorului.

Art. 825.

Donatorul poate stipula întoarcerea bunurilor dăruite, atît în cazul cînd donatorul ar muri înaintea lui, cît și în cazul cînd donatorul și descendenții săi ar muri înaintea sa.

Aceste stipulații însă nu se pot face decît în favoarea donatorului.

A se vedea:

- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiunilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 M.Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 19);
- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară M.Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 27).

Art. 826.

Dispozițiile art. 821, 822, 823, 824 și 825 nu se aplică la donațiunea din capitolul VI și VII, dintr-acest titlu.

Art. 827.

Orice act de donațiune de mobile este valabil numai pentru obiectele trecute într-un act estimativ subsemnat de donator și donatar.

Art. 828.

Donatorul nu este responsabil de evicțiune către donatar pentru lucrurile dăruite.
Donatorul este responsabil de evicțiune când el a promis expres garanția.
Este asemenea responsabil când evicțiunea provine din faptul său, când este în chestiune o donațiune care impune sarcini donatarului; într-acest caz însă, garanția este obligatorie numai pînă la suma sarcinilor (c. civ. 1337 și urm.).

Secțiunea II

Despre cazurile în care donațiunile se pot revoca

Art. 829.

Donațiunea între vii se revocă, pentru neîndeplinirea condițiilor cu care s-a făcut, pentru ingratitudine și pentru naștere de copii în urma donațiunii (c. civ. 801, 830 și urm., 937, 1011, 1020, 1021).

Art. 830.

Cînd donațiunea este revocată pentru neîndeplinirea condițiilor, bunurile reintră în mîna donatorului, libere de orice sarcină și ipotecă (c. civ. 834, 855, 930, 1770).

A se vedea:

- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - M.Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 19 alin. 1-3);
- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară M.Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 26).

Art. 831.

Donațiunea între vii se revocă pentru ingratitudine în cazurile următoare:

1. Dacă donatarul a atentat la viața donatorului.
2. Dacă este culpabil în privință-i de delict, cruzimi sau injurii grave.
3. Dacă fără cuvînt îi refuză alimente (c. civ. 655, 930).

Art. 832.

Revocarea pentru neîndeplinirea condițiilor și pentru ingratitudine nu se face de drept niciodată (c. civ. 1020).

Art. 833.

Cererea de revocare pentru ingratitudine trebuie făcută în termen de un an din ziua faptului, sau din ziua cînd donatorul a cunoscut faptul.

Acțiunea de revocare nu se poate intenta în contra erezilor donatarului, nici de erezii donatorului în contra donatorului, afară numai dacă, în acest caz, acțiunea s-a intentat de donator, sau donatorul a murit în anul în care se putea intenta acțiunea (c. civ. 931).

Art. 834.

Revocarea pentru ingratitude nu poate infirma nici înstrămurile făcute de donatar, nici ipotecile sau alte sarcini reale, cu care el ar fi putut greva obiectul dăruit; este neapărat însă ca acestea să se fi făcut înainte înscripției extractului cererii de revocare pe marginea transcripției prescrisă prin art. 818.

În caz de revocare, donatarul se condamnă a întoarce valoarea obiectelor înstrăinate, după estimăția ce li s-ar face în timpul cererii; se condamnă asemenea a întoarce veniturile din ziua cererii (c. civ. 854, 1770).

Art. 835.

Donățiunile făcute în favoarea maritagiului nu sînt revocabile pentru ingratitude.

Art. 836.

Orice donățiuni prin acte între vii făcute de persoane ce n-au copii sau descendenți existenți în timpul facerii lor, oricare ar fi valoarea acestor donățiuni: și sub orice titlu s-ar fi făcut, fie chiar donățiunea mutuală sau remuneratorie, fie în fine donățiunea în favoarea maritagiului făcută soților de oricare altă persoană, afară de ascendenții lor, sînt revocate de drept, dacă donatorul, în urma donățiunii, dobîndește un copil legitim, un postum, sau chiar cînd a legitimat pe un copil natural, prin maritagiul subsecvent (c. civ. 937).

1. A se vedea, de asemenea, nota de la art. 830.

2. Dinstincția dintre copil legitimi sau legitimat și copil natural a fost în întregime înlăturată prin dispoziția Codului familiei (art. 63), astfel încît textul art. 836 a fost modificat implicit în sensul că donățiunile sînt revocate de drept, dacă donatorul, în urma donățiunii, dobîndește un copil din căsătorie sau dinafara căsătoriei, fie chiar postum (adică copil născut în urma morții tatălui său).

Art. 837.

Revocarea se face și cînd copilul donatorului sau al donatricei ar fi fost conceput în timpul donățiunii.

Art. 838.

Donățiunea rămîne revocată chiar cînd donatarul ar fi intrat în posesia lucrurilor dăruite și ar fi fost lăsat în posesia acelor lucruri după nașterea fiului donatorului; donatarul posesor nu va fi obligat a restitui fructele de orice natură luate de el, decît din ziua în care i se va fi notificat nasterea fiului sau legitimarea sa prin căsătorie subsecventă.

** Partea din text "sau legitimarea sa prin căsătorie subsecventă" trebuie socotită implicit abrogată drept urmare a abrogării instituției legitimării copiilor naturali prin art. 49 al Decretului nr. 32/1954 pentru, punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - B. Of. nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare.*

Art. 839.

Orice clauze sau convenții, prin care donatorul ar renunța la revocarea donățiunii pentru naștere de fiu, este nulă și fără nici un efect (c. civ. 5, 968).

Art. 840.

Prescripția acțiunii de revocare se împlinește după 30 de ani de la nașterea fiului (c. civ. 1863 și urm., 1890).

** Cu privire la prescripția drepturilor la acțiune care izvorăsc, în acest caz, din revocarea de plin drept a donățiunii, a se vedea Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă B.Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în B.Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare.*

Capitolul IV
Despre partea disponibilă a bunurilor și despre reducere

Secțiunea I Despre partea disponibilă a bunurilor

Secțiunea II Despre reducerea donațiilor și a legatelor

Secțiunea I
Despre partea disponibilă a bunurilor

Art. 841.

Liberalitățile, fie făcute prin acte între vii, fie făcute prin testament, nu pot trece peste jumătatea bunurilor dispunătorului, dacă la moarte-i lasă un copil legitim; peste o a treia parte, dacă lasă doi copii; peste a patra parte, dacă lasă trei sau mai mulți (c. civ. 664 și urm., 874 și urm., 939).

Art. 841 a fost modificat implicit:

a) prin art. 2 din Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor - M.Of. nr. 133 din 10 iunie 1944, potrivit căruia liberalitățile făcute de soțul predecedat nu vor putea trece peste jumătate din drepturile de moștenire prevăzute de lege în favoarea soțului supraviețuitor;

b) prin art. 63 din Codul familiei, care a înlăturat în întregime orice deosebire cu privire la situația copiilor din căsătorie sau din afara căsătoriei.

Art. 842.

Sînt cuprinși în articolul precedent sub nume de copii, descendenții de orice grad (c. civ. 670 și urm.).

Art. 843.

Liberalitățile, prin acte între vii sau prin testament, nu pot trece peste jumătatea bunurilor, dacă în lipsă de descendenți, defunctul lasă tată și mamă sau peste trei sferturi, dacă lasă numai pe unul din părinți.

* Textul art. 843 este reprodus astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 134/1947 pentru modificarea art. 843 din Codul civil și coordonarea, prin interpretare a dispozițiilor sale cu prevederile art. 673 din același cod M.Of. nr. 91 din 22 aprilie 1947.

Art. 844.

Dacă dispoziția prin acte între vii sau prin testament, constituie un uzufruct sau o rentă viageră, a cărei valoare trece peste cantitatea disponibilă, erezii rezervatari au facultatea de a executa aceste dispoziții sau de a abandona proprietatea cantității disponibile.

Art. 845.

Valoarea bunurilor înstrăinate unui succesibil în linie dreaptă, cu sarcina unei rente viagere sau cu rezervă de uzufruct va fi socotită în porțiunea disponibilă și excedentele, de este, se va trece în masa succesiunii. Imputația și raportul nu pot fi cerute de succesibilul în linie dreaptă care a consimțit la aceste înstrăinări (c. civ. 738, 751 și urm., 841, 1167).

Art. 846.

Cantitatea disponibilă poate fi dată în tot sau în parte, sau prin acte între vii sau prin testament, copiilor sau altor succesibili ai donatorului, fără ca donatarul sau legatarul, ce vine la succesiune, să fie supus la raport, dacă în dispoziție se zice expres, că ceea ce s-a dat este peste partea sa.

Declarația că darul sau legatul este peste partea succesibilului se poate face sau în actul ce conține dispoziția, sau în urmă, cu formele dispozițiilor între vii, sau testamentare (c. civ. 751 și urm.).

Secțiunea II **Despre reducțiunea donațiilor și a legatelor**

Art. 847.

Liberalitățile prin act sau între vii sau prin testament, când vor trece peste partea disponibilă, vor fi reduse la această parte (c. civ. 841 și urm., 1641).

Art. 848.

Reducțiunea liberalităților între vii nu va putea fi cerută decât numai de erezii rezervatari, de erezii acestora sau de cei care înfățișează drepturile lor (c. civ. 763, 841 și urm., 855, 974).

Art. 849.

Partea disponibilă se calculează cu chipul următor: pe lângă bunurile ce a lăsat donatorul sau testatorul în momentul morții sale, se adaugă prin calcul și bunurile de care a dispus prin donațiuni între vii, după starea lor din momentul donațiunii și după valoarea ce au avut în momentul morții donatorului. Din această masă de bunuri, scăzându-se datoriile, pe ceea ce va rămînea se calculează partea disponibilă, după numărul și calitatea erezilor (c. civ. 752, 766 și urm., 772).

Art. 850.

Întîi se vor reduce dispozițiile testamentare; când bunurile cuprinse în aceste dispoziții nu vor mai fi, atunci numai se va face reducțiunea donațiilor.

Reducțiunea va începe de la cea din urmă donațiune, după săvîrșirea acesteia se va trece îndată la cea de a doua după dînsa, și așa pe rînd pînă la cea mai veche donațiune.

Art. 851.

Cînd donațiunea între vii, supusă la reducțiune, s-a făcut la unul din cei cu drept de moștenire, acesta va putea scădea partea cu care ar trebui să se reducă donațiunea, din partea ce i s-ar cuveni ca erede În bunurile nedisponibile, dacă aceste bunuri sînt de aceeași natură cu cele dăruite (c. civ. 765, 770).

Art. 852.

Se vor reduce cu analogie ¹⁾ atît legatele universale cît și cele particulare, fără distincție (c. civ. 888 și urm., 899 și urm.).

1) Proporțional cu valoarea lor.

Art. 853.

Cînd testatorul va declara ca un legat să fie plătit preferîndu-se celorlalte, acest legat nu va fi supus la reducțiune, decât după ce valoarea celorlalte legate nu va împlini rezerva legală (c. civ. 847).

Art. 854.

Donatarul va restitui fructele porțiunii ce trece peste partea disponibilă din momentul morții donatorului (c. civ. 522 și urm., 767, 890).

Art. 855.

Donatarul este obligat, dacă a alienat bunurile dăruite, să facă în urmă raportul excedentului peste porțiunea disponibilă, după valoarea lucrurilor din timpul morții disponentului (c. civ. 848).

A se vedea de asemenea, art. 25 al Legii nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - M.Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare.

Capitolul V **Despre dispozițiile testamentare**

Secțiunea I Reguli generale pentru forma testamentelor
Secțiunea II Despre regulile speciale asupra formelor câtorva testamente
Secțiunea III Despre instituția de moștenitori și despre legate în genere
Secțiunea IV Despre legatul universal
Secțiunea V Despre legatele unei fracțiuni de moștenire
Secțiunea VI Despre legatele singulare
Secțiunea VII Despre executorii testamentari
Secțiunea VIII Despre revocarea testamentelor și despre caducitatea lor

Secțiunea I **Reguli generale pentru forma testamentelor**

Art. 856.

Orice persoană este capabilă de a face testament, dacă nu este poprită de lege (c. civ. 800, 802, 806 și urm., 887).

Art. 857.

Două sau mai multe persoane nu pot testa prin același act, una în favoarea celeilalte, sau în favoarea unei a treia persoane (c. civ. 886, 938).

Art. 858.

Un testament poate fi sau olograf, sau făcut prin act autentic, sau în formă mistică (c. civ. 802, 868 și urm.).

* A se vedea și Statutul C.E.C. (pct. 19) adoptat prin Decretul nr. 371/1958 privind organizarea și funcționarea Casei de Economii și Consemnațiuni - B.Of. nr. 32 din 19 august 1958, cu modificările ulterioare.

Art. 859.

Testamentul olograf nu este valabil decât când este scris în tot, datat și subsemnat de mâna testatorului (c. civ. 886).

Art. 860.

Testamentul autentic este acela care s-a adevărit de judecătoria competentă (c. civ. 886).

-
1. Potrivit Decretului nr. 377/1960 pentru organizarea și funcționarea Notariatului de stat - B.Of. nr. 22 din 20 octombrie 1960 cu modificările ulterioare; actele autentice se întocmesc de notaratele de stat.
 2. Denumirea "tribunal popular" din cuprinsul textului a fost înlocuită cu "judecătorie". A se vedea nota 3 de la art. 747.

Art. 861-863.

(Abrogate prin Legea nr. 358 din 3 iulie 1944 pentru autentificarea și legalizarea înscrisurilor, pentru investirea cu dată certă și legalizarea copiilor de pe înscrisuri).

Art. 864.

Cînd testatorul va voi să facă un testament mistic sau secret, trebuie neapărat să-l, iscălească, sau că l-a scris el însuși, sau că a pus pe altul a-l serie.

Hîrtia în care s-au scris dispozițiile testatorului sau hîrtia care servește de plic, de va fi, se va strînge și se va sigila.

Testatorul va prezenta judecătoriei competente testamentul strîns și pecetluit, precum s-a zis, sau îl va strînge și-l va pecetlui înaintea judecătoriei.

Testatorul va declara că dispozițiile din acea hîrtie este testamentul său, scris și iscălit de el însuși, sau scris de altul și iscălit de testator.

Cînd testatorul, din cauză de boală, va fi în neposibilitate fizică de a se prezenta înaintea judecătoriei, atunci prezentarea testamentului, pecetluirea lui și declarația susmenționată, se vor face înaintea judecătorului, numit de judecătorie pentru acest sfîrșit.

Judecătorul, sau judecătorul numit, va face actul de subscripție pe hîrtia în care s-a scris testamentul, sau pe hîrtia care servește de plic.

Acest act se va subscrie atît de testator, cît și de judecătorie sau judecător.

Toată lucrarea de mai sus nu va putea fi întreruptă de nici o altă operație; cînd testatorul, din o cauză posterioară subsemnării testamentului, va declara că nu poate subsemna subscripția 1, această declarație se va trece în subscripție (c. civ. 858, 886).

Denumirea "tribunal popular" din cuprinsul textului a fost înlocuită cu "judecătorie". A se vedea nota 3 de la art. 747.

Art. 865.

Acei care nu știu sau care nu pot citi și scrie nu pot face testament în formă mistică.

Art. 866.

Cînd testatorul nu poate vorbi, dar știe a scrie, atunci declarația că testamentul este al său o va face în scris, în capul actului de subscripție înaintea judecătorului numit, sau înaintea judecătoriei.

Judecătorul sau judecătorul numit va constata în actul de subscripție ¹⁾ declarația testatorului.

* Denumirea "tribunal popular" din cuprinsul textului a fost înlocuită cu "judecătorie". A se vedea nota 3 de la art. 747.

1) Proces-verbal de suprascriere.

Art. 867.

În cazurile cînd se numește un judecător, el va comunica procesul său verbal judecătoriei, care va legaliza actul de subscripție sau testamentul.

* Denumirea "tribunal" din cuprinsul textului a fost înlocuită cu "judecătorie". A se vedea nota 3 de la art. 747.

Secțiunea II

Despre regulile speciale asupra formelor cîtorva testamente

Art. 868.

Testamentele militarilor și ale indivizilor întrebuițați în armată, sînt în orice țară valabil făcute în prezența unui cap de batalion sau de escadron, sau în prezența oricărui alt ofițer superior, asistat de doi martori, sau în prezența a doi comisari de război, sau în prezența unui din comisari asistat de doi martori (c. civ. 886).

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 874.

Art. 869.

Sînt asemenea, dacã testatorul este bolnav sau rãnit, valabil fãcute în prezența capului ofițerului de sãnatate asistat de comandantul militar, însãrcinat cu poliția ospiciului (c. civ. 886).

* A se vedea nota de la art. 810 cu privire la ofițerii de sãnatate. În prezent art. 869 trebuie înțeles cã se referã la medicul militar șef al spitalului.

Art. 870.

Dispozițiile articolelor precedente nu sînt admisibile decît în privința acelor ce sînt în expediție militarã, sau în cartier, sau în garnizoanã afarã din teritoriul român, sau prizonieri la inamici, fãrã ca cei ce sînt în cartier sau în garnizoanã înãuntrul țãrii sã poatã profita de aceastã latitudine, de nu se gãsesc în o cetate asediatã, sau în alte locuri ale cãror porți sã fie închise și comunicațiile întrerupte din cauza rãzboiului (c. civ. 886).

Art. 871.

Testamentul fãcut în forma mai sus arãtatã este nul dupã șase luni de la întoarcerea testatorului într-un loc unde are libertatea de a testa cu formele ordinare.

Art. 872.

Testamentul fãcut într-un loc care este scos din comunicație din cauza ciumei sau altei boli contagioase, se poate face înainte a unui membru al consiliului municipal ¹⁾, asistat de doi martori (c. civ. 886).

1) Membru al comitetului executiv al consiliului popular.

Art. 873.

Testamentul menționat în articolul precedent este nul dupã trecerea de șase luni de la deschiderea comunicațiilor cu locul unde se gãsește testatorul, sau dupã șase luni de la trecerea sa într-un loc unde comunicațiile nu sînt întrerupte (c. civ. 886).

Art. 874.

Testamentele fãcute pe mare în timp de voiaj sînt valabile:

Pe corãbii și alte bastimente ale țãrii, cînd sînt fãcute în prezența ofițerului comandant al bastimentului, sau în lipsã-i în prezența celui ce-l înlocuiește dupã ordinea serviciului, Însã și unul și altul asistați de ofițerul de administrație, sau de ofițerul ce îndeplinește funcțiunile acestuia.

Pe bastimentele de comerț, cînd sînt fãcute în prezența scribului bastimentului sau în prezența celui ce-l înlocuiește, însã și unul și altul asistați de cãpitanul sau de patronul, sau în lipsã-le, de acei ce-i înlocuiesc.

În toate cazurile, funcționarii în prezența cãrorã se fac aceste testamente vor fi asistați de cãtre doi martori (c. civ. 886).

* Termenii folosiți în art. 874 și urm. pentru desemnarea funcțiilor la care se referã aceste dispoziții nu mai sînt în concordanță, în cea mai mare parte, cu funcțiile și denumirile legale în vigoare.

Art. 875.

Pe bastimentele statului, testamentul cãpitanului, sau acela al ofițerului însãrcinat cu administrația, pe bastimentele de comerț, testamentul cãpitanului, al patronului, sau al

scribului se pot face în prezența aceluia ce, în ordinea serviciului, vin după dînșii, conformîndu-se pentru celelalte formalități cu dispozițiile articolului precedent (c. civ. 886).

Art. 876.

În toate cazurile, testamentele menționate în cele două articole precedente se vor face fiecare în două exemplare originale (c. civ. 886).

Art. 877.

Dacă bastimentul intră într-un port străin, unde se găsește un agent d-ai țării, funcționarii, în prezența cărora s-a făcut testamentul, sînt datori să depună unul din exemplarele originale, închis și pecetluit în mîinile acestui agent, care-l va trimite Ministerului de Interne, spre a fi înaintat la grefa judecătorei domiciliului testatorului (c. civ. 886).

* Denumirea “tribunal popular” din cuprinsul textului a fost înlocuită cu “judecătorie”. A se vedea nota 3 de la art. 747.

Art. 878.

După întoarcerea bastimentului în țară, fie în portul armamentului ¹⁾, fie în orice alt port, cele două exemplare originale ale testamentului închise și pecetluite sau exemplarul original rămas, dacă după articolul precedent celălalt a fost depus în cursul voiajului, vor fi date la biroul comandantului de port ²⁾, care le va trimite fără întîrziere Ministerului de Interne, ce va face depozitul conform articolului precedent (c. civ. 886).

Art. 879.

Se va înscrie pe marginea rolului bastimentului ³⁾ numele testatorului, menționîndu-se despre remiterea originalelor testamentului în mîinile agentului, sau la biroul comandantului de port ²⁾ (c. civ. 886).

1) Portul de înscriere al vasului.

2) Organ portuar.

3) Rolul de echipaj.

Art. 880.

Testamentul nu va fi reputat ca făcut pe mare, deși s-ar fi făcut în cursul voiajului, dacă în timpul în care s-a fost făcut, bastimentul s-ar fi apropiat de un țărm străin, unde s-ar afla un agent al României. În acest caz testamentul nu este valabil decît dacă s-a făcut după formele prescise de legea României, sau după acelea întrebuițate în țara unde a fost făcut (c. civ. 886).

Art. 881.

Dispozițiile de mai sus se aplică și la testamentele pasagerilor, care nu fac parte din echipaj (c. civ. 808).

Art. 882.

Testamentul făcut pe mare cu formele articolului 874 nu este valabil decît dacă testatorul moare pe mare, sau după trei luni de la întoarcerea lui pe uscat, într-un loc unde ar fi putut să-l refacă cu formele ordinare (c. civ. 886).

Art. 883.

Testamentul făcut pe mare nu va putea cuprinde nici o dispoziție în favoarea ofițerilor bastimentului, dacă dînșii nu sînt rude cu testatorul (c. civ. 808, 886).

Art. 884.

Testamentele cuprinse în articolele precedente ale prezentei secțiunii vor fi subscrise de testatori și de ofițerii publici, în prezența cărora s-au făcut.

Dacă testatorul declară că nu știe sau nu poate subscrie, se face mențiunea de declarația sa și de cauza ce l-a împiedicat de a subscrie.

În cazurile în care se cere asistența de doi martori, testamentul va fi subscris cel puțin de unul dintr-înșii și se va face mențiune de cauza ce a împiedicat pe celălalt de a subscrie (c. civ. 886):

Art. 885.

Românul ce s-ar afla în țară străină va putea face testamentul său, sau în forma olografă, sau în forma autentică întrebuițată în locul unde se face testamentul.

Art. 886.

Formalitățile la care sînt supuse deosebitele testamente prin dispozițiile prezentei secțiunii și acelea ale secțiunii precedente se vor observa sub pedeapsă de nulitate (c. civ. 859 și urm., 868 și urm., 874 și urm.).

Secțiunea III

Despre instituția de moștenitori și despre legate în genere

Art. 887.

Se poate dispune prin testament de toată sau de o fracțiune din starea cuiva, sau de unul sau mai multe obiecte determinate (c. civ. 802, 856, 888 și urm., 894 și urm., 899 și urm.).

Secțiunea IV

Despre legatul universal

Art. 888.

Legatul universal este dispoziția prin care testatorul lasă după moarte-i, la una sau mai multe persoane, universalitatea bunurilor sale.

Art. 889.

Cînd testatorul are erezi rezervatari, legatarul universal va cere de la aceștia punerea în posesiune a bunurilor cuprinse în testament (c. civ. 653, 895, 899).

Art. 890.

Legatarul universal are drept a pretinde fructele bunurilor cuprinse în testament, din ziua cererii în judecată, sau din ziua în care eredele a consimțit a-i da legatul.

Art. 891.

Cînd testatorul nu a lăsat erezi rezervatari, legatarul universal va cere de la justiție posesiunea bunurilor cuprinse în testament.

* Art. 891 a fost modificat implicit prin Decretul nr. 40/1953 privitor la procedura succesorală notarială B.Of. nr. 2 din 22 ianuarie 1953, republicat în B. Of. nr. 25 din 7 decembrie 1960 care prevede în acest caz procedura eliberării certificatului de moștenitor de către Notariatul de stat.

Art. 892.

Testamentul olograf sau mistic, înainte de a fi executat, se va prezenta tribunalului județean în a cărui rază teritorială s-a deschis succesiunea.

Președintele va constata prin proces-verbal deschiderea testamentului și starea în care l-a găsit și va ordona depunerea lui la greșa tribunalului (c. civ. 859, 864 și urm.).

1. Textul art. 892 a fost modificat implicit prin art. 9 al Decretului nr. 40/1953 privitor la procedura succesorală notarială, în sensul că atribuțiile prevăzute de dispozițiile art. 892 urmează să fie exercitate de către notarul de stat.
2. Denumirile “tribunal de județ” și “ocol” au fost înlocuite cu “tribunal județean” și “rază teritorială”. A se vedea nota 3 de la art. 747.

Art. 893.

Legatarul universal, care va veni la moștenire în concurs cu un erede rezervatar, este obligat la datoriile și sarcinile succesiunii personal pînă în concurența părții sale, și ipotecar pentru tot (c. civ. 550, 777, 841 și urm., 896, 909).

Secțiunea V Despre legatele unei fracțiuni de moștenire

Art. 894.

Acest legat poate avea de obiect o fracțiune a moștenirii; precum jumătate, a treia parte sau toate imobilele sau toate mobilele, sau o fracțiune din imobile sau mobile.

Orice alt legat este singular (c. civ. 887, 899).

Art. 895.

Legatarul unei fracțiuni de ereditate va cere posesiunea de la erezii rezervatari, în lipsa acestora de la legatarii universali, iar în lipsa și acestora din urmă, de la ceilalți erezi legitimi (c. civ. 653, 659 și urm., 841 și urm., 888),

Art. 896.

Legatarul unei fracțiuni din ereditate este obligat la sarcinile și datoriile succesiunii testatorului, personal, în proporție cu partea sa și ipotecar pentru tot (c. civ. 550, 777, 893, 909).

Art. 897.

Legatarul universal, sau acela al unei fracțiuni a succesiunii, nu se poate pune în posesiunea legatului, fără a se face, după cererea lui, un inventar al bunurilor ce compun legatul, de judecătoria în ocolul ¹⁾ căreia s-a deschis succesiunea.

Legatarul, care va primi a intra în posesiunea bunurilor fără inventar, va fi obligat a plăti toate debitele succesiunii, chiar de ar fi mai mari decît averea lăsată de testator (c. civ. 704 și urm., 713, 888 și urm., 894 și urm.).

* Textul art. 897 a fost implicit modificat prin Decretul nr. 40/1953 privitor la procedura succesorală notarială B.Of. nr. 2 din 22 ianuarie 1953, republicat în B.Of. nr. 25 din 7 decembrie 1960, în sensul că inventarul bunurilor urmează să fie întocmit de notarul de stat.

1) Faza teritorială.

Art. 898.

Legatarul unei fracțiuni de moștenire poate pretinde fructele din ziua cererii în judecată, sau din ziua în care i s-a oferit de bună voie darea legatului (c. civ. 890, 895).

Secțiunea VI Despre legatele singulare

Art. 899.

Orice legat pur și simplu dă legatarului, din ziua morții testatorului, un drept asupra lucrului legat, drept transmisibil eredității și reprezentanților săi.

Cu toate acestea, legatarul singular nu va putea intra în posesia lucrului legat, nici a pretinde fructele sau interesele ¹⁾, în care predarea legatului i s-a încuviințat de bună voie (c. civ. 485, 522 și urm., 894).

Art. 900.

Interesele ¹⁾ și fructele lucrului legat devin ale legatarului din momentul morții testatorului, și dacă dînsul n-a făcut cerere înaintea justiției:

1. cînd testatorul a declarat expres în testament că voiește a urma astfel;
2. cînd s-a legat drept alimente o rentă viageră sau o pensie.

A se vedea art. 22 al Decretului nr. 40/1953 privitor la procedura succesorală notarială - B.Of. nr. 2 din 22 ianuarie 1953, republicat în B.Of. nr. 25 din 7 decembrie 1960.

1) Dobînzile.

Art. 901.

Cheltuielile cererii pentru predare sînt în sarcina succesiunii, fără ca cu aceasta să se poată reduce rezerva legală.

În caz cînd testatorul ar ordona altfel prin testament, se va urma după voința lui.

Art. 902.

Ereziile testatorului sau orice altă persoană obligată a plăti un legat sînt personal datori a-l achita, fiecare în proporție cu partea ce ia din succesiune.

Sînt datori ipotecari pentru tot, pînă la concurența valorii imobilelor ce dețin (c. civ. 774 și urm., 893, 896, 905).

Art. 903.

Lucrul legat se va preda cu accesoriile necesare, în starea în care se găsea la moartea donatorului ¹⁾ (c. civ. 465, 468 și urm., 482 și urm., 904, 923, 927, 1325).

1) Prin termenul "donator", textul articolului se referă în realitate la testator.

Art. 904.

Cînd cel ce a dat legat un imobil, a mărit în urmă acest imobil prin alte achiziții, aceste achiziții, și de ar fi alătura cu imobilele, nu pot fi socotite ca parte a legatului, de nu se face o nouă dispoziție pentru aceasta.

Înfrumusețările și construcțiile noi, făcute asupra fondului legat, fac parte dintr-însul.

Asemenea face parte din legat adausul ce testatorul a făcut unui loc închis, întinzînd îngrădirile sale.

Art. 905.

Dacă înaintea testamentului sau în urmă, lucrul legat a fost ipotecat pentru datoria succesiunii, sau chiar pentru altă datorie, sau supus dreptului de uzufruct, acela ce este dator a da legatul, nu este ținut a libera lucrul de această sarcină, afară numai dacă testatorul l-a obligat expres la aceasta (c. civ. 551, 775).

Art. 906.

Cînd testatorul, știind, a dat legat lucrul altuia, însărcinatul cu acel legat este dator a da, sau lucrul în natură sau valoarea lui din epoca morții testatorului.

Art. 907.

Cînd testatorul, neștiind, a legat un lucru străin, legatul este nul.

Art. 908.

Cînd legatul dat este un lucru nedeterminat, însărcinatul cu legatul nu este obligat a da un lucru de calitate cea mai bună, nu poate oferi însă nici lucrul cel mai rău (c. civ. 1103).

Art. 909.

Legatarul singular nu este obligat a plăti datoriile succesiunii (c. civ. 847 și urm., 1746 și urm.).

**Secțiunea VII
Despre executorii testamentari**

Art. 910.

Testatorul poate numi unul sau mai mulți executori testamentari.

* Potrivit art. 23 din Decretul nr. 40/1953 privitor la procedura succesorală notarială. - B.Of. nr. 2 din 22 ianuarie 1953, republicat în B.Of. nr. 25 din 7 decembrie 1960, în cazul în care prin testament a fost instituit un executor testamentar, notarul de stat eliberează un certificat constatînd această calitate.

Art. 911.

El poate să le dea de drept în posesiune, toată sau parte numai din averea sa mobilă, pentru un timp care nu va trece peste un an de la moarta sa (c. civ. 653, 889, 891, 912).

Art. 912.

Eretele poate să-i scoată din posesiune, oferindu-le. sume îndestulătoare pentru plata legatelor de lucruri mobile, sau justificînd că a plătit aceste legate.

Art. 913.

Acela ce nu se poate obliga nu poate fi nici executor testamentar (c. civ. 915, 950).

Art. 914.

Femeia măritată nu poate fi executoare testamentară, decît cu consimțămîntul bărbatului. Dacă ea este separată de bunuri, sau prin contractul de maritaj, sau prin sentință judecătorească, va putea deveni executoare testamentară, cu consimțămîntul bărbatului sau cu autorizația justiției în caz de refuz din parte-i.

* *Dispozițiile art. 914 au fost abrogate implicit prin Legea privitoare la ridicarea incapacității civile a femeii măritate promulgată cu Decretul nr. 1412, M.Of. nr. 94 din 20 aprilie 1932.*

Art. 915.

Minorele nu poate fi executor testamentar, chiar cu autorizația tutorelui (c. civ. 913, 950).

* Textul art. 915 este reprodus astfel cum a fost modificat prin Decretul nr. 185/1949 pentru modificarea și abrogarea unor dispoziții privitoare la majorat, la capacitate în materia contractelor de muncă și emancipare - B.Of. nr. 25 din 30 aprilie 1949.

Art. 916.

Executorii testamentari vor cere punerea pecetilor ¹⁾ dacă sînt și erezi minori, interziși sau absenți ²⁾.

Ei vor stăruia să se face inventarul bunurilor succesiunii în prezența eredelui, prezumtiv, sau în lipsă-i, după ce i s-au făcut chemările legiuite ³⁾.

Ei vor cere vinderea mișcătoarelor în lipsă de sumă îndestulătoare pentru plata legatelor,

Ei vor îngriji ca testamentele să se execute și, în caz de contestație asupra execuției, ei pot să intervină ca să susțină validitatea lor.

Ei sînt datori, după trecerea de un an de la moartea testatorului, a da socoteală despre gestiunea lor (c. civ. 472 și urm., 557 și urm., 809 și urm., 819, 854 și urm.).

* Aplicarea sigiliilor. și inventarierea se fac potrivit dispozițiilor Decretului nr. 40/1953 privitor la procedura succesorală notarială, B.Of. nr. 2 din 22 ianuarie 1953, republicat în B.Of. nr. 25 din 7 decembrie 1960.

1) Sigilii.

2) Dispăruți.

3) După ce a fost citat.

Art. 917.

Dreptul executorului testamentar nu trece la erezii săi.

Art. 918.

Dacă sînt mai mulți executori testamentari care au primit această sarcină, unul singur va putea lucra în lipsă-le.

Ei vor fi responsabili solidar de a da socoteală de mișcătoarele ce li s-au încredințat, afară numai dacă testatorul a despărțit. funcțiile lor și dacă fiecare din ei s-a mărginit în ceea ce i s-a încredințat (c. civ. 1039 și urm.).

Art. 919.

Cheltuielile făcute de executorul testamentar pentru punerea peceților ¹⁾, pentru inventar, pentru socoteli, și alte cheltuieli relative la funcțiunile sale sînt în sarcina succesiunii.

1) Sigiliilor.

Secțiunea VIII

Despre revocarea testamentelor și despre caducitatea lor

Art. 920.

Un testament nu poate fi revocat, în tot sau în parte, decît sau prin un act legalizat de judecătoria competentă, care act va cuprinde mutarea voinței testatorului, sau prin un testament posterior (c. civ. 802).

1. Prin expresia “act legalizat de judecătoria competentă”, textul art. 920 se referă la actul notarial. A se vedea în această privință art. 4 din Decretul nr. 377/1960 pentru organizarea și funcționarea Notariatului de stat B.Of. nr. 22 din 20 octombrie 1960, cu modificările ulterioare.

2. Denumirea “tribunal” a fost înlocuită cu “judecătorie”. A se vedea nota 3 de la art. 747.

Art. 921.

Testamentul posterior care nu revocă anume pe cel anterior, nu desființează din acesta, decît numai acele dispoziții care sînt necompatibile sau contrarii cu acelea ale testamentului posterior.

Art. 922.

Revocarea făcută prin testamentul posterior va avea toată validitatea ei, cu toate că acest act a rămas fără efect din cauza necapacității eredelui, sau a legatarului, sau din cauză că aceștia nu au voit a primi ereditatea.

Art. 923.

Orice înstrăinare a obiectului legatului, făcută cu orice mod sau condiție, revocă legatul pentru tot ce s-a înstrăinat, chiar când înstrăinarea va fi nulă, sau când obiectul legat va fi reintrat în starea testatorului (c. civ. 903 și urm.).

Art. 924.

Orice dispoziție testamentară devine caducă, când acela în favoarea cărui a fost făcută a murit înaintea testatorului.

Art. 925.

Orice dispoziție testamentară, făcută sub condiție suspensivă, cade când eredele sau legatarul a murit înaintea îndeplinirii condiției (c. civ. 1004 și urm., 1019).

Art. 926.

Dispoziția testamentară, făcută de la un timp înainte nu oprește pe eredele numit sau pe legatar de a avea un drept dobândit din momentul morții testatorului (c. civ. 899, 1017 și urm.).

Art. 927.

Legatul va fi caduc, dacă lucrul legat a pierit de tot în viața testatorului (c. civ. 1091, 1156).

Art. 928.

Orice dispoziție testamentară cade, când eredele numit sau legatarul nu va primi-o sau va fi necapabil a o primi (c. civ. 686, 808 și urm.).

* Incapacitatea de a primi dispoziția testamentară prevăzută de art. 928 este reglementată de art. 808 și 810 C. civ.

Art. 929.

Când din dispozițiile testamentare va rezulta că cugetul testatorului a fost de a da legatarilor dreptul la totalitatea obiectului legat, atunci acela din degatari, care vine la legat, ia totalitatea; iar de primesc mai mulți legatari, legatul se împarte între ei, fără a se scădea părțile legatarilor necapabili, sau ale acelor care n-au primit legatul, sau care au murit înaintea testatorului (c. civ. 1057 și urm.):

* Cu privire la "legatarii necapabili" a se vedea nota de la art. 928.

Art. 930.

Aceleași cauze care, după art. 830 și după cele dintrîi două dispoziții ale art. 831, autoriză cererea de revocare a donațiunilor între vii, vor fi primite și la cererea revocării dispozițiilor testamentare.

Art. 931.

Dacă cererea de revocare este întemeiată pe o injurie gravă, făcută memoriei testatorului, acțiunea va trebui să fie intentată în curs de un an din ziua delictului (c. civ. 833).

Capitolul VI

Despre donațiuni făcute soților prin contractul de maritagiu

Art. 932.

Donațiunile făcute soților sau unuia dintr-înșii, prin contractul de maritagiu, nu sînt supuse la nici o formalitate.

* Dispoziția art. 932 devenit inaplicabilă ca urmare a abrogării titlului IV din cartea III a Codului civil, “Despre contractul de căsătorie și despre drepturile respective ale soților”, prin art. 49 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - B.Of. nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare.

Art. 933.

Donatorul poate, în cazul articolului precedent, să dea donațiune și bunurile sale viitoare.
Donatorul în asemenea caz nu mai poate dispune gratuit de bunurile sale.
Cînd donatorul supraviețuiește soților sau soțului donatar, donațiunea este revocabilă.

* A se vedea de asemenea, nota de la art. 932.

Art. 934.

Prin contractul de maritaġiu, se poate face cumulativ donațiunea bunurilor prezente și viitoare, sau a unei părți numai dintr-aceste bunuri, cu îndatorirea însă de a se anexa actului un stat de datoriile și sarcinile existente, la care este supus donatorul în momentul donațiunii. În acest caz donatarul este liber să se lepede, la moartea donatorului de bunurile viitoare și să oprească numai pe cele prezente.

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 932.

Art. 935.

Dacă statul de care se face mențiune în articolul precedent, nu s-a anexat actului ce conținea donațiunea bunurilor prezente și viitoare, donatarul nu poate decît sau a accepta sau a se lepăda de donațiune în întregul ei.
Cînd acceptă, nu poate cere decît bunurile existente la moartea donatorului, și este supus la toate datoriile și sarcinile succesiunii.

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 932.

Capitolul VII

Despre dispozițiile dintre soți, făcute sau în contractul de maritaġiu sau în timpul maritaġiului

Art. 936.

Soți pot prin contractul de maritaġiu să-și facă reciproc, sau numai unul altuia, orice donațiune vor voi.

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 932.

Art. 937.

Orice donațiune făcută între soți în timpul maritaġiului este revocabilă.

Revocarea se poate cere de femeie, fără nici o autorizație.

O asemenea donațiune nu este revocabilă pentru că în urmă s-au născut copii (c. civ. 801, 829, 836).

1. Dispoziția alin. 2 din art. 937, care constituia o excepție de la regula generală a incapacității femeii măritate, a fost implicit abrogată prin Legea privitoare la ridicarea incapacității civile a femeii măritate - promulgată cu Decretul nr. 1412, M.Of. nr. 94 din 20 aprilie 1932.

2. Donațiunile între soți pot avea de obiect numai bunurile proprii. A se vedea, în acest sens, art. 30 din Codul familiei.

3. A se vedea, de asemenea:

- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - M. Of. nr. 157 din 12. iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 24)
- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 32).

Art. 938.

Soții nu pot, în timpul maritagiului, să-și facă, nici prin acte între vii, nici prin testament, vreo donațiune mutuală și reciprocă printr-unul și același act (c. civ. 857):

Art. 939.

Bărbatul sau femeia care, avînd copii dintr-alt maritagiu, va trece în al doilea sau subsecvent maritagiu, nu va putea dăruî soțului din urmă decît o parte egală cu partea legitimă a copilului ce a luat mai puțin, și fără ca, nici într-un caz, donațiunea să treacă peste cuartul bunurilor (c. civ. 841).

* Cu privire la aplicarea dispoziției art. 939 a se vedea și Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor - M.Of. nr. 133 din 10 iunie 1944.

Art. 940.

Soții nu pot să-și dăruiască indirect mai mult decît s-a arătat mai sus.
Orice donațiune, deghizată sau făcută unei persoane interpuse, este nulă (c. civ. 812, 939, 941).

Art. 941.

Sînt reputeate persoane interpuse copiii ce soțul donatar are din alt maritaj, asemenea sînt reputeate și rudele soțului donatar, la a căror ereditate acesta este chemat în momentul donațiunii (c. civ. 812, 940).

Titlul III

DESPRE CONTRACTE SAU CUNVENȚII

Capitolul I Dispoziții preliminare

Capitolul II Despre condițiile esențiale pentru validitatea convențiilor

Capitolul III Despre efectul convențiilor

Capitolul IV Despre cvasi-contracte

Capitolul V Despre delictive și cvasi-delictive

Capitolul VI Despre osebitele specii de obligații

Capitolul VII Despre efectele obligațiilor

Capitolul VIII Despre stingerea obligațiilor

Capitolul IX Despre probațiunea obligațiilor și a plății

Capitolul I

Dispoziții preliminare

Art. 942.

Contractul este acordul între două sau mai multe persoane spre a constitui sau a stinge între dînșii un raport juridic (c. civ. 962, 969 și urm.).

Art. 943.

Contractul este bilateral sau sinalagmatic cînd părțile se obligă reciproc una către alta (c. civ. 1020, 1179).

Art. 944.

Contractul este unilateral, cînd una sau mai multe persoane se obligă către una sau mai multe persoane, fără ca acestea din urmă să se oblighe.

Art. 945.

Contractul oneros este acela în care fiecare parte voiește a-și procura un avantaj (c. civ. 812, 947, 1639, 1646, 1859).

Art. 946.

Contractul gratuit sau de binefacere este acela în care una din părți voiește a procura, fără echivalent, un avantaj celeilalte (c. civ. 813 și urm., 1593, 1561).

Art. 947.

Contractul cu titlu oneros este comutativ, atunci cînd obligația unei, părți este echivalentul obligației celeilalte.

Contractul este aleatoriu cînd echivalentul depinde, pentru una din toate părțile, de un eveniment incert (c. civ. 1635).

Capitolul II

Despre condițiile esențiale pentru validitatea convențiilor

Art. 948.

Condițiile esențiale pentru validitatea unei convenții sînt:

1. capacitatea de a contracta;
2. consimțămîntul valabil al părților ce se obligă;
3. un obiect determinat;
4. o cauză licită (c. civ. 949 și urm., 953 și urm., 962 și urm., 966 și urm.).

* În legătură cu condițiile esențiale pentru validitatea actelor juridice, a se vedea și art. 34 din Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice B.Of. nr. 8 din 30 ianuarie 1951, cu modificările ulterioare.

Secțiunea I Despre rapacitatea părților contractante

Secțiunea II Despre consimțămînt

Secțiunea III Despre obiectul convențiilor

Secțiunea IV Despre cauza convențiilor

Secțiunea I

Despre rapacitatea părților contractante

Art. 949.

Poate contracta orice persoană ce nu este declarată necapabilă de lege (c. civ. 948, 950-952, 1163, 1164, 1167, 1190, 1666).

* A se vedea și art. 6-8 din Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - B.Of. nr. 8 din 30 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare.

Art. 950.

Necapabili de a contracta sînt:

1. minorii;
2. interzișii;

3. (abrogat prin *Legea pentru ridicarea incapacității civile a femeii măritate - promulgată cu Decretul nr. 1412, M.Of. nr. 94 din 20 aprilie 1932*);

4. în genere toți acei căror legea le-a prohibit oarecare contracte (C. civ. 949).

A se vedea și:

- Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - B.Of. nr. 8 din 30 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare (art. 9-11);

- Codul familiei - Legea nr. 4/1953, B.Of. nr. 1 din 4 ianuarie 1954 republicat în B.Of. nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare (art. 105, 124, 129, 133, 147);

- Codul muncii - Legea nr. 10/1972, B.Of. nr. 140 din 1 decembrie 1972 (art. 7);

- Decretul nr. 133/1949 pentru organizarea cooperăției B.Of. nr. 15 bis din 2 aprilie 1949, republicat în B. Of. nr. 74 din 5 iulie 1951, cu modificările ulterioare (art. 3);

- Statutul cooperativei agricole de producție aprobat prin Decretul nr. 346, B.Of. nr. 105 din 4 octombrie 1977 (art. 8);

- Statutul model al cooperativelor meșteșugărești și al cooperativei de invalizi din 7-9 martie 1968 - republicat în B.Of. nr. 346, B.Of. nr. 105 din 4 octombrie 1977 (art. 8);

- Statutul organizațiilor cooperăției de consum din 9-10 aprilie 1970 - republicat în B.Of. nr. 42, Partea a III-a, din 17 martie 1976 (art. 13);

- Statutul Casei de Economii și Consemnațiuni adoptat prin Decretul nr. 371/1958 - B. Of nr. 22 din 19 august 1958, cu modificările ulterioare (pct. 18);

- Decretul nr. 189/1977 privind unele măsuri referitoare la încheierea actelor juridice cu caracter patrimonial de către personalul din organele centrale și locale de stat și obștești, precum și din alte instituții de stat - B. Of. nr. 54 din 28 iunie 1977;

- Legea nr. 4/1980 privind obligația cadrelor de conducere din activitatea economico-socială și a altor activiști de partid și de stat de a declara bunurile de valoare, proprietate personală B.Of. nr. 90 din 22 octombrie 1980 (art. 3, 4, 5).

Art. 951.

Minorele nu poate ataca angajamentul său pentru cauză de necapacitate, decât în caz de leziune (c. civ. 1157-1160, 1162-1164).

Art. 951 a fost modificat implicit prin art. 25 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice B.Of. nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare, care precizează că, de la data intrării în vigoare a decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice, aplicarea dispozitivelor legale referitoare la acțiunea în anulare pentru leziune se restrânge la minorii care, având vârsta de 14 ani împliniți, încheie singuri, fără încuviințarea părinților sau a tutorelui, acte juridice pentru a căror validitate nu se cere și încuviințarea prealabilă a autorității tutelare, dacă aceste acte le pricinuesc vreo vătămare. Potrivit aceluiași text, actele juridice, ce se încheie de minorii care nu au împlinit vârsta de 14 ani, sînt anulabile pentru incapacitate, chiar dacă nu există leziune.

Totodată, minorii care nu au împlinit vârsta de 14 ani nu răspund pentru fapta lor ilicită decât dacă se dovedește că au lucrat cu discernământ.

Art. 952.

Persoanele capabile de a se obliga nu pot opune minorului și interzisului incapacitatea lor (c. civ. 949, 950).

* Textul art. 952 este reprodus astfel cum a fost modificat prin Legea privitoare la ridicarea incapacității civile a femeii măritate - promulgată cu Decretul nr. 1412, M.Of. nr. 94 din 20 aprilie 1932.

Secțiunea II Despre consimțământ

Art. 953.

Consimțământul nu este valabil, cînd este dat prin eroare, smuls prin violență, sau surprins prin dol (c. civ. 948, 954 și urm.).

Art. 954.

Eroarea nu produce nulitate decit cînd cade asupra substanței obiectului convenției.

Eroarea nu produce nulitate cînd cade asupra persoanei cu care s-a contractat, afară numai cînd considerația persoanei este cauza principală, pentru care s-a făcut convenția (c. civ. 953, 961, 993, 1092, 1167, 1190, 1712).

Art. 955.

Violența în contra celui ce s-a obligat este cauză de nulitate, chiar cînd este exercitată de altă persoană decît aceea în folosul cărei s-a făcut convenția (c. civ. 953, 956-959, 961, 1167, 1190 1203).

Art. 956.

Este violență totdeauna cînd, spre a face pe o persoană a contracta, i s-a insuflat temerea, raționabilă după dînsa, că va fi expusă persoana sau averea sa unui rău considerabil și prezent. Se ține cont în această materie de etate, de sex și de condiția persoanelor (c. civ. 953, 955, 957-959, 961, 1167, 1190, 1203).

Art. 957.

Violența este o cauză de nulitate a convenției și cînd s-a exercitat asupra soțului sau a soției, asupra descendenților și ascendenților (c. civ. 953, 956, 958, 959, 961, 1167, 1190-1203).

Art. 958.

Simpla temere reverențiară, fără violență, nu poate anula convenția (c. civ. 953, 956, 957, 959, 961, 1167, 1190, 1203).

Art. 959.

Convenția nu poate fi atacată pentru cauză de violență dacă, după încetarea violenței, convenția s-a aprobat, expres sau tacit, sau dacă a trecut timpul defipt de lege pentru restituțiune ¹⁾ (c. civ. 953, 956-958, 961, 1167, 1190, 1203).

* Cu privire la prescripția dreptului la acțiunea în anulare, a se vedea nota 1 de la art. 1900.

1) Pentru exercitarea dreptului la acțiunea în anulare.

Art. 960.

Dolul este o cauză de nulitate a conventiei cînd mijloacele viclene, întrebuițate de una din părți; sînt astfel, încît este evident că, fără aceste mașinații, cealaltă parte n-ar fi contractat.

Dolul nu se presupune (c. civ. 953, 961, 1167, 1190, 1203, 1638).

Art. 961.

Convenția făcută prin eroare, violență sau dol, nu este nulă de drept, ci dă loc numai acțiunii, de nulitate (c. civ. 1900 și urm.).

Secțiunea III Despre obiectul convențiilor

Art. 962.

Obiectul convențiilor este acela la care părțile sau numai una din părți se obligă (c. civ. 948, 954, 963-965, 971, 972, 1018, 1026-1033, 1074-1075).

Art. 963.

Numai lucrurile ce sînt în comerț ¹⁾ pot fi obiectul unui contract (c. civ. 476 și urm., 647, 965, 1310, 1844).

1) În circuitul civil.

Art. 964.

Obligația trebuie să aibă de obiect un lucru determinat, cel puțin în specia sa. Cantitatea obiectului poate fi necertă, de este posibilă determinarea sa.

Art. 965.

Lucrurile viitoare pot fi obiectul obligației.

Nu se poate face renunțare la o succesiune ce nu este deschisă, nici se pot face învoiri asupra unei astfel de succesiuni, chiar de s-ar da consimțământul celui a cărui succesiune este în chestiune (c. civ. 702, 821, 1526).

**Secțiunea IV
Despre cauza convențiilor**

Art. 966.

Obligația fără cauză sau fondată pe o cauză falsă, sau nelicită, nu poate avea nici un efect (c. civ. 948, 954, 961, 968, 1347, 1349, 1352).

Art. 967.

Convenția este valabilă, cu toate că cauza nu este expresă.
Cauza este prezumată pînă la dovada contrarie.

Art. 968.

Cauza este nelicită cînd este prohibită de legi, cînd este contrarie bunelor moravuri și ordinii publice (c. civ. 5, 728, 1008, 1636, 1689).

**Capitolul III
Despre efectul convențiilor**

Secțiunea I Dispoziții generale

Secțiunea II Despre efectul convențiilor în privința persoanelor a treia

Secțiunea III Despre interpretarea convențiilor

**Secțiunea I
Dispoziții generale**

Art. 969.

Convențiile legal făcute au putere de lege între părțile contractante.

Ele se pot revoca prin consimțământul mutual sau din cauze autorizate de lege (c. civ. 970 și urm.).

Art. 970.

Convențiile trebuie executate cu bună-credință.

Ele obligă nu numai la ceea ce este expres într-însele, dar la toate urmările, ce echitatea, obiceiul sau legea dă obligației, după natura sa.

Art. 971.

În contractele ce au de obiect translația proprietății, sau unui alt drept real, proprietatea sau dreptul se transmite prin efectul consimțământului părților, și lucrul rămîne în rizico-pericolul dobînditorului, chiar cînd nu i s-a făcut tradițiunea lucrului (c. civ. 1079 și urm., 1156, 1295, 1406, 1479 și urm.).

1. În cazurile anume prevăzute de dispoziții normative speciale, care constituie derogări de la regula generală a art. 971, proprietatea nu se transmite prin simplul consimțământ al părților.
2. În ce privește transmiterea dreptului de proprietate imobiliară a se vedea și:
 - Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 17 alin. 1);
 - Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - M.Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 4 și 5).

Art. 972.

Dacă lucrul ce cineva s-a obligat succesiv a da la două persoane este mobil, persoana pusă în posesiune este preferită și rămâne proprietară, chiar când titlul său este cu dată posterioară, numai posesiunea să fie de bună-credință (c. civ. 1846, 1899, 1909).

Secțiunea II Despre efectul convențiilor în privința persoanelor a treia

Art. 973.

Convențiile n-au efect decât între părțile contractante (c. civ. 969, 974, 970, 976, 1175, 1554).

Art. 974.

Creditorii pot exercita toate drepturile și acțiunile debitorului lor, afară de acelea care îi sînt exclusiv personale (c. civ. 558, 699, 732, 769, 780 și urm., 848, 1825, 1843).

Art. 975.

Ei pot asemenea, în numele lor personal, să atace actele viclene, făcute de debitor în prejudiciul drepturilor lor (c. civ. 562, 699, 769, 785).

Art. 976.

Cu toate acestea, sînt datori, pentru drepturile enunțate la titlul succesiunii, acela al contractelor de maritaj și drepturilor respective ale soților, să se conformeze cu regulile cuprinse într-însele (c. civ. 650-799, 975).

* Dispozițiile art. 1223-1293 C. civ. care alcătuiesc titlul IV din cartea a III-a "Despre contractul de căsătorie și despre drepturile respective ale soților" au fost abrogate prin art. 49 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - B.Of. nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare.

Secțiunea III Despre interpretarea convențiilor

Art. 977.

Interpretarea contractelor se face după intenția comună a părților contractante, iar nu după sensul literal al termenilor.

Art. 978.

Cînd o clauză este primitoare de două înțelesuri, ea se interpretează în sensul ce poate avea un efect, iar nu în acela ce n-ar putea produce nici unul.

Art. 979.

Termenii susceptibili de două înțelesuri se interpretează în înțelesul ce se potrivește mai mult cu natura contractului.

Art. 980.

Dispozițiile îndoioase se interpretează după obiceiul locului unde s-a încheiat contractul (c. civ. 583, 607, 610, 970, 1359, 1450 și urm.).

Art. 981.

Clauzele obișnuite într-un contract se subînțeleg, deși nu sînt exprese într-însul (c. civ. 970).

Art. 982.

Toate clauzele convențiilor se interpretează unele prin altele, dîndu-se fiecărei înțelesul ce rezultă din actul întreg.

Art. 983.

Cînd este îndoială, convenția se interpretează în favoarea celui ce se obligă (c. civ. 1312).

Art. 984.

Convenția nu cuprinde decît lucrurile asupra cărora se pare că părțile și-au propus a contracta, oricît de generali ar fi termenii cu care s-a încheiat.

Art. 985.

Cînd într-un contract s-a pus anume un caz pentru a se explica obligația, nu se poate susține că printr-aceasta s-a restrîns întinderea ce angajamentul ar avea de drept în cazurile neexprese.

Capitolul IV **Despre cvasi-contracte**

Art. 986.

Cvasi-contractul este un fapt licit și voluntar, din care se naște o obligație către o altă persoană sau obligații reciproce între părți (c. civ. 1198).

Art. 987.

Acela care, cu voință, gere ¹⁾ interesele altuia, fără cunoștința proprietarului, se obligă tacit a continua gestiunea ce a început și a o săvîrși, pînă ce proprietarul va putea îngriji el însuși (c. civ. 988 și urm., 1198, 1532, 1539 și urm.).

1) Administrează.

Art. 988.

Gerantul este obligat, cu toate că stăpînul a murit înainte săvîrșirii afacerii, a continua gestiunea pînă ce eredele va putea lua direcțiunea afacerii (c. civ. 1539).

Art. 989.

Gerantul este obligat a da gestiunii îngrijirea unui bun proprietar (c. civ. 1081 și urm., 1540).

Art. 990.

Gerantul nu răspunde decît numai de dol, dacă fără intervenția lui, afacerea s-ar fi putut compromite.

Art. 991.

Stăpînul ale cărui afaceri au fost bine administrate este dator a îndeplini obligațiile contractate în numele său de gerant, a-l indemniza de toate acele ce el a contractat personalmente și a-i plăti toate cheltuielile utile și necesare ce a făcut (c. civ. 1547 și urm.).

Art. 992.

Cel ce, din eroare sau cu știință, primește a ceea ce nu-i este debit, este obligat a-l restitui aceluia de la care l-a primit (c. civ. 954, 993, 997, 1092, 1198, 1588).

* Cu privire la prescripția dreptului la acțiune în cazul îmbogățirii fără just temei a se vedea nota de la art. 1886.

Art. 993.

Acela care, din eroare, crezându-se debitor, a plătit o datorie, are drept de repetițiune în contra creditorului.

Acest drept încetează când creditorul, cu bună-credință, a desființat titlul său de creanță; dar atunci cel ce a plătit are recurs în contra adevăratului debitor (c. civ. 992, 1092, 1588, 1638).

Art. 994.

Când cel ce a primit plata a fost de rea-credință, este dator a restitui atât capitalul, cât și interesele sau fructele din ziua plății.

Art. 995.

Când lucrul plătit nedebitor era un imobil sau un mobil corporal, cel care l-a primit cu rea-credință este obligat a-l restitui în natură, dacă există, sau valoarea lucrului dacă a pierit sau s-a deteriorat chiar din cazuri fortuite, afară numai de va proba că la aceste cazuri ar fi fost expus lucrul fiind și în posesiunea proprietarului.

Cel care a primit lucrul, cu bună-credință, este obligat a-l restitui, dacă există, dar este liberat prin pierderea lui, și nu răspunde de deteriorări (c. civ. 960, 1083, 1156).

Art. 996.

Când cel ce a primit lucrul cu rea-credință l-a înstrăinat, este dator a întoarce valoarea lucrului din ziua cererii în restituțiune.

Când cel care l-a primit era de bună-credință, nu este obligat a restitui decât numai prețul cu care a vândut lucrul (c. civ. 1095, 1611, 1899).

Art. 997.

Acela cărui se face restituțiunea, trebuie să despăgubească pe posesorul chiar cu rea-credință de toate cheltuielile făcute pentru conservarea lucrului, sau care au crescut prețul lui (c. civ. 991, 1574, 1730 pct. 4).

1) Dobânzile.

Capitolul V
Despre delictе și cvasi-delictе

Art. 998.

Orice faptă a omului, care cauzează altuia prejudiciu, obligă pe acela din a cărui greșeală s-a ocazionat, a-l repara (c. civ. 767, 1014, 1162, 1198, 1435, 1483, 1902).

* A se vedea și:

- Codul de procedură penală - Legea nr. 29, B.Of. nr. 145-146 din 12 noiembrie 1968, republicat în B. Of. nr. 58-59 din 26 aprilie 1973, cu modificările ulterioare (art. 504);

- Regulamentul pentru transport pe Căile Ferate Române, aprobat prin Decretul nr. 2171, M.Of. nr. 165 din 29 iulie 1929. Regulamentul a fost publicat în M. Of. nr. 189 din 27 august 1929 (art. 31-39).

Art. 999.

Omul este responsabil nu numai de prejudiciul ce a cauzat prin fapta sa, dar și de acela ce a cauzat prin neglijența sau prin imprudența sa (c. civ. 998).

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 998.

Art. 1000.

Sîntem asemenea responsabili de prejudiciul cauzat prin fapta persoanelor pentru care sîntem obligați a răspunde sau de lucrurile ce sînt sub paza noastră.

Tatăl și mama, după moartea bărbatului sînt responsabili de prejudiciul cauzat de copiii lor minori ce locuiesc cu dînșii.

Stăpînii și comitenții, de prejudiciul cauzat de servitorii și prepușii lor în funcțiile ce li s-au încredințat.

Institutorii și artizanii, de prejudiciul cauzat de elevii și ucenicii lor, în tot timpul ce se găsesc sub a lor priveghere.

Tatăl și mama, institutorii și artizanii sînt apărați de responsabilitatea arătată mai sus, dacă probează că n-au putut împiedica faptul prejudiciului (c. civ. 1471, 1487).

1. În legătură cu art. 1000 alin. 1 a se vedea și:

- Codul aerian - Decretul nr. 516, B.Of. nr. 56 din 30 decembrie 1953, cu modificările ulterioare (art. 59 și 97);
- Legea nr. 61/1974 cu privire la desfășurarea activităților în domeniul nuclear din Republica Socialistă România
- B.Of. nr. 136 din 2 noiembrie 1974.

2. În legătură cu art. 1000 alin. 2, partea din text “după moartea bărbatului” a fost abrogată implicit prin art. 16, 21 și 105 ale Constituției din 1948 care a instituit egalitatea în drepturi între sexe. A se vedea și art. 25 din Codul familiei Legea nr. 4/1953, B.Of. nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în B.Of. nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare.

3. Noțiunea de “stăpîn” folosită de art. 1000 alin. 3 nu mai are corespondent în relațiile sociale din R.S. România.

Art. 1001.

Proprietarul unui animal, sau acela care se servește cu dînsul, în cursul serviciului, este responsabil de prejudiciul cauzat de animal, sau că animalul se află sub paza sa, sau că a scăpat.

Art. 1002.

Proprietarul unui edificiu este responsabil pentru prejudiciul cauzat prin ruina edificiului, cînd ruina este urmarea lipsei de întreținere sau a unui viciu de construcție.

Art. 1003.

Cînd delictul sau cvasi-delictul este imputabil mai multor persoane, aceste persoane sînt ținute solidar pentru despăgubire (c. civ. 918, 1039 și urm.).

Capitolul VI

Despre osebitele specii de obligații

Secțiunea I Despre obligațiile condiționate

Secțiunea II Despre obligația cu termen

Secțiunea III Despre obligațiile alternative

Secțiunea IV Despre obligațiile solidare

Secțiunea V Despre obligațiile divizibile și nedivizibile

Secțiunea VI Despre obligațiile cu clauză penală

Secțiunea I

Despre obligațiile condiționate

& 1. Despre condiție în genere și despre deosebitele sale specii

& 2. Despre condiția suspensivă

& 3. Despre condiția rezolutorie

& 1. Despre condiție în genere și despre deosebitele sale specii

Art. 1004.

Obligația este condițională când perfectarea ei depinde de un eveniment viitor și necert (c. civ. 92.5, 926, 1017, 1019, 1770).

Art. 1005.

Condiția cauzală este aceea ce depinde de hazard și care nu este nici în puterea creditorului, nici într-aceea a debitorului.

Art. 1006.

Condiția potestativă este aceea care face să depindă perfectarea convenției de un eveniment, pe care și una și alta din părțile contractante poate să-l facă a se întâmpla sau poate să-l împiedice (c. civ. 822, 1010).

Art. 1007.

Condiția mixtă este aceea care depinde totodată de voința uneia din părțile contractante și de aceea a unei alte persoane.

Art. 1008.

Condiția imposibilă sau contrarie bunelor moravuri, sau prohibită de lege, este nulă și desființează convenția ce depinde de dînsa (c. civ. 5, 620, 728, 839, 968, 1009 și urm., 1492).

Art. 1009.

Condiția de a nu face un lucru imposibil nu face ca obligația contractată sub această condiție să fie nulă.

Art. 1010.

Obligația este nulă când s-a contractat sub o condiție potestativă din partea aceluia ce se obligă (c. civ. 1006).

Art. 1011.

Împlinirea condiției trebuie să se facă astfel cum au înțeles părțile să fie făcută (c. civ. 970, 977 și urm.).

Art. 1012.

Cînd obligația este contractată sub condiția că un eveniment oarecare se va întâmpla într-un timp fixat, condiția este considerată ca neîndeplinită, dacă timpul a expirat fără ca evenimentul să se întâmple.

Cînd timpul nu este fixat, condiția nu este considerată ca căzută, decît cînd este sigur că evenimentul nu se va mai întâmpla.

Art. 1013.

Cînd obligația este contractată sub condiția că un eveniment n-are să se întâmple, într-un timp defiit, această condiție este îndeplinită, dacă timpul a expirat, fără ca evenimentul să se fi îndeplinit; este asemenea îndeplinită, dacă înaintea termenului este sigur că evenimentul nu se

va mai întâmpla; dacă nu este timp determinat condiția este îndeplinită numai când va fi sigur că evenimentul n-are să se mai întâmple.

Art. 1014.

Condiția este reputată ca îndeplinită, când debitorul obligat, sub această condiție, a împiedicat îndeplinirea ei.

Art. 1015.

Condiția îndeplinită are efect din ziua în care angajamentul s-a contractat. Dacă creditorul a murit înaintea îndeplinirii condiției, drepturile sale trec eredității sale (c. civ. 653).

Art. 1016.

Creditorul poate, înaintea îndeplinirii condiției, să exercite toate actele conservatoare dreptului său.

& 2. Despre condiția suspensivă

Art. 1017.

Obligația, sub condiție suspensivă, este aceea care depinde de un eveniment viitor și necert. Obligația condițională nu se perfectează decât după îndeplinirea evenimentului (c. civ. 1004, 1012 și urm., 1022, 1115 pct. 5, 1296, 1770, 1885).

Art. 1018.

Când obligația este contractată sub o condiție suspensivă, obiectul convenției rămâne în rizico-pericolul debitorului, care s-a obligat a-l da, în caz de îndeplinire a condiției.

Dacă obiectul a pierit, în întregul său, fără greșala debitorului, obligația este stinsă.

Dacă obiectul s-a deteriorat, fără greșala debitorului, creditorul este obligat a-l lua în starea în care se găsește, fără scădere de preț.

Dacă obiectul s-a deteriorat, prin greșala debitorului, creditorul are dreptul sau să ceară desființarea obligației, sau să ia lucrul în starea în care se găsește, cu daune-interese (c. civ. 999, 1081 și urm., 1020, 1156).

& 3. Despre condiția rezolutorie

Art. 1019.

Condiția rezolutorie este aceea care supune desființarea obligației la un eveniment viitor și necert.

Ea nu suspendă executarea obligației, ci numai obligă pe creditor a restitui ceea ce a primit, în caz de îndeplinire a evenimentului prevăzut prin condiție (c. civ. 1012 și urm., 1091, 1296, 1320, 1365, 1770).

Art. 1020.

Condiția rezolutorie este subînțeleasă totdeauna în contractele sinalagmatice, în caz când una din părți nu îndeplinește angajamentul său (c. civ. 830, 832, 943, 1075, 1081 și urm., 1012 și urm., 1022, 1101, 1320, 1365, 1439).

Art. 1021.

Într-acest caz, contractul nu este desființat de drept. Partea în privința căreia angajamentul nu s-a executat are alegerea sau să silească pe cealaltă a executa convenția, când este posibil, sau

să-i ceară desființarea cu daune-interese. Desființarea trebuie să se ceară înaintea justiției, care, după circumstanțe, poate acorda un termen părții acționate (c. civ. 1020).

Secțiunea II **Despre obligația cu termen**

Art. 1022.

Termenul se deosebește de condiție, pentru că el un suspendă angajamentul, ci numai amână executarea (c. civ. 1004 și urm., 1101, 1115 pct. 4, 1146, 1581, 1584).

Art. 1023.

Acea ce se datorește cu termen nu se poate cere înaintea termenului, dar ceea ce se plătește înainte nu se mai poate repeta (c. civ. 1092, 1572, 1581, 1584, 1616, 1649).

Art. 1024.

Termenul este presupus totdeauna că s-a stipulat în favoarea debitorului, dacă nu rezultă din stipulație sau din circumstanțe că este primit și în favoarea creditorului.

Art. 1025.

Debitorul nu mai poate reclama beneficiul termenului, când este căzut în deconfitură ¹⁾, sau când, cu fapta sa, a micșorat siguranțele ce prin contract dăduse creditorului său (c. civ. 1323).

¹⁾ Insolvabilitatea unui debitor care nu este comerciant.

Secțiunea III **Despre obligațiile alternative**

Art. 1026.

Debitorul unei obligații alternative este liberat prin predarea unuia din două lucruri ce erau cuprinse în obligație (c. civ. 964).

Art. 1027.

Alegerea o are debitorul, dacă nu s-a acordat expres creditorului (c. civ. 983).

Art. 1028.

Debitorul se poate libera predând sau pe unul sau pe altul din lucrurile promise; nu poate însă săli pe creditor a primi parte dintr-însul și parte dintr-altul (c. civ. 1100, 1101).

Art. 1029.

Obligația este simplă, deși contractată cu mod alternativ, dacă unul din două lucruri promise nu poate fi obiectul obligației.

Art. 1030.

Obligația alternativă devine simplă, dacă unul din lucrurile promise piere, sau nu mai poate fi predat din orice altă cauză, și chiar când aceasta s-a împlătit din greșeala debitorului. Prețul acestui lucru nu poate fi oferit în locu-i.

Dacă amîndouă lucrurile au pierit, însă unul dintr-însele prin greșeala debitorului, el va plăti prețul celui care a pierit în urmă (c. civ. 1156, 1311).

Art. 1031.

Cînd, în cazul prevăzut de articolul precedent, alegerea este, prin convenție, lăsată creditorului și numai unul din lucruri a pierit, dacă lucrul a pierit fără greșeala debitorului,

creditorul va lua pe cel rămas; dacă a pierit prin greșeala debitorului, creditorul poate cere sau lucrul rămas, sau prețul aceluia ce a pierit, dacă amîndouă lucrurile au pierit prin greșeala debitorului, creditorul, după alegerea sa, poate să ceară prețul unuia din ele; dacă însă numai unul din ele a pierit prin greșeala debitorului, creditorul nu poate cere decît prețul acestui lucru.

Art. 1032.

Dacă amîndouă lucrurile au pierit, fără greșeala debitorului obligația este stinsă.

Art. 1033.

Aceleași principii se aplică, cînd obligația alternativă cuprinde mai mult de două lucruri.

**Secțiunea IV
Despre obligațiile solidare**

& 1. Despre solidaritatea între creditori

& 2. Despre obligația solidară între debitori

& 1. Despre solidaritatea între creditori

Art. 1034.

Obligația este solidară între mai mulți creditori, cînd titlul creanței dă anume drept fiecărui din ei a cere plata în tot a creanței, și cînd plata făcută unuia din creditori liberează pe debitor (c. civ. 1059, 1064):

Art. 1035.

Poate debitorul plăti la oricare din creditorii solitari, pe cît timp nu s-a făcut împotrivă-i cerere în judecată din partea unuia din creditori.

Cu toate acestea remisiunea făcută de unul din creditorii solidari, nu liberează pe debitor decît pentru partea celui creditor (c. civ. 1064, 1138 și urm.).

Art. 1036.

Actul care întrerupe prescripția în privința unuia din creditorii solidari, profită la toți creditorii (c. civ. 643, 1045, 1051, 1872).

Art. 1037.

Creditorul solidar, care a primit toată datoria este ținut a împărți cu ceilalți cocreditori, afară, numai de va proba că obligația este contractată numai în interesul său (c. civ. 1034 și urm., 1053, 1054).

Art. 1038.

Creditorul solidar reprezintă pe ceilalți cocreditori, în toate actele care pot avea de efect conservarea obligației (c. civ. 1036, 1056).

& 2. Despre obligația solidară între debitori

Art. 1039.

Obligația este solidară din partea debitorilor, cînd toți s-au obligat la același lucru, astfel că fiecare poate fi constrîns pentru totalitate, și că plata făcută de unul din debitori liberează și pe ceilalți către creditor (c. civ. 1059, 1062 și urm., 1136, 1140 și urm., 1155, 1551, 1872).

Art. 1040.

Debitorii solidari se pot obliga sub diferite modalități, adică: unii pur, alții sub o condiție și alții cu termen (c. civ. 1004 și urm., 1022).

Art. 1041.

Obligația solidară nu se prezumă, trebuie să fie stipulată expres; această regulă nu încetează decît numai cînd obligația solidară are loc de drept, în virtutea legii (c. civ. 918, 1062 și urm., 1520, 1543, 1551, 1571, 1662, 1666 și urm., 1671).

Art. 1042.

Creditorul unei obligații solidare se poate adresa la acela care va voi dintre debitori, fără ea debitorul să poată opune beneficiul de diviziune (c. civ. 1039, 1065, 1662 și urm.).

Art. 1043.

Acțiunea intentată contra unuia din debitori nu poprește pe creditor de a exercita asemenea acțiune și în contra celorlalți debitori.

Art. 1044.

Dacă lucrul debit a pierit din culpa unui sau mai multor debitori solidari, ceilalți debitori nu rămîn liberați de obligația de a plăti prețul lucrului, dar nu sînt răspunzători pentru daune.

Debitorii care au întîrziat de a plăti sînt în culpă.

Creditorul nu poate cere daune decît numai în contra debitorilor în culpă (c. civ. 1018, 1081, 11,56).

Art. 1045.

Acțiunea intentată în contra unuia din debitori întreprinde prescripția în contra tuturor debitorilor (c. civ. 1036, 1872).

Art. 1046.

Cererea de dobîndă făcută în contra unuia din debitorii solidari face a curge dobînda în contra tuturor debitorilor (c. civ. 1088).

Art. 1047.

Codebitorul solidar, în contra cărui creditorul a intentat acțiune, poate opune toate excepțiile care îi sînt personale, precum și acelea care sînt comune tuturor debitorilor.

Debitorul acționat nu poate opune acele excepții care sînt curat personale ale vreunui din ceilalți codebitori (c. civ. 1065 și urm., 1136 și urm., 1148, 1155, 1653, 1681).

Art. 1048.

Cînd unul din debitori devine erede unic al creditorului, sau cînd creditorul devine erede al unui din debitori, confuziunea nu stinge creanța decît pentru partea debitorului sau a creditorului (c. civ. 1154).

Art. 1049.

Creditorul care consimte a se împărți datoria în privința unuia din codebitori, conservă acțiunea solidară în contra celorlalți debitori, dar cu scăzămîntul părții debitorului, pe care l-a liberat de solidaritate (c. civ. 1050, 1064, 1141).

Art. 1050.

Creditorul care primește separat partea unuia din debitori, fără ca în chitanță să-și rezerve solidaritatea sau drepturile sale în genere, nu renunță la solidaritate decât în privința acestui debitor.

Nu se înțelege că creditorul a renunțat la solidaritate în favoarea unui debitor, când primește de la el o sumă egală cu partea ce e dator, dacă chitanța nu zice că acea sumă este primită pentru partea debitorului.

Asemenea, din simpla cerere în judecată formată în contra unuia din debitori pentru partea sa, dacă, acesta n-a aderat la cerere ¹⁾ sau dacă nu s-a dat o sentință de condamnățiune, nu se prezumă renunțarea la solidaritatea în favoarea aceluși debitor (c. civ. 1049).

1) Prin termenii “n-a aderat la cerere” trebuie să se înțeleagă “nu a recunoscut pretențiile formulate prin cerere”.

Art. 1051.

Creditorul, care primește separat și fără rezerva solidarității porțiunea unuia din codebitori din venitul renditei sau în dobânzile unei datorii solidare, nu pierde solidaritatea decât pentru venitul și dobânda trecută, iar nu și pentru cele viitoare, nici pentru capital, afară dacă plata separată nu s-a urmat în curs de 10 ani consecutivi.

Art. 1052.

Obligația solidară, în privința creditorului, se împarte de drept între debitori; fiecare din ei nu este dator unul către altul decât numai partea sa (c. civ. 778, 1057 și urm.).

Art. 1053.

Codebitorul solidar care a plătit debitul în totalitate nu poate repeta de la ceilalți decât numai de la fiecare partea sa.

Dacă unul dintre codebitori este nesolvabil, atunci pierderea cauzată de nesolvabilitatea acestuia se împarte cu analogie între ceilalți codebitori solvabili și între acela care a făcut plata (c. civ. 1052, 1054, 1667).

Art. 1054.

Când creditorul a renunțat la solidaritate, în favoarea unui sau mai mulți din debitori, dacă unul sau mai mulți din ceilalți codebitori devin nesolvabili, partea acestora se va împărți cu analogie ¹⁾ între toți ceilalți codebitori, cuprinzându-se și acei care au fost descărcați de solidaritate (c. civ. 779, 1668).

1) În mod proporțional.

Art. 1055.

Dacă datoria solidară era făcută numai în interesul unuia din debitorii solidari, acesta în față cu ceilalți codebitori răspunde pentru toată datoria, căci în raport cu el, ei nu sînt potriviți decât, ca fidejutori (c. civ. 1669 și urm., 1674).

Art. 1056.

Codebitorul solidar reprezintă pe ceilalți codebitori în toate actele care pot avea de efect stingerea sau împușinarea obligației (c. civ. 1038, 1039 și urm., 1140, 1155).

Secțiunea V Despre obligațiile divizibile și nedivizibile

Art. 1057.

Obligația este nedivizibilă când obiectul ei, fără a fi denaturat, nu se poate face în părți nici materiale nici intelectuale (c. civ. 633, 1052, 1060 și urm., 1695, 1746, 1872).

Art. 1058.

Obligația este încă nedivizibilă, când obiectul este divizibil, dar părțile contractante l-au privit sub un raport de nedivizibilitate.

Art. 1059.

Solidaritatea contractată nu dă unei obligații caracterul de nedivizibilitate (c. civ. 1034 și urm.).

& 1. Despre efectele obligației divizibile

& 2. Despre efectele obligației nedivizibile

& 1. Despre efectele obligației divizibile

Art. 1060.

Obligația promitoare de diviziune trebuie să se execute între creditor și debitor ca și cum ar fi nedivizibilă. Divizibilitatea nu se aplică decât în privința erezilor lor, care nu pot cere creanța, sau care nu sînt ținuți de a o plăti decât în proporție cu părțile lor ereditare (c. civ. 653, 774 și urm., 893, 896, 918, 1052, 1061, 1072, 1101, 1611, 1695).

Art. 1061.

Principiul din articolul precedent nu se aplică în privința erezilor debitorului:

1. când debitul are de obiect un corp cert;

2. când unul din erezi este însărcinat singur, prin titlu, cu executarea obligației;

3. când rezultă sau din natura obligației, sau din aceea a lucrului ce ea are de obiect, sau din scopul ce părțile își au propus prin contract, că intenția lor a fost ca debitul să nu se poată achita în părți.

În cel dintîi caz, eredele, care posedă lucrul debit, poate fi acționat pentru totalitate, rămînîndu-i recurs în contra celorlalți erezi.

În cel de al doilea caz, numai eredele însărcinat cu plata debitului, și în cel de al treilea caz, fiecare erede poate fi acționat pentru totalitate, rămînîndu-i recurs în contra coerezilor săi (c. civ. 776 și urm., 977, 1011, 1026 și urm., 1058, 1062 și urm., 1611, 1695, 1746).

& 2. Despre efectele obligației nedivizibile

Art. 1062.

Fiecare din cei care au contractat împreună un debit nedivizibil este obligat pentru totalitate, cu toate că obligația nu este contractată solidar (c. civ. 1039 și urm., 1059, 1071, 1611, 1695).

Art. 1063.

Sînt obligați asemenea în tot și erezii aceuia care a contractat obligația nedivizibilă (c. civ. 653, 776 și urm., 908).

Art. 1064.

Fiecare din erezii creditorului poate pretinde în totalitate executarea obligației nedivizibile.

Un singur erede nu poate face remisiunea totalității debitului, nu poate primi prețul în locul lucrului.

Dacă unul din erezi a remis singur debitul sau a primit prețul lucrului, coeredele său nu poate pretinde lucrul nedivizibil decât cu scăderea părții eredelui, care a făcut remisiunea sau care a primit prețul (c. civ. 1034 și urm., 1042, 1049 și urm., 1138 și urm., 1611).

Art. 1065.

Eretele debitorului fiind chemat în judecată pentru totalitatea obligației, poate cere un termen ca să pună în cauză și pe coerezii săi, afară numai dacă debitul va fi de natură a nu putea fi achitat decât de eredele tras în judecată, care atunci poate să fie osîndit singur, rămînîndu-i recurs în contra coerezilor săi (c. civ. 774, 777, 1042 și urm., 1061).

Secțiunea VI
Despre obligațiile cu clauză penală

Art. 1066.

Clauza penală este aceea prin care o persoană; spre a da asigurare pentru executarea unei obligații, se leagă a da un lucru în caz de neexecutare din parte-i (c. civ. 1087, 1708).

* În legătură cu inadmisibilitatea clauzei penale în cazul contractului de împrumut, a se vedea Legea nr. 313/1879 pentru anularea clauzei penale din oarecare contracte M.Of. nr. 40 din 20 februarie 1879.

Art. 1067.

Nulitatea obligației principale atrage pe aceea a clauzei penale. Nulitatea clauzei penale nu atrage pe aceea a obligației principale (c. civ. 1008).

Art. 1068.

Creditorul are facultatea de a cere de la debitorul care n-a executat la timp, sau îndeplinirea clauzei penale, sau aceea a obligației principale (c. civ. 1078, 1079).

Art. 1069.

Clauza penală este o compensație a daunelor interese, ce creditorul suferă din neexecutarea obligației principale.

Nu poate dar creditorul cere deodată și penalitatea și obiectul obligației principale, afară dacă penalitatea nu s-a stipulat pentru simpla întârziere a executării (c. civ. 1075 și urm., 1081 și urm., 1087).

Art. 1070.

Penalitatea poate fi împuținată de judecător, cînd obligația principală a fost executată în parte (c. civ. 1087, 1101).

Art. 1071.

Cînd obligația principală, contractată cu o clauză penală, este nedivizibilă, penalitatea este debită prin contravenția unuia singur din erezi, și se va putea cere sau în totalitate, în contra aceluia care a comis contravenția, sau de la fiecare erede în proporție cu partea sa ereditară, iar ipotecar pentru tot.

Acela din erezi care a plătit are recurs în contra eredelui din faptul cărui s-a îndeplinit condiția penalității (c. civ. 653, 774 și urm., 1062 și urm.).

Art. 1072.

Cînd obligația principală contractată cu o clauză penală este divizibilă, nu rămîne supus la penalitate decât acel erede al debitorului care a călcat legămîntul, și acesta numai pentru partea

la care este ținut în obligația principală, fără a avea creditorul vreo acțiune în contra acelor care au executat obligația principală.

Această regulă primește excepție în cazul când cugetul părților a fost ca plata obligației principale să nu poată fi făcută în părți, și unul din coerezi a împiedicat executarea obligației pentru totalitate. În acest caz creditorul poate cere de la acesta penalitatea întregă, iar de la ceilalți coerezi numai pentru partea lor ereditară, rămânând recursul ce au în contra eredelui care a împiedicat executarea obligației (c. civ. 1061).

Capitolul VII **Despre efectele obligațiilor**

Art. 1073.

Creditorul are, dreptul de a dobândi îndeplinirea exactă a obligației, și în caz contrar are dreptul la dezdăunare (c. civ. 1021, 1074 și urm., 1081 și urm., 1084).

Art. 1074.

Obligația de a da cuprinde pe aceea de a preda lucrul și de a-l conserva pînă la predare. Lucrul este în rizico-pericolul creditorului, afară numai cînd debitorul este în întîrziere; în acest caz rizico-pericolul este al debitorului (c. civ. 942, 1079 și urm., 1081 și urm., 1156, 1314 și urm., 1391, 1406, 1479 și urm.).

Art. 1075.

Orice obligație de a face sau de a nu face se schimbă în dezdăunări, în caz de neexecutare din partea debitorului (c. civ. 1801 și urm.).

Art. 1076.

Creditorul poate cere a se distruge ceea ce s-a făcut, călcîndu-se obligația de a nu face și poate cere a fi autorizat a distruge el însuși, cu cheltuiala debitorului, afară de dezdăunări.

Art. 1077.

Nefiind îndeplinită obligația de a face, creditorul poate asemenea să fie autorizat a o aduce el la îndeplinire, cu cheltuiala debitorului.

Art. 1078.

Dacă obligația consistă în a nu face, debitorul care a călcat-o, este dator a da despăgubire pentru simplul fapt al contravenției (c. civ. 1079, 1081 și urm.).

Art. 1079.

Dacă obligația consistă în a da sau în a face, debitorul se va pune în întîrziere prin o notificare ce i se va face prin tribunalul domiciliului său.

Debitorul este de drept în întîrziere:

1. în cazurile anume determinate de lege;
2. cînd s-a contractat expres că debitorul va fi în întîrzierile la împlinirea termenului, fără a fi, necesitatea de notificare;
3. cînd obligația nu putea fi îndeplinită decît în un timp determinat, ce debitorul a lăsat să treacă.

Art. 1080.

Diligența ce trebuie să se pună în îndeplinirea unei obligații este totdeauna aceea a unui bun proprietar.

Această regulă se aplică cu mai mare sau mai mică rigoare în cazurile anume determinate de această lege (c. civ. 541, 715, 989, 1018, 1429, 1479, 1540, 1564, 1566, 1599, 1633, 1691).

Art. 1081.

Daunele nu sînt debite decît atunci cînd debitorul este în întîrziere de a îndeplini obligația sa, afară numai de cazul cînd lucrul ce debitorul era obligat de a da sau a face, nu putea fi dat nici făcut decît într-un timp oarecare ce a trecut (c. civ. 1075, 1079, 1321).

Art. 1082.

Debitorul este osîndit, de se cuvine, la plata de daune-interese sau pentru neexecutarea obligației, sau pentru întîrzierea executării, cu toate că nu este rea-credință din parte-i, afară numai dacă nu va justifica că neexecutarea provine din o cauză străină, care nu-i poate fi imputată,

1) Distruge.

Art. 1083.

Nu poate fi loc la daune-interese cînd, din o forță majoră sau din un caz fortuit, debitorul a fost poprit de a da sau a face aceea la care se obligase, sau a făcut aceea ce-i era poprit (c. civ. 1082, 1156, 1435, 1475, 1624, 1625).

Art. 1084.

Daunele-interese ce sînt debite creditorului cuprind în genere pierderea ce a suferit și beneficiul de care a fost lipsit, afară de excepțiile și modificările mai jos menționate.

Art. 1085.

Debitorul nu răspunde decît de daunele-interese care au fost prevăzute sau care au putut fi prevăzute la facerea contractului, cînd neîndeplinirea obligației nu provine din dolul său (c. civ. 960).

Art. 1086.

Chiar în cazul cînd neexecutarea obligației rezultă din dolul debitorului, daunele-interese nu trebuie să cuprindă decît aceea ce este o consecință directă și necesară a neexecutării obligației (c. civ. 960, 1084).

Art. 1087.

Cînd convenția cuprinde că partea care nu va executa va plăti o sumă oarecare drept daune-interese, nu se poate acorda celeilalte părți o sumă nici mai mare nici mai mică (c. civ. 1066 și urm., 1093 și urm.).

Art. 1088.

La obligațiile care au de obiect o sumă oarecare, daunele-interese pentru neexecutare nu pot cuprinde decît dobînda legală, afară de regulile speciale în materie de comerț, de fidejusiune și societate.

Aceste daune-interese se cuvin fără ca creditorul să fie ținut a justifica despre vreo pagubă; nu sînt debite decît din ziua cererii în judecată, afară de cazurile în care, după lege, dobînda curge de drept (c. civ. 1081 și urm., 1589).

* Dobînda legală a fost stabilită la 6% anual prin art. 1 din Decretul nr. 317/1954 pentru stabilirea dobînzii legale B.Of. nr. 38 din 9 august 1954.

Art. 1089.

Dobînda pe timpul trecut poate produce dobîndă, sau prin cerere în judecată sau prin convenție specială, numai ca, sau în cerere sau în convenție, să fie chestiune de dobîndă debită cel puțin pentru un an întreg.

Clauza prin care, de mai înainte și în momentul formării unei convenții alta decît o convenție comercială, se va stipula dobînda la dobînzile datorite pentru un an sau pentru mai puțin, ori mai mult de un an, sau la alte venituri viitoare, se va declara nulă. (*alineat abrogat de la 25 ianuarie 2000 prin art. 11 din O.G. nr. 9/2000*)

1. Alineatul al doilea din art. 1089 a fost introdus prin Legea nr. 313/1879 pentru anularea clauzei penale din oarecare contracte - M.Of. nr. 40 din 20 februarie 1879.

2. Decretul nr. 311/1954 pentru stabilirea dobînzii legale B.Of. nr. 38 din 9 august 1954 prevede, prin art. 3, că dobînda se va calcula numai asupra cuantumului sumei împrumutate și că ea nu poate fi percepută anticipat.

Art. 1090.

Cu toate acestea, veniturile pe timpul trecut, precum: arenze, chirii, venituri de rendite perpetue sau pe viață, produc dobîndă din ziua cererii sau a convenției.

Aceeași regulă se aplică la restituțiunii de fructe și la dobînzile plătite de o a treia persoană creditorului, în contul debitorului.

* A se vedea nota de la art. 467.

Capitolul VIII **Despre stingerea obligațiilor**

Art. 1091.

Obligațiile se sting prin plată, prin novațiune prin remiterea voluntară, prin compensație, prin confuziune, prin pierderea lucrului, prin anulare sau resciziune, prin efectul condiției rezolutorii și prin prescripție (c. civ. 1019, 1092 și urm., 1128 și urm., 1138 și urm., 1143 și urm., 1154, 1156, 1837 și urm., 1900).

Secțiunea I Despre plată

Secțiunea II Despre novațiune

Secțiunea III Despre remiterea datoriei

Secțiunea IV Despre compensație

Secțiunea V Despre confuziune

Secțiunea VI Despre pierderea lucrului datorat și despre diferitele cazuri în care îndeplinirea obligației este imposibilă

Secțiunea VII Despre acțiunea de anulare sau resciziune

Secțiunea I **Despre plată**

& 1. Despre plată în genere

& 2. Despre plata prin subrogație

& 3. Despre imputația plății

& 4. Despre ofertele de plată și despre consemnațiuni

& 5. Despre cesiunea bunurilor

& 1. Despre plată în genere

Art. 1092.

Orice plată presupune o datorie; ceea ce s-a plătit fără să fie debit este supus repetițiunii. Repetițiunea nu este admisă în privința obligațiilor naturale, care au fost achitate de bună voie (c. civ. 966 și urm., 922 și urm., 1023, 1053, 1408, 1638, 1671).

* Cu privire la dreptul debitorului, care a executat obligația după ce dreptul la acțiune al creditorului s-a prescris, a se vedea Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - B.Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în B.Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 20).

Art. 1093.

Obligația poate fi achitată de orice persoană interesată, precum de un coobligat sau de un fidejutor.

Obligația poate fi achitată chiar de o persoană neinteresată; această persoană trebuie însă să lucreze în numele și pentru achitarea debitorului, sau de lucrează în numele ei propriu, să nu se subroge, în drepturile creditorului (c. civ. 973, 987, 1091, 1106 și urm., 1655, 1669).

* Unitățile socialiste neinteresate nu pot plăti obligațiile unei alte persoane.

Art. 1094.

Obligația de a face nu se poate achita de altă persoană în contra voinței creditorului, când acesta are interes ca debitorul chiar s-o îndeplinească (c. civ. 1075 și urm., 1485).

Art. 1095.

Plata, ca să fie valabilă, trebuie făcută de proprietarul capabil de a înstrăina lucrul dat în plată. Cu toate acestea, plata unei sume în bani, sau altor lucruri ce se consumă prin întrebuințare, nu poate fi repetită contra creditorului care le-a consumat de bună-credință, deși plata s-a făcut de o persoană ce nu era proprietar sau care nu era capabilă de a înstrăina (c. civ. 946 și urm., 992, 1097, 1899).

1. Plata poate fi valabil efectuată și de către unitatea socialistă de stat care are dreptul de administrare directă asupra lucrului dat în plată.

2. Potrivit art. 126 alin. 2 din Codul familiei, creanțele pe care le au față de minor tutorele soțul acestuia o rudă în linie dreaptă ori frații sau surorile tutorelui, pot fi plătite numai cu aprobarea autorității tutelare.

Art. 1096.

Plata trebuie să se facă creditorului sau împuternicitului său, sau aceluia ce este autorizat de justiție sau de lege a primi pentru dînsul.

Plata dată aceluia ce n-are împuternicire de a primi pentru creditor, este valabilă, dacă acest din urmă o ratifică sau profită de dînsa (c. civ. 1097 și urm., 1190, 1532 și urm., 1609).

Art. 1097.

Plata făcută cu bună-credință aceluia ce are creanța în posesiunea sa, este valabilă chiar dacă în urmă posesorul ar fi evins.

Art. 1098.

Dacă creditorul este necapabil de a primi, plata ce i se face nu este valabilă, afară numai dacă debitorul probează că lucrul plătit a profitat creditorului (c. civ. 1096).

Art. 1099.

Plata făcută de debitor creditorului său în urma unui sechestr sau opoziții ¹⁾ nu este valabilă în privința creditorilor sechestranti și oponenți; aceștia pot, în virtutea dreptului lor, să-l

silească a plăti din nou; debitorul însă, în acest caz, are recurs în contra creditorului (c. civ. 1152, 1616).

1) Prin termenii “sechestrului sau opoziții”, textul art. 1099 se referă la poprirea în mâinile celor de-al treilea.

Art. 1100.

Creditorul nu poate fi silit a primi alt lucru decât acela ce i se datorește, chiar când valoarea lucrului oferit ar fi egală sau mai mare (c. civ. 1578, 1604, 1683).

Art. 1101.

Debitorul nu poate sili, pe creditor a primi parte din datorie, fie datoria divizibilă chiar.

Cu toate acestea, judecătorii pot, în considerarea poziției debitorului, să acorde mici termene pentru plată și să oprească executarea urmăririlor, lăsând lucrurile în starea în care se găsesc.

Judecătorii însă nu vor uza de această facultate decât cu mare rezervă (c. civ. 1057 și urm., 1115 pct. 3, 1582, 1831).

Art. 1102.

Debitorul unui corp cert și determinat este liberat prin trădarea ²⁾ lucrului în starea în care se găsea la predare, dacă deteriorările ulterioare nu sînt ocazionate prin faptul sau greșeala sa, nici prin aceea a persoanelor pentru care este responsabil, sau dacă înainte acestor deteriorări n-a fost în întârziere (c. civ. 903, 998 și urm., 1074 și urm., 1083, 1324, 1434, 1605).

2) Predarea.

Art. 1103.

Dacă datoria este un lucru determinat numai prin specia sa, debitorul, ca să se libereze, nu este dator a-l da de cea mai bună specie, nici însă de cea mai rea.

A se vedea:

- Legea nr. 7/1977 a calității produselor și serviciilor - B.Of. nr. 63 din 9 iulie 1977;

- Legea nr. 8/1977 privind asigurarea durabilității, siguranței în exploatare, funcționalității și calității construcțiilor - B.Of. nr. 64 din 9 iulie 1977.

Art. 1104.

Plata trebuie a se face în locul arătat în convenție.

Dacă locul nu este arătat, plata, în privința lucrurilor certe și determinate, se va face în locul în care se găsea obiectul obligației în timpul contractării.

În orice caz, plata se face la domiciliul debitorului (c. civ. 1115 pct. 6, 1121, 1319, 1362, 1614).

Art. 1105.

Cheltuielile pentru efectuarea plății sînt în sarcina debitorului (c. civ. 1117, 1305, 1317, 1614).

& 2. Despre plata prin subrogație

Art. 1106.

Subrogația în drepturile creditorului, făcută în folosul unei a treia persoane ce îi plătește, este sau convențională sau legală (c. civ. 1093, 1670, 1682).

Art. 1107.

Această subrogare este convențională:

1. când creditorul, primind plata sa de la o altă persoană, dă acestei persoane drepturile, acțiunile, privilegiile sau ipotecile sale, în contra debitorului; această subrogație trebuie să fie expresă și făcută tot într-un timp cu plata;

2. când debitorul se împrumută cu o sumă spre a-și plăti datoria și subrogă pe împrumutător în drepturile creditorului. Ca să fie valabilă această subrogație, trebuie să se facă actul de împrumut și chitanța înaintea tribunalului, să se declare în actul de împrumut că suma s-a luat pentru a face plata, și în chitanță să fie declarat că plata s-a făcut cu banii dați pentru aceasta de noul creditor. Această subrogație se operează fără concursul voinței creditorului (c. civ. 1093).

1. Potrivit Decretului nr. 377/1960 pentru organizarea și funcționarea Notariatului de Stat - B.Of. nr. 22 din 20 octombrie 1960, cu modificările ulterioare, prin expresia "chitanță înaintea tribunalului", folosită în cuprinsul punctului 2 al art. 1107, se înțelege chitanța întocmită în formă autentică la Notariatul de Stat.

2. A se vedea și Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 76), potrivit căreia cel subrogat în drepturile creditorului ipotecar va putea cere înscrierea strămutării dreptului de ipotecă, în temeiul înscrisurilor ce dovedesc subrogația.

Art. 1108.

Subrogația se face de drept:

1. în folosul aceluia care, fiind el însuși creditor, plătește altui creditor, ce are preferință;

2. în folosul aceluia care, dobândind un imobil, plătește creditorilor căror acest imobil este ipotecat;

3. în folosul aceluia care, fiind obligat cu alții sau pentru alții la plata datoriei, are interes de a o desface;

4. în folosul eredelui beneficiar, care a plătit din starea sa datoriile succesiunii (c. civ. 713, 777 și urm., 1053 și urm., 1510, 1670, 1722, 1746, 1778, 1799, 1812).

Art. 1109.

Subrogația stabilită prin articolele precedente se operează atât în contra fidejursorului, cât și în contra debitorului. Ea nu poate desființa dreptul creditorului, când plata i s-a făcut numai pentru parte din datorie; în acest caz el poate exercita, pentru ce are a mai lua, aceleași drepturi ce exercită și subrogatul, pentru partea plătită, celui cui a făcut o plată parțială (c. civ. 1652 și urm.).

& 3. Despre imputația plății

Art. 1110.

Debitorul, având mai multe datorii, al căror obiect este de aceeași speță, are dreptul a declara, când plătește, care este datoria ce voiește a desface (c. civ. 1506).

Art. 1111.

Debitorul unei datorii, pentru care se plătește dobândă, sau o rentă, nu poate, fără consimțământul creditorului, să impute plata ce face pe capital cu preferință asupra rentei sau a dobânzii. Plata parțială, făcută pe capital și dobândă, se impută mai întâi asupra dobânzii.

Art. 1112.

Când debitorul unor deosebite datorii a primit o chitanță prin care creditorul impută aceea ce a luat special asupra uneia din aceste datorii, debitorul nu mai poate cere ca imputația să se facă asupra unei alte datorii, afară numai dacă creditorul l-a amăgit, sau l-a surprins.

Art. 1113.

Cînd în chitanță nu se zice nimic despre imputație, plata trebuie să se impute asupra aceleia din datorii ajunse la termen, pe care debitorul, în acel timp, avea mai mare interes a o desface. În caz de o datorie ajunsă la termen și alta neajunsă, deși aceasta din urmă ar fi mai oneroasă, imputația se face asupra celei ajunse la termen.

Dacă datoriile sînt de egală natură, imputația se face asupra celei mai vechi; dacă datoriile sînt în toate egale, imputația se face proporțional asupra tuturor (c. civ. 1151, 1506).

& 4. Despre ofertele de plată și despre consemnațiuni

Art. 1114.

Cînd creditorul unei sume de bani refuză de a primi plata, debitorul poate să-i facă oferte reale, și, refuzînd creditorul de a primi, să consemneze suma.

Ofertele reale, urmate de consemnațiune, liberează pe debitor; ele, în privință-i țin loc de plată, de sînt valabile făcute, și suma consemnată, cu acest mod, este în rizico-pericolul creditorului.

* Procedura ofertei de plată și a consemnațiunii este reglementată prin art. 586-590 inclusiv C. proc. civ.

Art. 1115.

Pentru ca ofertele să fie valabile trebuie:

1. să fie făcute creditorului, ce are capacitatea de a primi, sau acelui ce are dreptul de a primi pentru dînsul;
2. să fie făcute de o persoană capabilă de a plăti;
3. să fie făcute pentru toată suma exigibilă, pentru rendite și dobînzii datorite, pentru cheltuieli lichidate și pentru o sumă oarecare în privința cheltuielilor nelichidate, sumă asupra căreia se poate reveni, după lichidarea acestor cheltuieli;
4. termenul să fie împlinit, dacă a fost stipulat în favoarea creditorului;
5. condiția sub care datoria s-a contractat să se fi îndeplinit;
6. ofertele să fie făcute în locul ce s-a hotărît pentru plată, și dacă locul pentru plată nu s-a determinat prin o convenție specială, să fie făcute sau creditorului în persoană, sau la domiciliul său, sau la domiciliul ales pentru executarea convenției;
7. ofertele să fie făcute prin un ofițer public ¹⁾ ce era competent, pentru astfel de acte (c. civ. 1095 și urm., 1104).

1. Punctul 8 din art. 1115 a fost abrogat prin art. 609 C. proc. civ., care a devenit art. 590 în actuala numerotare a articolelor din Codul de procedură civilă, astfel cum a fost republicat în M.Of. nr. 45 din 24 februarie 1948 în temeiul Legii nr. 18, M.Of. nr. 35 din 12 februarie 1948.

2. A se vedea, de asemenea, art. 587 C. proc. civ.

1) Executor judecătoresc.

Art. 1116.

Nu este necesar pentru validitatea consemnațiunii ca ea să fi fost autorizată de judecător; e destul:

1. să fi fost precedată de o somație significantă ¹⁾ creditorului, în care să se arate ziua, ora și locul unde suma oferită are să fie depusă;
2. ca debitorul să depună suma oferită în casa de depozite și consemnațiuni ²⁾, cu dobînda ei pînă în ziua depunerii.

1. Punctele 3 și 4 ale articolului 1116 au fost abrogate prin art. 609 C. proc. civ., care a devenit art. 590 în actuala numerotare a articolelor din Codul de procedură civilă, astfel cum a fost republicat în M.Of. nr. 45 din 24 februarie 1948, în temeiul Legii nr. 18, M.Of. nr. 35 din 12 februarie 1948.

2. Potrivit art. 3 din Decretul nr. 371/1958 privind organizarea și funcționarea Casei de Economii și Consemnațiuni - B.Of. nr. 32 din 19 august 1958, cu modificările ulterioare Casa de Economii și Consemnațiuni și unitățile sale proprii primesc sume spre consemnare, în conformitate cu normele legale în vigoare.

1) Comunicată.

2) Casa de Economii și Consemnațiuni (C.E.C.).

Art. 1117.

Cheltuielile ofertelor reale și ale consemnațiuni sunt în sarcina creditorului, de sunt făcute valabil (c. civ. 1105).

Art. 1118.

Pe cit timp consemnațiunea nu s-a primit de creditor, debitorul poate să ia înapoi suma depusă, și într-acest caz codebitorii sau fidejuserii săi nu sunt liberați.

Art. 1119.

Cînd debitorul a dobîndit o hotărîre ce are puterea lucrului judecat ³⁾, prin care ofertele sau consemnațiunea s-au declarat bune și valabile, el nu mai poate, chiar cu consimțămîntul creditorului, să-și retragă suma depusă în prejudiciul codebitorilor sau fidejuserilor săi.

Art. 1120.

Creditorul care a consimțit ca debitorul să-i retragă consemnațiunea, după ce aceasta s-a declarat valabilă printr-o hotărîre ce dobîndise puterea lucrului judecat ³⁾, pierde dreptul de privilegii sau ipoteci ce avea pentru plata creanței sale.

Art. 1121.

Dacă lucrul debit este un corp cert care trebuie a se trăda ⁴⁾ în locul unde se găsește, debitorul este obligat a soma pe creditor să-l ia, printr-un act ce i se va notifica sau în persoana sau la domiciliul său, sau la domiciliul ales pentru executarea convenției. După această somație, dacă creditorul nu-și ia lucrul și debitorul are trebuință de locul unde este pus, acesta din urmă poate lua permisiunea justiției ca să-l depună în altă parte (c. civ. 1104, 1319).

3) Hotărîre definitivă, astfel cum e determinată prin art. 377 C. proc. civ.

4) A se preda.

& 5. Despre cesiunea bunurilor

Art. 1122.

Cesiunea bunurilor este abandonarea stării sale întregi, făcută de debitorul ce nu poate plăti creditorului sau creditorilor săi.

Art. 1123.

Cesiunea bunurilor e voluntară sau judiciară.

* Dispozițiile privitoare la cesiunea bunurilor sînt inaplicabile, întrucît Legea constrîngerii corporale din 12 septembrie 1864 este incompatibilă cu ordinea politică, socială și economică a R.S.R.

Art. 1124.

Cesiunea bunurilor voluntară este aceea ce se acceptă de creditori de bună voie și care n-are alt efect decît acela ce rezultă chiar din stipulațiile convenției încheiate între ei și debitor.

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 1123.

Art. 1125.

Cesiunea bunurilor este un beneficiu pe care legea îl acordă debitorului nefericit și de bună-credință, cărui, ca să-și poată redobîndi libertatea, i se permite să dea creditorilor săi înaintea justiției toate bunurile sale, și chiar în caz de stipulație contrarie.

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 1123.

Art. 1126.

Cesiunea juridică nu transmite creditorilor proprietatea; ea le dă numai dreptul de a face să se vîndă bunurile în folosul lor și de a le lua venitul pînă la vînzare. (*articol abrogat de la 2 mai 2001 prin art. VIII din O.U.G. nr. 138/2000, astfel cum a fost modificată prin art. I din O.U.G. nr. 290/2000 - publicată la 29 decembrie 2000*)

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 1123.

Art. 1127.

Creditorii nu pot refuza cesiunea judiciară, decît în cazurile exceptate de lege. Ea descarcă pe debitor de constrîngerea corporală; nu-l liberează însă decît pînă în concurență cu valoarea bunurilor lăsate în dispoziția creditorilor. Cînd bunurile nu sînt îndestulătoare, el este obligat, de va dobîndi altele, să le lase și pe acestea în dispoziția creditorilor pînă la plata datoriei întregi. (*articol abrogat de la 2 mai 2001 prin art. VIII din O.U.G. nr. 138/2000, astfel cum a fost modificată prin art. I din O.U.G. nr. 290/2000 - publicată la 29 decembrie 2000*)

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 1123.

Secțiunea II Despre novațiune

Art. 1128.

Novatiunea se operează în trei feluri:

1. cînd debitorul contractează în privința creditorului său o datorie nouă ce se substituie celei vechi care este stinsă;
2. cînd un nou debitor este substituit celui vechi, care este descărcat de creditor;
3. cînd, prin efectul unui nou angajament, un nou creditor este substituit celui vechi, către care debitorul este descărcat (c. civ. 782, 1107, 1120, 1129 și urm., 1391 și urm.).

Art. 1129.

Novatiunea nu se operează decît între persoane capabile de a contracta (c. civ. 946 și urm.).

Art. 1130.

Novatiunea nu se prezumă. Voința de a o face trebuie să rezulte evident din act.

Art. 1131.

Novatiunea, prin substituirea unui nou debitor poate să se opereze fără concursul primului debitor.

Art. 1132.

Delegația, prin care un debitor dă creditorului un alt debitor ce se obligă către dînsul, nu operează novațiunea, dacă creditorul n-a declarat expres, că descarcă pe debitorul ce a făcut delegația (c. civ. 1107, 1393).

Art. 1133.

Creditorul ce a descărcat pe debitorul de care s-a făcut delegația n-are recurs în contra acestui debitor, dacă debitorul delegat devine nesolvabil, afară de cazul când prin act se rezervă expres acest drept, sau când delegatul este declarat falit sau căzut în deconținură ¹⁾ în momentul delegației.

1) Starea de insolvabilitate a unui debitor care nu este comerciant.

Art. 1134.

Privilegiile și ipotecile creanței celei vechi nu le are creanța ce-i este substituită, afară de cazul când creditorul le-a rezervat expres.

* A se vedea Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 75), potrivit căreia dacă ipoteca creanței novate a fost rezervată pentru garantarea noii creanțe, aceasta se va înscrie cu rangul vechii ipotece, în temeiul înscrisului dovedind novațiunea.

Art. 1135.

Când novațiunea se operează prin substituirea unui nou debitor, privilegiile și ipotecile primitive ale creanței nu pot trece asupra bunurilor noului debitor.

Art. 1136.

Când novațiunea se operează între creditor și unul din debitorii solidari, privilegiile și ipotecile vechii creanțe nu se pot rezerva decât asupra bunurilor aceluia care contractă noua datorie.

Art. 1137.

Codebitorii sînt liberați prin novațiunea făcută între creditori și unul din debitorii solidari. Novațiunea făcută în privința debitorului principal liberează cauțiunile.

**Secțiunea III
Despre remiterea datoriei ¹⁾**

1) Dispozițiile prezentei secțiuni nu sînt aplicabile în cazul când creditorul este o unitate socialistă, deoarece remiterea datoriei ar fi potrivnică intereselor îndeplinirii planului și regulilor disciplinei financiare.

Art. 1138.

Remiterea voluntară a titlului original făcută de creditor debitorului dă proba liberațiunii. Remiterea voluntară a copiei legalizate a titlului lasă a se presupune remiterea datoriei sau plata, pînă la proba contrarie.

* Dispozițiile art. 1138 se referă prin termenii "titlului original" la înscrisul sub semnătură privată, iar prin termenii "copiei legalizate a titlului" la înscrisul autentic sau la copia legalizată a unei hotărîri judecătorești investită cu formulă executorie.

Art. 1139.

Remiterea lucrului dat ca siguranță nu este de ajuns ca să facă a se presupune remiterea datoriei.

Art. 1140.

Remiterea titlului original sau a copiei legalizate a titlului făcută unuia din debitori, are același efect în folosul codebitorilor.

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 1138.

Art. 1141.

Remiterea sau descărcarea expresă făcută în folosul unuia din codebitorii solidari, liberează pe toți ceilalți, afară numai dacă creditorul și-a rezervat anume drepturile sale în contra acestor din urmă.

În cazul din urmă, creditorul nu poate cere plata datoriei decât scăzând partea celui care a făcut remitere (c. civ. 1039, 1049).

Art. 1142.

Remiterea sau descărcarea expresă făcută debitorului principal liberează cauțiunile.

Acea acordată cauțiunii nu liberează pe debitorul principal.

Acea acordată unei din cauțiuni nu liberează în totul pe celelalte.

Acea acordată unei cauțiuni dată în urmă prin act separat, nu liberează în nimic pe celelalte.

Acea ce creditorul a primit de la o cauțiune pentru a o descărca din chezașia sa trebuie să se impute asupra datoriei și să descarce pe debitorul principal și pe celelalte cauțiuni.

Secțiunea IV Despre compensație

Art. 1143.

Cînd două persoane sînt datoare una alteia, se operează între dînsese o compensație care stinge amîndouă datoriile în felul și cazurile exprese mai jos (c. civ. 1144 și urm., 1508, 1570).

Art. 1144.

Compensația se operează de drept, în puterea legii, și chiar cînd debitorii n-ar ști nimic despre aceasta; cele două datorii se sting reciproc în momentul cînd ele se găsesc existînd deodată și pînă la concurența cotităților lor respective.

Art. 1145.

Compensația n-are loc decît între două datorii care deopotrivă au de obiect o sumă de bani, o cantitate oarecare de lucruri fungibile de aceeași specie și care sînt deopotrivă lichide și exigibile.

Prestațiile în fructe, al căror preț este regulat prin mercuriale, se compensează cu sumele lichide și exigibile.

Art. 1146.

Termenul de grație nu împiedică compensația (c. civ. 1101).

Art. 1147.

Compensația se operează oricare ar fi cauzele unei sau celeilalte datorii, afară de cazurile:

1. unei cereri pentru restituțiunea unui lucru ce pe nedrept s-a luat de la proprietar;
2. unei cereri pentru restituțiunea unei depozit neregulat;
3. unei datorii declarate nesesizabile (c. civ. 1560 și urm., 1570, 1591 și urm.).

Art. 1148.

Compensația se operează în privința cauțiunii, pentru ceea ce creditorul datorește debitorului principal.

Compensația n-are loc, în privința debitorului principal pentru ceea ce creditorul datorește cauțiunii (c. civ. 1039 și urm., 1047, 1141, 1142, 1681).

Art. 1149.

Debitorul, care a acceptat pur și simplu ca un creditor să facă cesiunea drepturilor sale unei alte persoane, nu mai poate invoca în contra cesionarului compensația care ar fi avut loc în privința cedentului, înaintea acceptării.

Cînd cesiunea s-a notificat debitorului, dar nu s-a acceptat de dînsul, nu se împiedică decît compensația posterioară acestei notificări (c. civ. 1391 și urm.).

Art. 1150.

Cînd cele două datorii nu sînt platnice întracelași loc, nu se poate opera compensația decît plătind cheltuielile remiterii ¹⁾ (c. civ. 1104, 1105).

Art. 1151.

Cînd sînt mai multe datorii compensabile, datorite de aceeași persoană, se urmează, pentru compensație; regulile stabilite pentru imputație de art. 1113.

Art. 1152.

Compensația n-are loc în prejudiciul drepturilor dobîndite de alte persoane. Astfel cel ce, fiind debitor, a devenit creditor în urma sechestrului ²⁾ ce i s-a făcut de o altă persoană nu poate invoca compensația în prejudiciul sechestrantului (c. civ. 1099).

Art. 1153.

Acel ce a plătit o datorie stinsă, de drept, prin compensație, nu mai poate, repetînd plata creanței pentru care n-a invocat compensația, să pretindă, în prejudiciul altor persoane, privilegiile sau ipotecile acestei creanțe, afară numai dacă este o cauză evidentă, ce l-a făcut să nu cunoască creanța care trebuia să compenseze datoria sa (c. civ. 1144).

1) Cheltuielile pricinuite de efectuarea plății în alt loc.

2) Popririi.

Secțiunea V Despre confuziune

Art. 1154.

Cînd calități incompatibile se întîlnesc pe capul aceleiași persoane se face o confuziune, care stinge amîndouă drepturile, activ și pasiv (c. civ. 557, 565, 638, 1048, 1155, 1617, 1680).

* A se vedea în ceea ce privește raporturile dintre persoanele juridice Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - B.Of. nr. 8 din 30 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare (art. 41 alin. 1), potrivit căruia comasarea se face prin absorbirea unei persoane juridice de către o altă persoană juridică sau prin fuziunea mai multor persoane juridice pentru a alcătui o persoană juridică nouă.

Art. 1155.

Confuziunea, ce se operează prin concursul calităților de creditor și debitor principal, liberează cauțiunile.

Aceea ce se operează prin concursul calităților de creditor sau debitor și cauțiune, nu aduce stingere obligației principale; aceea ce se operează prin concursul calităților de creditor și debitor nu profită codebitorilor săi solidari, decît pentru porțiunea datorată de dînsul (c. civ. 713, 781, 1039, 1048, 1141, 1142, 1148, 1680).

Secțiunea VI Despre pierderea lucrului datorat și despre diferitele cazuri în care îndeplinirea obligației este imposibilă

Art. 1156.

Cînd obiectul obligației este un corp cert și determinat, de piere, de se scoate din comerț, sau se pierde astfel încît absolut să nu se știe de existența lui, obligația este stinsă, dacă lucrul a pierit sau s-a pierdut, fără greșeala debitorului, și înainte de a fi pus în întârziere.

Chiar cînd debitorul este pus în întârziere, dacă nu a luat asupra-și cazurile fortuite, obligația se stinge, în caz cînd lucrul ar fi pierit și la creditor, dacă i s-ar fi dat.

Debitorul este ținut de a proba cazurile fortuite ce alegă. Ori în ce chip ar pieri sau s-ar pierde lucrul furat, pierderea sa nu liberează pe cel ce s-a sustras de a face restituțiunea prețului.

Obligația se stinge totdeauna cînd printr-un eveniment oarecare, ce nu se poate imputa debitorului, se face imposibilă îndeplinirea acestei obligații (c. civ. 557, 565, 636, 760, 927, 998 și urm., 1030, 1083, 1156, 1311, 1434, 1439, 1479 și urm., 1566, 1624, 1625).

Secțiunea VII

Despre acțiunea de anulare sau resciziune

Art. 1157.

Minorul poate exercita acțiunea în resciziune pentru simpla leziune în contra oricărei convenții (c. civ. 694, 954, 1158 și urm.).

1. Textul art. 1157 este reprodus astfel cum a fost modificat prin Decretul nr. 185/1949 pentru modificarea și abrogarea unor dispoziții privitoare la majorat, la capacitate în materia contractelor de muncă și emancipare B.Of. nr. 25 din 30 aprilie 1949.

2. Art. 1107 a fost implicit modificat prin alin. 1 și 2 din art. 25 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - B.Of. nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare.

Art. 1158.

Cînd leziunea rezultă dintr-un eveniment cazual și neașteptat, minorul n-are acțiune în resciziune (c. civ. 1083).

Art. 1159.

Minorul ce face o simplă declarație că este major are acțiunea în resciziune (c. civ. 1162).

Art. 1160.

Minorul comerciant, bancher sau artizan, n-are acțiunea în resciziune contra angajamentelor ce a luat pentru comerțul sau arta sa.

* Dispoziția art. 1160 a devenit inaplicabilă în privința comercianților, întrucît aceștia, potrivit art. 10 din Codul comercial, nu pot avea această calitate înainte de împlinirea vârstei de 18 ani, vîrstă la care în prezent se dobîndește majoritatea.

Trebuie amintit, de asemenea, că deoarece băncile constituie proprietate de stat (art. 7 din Constituția R.S.R.) nu mai există actualmente, categoria de comercianți care o constituiau în trecut bancherii.

Art. 1161.

Minorul n-are acțiunea în resciziune contra convențiilor făcute în contractul de căsătorie, dacă acesta s-a făcut cu consimțămîntul și asistența aceluia al căror consimțămînt este cerut pentru validitatea căsătoriei sale.

* Dispoziția art. 1161 a fost abrogată implicit prin abrogarea articolelor 1223-1293 C. civ., privitoare la contractul de căsătorie, precum și prin abrogarea articolelor 131 și urm. C. civ., privitoare la consimțămîntul cerut pentru căsătoria minorului.

Art. 1162.

Minorul n-are acțiunea în resciziune contra obligațiilor ce rezultă din delictele sau cvasi-delictele sale.

Art. 1163.

Minorul nu mai poate exercita acțiune în resciziune în contra angajamentului făcut în minoritate, dacă l-a ratificat după ce a devenit major, și aceasta și în cazul când angajamentul este nul în forma sa, și în acela când produce numai leziune (c. civ. 1190).

Art. 1164.

Când minorii, interzișii sau femeile măritate sînt admiși, în această calitate, a exercita acțiune de resciziune în contra angajamentelor lor, ei nu întorc aceea ce au primit, în urmarea acestor angajamente, în timpul minorității, interdicției sau maritajului, decît dacă se probează că au profitat de aceea ce li s-a dat.

* Dispoziția art. 1164 a devenit inaplicabilă în privința femeilor măritate, prin efectul Legii privitoare la ridicarea incapacității civile a femeii măritate - promulgată cu Decretul nr. 1412, M.Of. nr. 94 din 20 aprilie 1932.

Art. 1165.

Majorul nu poate, pentru leziune, să exercite acțiunea în resciziune (c. civ. 797).

* A se vedea și dispoziția art. 694 C. civ.

Art. 1166.

Cînd formalitățile cerute, în privința minorilor sau interzișilor, atît pentru înstrăinarea imobilelor, cît și pentru împărțirea unei succesiuni, s-au îndeplinit, ei sînt, relativ la aceste acte, considerați ca cum le-ar fi făcut în majoritate sau înainte interdicției (c. civ. 729 și urm., 749).

* A se vedea în acest sens și art. 105, 129 și 147 din Codul familiei.

Art. 1167.

În lipsa unui act de confirmare sau de ratificare, este destul ca obligația să se execute voluntar, după epoca în care obligația putea fi valabil confirmată sau ratificată.

Confirmarea, ratificarea, sau executarea voluntară în forma și în epoca determinată de lege, ține loc de renunțare în privința mijloacelor și excepțiilor ce puteau fi opuse acestui act, fără a se vătăma însă drepturile persoanelor a treia.

Confirmarea sau ratificarea, sau executarea voluntară a unei donațiuni, făcută de către erezi sau reprezentanții donatorului ¹⁾, după moartea sa, ține loc de renunțare, atît în privința viciilor de formă, cît și în privința oricărei alte excepții (c. civ. 959 și urm., 1163, 1546, 1713, 1843).

1) Cei care reprezintă drepturile donatorului.

Art. 1168.

Donatorul nu poate repara prin nici un act confirmativ, viciurile unei donațiuni între vii; nulă în privința formei, ea trebuie să se refacă cu formele legiuite (c. civ. 813 și urm., 1167).

Capitolul IX
Despre probațiunea obligațiilor și a plății

Art. 1169.

Cel ce face o propunere înaintea judecării trebuie să o dovedească.

Art. 1170.

Dovada se poate face prin înscrisuri, prin martori, prin prezumții, prin mărturisirea unei din părți și prin jurământ.

Dovada nu se mai poate face prin jurământ în urma abrogării art. 1207-1222 C. civ. prin Decretul nr. 205/1950 pentru modificarea art. 1206 și 1906 din Codul civil pentru abrogarea art. 1200 pct. 3 și art. 1207-1222 din același cod, precum și pentru abrogarea art. 53 din C. com. - B.Of. nr. 68 din 12 august 1950.

Secțiunea I Despre înscrisuri

Secțiunea II Despre martori

Secțiunea III Despre prezumții

Secțiunea IV Despre mărturisirea unei părți

Secțiunea V Despre jurământ

**Secțiunea I
Despre înscrisuri**

& 1. Despre titlul autentic

& 2. Despre actele sub semnătură privată

& 3. Despre răboaje

& 4. Despre copiile titlurilor autentice

& 5. Despre acte recognitive

& 6. Despre actele confirmative

& 1. Despre titlul autentic

Art. 1171.

Actul autentic este acela care s-a făcut cu solemnitățile cerute de lege, de un funcționar public, care are drept de a funcționa în locul unde actul s-a făcut.

1. A se vedea cu privire la autentificare:

- Decretul nr. 377/1960 pentru organizarea și funcționarea Notariatului de stat - B.Of. nr. 22 din 20 octombrie 1960, cu modificările ulterioare;

- H.C.M. nr. 1518/1960 pentru aprobarea Regulamentului privind aplicarea dispozițiilor Decretului nr. 377/1960 pentru organizarea și funcționarea Notariatului de stat C.H.D. nr. 39 din 20 octombrie 1960, cu modificările ulterioare.

2. Sînt considerate înscrisuri autentice unele acte întocmite potrivit dispozițiilor din texte speciale.

Art. 1172.

Actul care nu poate fi autentic din cauza necompetinței sau a necapacității funcționarului, sau din lipsă de forme, este valabil ca scriptură sub semnătură privată, dacă s-a iscălit de părțile contractante.

Art. 1173.

Actul autentic are deplină credință în privirea oricărei persoane despre dispozițiile și convențiile ce constată.

Executarea actului autentic, care este investit cu formula executorie, va fi suspendată prin punerea în acuzație, cînd se intentează o acțiune criminală ¹⁾ în contra pretinsului autor al actului. Iar cînd în cursul unor instanțe civile actul se atacă de fals, tribunalele ²⁾ pot, după împrejurări, a suspenda provizoriu executarea actului (c. civ. 653, 969, 974).

* În ceea ce privește defăimarea înscrisului ca fals, a se vedea C. proc. civ., art. 180-184.

- 1) Punerea în mișcare a acțiunii penale.
- 2) Instanțele.

Art. 1174.

Actul cel autentic sau cel sub semnătură privată are tot efectul între părți despre drepturile și obligațiile ce constată, precum și despre aceea ce este menționat în act, peste obiectul principal al convenției, când menționarea are un raport oarecare cu acest obiect.

Dar menționările care au de obiect un fapt cu totul străin de acela al convenției, nu pot servi decât numai la un început de dovadă (c. civ. 1171, 1176, 1197).

Art. 1175.

Actul secret, care modifică un act public, nu poate avea putere decât între părțile contractante și succesorii lor universalii; un asemenea act nu poate avea nici un efect în contra altor persoane (c. civ. 973).

& 2. Despre actele sub semnătură privată

Art. 1176.

Actul sub semnătură privată, recunoscut de acela cărui se opune, este privit, după lege, ca recunoscut, are același efect ca actul autentic, între acei care l-au scris și între cei care reprezintă drepturile lor (c. civ. 969, 1173 și urm., 1191, 1294).

Art. 1177.

Acela cărui se opune un act sub semnătură privată este dator a-l recunoaște sau a tăgădui curat scriptura sau subsemnătura sa.

Moștenitorii săi sau cei care reprezintă drepturile aceluia al căruia se pretinde că ar fi actul pot declara că nu cunosc scriptura sau subsemnătura autorului lor (c. civ. 653, 1178).

Art. 1178.

Când cineva nu cunoaște scriptura și subsemnătura sa, sau când succesorii săi declară că nu le cunosc, atunci justiția ordonă verificarea actului.

Art. 1179.

Actele sub semnătură privată, care cuprind convenții sinalagmatice, nu sînt valabile dacă nu s-au făcut în atîtea exemplare originale cîte sînt părți cu interes contrar. Este de ajuns un singur exemplar original pentru toate persoanele care au același interes.

Fiecare exemplar trebuie să facă mențiune de numărul originalelor ce s-au făcut.

Cu toate acestea, lipsa de mențiune că originalele s-au făcut în număr îndoit, întreit și celelalte, nu poate fi opusă de acela care a executat din parte-i convenția constatată prin act (c. civ. 1190).

Art. 1180.

Actul sub semnătură privată, prin care o parte se obligă către alta a-i plăti o sumă de bani sau o cîtime oarecare, trebuie să fie scris în întregul lui de acela care l-a scris, sau cel puțin acesta, înainte de a subsemna, să adauge la finele actului cuvintele bun și aprobat, arătînd totdeauna în litere suma sau cîtimea lucrurilor și apoi să iscălească.

Nu sînt supuși la această regulă comercianții, industrialii ¹⁾, plugarii, vierii, slugile și oamenii care muncesc cu ziua (c. civ. 944, 1181).

* Dispozițiile alin. 2 din art. 1180 constituie excepții de la regula primului alineat fiind întemeiate pe experiența profesională în cazul comercianților, sau pe neștiința de carte, în cazul celorlalte categorii de persoane enumerate

de text cu privire la aceste din urmă categorii de persoane, dispozițiile alin. 2 au devenit inaplicabile în urma intrării în vigoare a art. 16 și 105 din Constituția din 13 aprilie 1948, care statornicesc egalitatea tuturor cetățenilor în fața legii, fără deosebire după gradul lor de cultură.

1) Meseriași.

Art. 1181.

Cînd suma arătată în act este deosebită de aceea ce este arătată în bun, obligația se prezumă că este pentru suma cea mai mică, chiar cînd actul precum și bunul sînt scrise în întreg de mîna aceluia care s-a obligat, afară numai de nu se va proba în care parte este greșeala (c. civ. 983, 1180, 1200, 1202).

Art. 1182.

Data scripturii private nu face credință în contra persoanelor a treia interesate, decît din ziua în care s-a înfățișat la o dregătorie publică ¹⁾, din ziua în care s-a înscris într-un registru public ²⁾, din ziua morții a aceluia sau unui din acei care l-au scris, sau din ziua în care va fi fost trecut fie și în prescurtare în acte făcute de ofițeri publici ³⁾, precum procese-verbale pentru punerea peceții sau pentru facerea de inventare.

1) Instituție de stat.

2) Registru anume destinat.

3) Funcționar de stat.

Art. 1183.

Registrele comercianților nu fac credință despre vînzările ce cuprind în contra persoanelor necomerciante. Dar judecătorul poate da jurămînt la una sau la alta din părți (c. civ. 1184).

Partea a doua a dispozițiilor art. 1183 a fost abrogată implicit ca urmare a abrogării art. 1207-1222 C. civ. prin Decretul nr. 205/1950 pentru modificarea art. 1206 și 1906 din C. civ., pentru abrogarea art. 1200 pct. 3 și art. 1207-1222 din același cod, precum și pentru abrogarea art. 53 din C. com. - B.Of. nr. 68 din 12 august 1950.

Art. 1184.

Registrele comercianților se cred în contra lor, dar cel care voiește a profita de ele nu poate despărți cuprinderea lor, lăsînd aceea ce poate a-i fi contrar (c. civ. 1183, 1206).

Art. 1185.

Registrele, cărțile sau hîrțile domestice nu fac credință în favoarea aceluia care le-a scris, dar au putere în contra lui:

1. cînd cuprind curat primirea unei plăți;
2. cînd cuprind mențiunea expresă că nota sau scrierea din ele s-a făcut ca să țină loc de titlu în favoarea creditorului (c. civ. 1198).

Art. 1186.

Orice adnotație făcută de creditor în josul, pe marginea, sau pe dosul unui titlu de creanță, este crezută, cu toate că nu este subsemnată nici dată de el, cînd tinde a proba liberațiunea debitorului.

Aceeași putere doveditoare are și scriptura făcută de creditor pe dosul, marginea sau în josul duplicatului unui act sau chitanță, dar numai cînd duplicatul va fi în mîinile debitorului.

& 3. Despre răboaje

Art. 1187.

Răboajele, când creștăturile după amîndouă bucățile sînt egale și corelative, sînt un mijloc de probare între persoanele care au obicei de a se servi cu un asemenea mijloc de probațiune.

* Dispozițiile art. 1187 pot fi considerate ca depășite.

& 4. Despre copiile titlurilor autentice

Art. 1188.

Cînd originalul există, copia legalizată nu poate face credință decît despre ceea ce cuprinde în original, înfățișarea cărui, se poate cere totdeauna.

Cînd originalul nu există, copiile legalizate de ofițerii publici ¹⁾ competenți se cred, după distincțiile următoare:

1. copiile scoase din ordinea magistratului ²⁾, părțile fiind față sau chemate, cu formele legale, precum și copiile scoase fără intervenția magistratului ²⁾, dar de față cu părțile care au asistat de bună voia lor, au aceiași credință ca și titlurile originale;
2. copiile care se vor fi dat de ofițerii publici ¹⁾ competenți, fără intervenția magistratului ²⁾ sau consimțămîntul părților, fac asemenea credință după 30 de ani, socotiți din ziua în care s-au dat aceste copii. Cînd asemenea copii vor fi date de mai puțin de 30 de ani, nu fac decît un început de dovadă;
3. copiile legalizate de un ofițer public ¹⁾ necompetent, nu pot face decît un simplu început de dovadă;
4. copiile copiilor nu au nici o putere probatoare.

1. Dispozițiile art. 1188 au fost implicit modificate prin Decretul nr. 377/1960 pentru organizarea și funcționarea Notariatului de stat B.Of. nr. 22 din 20 octombrie 1960, cu modificările ulterioare, care a acordat notarului de stat competența de a elibera copii legalizate de pe acte.

2. A se vedea și H.C.M. nr. 1518/1960 pentru aprobarea regulamentului privind aplicarea dispozițiilor Decretului nr. 377/1960 pentru organizarea și funcționarea Notariatului de stat - C. H. D. nr. 39 din 20 octombrie 1960, cu modificările ulterioare.

3. Potrivit art. 22 al Decretului nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - B.Of. nr. 8 din 30 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare, certificatele eliberate în temeiul registrelor de stare civilă au aceeași putere doveditoare ca și actele întocmite sau înscrise în registru.

4. În legătură cu dispozițiile art. 1188, a se vedea și dispozițiile din legile speciale.

1) Funcționar de stat.

2) Judecător.

& 5. Despre acte recognitive

Art. 1189.

Actul de recunoașterea unei datorii constatate prin un titlu precedent nu face probă despre datorie și nu dispensă pe creditor de a prezenta titlul original decît în următoarele cazuri:

1. cînd actul de recunoaștere cuprinde cauza și obiectul datoriei, precum și data titlului primordial, sau
2. cînd actul recognitiv, avînd o dată de 30 ani, este ajutat de posesiune și de unul sau mai multe acte de recunoaștere conforme cu dînsul.

Actul recognitiv, în cele două cazuri menționate, nu poate avea nici un efect despre ceea ce cuprinde mai mult decît titlul primordial, sau despre ceea ce nu este în asemănare cu acest titlu (c. civ. 628, 1188, 1190 și urm., 1846, 1893).

& 6. Despre actele confirmative

Art. 1190.

Actul de confirmarea sau ratificarea unei obligații, în contra căreia legea admite acțiunea în nulitate, nu este valabil, decât atunci când cuprinde obiectul, cauza și natura obligației, și când face mențiune de motivul acțiunii în nulitate, precum și despre intenția de a repara viciul pe care se întemeia acea acțiune (c. civ. 959, 1163, 1173, 1546, 1843).

* Unitățile socialiste nu pot efectua actul prevăzut de art. 1190, deoarece legea nu le îngăduie să renunțe la drepturi.

Secțiunea II Despre martori

& 1. Despre cazul când dovada prin martori nu este primită

Art. 1191.

Dovada actelor juridice al căror obiect are o valoare ce depășește suma de 250 lei chiar pentru depozit voluntar, nu se poate face decât sau prin act autentic, sau prin act sub semnătură privată.

Nu se va primi niciodată o dovadă prin martori, în contra sau peste ceea ce cuprinde actul, nici despre ceea ce se pretinde că s-ar fi zis înaintea, la timpul sau în urma confecționării actului, chiar cu privire la o sumă sau valoare ce nu depășește 250 lei.

Părțile însă pot conveni ca și în cazurile arătate mai sus să se poată face dovada cu martori, dacă aceasta privește drepturi de care ele pot să dispună (c. civ. 1173, 1176, 1192 și urm., 1294, 1416, 1533, 1597, 1621, 1686, 1704).

Dispozițiile art. 1191-1195 sînt reproduse astfel cum au fost modificate prin:

- Legea nr. 66/1943 pentru modificarea art. 1191-1195, 1621, 1686 alin. ultim Cod civil, art. 28 din Legea autentificării actelor din 1 septembrie 1886, cu modificările ulterioare și art. 478 Cod comercial - M.Of. nr. 29 din 4 februarie 1943;

- Legea nr. 180/1947 pentru modificarea art. 1191-1195 inclusiv, 1621, 1686 din Codul civil art. 478 din Codul comercial și art. 35 din Legea nr. 358 din 3 iulie 1944 - M.Of. nr. 129 din 10 iunie 1947;

- Legea nr. 287/1947 pentru reforma monetară - M.Of. nr. 187 din 16 august 1947, cu modificările ulterioare (art. 6 și 22);

- Decretul nr. 154/1948 pentru modificarea art. 1191-1195 inclusiv, 1621, 1686 din Codul civil, art. 478 din Codul comercial și art. 35 din Legea nr. 358 din 3 iulie 1944 M.Of. nr. 166 din 21 iulie 1948; - Decretul nr. 37/1952 cu privire la efectuarea reformei bănești - B.Of. nr. 7 din 26 ianuarie 1952.

Art. 1192.

Articolul precedent nu se aplică în cazul când cererea depășește 250 lei numai prin unirea capitalului cu dobînzile.

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 1191.

Art. 1193.

Cel care a format cerere în judecată, pentru o sumă mai mare de 250 lei, chiar de va voi a-și restrînge cererea la 250 lei, nu va fi primit a înfățișa dovadă prin martori.

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 1191.

Art. 1194.

Dovada prin martori nu se poate admite nici în cazul când cererea în judecată este pentru o sumă mai mică de 250 lei, dar care este un rest din o creanță mai mare, necontestată prin înscris.

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 1191.

Art. 1195.

Cînd în aceeași instanță o parte face mai multe cereri, pentru care nu are înscrisuri, dacă toate aceste cereri, unindu-se, trec peste suma de 250 lei, dovada prin martori nu poate fi admisă, chiar cînd creditorul ar pretinde că aceste creanțe provin din diferite cauze și că s-au născut în diferite epoci, afară numai dacă creditorul a dobîndit aceste drepturi de la alte persoane.

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 1191.

Art. 1196.

Toate cererile, sub orice titlu, care nu sînt justificate prin înscris, se vor face prin aceeași petiție. Orice alte pretenții posterioare neprobate prin înscris și care se puteau face la darea petiției nu vor mai fi primite.

Art. 1197.

Regulile mai sus prescrise nu se aplică în cazul cînd există un început de dovadă scrisă. Se numește început de dovadă orice scriptură a aceluia în contra căruia s-a format petiția, sau a celui ce el reprezintă și care scriptură face a fi de crezut faptul pretins.

Art. 1198.

Acele reguli nu se aplică însă totdeauna cînd creditorului nu i-a fost cu putință a-și procura o dovadă scrisă despre obligația ce pretinde, sau a conserva dovada luată precum:

1. la obligațiile care se nasc din cvasi-contracte și din delictе sau cvasidelictе;
2. la depozitul necesar, în caz de incendiu, ruină, tumult sau naufragiu, și la depozitele ce fac călătorii în ospătăria unde trag; despre toate acestea judecătorul va avea în vedere calitatea persoanelor și circumstanțele faptului;
3. la obligațiile contractate în caz de accidente neprevăzute, cînd nu era cu putință părților de a face înscrisuri;
4. cînd creditorul a pierdut titlul ce-i servea de dovadă scrisă, din o cauză de forță majoră neprevăzută (c. civ. 986 și urm., 998 și urm., 1083, 1473, 1620 și urm.).

Secțiunea III Despre prezumții

Art. 1199.

Prezumțiile sînt consecințele ce legea sau magistratul ¹⁾ trage din un fapt cunoscut la un fapt necunoscut.

1) Judecătorul

& 1. Despre prezumțiile stabilite de lege

& 2. Despre prezumțiile care nu sînt stabilite de lege

& 1. Despre prezumțiile stabilite de lege

Art. 1200.

Sînt prezumții, legale acelea care sînt determinate special prin lege, precum:

1. actele ce legea le declară nule pentru că le privește făcute în fraudă dispozițiilor sale;
2. în cazurile cînd legea declară că dobîndirea dreptului de proprietate sau liberațiunea unui debitor rezultă din oarecare împrejurări determinate;

3. (*abrogat*);

4. puterea ce legea acordă autorității lucrului judecat (c. civ. 469, 492, 505 și urm., 590 și urm., 602, 696, 786, 812, 1138, 1181, 1201, 1204 și urm., 1432).

Textul pct. 3 din art. 1200 a fost abrogat prin Decretul nr. 205/1950 pentru modificarea art. 1206 și 1906 din C. civ. pentru abrogarea art. 1200 pct. 3 și art. 1207-1222 din același cod, precum și pentru abrogarea art. 53 din C. com. - B.Of. nr. 68 din 12 august 1950.

Art. 1201.

Este lucru judecat atunci când a doua cerere în judecată are același obiect, este întemeiată pe aceeași cauză și este între aceleași părți, făcută de ele și în contra lor în aceeași calitate (c. civ. 711, 973, 1715, 1788, 1834).

Art. 1202.

Prezumția legală dispensează de orice dovadă pe acela în favoarea căruia este făcută.

Nici o dovadă nu este primită împotriva prezumției legale, când legea, în puterea unei asemenea prezumții, anulează un act oarecare, sau nu dă drept de a se reclama în judecată, afară numai de cazurile când legea a permis dovada contrarie și afară de aceea ce se va zice în privința jurământului și mărturisirii ce ar face o parte în judecată (c. civ. 1204 și urm.).

* Referirea alin. 2 din art. 1202 la jurământ și la mărturisire a fost implicit modificată ca urmare a abrogării art. 1.200 pct. 3 prin decretul nr. 205/1950 pentru modificarea art. 1206 și 1906 din C. civ., pentru abrogarea art. 1200 pct. 3 și art. 1207-1222 din același cod, precum și pentru abrogarea art. 53 din C. com. - 13. Of. nr. 68 din 12 august 1950.

& 2. Despre prezumțiile care nu sînt stabilite de lege

Art. 1203.

Prezumțiile care nu sînt stabilite de lege sînt lăsate la luminile și înțelepciunea magistratului¹⁾; magistratul¹⁾ nu trebuie să se pronunțe decît întemeindu-se pe prezumții, care să aibă o greutate și puterea de a naște probabilitatea; prezumțiile nu sînt permise magistratului decît numai în cazurile când este promisă și dovada prin martori, afară numai dacă un act nu este atacat că s-a făcut prin fraudă, dol sau violență (c. civ. 953, 960, 1041, 1130, 1191 și urm.).

1) Judecător.

Secțiunea IV Despre mărturisirea unei părți

Art. 1204.

Se poate opune unei părți mărturisirea că a făcut sau înaintea începerii judecății, sau în cursul judecății.

Art. 1205.

Mărturisirea extrajudiciară verbală nu poate servi de dovadă când obiectul contestației nu poate fi dovedit prin martori (c. civ. 1191 și urm.).

Art. 1206.

Mărturisirea judiciară se poate face înaintea judecătorului de însăși partea prigonitoare, sau de un împuternicit special al ei spre a face mărturisire.

Ea nu poate fi luată decît în întregime împotriva celui care a mărturisit și nu poate fi revocată de acesta, afară numai de va proba că a făcut-o din eroare de fapt.

1. Textul art. 1206 alin. 2 este reprodus astfel cum a fost modificat prin Decretul nr. 205/1950 pentru modificarea art. 1206 și 1906 din C. civ., pentru abrogarea art. 1200 pct. 3 și art. 1207-1222 din același cod, precum și pentru abrogarea art. 53 din C. com. - B. Of. nr. 68 din 12 august 1950.

2. Dispoziția primei părți din alin. 2 al art. 1206 a fost implicit modificată prin modificarea art. 129 și 130 C. proc. civ. Regula indivizibilității mărturisirii nu mai are caracter obligatoriu, ci constituie o simplă îndrumare pentru judecători, care sînt datori să stăruie prin toate mijloacele legale spre a descoperi adevărul.

Secțiunea V Despre jurămînt

Art. 1207-1222.

(Abrogate prin Decretul nr. 205 din 12.VIII.1950 pentru modificarea art. 1206 și 1906 din Codul civil, pentru abrogarea art. 1200 pct. 3 și art. 1207-1222 din același cod, precum și pentru abrogarea art. 53 din Codul comercial).

Titlul IV

DESPRE CONTRACTUL DE CĂSĂTORIE ȘI DESPRE DREPTURILE RESPECTIVE ALE SOȚILOR

Capitolul I

Capitolul II Despre regimul dotal

Capitolul I

Art. 1223-1232.

(Abrogate expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.1.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice; în ceea ce privește articolul 1224 a se vedea și art. 16, 21 și 105 ale Constituției R.P.R. din 13.IV.1948).

Capitolul II

Despre regimul dotal

Art. 1233-1293.

(Abrogate expres prin art. 49 al Decretului nr. 32 din 31.1.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice; în ce privește secțiunile I-III inclusiv și art. 1284 a se vedea și art. 16, 21 și 105 ale Constituției R.P.R. din 13.IV.1948).

Titlul V

DESPRE VINDERI

Capitolul I Despre natura și forma vînzării

Capitolul II Cine poate cumpăra sau vinde

Capitolul III Despre lucrurile care se pot vinde

Capitolul IV Despre obligațiile vînzătorului

Capitolul V Despre obligațiile cumpărătorului

Capitolul VI Despre rezoluțiunea vînzării prin răscumpărare

Capitolul VII Despre licitație

Capitolul VIII Despre strămutarea creanțelor și altor lucruri necorporale

Capitolul I

Despre natura și forma vînzării

Art. 1294.

Vinderea este o convenție prin care două părți se obligă între sine, una a transmite celeilalte proprietatea unui lucru și aceasta a plăti celei dintâi prețul lui.

Art. 1295.

Vinderea este perfectă între părți și proprietatea este de drept strămutată de cumpărător, în privința vânzătorului, îndată se părțile s-au învoit asupra lucrului și asupra prețului, deși lucrul încă nu se va fi, predat și prețul încă nu se va fi numărat.

În materie de vindere de imobile, drepturile care rezultă prin vinderea perfectă între părți, nu pot a se opune, mai înainte de transcripțiunea actului, unei a treia persoane care ar avea și ar fi conservat, după lege, oarecare drepturi asupra imobilului vândut (c. civ. 948 și urm., 964, 971, 1300 și urm., 1303).

* A se vedea nota de la art. 475, 971 și 1306.

Art. 1296.

Vinderea se poate face sau pur sau sub condiție.

Ea poate avea de obiect două sau mai multe lucruri alternative.

În toate cazurile efectele sale sînt regulate după principiile generale ale convențiilor (c. civ. 1004 și urm., 1017 și urm., 1026 și urm.).

Art. 1297.

În caz de vindere făcută prin dare de arună, convenția accesorie a arvunei nu va putea avea nici un efect:

1. dacă convenția principală a vinderii este nulă;
2. dacă vinderea se execută;
3. dacă vinderea se reziliază prin comun consimțămînt;
4. dacă executarea vinderii a devenit imposibilă fără culpa nici uneia din părți.

Arvuna în aceste cazuri se va înapoia sau se va prinde în prestațiunile reciproce, după împrejurări.

Art. 1298.

Dacă vinderea nu s-a executat prin culpa unei din părțile contractante, aceasta va pierde arvuna dată sau o va întoarce îndoită, avînd-o primită, dacă partea care nu este în culpă nu ar alege mai bine să ceară executarea vinderii.

Art. 1299.

Dacă s-au vîndut marfe cu grămada, vinderea este perfectă, deși marfele n-au fost încă cîntărite, numărate sau măsurate.

Art. 1300.

Dacă însă marfele nu s-au vîndut cu grămada, ci după greutate, după număr sau după măsură, lucrurile vîndute rămîn în rizicul-pericol al vânzătorului, pînă ce vor fi cîntărite, numărate sau măsurate; dar aceasta nu împiedică pe cumpărător de-a cere și a dobîndi la caz de neexecutare, sau predarea lucrurilor vîndute sau daune-interes, dacă se cuvine (c. civ. 1018, 1074, 1075, 1082, 1299 și urm., 1320 și urm.).

Art. 1301.

În privința vinului, a oliului și a altor asemenea lucruri care, după obicei, se gustă mai înainte de a se cumpăra vinderea nu există pînă ce cumpărătorul nu le-a gustat și n-a declarat că-i convin.

Art. 1302.

Vinderea făcută pe încercate este totdeauna presupusă condițională pînă la încercare.

Art. 1303.

Prețul vînzării trebuie să fie serios și determinat de părți.

În ceea ce privește modul de stabilire a prețurilor și tarifelor pentru unele produse și servicii, indiferent dacă sînt oferite de unități socialiste sau de producători ori prestatori particulari, a se vedea regulile și criteriile de bază precum și atribuțiile în acest domeniu prevăzute de Legea nr. 19/1971 cu privire la regimul prețurilor și tarifelor - B.Of. nr. 151 din 16 decembrie 1971, republicată în B.Of. nr. 3 din 12 ianuarie 1977.

Art. 1304.

Cu toate acestea determinarea prețului poate fi lăsată la arbitratul ¹⁾ unei a treia persoane.

1) La hotărîrea.

Art. 1305.

Spezele vînzării sînt în sarcina cumpărătorului, în lipsă de stipulație contrarie (c. civ. 1105, 1317, 1357).

Capitolul II
Cine poate cumpăra sau vinde

Art. 1306.

Pot cumpăra și vinde toți cărora nu le este oprit prin lege (c. civ. 475, 946 și urm.).

A se vedea:

- Codul familiei - Legea nr. 4/1953, B.Of. nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în B.Of. nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare (art. 105 alin. 3, art. 128, 129 și 147);
- Legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale - B.Of. nr. 135 din 1 noiembrie 1974, cu modificările ulterioare (art. 30);
- Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar B.Of. nr. 138 din 5 noiembrie 1974 (art. 44);
- Legea nr. 63/1974 a ocrotirii patrimoniului cultural național al Republicii Socialiste România - B.Of. nr. 131 din 2 noiembrie 1974, cu modificările ulterioare (art. 22);
- Decretul nr. 223/1974 privind reglementarea situației unor bunuri - B.Of. nr. 152 din 6 decembrie 1974, cu modificările ulterioare;
- Decretul nr. 189/1977 privind unele măsuri referitoare la încheierea actelor juridice cu caracter patrimonial de către personalul din organele centrale și locale de stat și obștești, precum și din alte instituții de stat - B. Of. nr. 54 din 28 iunie 1977;
- Legea nr. 4/1980 privind obligația cadrelor de conducere din activitatea economico-socială și a altor activiști de partid și de stat de a declara bunurile de valoare, proprietate personală B.Of. nr. 90 din 20 octombrie 1980 (art. 3 și 4).

Art. 1307.

Vînzarea nu se poate face între soți decît pentru cauză de lichidare, și anume:

1. cînd, în caz de separație de patrimonii, unul dintre soți dă celuilalt, drept plata unei datorii, o avere a sa;
2. cînd bărbatul cedează femeii, chiar neseeparată, din averea sa, pentru o cauză legitimă, precum pentru un imobil ce era dator să-i cumpere cu bani dotali, sau pentru o sumă ce-i datora;

3. cînd femeia cedează bărbatului său, din avutul său propriu, drept plata unei sume promisă bărbatului ca dotă.

În toate cazurile moștenitorii rezervari ai părților contractante au drept de a ataca asemenea operații, dacă ele ascund beneficii indirecte.

* Art. 1307 a fost modificat implicit prin abrogarea art. 1223-1293 C. civ. Drept urmare a acestei abrogări, regula interzicerii vînzării între soți sau nu mai comportă în măsura în care erau proprii regimului matrimonial total excepțiile pentru cauză de lichidare prevăzute la pct. 1, 2 și 3 din art. 1307.

Art. 1308.

Sub pedeapsă de nulitate, nu se pot face adjudecări nici direct, nici prin persoane interpușe:

1. tutorii, ai averii celor de sub a lor tutelă;
2. mandatarii, ai averii ce sînt însărcinați să vînză;
3. administratorii, ai averii comunelor sau stabilimentelor încredințate îngrijirii lor;
4. oficianții publici, ai averilor statului ale căror vînzări se fac printr-înșii (c. civ. 1539 și urm.).

În cadrul actualei ordini de drept, în care toate bunurile statului formează fondul unic al proprietății socialiste de stat (a se vedea art. 7 din Constituția R.S.R.) distincțiile pe care dispozițiile pct. 3 și 4 le fac între averea comunelor și averea statului nu-și mai găsesc aplicare.

Art. 1309.

Judecătorii și supleanții ²⁾, membrii ministerului, public ³⁾ și avocații nu se pot face cesionari de drepturi litigioase, care sînt de competența tribunalului județean în a cărui rază teritorială își exercită funcțiunile lor, sub pedeapsa de nulitate, speze și daune-interese.

1. Dispozițiile privitoare la judecători sînt, deopotrivă, aplicabile asesorialor populari. În acest sens, a se vedea art. 70 din Legea nr. 58/1968 pentru organizarea judecătorească B.Of. nr. 169 din 27 decembrie 1968, cu modificările ulterioare.

2. Denumirea "tribunal regional în a cărui circumscripție" din cuprinsul textului a fost înlocuită cu "tribunal județean, în a cărui rază teritorială". A se vedea, nota 3 de la art. 747.

1) Funcționar de stat,

2) Grad judecătorec desființat prin Decretul nr. 139 din 2 aprilie 1949 pentru organizarea judecătorească.

3) Procurori.

Capitolul III

Despre lucrurile care se pot vinde

Art. 1310.

Toate lucrurile care sînt în comerț ¹⁾, pot să fie vîndute, afară numai dacă vreo lege a oprit aceasta (c. civ. 476, 478, 963).

* A se vedea și notele de la art. 475 și 1306.

1) În circuitul civil.

Art. 1311.

Dacă în momentul vînzării, lucrul vîndut era pierit în tot, vinderea este nulă. Dacă era pierit numai în parte, cumpărătorul are alegerea între a se lăsa de contract, sau a pretinde reducerea prețului (c. civ. 1030 și urm., 1156, 1347).

Capitolul IV

Despre obligațiile vînzătorului

Secțiunea I Dispoziții generale
Secțiunea II Despre predarea lucrului
Secțiunea III Despre răspunderea vânzătorului

Secțiunea I

Dispoziții generale

Art. 1312.

Vânzătorul este dator să explice curat îndatoririle ce înțelege a lua asupra-și.
Orice clauză obscură sau îndoioasă se interpretează în contra vânzătorului (c. civ. 983).

Art. 1313.

Vânzătorul are două obligații principale, a preda lucrul și a răspunde de dînsul (c. civ. 1314 și urm., 1336 și urm.).

Secțiunea II

Despre predarea lucrului

Art. 1314.

Predarea este strămutarea lucrului vîndut în puterea și posesiunea cumpărătorului (c. civ. 1074 și urm., 1315 și urm.).

Art. 1315.

Obligația de a preda imobilelor se îndeplinește din partea vânzătorului prin remiterea cheilor, dacă e vorba de o clădire, sau prin remiterea titlului de proprietate.

Art. 1316.

Predarea lucrurilor mobile se face: sau prin tradițiunea reală, sau prin remiterea cheilor clădirii, în care se află puse, sau prin simplul consimțămînt al părților, dacă strămutarea nu se poate face în momentul vînzării, sau atacă cumpărătorul le avea în puterea sa, la facerea vînzării, cu vreun alt titlu.

Art. 1317.

Spezele predării sînt în sarcina vânzătorului și ale ridicării în sarcina cumpărătorului, dacă nu este stipulațiune contrarie (c. civ. 1105, 1305).

Art. 1318.

Tradițiunea lucrurilor necorporale se face, sau prin remiterea titlurilor, sau prin uzul ce face cumpărătorul de dînsule, cu consimțămîntul vânzătorului (c. civ. 1391, 1393, 1687).

Art. 1319.

Predarea trebuie să se facă la locul, unde se afla lucrul vîndut în timpul vînzării, dacă părțile nu s-au învoit altfel (c. civ. 1104, 1121, 1362).

Art. 1320.

Dacă vânzătorul nu face predarea în timpul determinat de ambele părți, cumpărătorul va avea facultatea de a alege între a cere rezoluțiunea vînzării sau punerea sa în posesie, dacă întîrzierea nu provine decît din faptul vânzătorului (c. civ. 1020, 1075, 1332).

Art. 1321.

În toate cazurile, vânzătorul trebuie să fie condamnat ¹⁾ la daune-interese, dacă urmează vreo vătămăre pentru cumpărător din nepredarea lucrului, la timp (c. civ. 1075, 1081 și urm.).

1) Obligat.

Art. 1322.

Vînzătorul nu este dator să predea lucrul, dacă cumpărătorul nu plătește prețul și nu are dat de vînzător un termen pentru plată (c. civ. 1023, 1361 și urm.).

Art. 1323.

El nu va fi dator să facă predarea, chiar de ar fi și dat un termen pentru plată, dacă de la vînzare încoace, cumpărătorul a căzut în faliment sau în nesolvabilitate, încît vînzătorul se află în pericol de a pierde prețul, afară numai dacă cumpărătorul va da cauțiune că va plăti la termen.

Art. 1324.

Lucrul trebuie să fie predat în starea în care se afla în momentul vînzării. Din acea zi, toate fructele sînt ale cumpărătorului (c. civ. 1018 și urm., 1080, 1363).

Art. 1325.

Obligația de a preda lucrul cuprinde accesoriile sale și tot ce a fost destinat la uzul său perpetuu (c. civ. 468 și urm., 482 și urm., 488 și urm., 903, 1396).

Art. 1326.

Vînzătorul este dator să predea cuprinsul lucrului vîndut în măsura determinată prin contract, însă cu modificările mai jos arătate.

Art. 1327.

Dacă vînzarea unui imobil s-a făcut cu arătare de cuprinsul său, și pe atît măsura, vînzătorul este dator să predea cumpărătorului, dacă acesta cere, cuprinsul arătat în contract. Neputînd, sau cumpărătorul necerînd, vînzătorul este dator să sufere o scădere proporțională la preț (c. civ. 1332).

Art. 1328.

Dacă, din contră, în cazul articolului precedent, s-ar găsi că cuprinsul lucrului e mai mare decît cel arătat în contract, cumpărătorul poate sau a complini prețul după numărul măsurilor aflate, sau, dacă excedentele cuprinsului aflat se ridică la o a douăzecea parte a cuprinsului declarat în contract, a strica vînzarea (c. civ. 1332).

Art. 1329.

În toate cazurile de vînzare, făcută altfel decît pe atît măsura, fie vînzarea de un corp cert și limitat, fie de mai multe fonduri distincte și separate, fie concepută cu expresia măsurii înaintea desemnării obiectului sau din contră, nici vînzătorul n-are drept la adaos de preț, pentru excedent, nici cumpărătorul, la scădere pentru lipsă, decît în cazul cînd excedentul sau lipsa prețuiește o a douăzecea parte din prețul total al vînzării (c. civ. 1339).

Art. 1330.

Dispozițiile celor trei articole precedente nu se vor aplica decît în lipsă de stipulație contrarie între părți (c. civ. 1339).

Art. 1331.

Cînd, după art. 1328 și 1329, este caz de a se adăugi prețul pentru excedent de măsuri, cumpărătorul are facultatea de a alege, între a strica vînzarea și a împlini prețul. Suplimentul prețului se răspunde cu dobîndă, dacă cumpărătorul a păstrat imobilele.

Art. 1332.

În toate cazurile, cînd cumpărătorul are drept de a strica vînzarea, vînzătorul este dator să-i, restituie deosebit de preț, dacă l-a primit, spezele contractului (c. civ. 1305).

Art. 1333.

Dacă s-au vîndut două fonduri printr-un singur contract, drept un singur preț, cu arătare de măsura fiecăruia, și cuprinsul unuia este mai mic decît cel declarat, iar al celuilalt mai mare, se va face compensație între prețul excedentului și prețul lipsei, și acțiunea vînzătorului pentru adăugire sau a cumpărătorului pentru scădere de preț va fi supusă regulilor mai sus stabilite.

Art. 1334.

Acțiunea vînzătorului, pentru complinirea prețului și a cumpărătorului, pentru scăderea prețului sau pentru stricarea contractului, se prescriu printr-un an din ziua contractului (c. civ. 1327 și urm.).

Art. 1335.

Pericolul total sau parțial al lucrului vîndut, mai înainte de predare, se judecă după regulile generale ale obligațiilor convenționale (c. civ. 1018, 1080 și urm., 1083, 1156, 1358).

Secțiunea III

Despre răspunderea vînzătorului

Art. 1336.

Vînzătorul răspunde către cumpărător:

1. de liniștita posesiune a lucrului, și
2. de viciile aceluiași lucru (c. civ. 1313, 1337 și urm., 1352 și urm.).

& 1. Răspunderea de evicțiune

& 2. Răspunderea de viciile lucrului vîndut

& 1. Răspunderea de evicțiune

Art. 1337.

Vînzătorul este de drept obligat, după natura contractului de vînzare, a răspunde către cumpărător de evicțiunea totală sau parțială a lucrului vîndut, sau de sarcinile la care s-ar pretinde supus acel obiect și care n-ar fi declarate la facerea contractului (c. civ. 1408, 1503).

Art. 1338.

Părțile pot prin convenție să adauge, să micșoreze sau să șteargă obligația de a răspunde de evicțiune (c. civ. 969, 1339 și urm., 1354, 1392).

Art. 1339.

În nici un mod vînzătorul nu se poate sustrage de la răspunderea pentru evicțiunea care ar rezulta dintr-un fapt personal al său; orice convenție contrarie este nulă (c. civ. 5, 998, 999, 1392).

Art. 1340.

Stipulația prin care vânzătorul se descarcă de răspunderea pentru evicțiune, nu-l scutește de a restitui prețul, în caz de evicțiune, afară numai dacă cumpărătorul a cunoscut, la facerea vânzării, pericolul evicțiunii, sau dacă a cumpărat pe răspunderea sa proprie (c. civ. 1353, 1392).

Art. 1341.

Cînd vânzătorul este răspunzător de evicțiune, cumpărătorul, dacă este evins, are dreptul a cere de la vânzător:

1. restituirea prețului;
2. fructele, dacă este dator a le întoarce proprietarului care l-a evins;
3. spezele instanței ¹⁾ deschise de dînsul în contra vânzătorului și ale celei deschise de evingător în contra sa;
4. daune-interes și spezele contractului de vindere.

1) Cheltuieli de judecată.

Art. 1342.

Dacă, la epoca evicțiunii, lucrul vîndut se află de o valoare inferioară sau a suferit deteriorări ori prin neglijența cumpărătorului, ori prin evenimentele independente de cumpărător, vânzătorul nu se poate apăra de a restitui prețul întreg.

Art. 1343.

Dar dacă cumpărătorul a tras foloase din stricăciunile ce a făcut lucrului, vânzătorul are dreptul a opri din preț o sumă egală cu acele foloase.

Art. 1344.

Dacă lucrul vîndut se află, la epoca evicțiunii, de o valoare mai mare, din orice cauză, vânzătorul este dator să plătească cumpărătorului, pe lîngă prețul vânzării, excedentele valorii în timpul evicțiunii (c. civ. 1348).

Art. 1345.

Vînzătorul este dator să întoarcă cumpărătorului, el însuși sau prin evingător, toate spezele necesare, utile și de întreținere ale aceluia.

Art. 1346.

Dacă vânzătorul a vîndut cu rea-credință fondul altuia, el va fi dator să întoarcă cumpărătorului toate spezele ce va fi făcut, chiar și cele de simplă plăcere.

Art. 1347.

Dacă cumpărătorul este evins numai de o parte a lucrului și aceasta are, în privința totului, o așa însemnătate încît cumpărătorul n-ar fi cumpărat lucrul fără acea parte, el poate strica vînzarea.

Art. 1348.

Dacă, în caz de evicțiunea unei părți a fondului vîndut, nu se strică vînzarea, cumpărătorul are dreptul a cere valoarea, în momentul evicțiunii, a părții de care a fost evins, iar nu o parte proporțională din preț, ori de au crescut sau de au scăzut imobilele în valoare de la vindere încoace (c. civ. 1327, 1344, 1349).

Art. 1349.

Dacă imobilul vândut se află însărcinat de servituți neaparente, nedecarate de vânzător și de o așa importanță, încît se poate presupune că cumpărătorul n-ar fi cumpărat de le-ar fi cunoscut, el poate cere, sau stricarea contractului sau indemnitate (c. civ. 1352).

Art. 1350.

Chestiunile de daune-interese ce ar rezulta din neexecutarea vinderii și care nu sînt prevăzute aici se vor decide după regulile generale ale convențiilor (c. civ. 977 și urm., 1020, 1021, 1074, 1075 și urm., 1081).

Art. 1351.

Dacă cumpărătorul s-a judecat pînă la ultima instanță cu evingătorul său, fără să cheme în cauză pe vânzător, și a fost condamnat, vânzătorul nu mai răspunde de evicțiune, de va proba că erau mijloace să se cîștige judecata.

* În cadrul Codului de procedură civilă în vigoare, în care calea de atac a apelului a fost desființată, iar recursul a devenit o cale ordinară de atac, art. 1351 se referă, în prezent, prin termenii "ultima instanță" la hotărîrea judecătorească definitivă, astfel cum aceasta este determinată potrivit art. 377 C. proc. civ - D(L) 1228, M. Of. nr. 281 din 15 martie 1900, republicat în M.Of. nr. 45 din 24 februarie 1948, cu modificările ulterioare.

& 2. Răspunderea de viciile lucrului vândut

Art. 1352.

Vânzătorul este supus la răspundere pentru viciile ascunse ale lucrului vândut, dacă, din cauza aceloră, lucrul nu este bun de întrebuințat, după destinarea sa, sau întrebuințarea sa e atît de micșorată, încît se poate presupune că cumpărătorul nu l-ar fi cumpărat, sau n-ar fi dat pe dînsul ceea ce a dat, de, i-ar fi cunoscut viciile (c. civ. 954, 1336, 1349, 1353 și urm.).

Art. 1353.

Vânzătorul nu este răspunzător de viciile aparente și despre care cumpărătorul a putut singur să se convingă (c. civ. 1340).

Art. 1354.

El este răspunzător de viciile ascunse, chiar și cînd nu le-a cunoscut, afară numai dacă, în cazul acesta, nu se va fi învoit cu cumpărătorul ca să nu răspundă de vicii (c. civ. 1338 și urm.).

Art. 1355.

În cazurile art. 1352 și 1354, cumpărătorul poate sau a întoarce lucrul și a-și reprimi prețul, sau a opri lucrul și a cere înapoierea unei părți din preț arbitrată prin experți.

Art. 1356.

Dacă vânzătorul cunoștea viciile lucrului, el este dator, pe lîngă restituțiunea prețului, de toate daunele-interese către cumpărător.

Art. 1357.

Dacă vânzătorul nu cunoștea viciile lucrului el nu poate fi apucat decît pentru restituțiunea prețului și pentru spezele făcute de cumpărător cu ocazia vînzării (c. civ. 1305, 1341).

Art. 1358.

Dacă lucrul a pierit din cauza viciilor sale, vânzătorul e dator a întoarce cumpărătorului prețul și a-l dezdăuna conform celor două articole precedente.

Dar pierderea lucrului prin caz fortuit va fi pe seama cumpărătorului.

Art. 1359.

Acțiunea pentru vicii redibitorii ¹⁾ trebuie să fie intentată de cumpărător în scurt termen, după natura viciului obiceiul din partea locului și distanța.

* Dreptul la acțiunea privitoare la viciile ascunse ale unui lucru transmis sau ale unei lucrări executate se rescrie prin împlinirea unui termen de 6 luni, în cazul în care viciile nu au fost ascunse cu viclenie. A se vedea art. 5 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă B.Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958 republicat în B.Of. nr. 11 din 10 iulie 1960, cu modificările ulterioare.

1) Vicii care determină anularea vânzării sau înapoierea unei părți din preț.

Art. 1360.

Această acțiune nu există în vânzările publice.

Capitolul V
Despre obligațiile cumpărătorului

Art. 1361.

Principala obligație a cumpărătorului este de a plăti prețul la ziua și la locul determinat prin contract (c. civ. 1092 și urm., 1104, 1294, 1303, 1322, 1362 și urm., 1730 pct. 5 1737 pct. 1).

Art. 1362.

Dacă nu s-a determinat nimic în privința aceasta prin contract, cumpărătorul este dator a plăti la locul și la timpul în care se face predarea lucrului (c. civ. 1104, 1319).

Art. 1363.

Cumpărătorul datorește dobânda prețului vânzării pînă la plățirea capitalului, în cele trei următoare cazuri:

- dacă aceasta s-a cuprins anume în contract;
- dacă lucrul vîndut și predat produce fructe sau alte venituri;
- dacă cumpărătorul a fost interpelat ¹⁾ a plăti.

În acest după urmă caz dobînda nu curge decît din momentul interpelării (c. civ. 969, 1088, 1324).

Art. 1364.

Dacă cumpărătorul este tulburat, sau are cuvînt de a se teme că ar fi tulburat prin vreo acțiune, sau ipotecară sau de revendicare, el poate suspenda plata prețului pînă ce vînzătorul va face să înceteze tulburarea sau va da cauțiune, afară numai dacă se va fi stipulat că plata să se facă chiar de ar urma tulburarea (c. civ. 1322).

Art. 1365.

Dacă cumpărătorul nu plătește prețul, vînzătorul poate cere rezoluțiunea vânzării (c. civ. 1020, 1021, 1320, 1366 și urm., 1647).

Art. 1366.

Rezoluțiunea vânzării de imobile se pronunță îndată, dacă vînzătorul este în pericol de a pierde lucrul și prețul.

Dacă asemenea pericol nu există, judecătorul poate da cumpărătorului un termen mai mult sau mai puțin lung, după împrejurări, fără să poată da în nici un caz al doilea termen.

Trecînd acel termen, fără ca cumpărătorul să plătească, se va pronunța rezoluțiunea vânzării (c. civ. 1101).

Art. 1367.

Cînd la o vînzare de imobile s-a stipulat că, în lipsă de plata prețului în termenul defipt, vînzarea va fi de drept rezolvată, cumpărătorul poate plăti după expirarea termenului, pe cît timp nu este pus de vînzător în întîrziere printr-o interpelare în formă ²⁾; dar după asemenea interpelare, judecătorul ³⁾ nu-i poate da termen (c. civ. 1020, 1021, 1079, 1366).

Art. 1368.

Acțiunea vînzătorului pentru rezoluțiunea vînzării este reală. Cu toate acestea, vînzătorul nu se va putea prevala ⁴⁾ de dreptul său, în contra autorității publice, nici în contra adjudecatarilor în vînzări silite, decît conformîndu-se, pentru acest din urmă caz, regulilor prescise în procedură.

1. Prin expresia “în contra autorității publice” din cuprinsul art. 1368 se înțelege că vînzătorul nu se va putea prevala de dreptul său față de organele puterii sau administrației de stat, în cadrul exproprierii lucrului vîndut.

2. A se vedea, în legătură cu vînzările silite, și art. 558 C. proc. civ. - D(L) 1228, M.Of. nr. 281 din 15 martie 1900 republicat în M.Of. nr. 45 din 24 februarie 1948, cu modificările ulterioare.

1) Pus în întîrziere.

2) Într-unul din modurile admise de lege.

3) Instanța judecătorească.

4) Prevala.

Art. 1369.

Acțiunea rezolutorie creată prin art. 1365 este supusă la același mod de conservare ca și privilegiul vînzătorului. Ea nu poate fi exercitată, după stingerea acestui privilegiu, cu vătămarea unei a treia persoane, care a cîștigat de la cumpărător drepturi asupra imobilului vîndut, și care s-a conformat legilor ca să păstreze acele drepturi (c. civ. 1722 și urm., 1730, 1737).

* A se vedea și art. 17 alin. 1 din Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938 cu modificările ulterioare, și art. 4 și 5 din Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară M.Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare.

Art. 1370.

La vînzări de denariate ¹⁾ și de lucruri mobile, vînzarea se va rezolvi de drept și fără interpelare ²⁾ în folosul vînzătorului, după expirarea termenului pentru ridicarea lor.

1) Producte.

2) Punere în întîrziere.

Capitolul VI

Despre rezoluțiunea vînzării prin răscumpărare

Art. 1371-1387.

Abrogate prin art. 4 al Legii contra cametei ¹⁾ din 2.IV.1931.

1) Art. 1371-1387 au fost din inadvertență abrogate și prin art. 13 al Legii din 5 mai 1938 pentru stabilirea dobînzilor și înlăturarea cametei.

Capitolul VII **Despre licitație**

Art. 1388.

Dacă un lucru comun al mai multor nu se poate împărți ușor și fără pierdere; sau dacă într-o împărțeală de bună voie, s-ar afla lucrări pe care nici unul din împărțitori n-ar putea, sau n-ar voi a lua; vânzarea unor asemenea lucruri se va face cu licitație și prețul se va împărți între coproprietari (c. civ. 728 și urm., 1390).

Art. 1389.

Fiecare din proprietari poate cere a se chema la licitație străini ¹⁾; vor trebui de neapărat să se cheme, dacă unul din coproprietari este minor.

* Potrivit art. 147 din Codul familiei - Legea nr. 4/1953, B.Of. nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în B.Of. nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare, regulile privitoare la tutela minorului care nu a împlinit vârsta de 14 ani se aplică și în cazul tutelei celui pus sub interdicție.

1) Alte persoane decât coproprietari.

Art. 1390.

Modul și formalitățile pentru licitație sînt, arătate la titlul "Despre succesiuni" și în codicele de procedură.

* Dispozițiile privitoare la împărțire din titlul despre succesiuni (art. 728 și urm. C. civ.) precum și dispozițiile art. 490 și art. 657-667 C. proc. civ. - la care face trimitere art. 1390 au fost implicit modificate prin Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii împărțelilor judiciare - M.Of. nr. 212 din 10 septembrie 1943, cu modificările ulterioare.

Capitolul VIII

Despre strămutarea creanțelor și altor lucruri necorporale

Art. 1391.

La strămutarea unei creanțe, a unui drept sau a unei acțiuni, predarea între cedente și cesionar se face prin remiterea titlului (c. civ. 1132, 1318, 1393 și urm.).

Art. 1392.

Cel ce vinde o creanță, sau orice alt lucru necorporal, este dator să răspundă de existența sa valabilă în folosul său, în momentul vânzării, deși vânzarea n-ar cuprinde această îndatorire de răspundere (c. civ. 1337 și urm., 1397 și urm.).

Art. 1393.

Cesionarul nu poate opune dreptul său la o a treia persoană decât după ce a notificat debitorului cesiunea.

Același efect va avea acceptarea cesiunii făcută de debitor într-un act autentic (c. civ. 973, 1149, 1833).

Art. 1394.

Cu toate acestea, orice act sau hotărîre care constată o cesiune sau o chitanță de chirie sau arendă¹ pe doi ani viitori, va trebui să fie transcris pe registrele oficiului ipotecar (c. civ. 1393, 1801 și urm.).

1. Transcrierea la care se referă art. 1394 se face în registrul de transcrieri al judecătorei unde este situat bunul nemîșcător, potrivit art. 710 și 711 pct. 8-9 C. proc. civ. - D(L) 1228, M.Of. nr. 281 din 15 martie 1900, republicat în M.Of. nr. 45 din 24 februarie 1948, cu modificările ulterioare.

2. Cu privire la probabilitatea unor contracte de locațiune și a unor cesiuni de venituri a se vedea și:

- art. 14 din Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 M.Of. nr. 157 din 12 iulie 1947 cu modificările ulterioare;
- art. 21 din Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară M.Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare.

Art. 1395.

Dacă mai înainte de notificarea cesiunii făcută de cedent sau de cesionar debitorului, acesta plătitese cedentului liberarea sa va fi valabilă (c. civ. 1097).

Art. 1396.

Vinderea sau cesiunea unei creanțe cuprinde accesoriile creanței, precum cauțiunea, privilegiul și ipoteca (c. civ. 903, 1325, 1744).

Dispozițiile art. 1396 au fost interpretate prin Decretul-Lege pentru abrogarea art. 33 din Legea cu privire la unele dispozițiuni pentru înlesnirea și refacerea creditului din 20 aprilie 1935 și pentru interpretarea art. 1396 C. civ., art. 277 C. com. și art. 16 din Legea asupra cambiei și biletului la ordin promulgat cu Decretul nr. 3673, M.Of. nr. 856 din 1 noiembrie 1940, după cum urmează:

Dacă pentru o creanță garantată cu ipotecă, privilegiu sau gaj s-a prevăzut prin actul de creanță sau de constituirea garanției că debitorul a subscris sau va subscrie, cu orice titlu și în orice calitate, cambii sau bilete la ordin, zisele siguranțe garantează aceste efecte de comerț și se transmit cu ele beneficiarilor succesivi prin simplul fapt al girului, fără altă formalitate.

În nici un caz nu vor putea fi opuse terților cărora aceste garanții vor fi astfel transmise, excepțiile pe care debitorul le-ar fi putut opune creditorului față de care a constituit garanțiile, chiar dacă aceste excepții au luat naștere anterior datei girurilor.

Posesorul cambiei sau al biletului la ordin va fi în drept să invoce în tot cursul urmăririi, sau în orice instanță, calitatea sa de creditor privilegiat cu toate consecințele ce decurg din ea, chiar dacă nu prezintă actul de constituirea garanției în original, cu condiția de a stabili conform dreptului comun, că acele cambii sau bilete la ordin prezentate sînt acelea remise în virtutea convenției sau înlocuite prin preschimbare.

Cînd cambiile sau biletele la ordin nu reprezintă totalitatea creanței figurînd în act, posesorul lor va fi colocat în același rang cu creditorul original al restului creanței sau cu alți beneficiari cambiali, fără a ține seama de data girurilor respective.

Dispozițiile legii arătate mai sus au fost menținute în vigoare prin art. 2 al Decretului nr. 247/1950 pentru abrogarea Legii din 20 aprilie 1935 privitoare la unele dispoziții pentru înlesnirea și refacerea creditului - B. Of. nr. 104 din 16 noiembrie 1950.

1) A se vedea nota de la art. 467.

Art. 1397.

Vînzătorul sau cedentul unei creanțe nu răspunde de solvabilitatea debitorului, decît dacă s-a îndatorat anume la aceasta și numai pînă la suma prețului de dînsul primit (c. civ. 1133).

Art. 1398.

Cînd a primit asupra-și răspunderea pentru solvabilitatea debitorului, această îndatorire se înțelege contractată numai în ceea ce privește solvabilitatea actuală a debitorului, nu și cea viitoare, afară de cazul cînd se stipulează anume contrariul.

Art. 1399.

Cel ce vinde o moștenire, fără a specifica cu de-amănuntul obiectele într-însa cuprinse, nu răspunde decît de calitatea sa de moștenitor.

Art. 1400.

Dacă s-a folosit de fructele vreunui fond, sau a primit plata vreunei creanțe ereditare, sau a vîndut lucruri de ale succesiunii, este dator să întoarcă toate acestea cumpărătorului, dacă nu și le-a rezervat anume la vînzare.

Art. 1401.

Cumpărătorul este dator și el să întoarcă vânzătorului sumele plătite de acesta pentru datoriile și sarcinile succesiunii, și să-i țină seama de sumele de care era el însuși creditor al succesiunii, dacă nu e stipulație contrarie.

Art. 1402.

Cel în contra cărui există un drept litigios vândut se va putea libera de cesionar numărându-i prețul real al cesiunii, spezele contractului și dobânda din ziua când cesionarul a plătit prețul cesiunii (c. civ. 1309, 1341, 1403, 1404).

Art. 1403.

Lucrul se socotește litigios când există proces sau contestație asupra fondului dreptului,.

Art. 1404.

Dispozițiile art. 1402 încetează:

1. când cesiunea s-a făcut la un comostenitor sau coproprietar al dreptului cedat;
2. când s-a făcut la un creditor, spre plata creanței sale;
3. când s-a făcut către posesorul fondului asupra căruia există dreptul litigios.

Titlul VI

DESPRE SCHIMB

Art. 1405.

Schimbul este un contract prin care părțile își dau respectiv un lucru pentru altul.

1. Cu privire la schimbul de terenuri a se vedea:

- Legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale - B.Of. nr. 135 din 1 noiembrie 1974, cu modificările ulterioare (art. 33);

- Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar - B.Of. nr. 138 din 5 noiembrie 1974 (art. 32-36).

2. A se vedea și nota de la art. 1306.

Art. 1406.

Schimbul se face prin singurul consimțământ, întocmai ca și vânzarea (c. civ. 1295).

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 971.

Art. 1407.

Dacă unul din copermutanți ¹⁾ a primit lucrul lui dat în schimb, și în urmă probează că celălalt contractant nu este proprietar al aceluia lucru, nu poate fi constrâns a preda pe cel ce dânsul a promis, ci numai a întoarce pe cel primit (c. civ. 1364).

1) Parte în contractul de schimb.

Art. 1408.

Copermutantul ¹⁾ evins de lucrul primit în schimb poate cere daune-interese sau întoarcerea lucrului său (c. civ. 1020, 1021, 1337 și urm., 1341).

1) Parte în contractul de schimb.

Art. 1409.

Toate celelalte reguli prescrise pentru vânzare, se aplică și la contractul de schimb.

Titlul VII

DESPRE CONTRACTUL DE LOCAȚIUNE

Capitolul I Dispoziții generale

Capitolul II Reguli comune la locațiunea edificiilor și a fondurilor rurale

Capitolul III Despre regulile particulare la închiriere

Capitolul IV Despre regulile particulare la arendare

Capitolul V Despre locațiunea lucrărilor

Capitolul I

Dispoziții generale

Art. 1410.

Obiectul contractului de locațiune este un lucru sau o lucrare (c. civ. 1411 și urm., 1470 și urm.).

Art. 1411.

Locațiunea lucrurilor este un contract prin care una din părțile contractante se îndatorește a asigura celeilalte folosinta unui lucru pentru un timp determinat, drept un preț determinat (c. civ. 1413 și urm.).

Art. 1412.

Locațiunea lucrărilor este un contract prin care una din părți se îndatorește drept un preț determinat, a face ceva pentru cealaltă parte (c. civ. 1413, 1470).

* Locațiunea lucrărilor, astfel cum este determinată prin art. 1-170 C. civ., formează în prezent obiectul reglementărilor speciale cuprinse în Codul muncii Legea nr. 10, B.Of. nr. 140 din 1 decembrie 1972, sau în dispozițiile normative privitoare la contractul de transport terestru, fluvial, maritim și aerian sau la contractul de antrepriză.

Art. 1413.

Locațiunile sînt de mai multe feluri și au regulile lor proprii.

Se cheamă închiriere, locațiunea edificiilor și aceea a mișcătoarelor;

Arendarea, locațiunea fondurilor rurale;

Prestația lucrărilor, locațiunea muncii și a serviciului;

Antepriază, luarea săvîrșirii unei lucrări drept un preț determinat, cînd materialul se dă de acela pentru care se execută o lucrare (c. civ. 1416 și urm., 1447 și urm., 1470 și urm.).

Art. 1414.

Se consideră ca o locațiune orice concesiune temporară a unui imobil drept o prestație anuală, ori sub ce titlu ar fi făcută.

O asemenea concesiune nu trece către cesionar nici o proprietate, chiar cînd s-ar fi stipulat contrariul, ceea ce va fi fără nici un efect (c. civ. 1411).

Art. 1415.

Locațiunile ereditare astăzi în ființă cunoscute sub numele de emfiteuze, ori embatic (besman) se păstrează. Ele se vor regula după legile sub care s-au născut.

Pe viitor ele nu se mai pot înființa.

* Dispoziția art. 1415 alin. 1 nu mai are aplicare, întrucât prin art. 7 al Legii pentru reforma agrară din 14 iulie 1921 - M.Of. nr. 82 din 17 iulie 1921, pământul care forma obiectul locațiunilor respective a fost expropriat în folosul embaticarilor.

Capitolul II **Reguli comune la locațiunea edificiilor și a fondurilor rurale**¹⁾

1) Dispozițiile privitoare la locațiunea fondurilor rurale - arendarea - au devenit inaplicabile în urma Legii nr. 187/1945 pentru înfăptuirea reformei agrare - M.Of. nr. 68 bis din 23 martie 1945, cu modificările ulterioare. A se vedea și Decizia nr. 1204 din 3 septembrie 1947 a Ministerului Agriculturii - M. Of. nr. 202/1947.

Art. 1416.

Dacă contractul făcut verbal n-a primit nici o punere în lucrare, și una din părți îl neagă, nu se poate primi proba prin martori, oricât de mic fie prețul și chiar când s-ar zice că s-a fost dat arvună.

Numai celui ce neagă contractul se poate deferi jurământ (c. civ. 1191 și urm., 1197, 1297, 1298, 1417).

1. Dispoziția din alin. 2 al art. 1416 a devenit inaplicabilă în urma abrogării art. 1207-1222 C. civ prin Decretul nr. 205/1950 pentru modificarea art. 1206 și 1906 din Codul civil, pentru abrogarea art. 1200 pct. 3 și art. 1207-1222 din același cod, precum și pentru abrogarea art. 53 din C. com. - B.Of. nr. 68 din 12 august 1950.

2. Reglementări speciale ale locațiunii clădirilor sînt prevăzute în următoarele dispoziții normative:

- Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași B.Of. nr. 47 din 31 martie 1973, republicată în B.Of. nr. 122 din 31 decembrie 1980;

- Legea nr. 4/1973 privind dezvoltarea construcției de locuințe și vînzarea de locuințe din fondul de stat către populație - B.Of. nr. 46 din 31 martie 1973, republicată în B.Of. nr. 121 din 11 decembrie 1980 (art. 13);

- H.C.M. nr. 860/1973 pentru stabilirea măsurilor de executare a Legii nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași - B.Of. nr. 107 din 19 iulie 1973;

- Decretul nr. 195/1977 privind asigurarea unităților industriale cu locuințe necesare personalului acestora - B. Of. nr. 55 din 29 iunie 1977.

Art. 1417.

Urmînd contestații asupra prețului contractului verbal, a cărui punere în lucrare a început, și nefiind nici o chitanță, proprietarul jurînd va fi, crezut, dacă locatarul nu preferă a cere o estimăție prin experți în cazul din urmă, spezele expertizei cad în sarcina lui, dacă estimăția întrece prețul ce-l reclamă.

* Dispoziția art. 1417 a fost modificată implicit ca urmare a abrogării art. 1207-1222 C. civ. ("Despre jurământ") prin Decretul nr. 205/1950 pentru modificarea art. 1206 și 1906 din Codul civil, pentru abrogarea art. 1200 pct. 3 și art. 1207-1222 din același cod, precum și pentru abrogarea art. 53 din C. com. - B.Of. nr. 68 din 12 august 1950.

Art. 1418.

Locatarul are dreptul de a subînchiria ori a subarenda și de a ceda contractul său către altul, dacă o asemenea facultate nu i-a fost interzisă.

Ea poate fi interzisă în tot ori în parte; această interdicere nu se prezumă, ci trebuie să rezulte din o stipulație specială (c. civ. 534, 571, 573).

* A se vedea și art. 17 și 18 din Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași B.Of. nr. 47 din 31 martie 1973, republicată în B.Of. nr. 122 din 31 decembrie 1950.

Art. 1419.

Dispozițiile articolelor relative la contractele de arendare a averilor dotale ale femeilor măritate, se vor aplica și la contractele de arendă ale averilor minorilor (C. Civ. 534).

1. Dispozițiile privitoare la locațiunea fondurilor rurale arendare au devenit inaplicabile în urma Legii nr. 187/1945 pentru înfăptuirea reformei agrare - M.Of. nr. 68 bis din 23 martie 1945, cu modificările ulterioare. A se vedea și Decizia Ministerului Agriculturii nr. 1204 din 3 septembrie 1947 - M.Of. nr. 202/1947,

2. Dispoziția art. 1419 este însă aplicabilă celorlalte contracte de locațiune. Pentru determinarea câmpului de aplicare al art. 1419 urmează a se vedea nota de la art. 534 C. civ.

Art. 1420.

Locatorul este dator, prin însăși natura contractului fără să fie trebuință de nici o stipulație specială:

1. de a trăda ¹⁾ locatarului lucrul închiriat sau arendat;

2. de a-l menține în stare de a putea servi la întrebuințarea pentru care a fost închiriat sau arendat;

3. de a face ca locatarul să se poată folosi, neîmpiedicat în tot timpul locațiunii (c. civ. 1421 și urm.).

Art. 1421.

Locatorul trebuie să trădea ¹⁾ lucrul în așa stare încât să poată fi întrebuințat.

În cursul locațiunii, trebuie să facă toate acele reparații ce pot fi necesare, afară de micile reparații (reparații locative) care prin uz sînt în sarcina locatarului (c. civ. 1420 pct. 2, 1425, 1432, 1447 și urm.).

* Cu privire la efectuarea reparațiilor, a se vedea art. 47-50 din Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași - B.Of. nr. 47 din 31 martie 1973, republicată în B.Of. nr. 122 din 31 decembrie 1980 - și art. 23 (anexa 3) din H.C.M. nr. 860/1973 pentru stabilirea măsurilor de executare a Legii nr. 5/1973 - B.Of. nr. 107 din 19 iulie 1973.

1) Să predea.

Art. 1422.

Locatarul trebuie să fie garantat pentru toate stricăciunile și viciile lucrului închiriat ori arendat, ce-i împiedică întrebuințarea, chiar deși nu au fost cunoscute locatarului la timpul locațiunii.

Dacă din aceste vicii și defecte derivă pentru locatar o daună oarecare, locatorul este dator a-l dezdăuna (c. civ. 1352 și urm., 1425, 1575).

Art. 1423.

Dacă în timpul locațiunii, lucrul închiriat ori arendat se strică în totalitate prin caz fortuit, contractul este de drept desfăcut. Dacă însă se distruge ¹⁾ în parte, locatarul poate, după împrejurări, să ceară o scădere din preț, ori desființarea contractului.

În amîndouă cazurile nu i se dă nici o dezdăunare (c. civ. 557, 1156, 1439).

1) Distruge.

Art. 1424.

Locatorul nu poate în cursul locațiunii să schimbe forma lucrului închiriat sau arendat.

A se vedea:

- Legea nr. 5/1973 privind administrația fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași B.Of. nr. 47 din 31 martie 1971, republicată în B. Of. nr. 122 din 31 decembrie 1980 (art. 47, 49 alin. 2 și art. 50);

- Decretul nr. 144/1958 privind reglementarea eliberării autorizațiilor de construire, reparare și desființare a construcțiilor, precum și a celor referitoare la înstrăinările și împărțelile terenurilor cu sau fără construcții

- B.Of. nr. 15 din 29 martie 1958, cu modificările ulterioare (art. 8 și 10 lit. b).

Art. 1425.

Dacă în cursul locațiunii, lucrul închiriat sau arendat are nevoie de reparații urgente, ce nu se pot amîna pînă la finele contractului, locatarul trebuie să sufere strîmtorarea ce i se cășunează, orice fel fie ea, și fiind lipsit chiar, pe timpul facerii lor, de întrebuițarea a o parte din lucrul închiriat sau arendat.

Dacă însă aceste reparații continuă mai mult decît 40 de zile, prețul locațiunii se va scădea în proporția timpului în care și a părții lucrului închiriat de a cărei întrebuițare a rămas lipsit.

Dacă reparațiile sînt de așa fel încît locatarul și familia sa se află în neputință de a locui, el va putea cere anularea ¹⁾ contractului (C. Civ. 1420 pct. 3, 1421).

1) Rezilierea.

Art. 1426.

Locatorul nu este răspunzător către locatar de tulburarea cășunată lui prin faptul unei a treia persoane, care persoană nu-și sprijină acest fapt pe un drept asupra lucrului închiriat sau arendat; locatarul are însă facultatea de a reclama în contră-le în numele său personal (c. civ. 1427 și urm.).

Art. 1427.

Dacă, din contră, locatarul a fost tulburat în folosința sa, în urmarea unei acțiuni relative la proprietatea lucrului, are drept la o scădere în proporție cu prețul închirierii sau arendării, întrucît însă a înștiințat pe locator de această molestare și împiedicare (c. civ. 1351, 1422, 1428).

Art. 1428.

Dacă acei ce au cășunat tulburarea cu de la sine putere, pretind a avea vreun drept asupra lucrului, ori dacă locatarul este chemat în judecată pentru a fi condamnat a pierde lucrul în totalitate sau în parte, sau pentru a suferi exercițiul unei servituți, el trebuie să înștiințeze pe locator spre a fi garantat contra unei asemenea tulburări și, dacă vrea, poate să fie scutit de orice chemare în judecată, arătînd însă pe locatorul în al cărui nume posedă (c. civ. 1426 și urm.).

* A se vedea art. 60-63 C. proc. civ. - D(L) 1228, M.Of. nr. 281 din 15 martie 1900, republicat în M.Of. nr. 45 din 24 februarie 1948, cu modificările ulterioare, referitoare la chemarea în garanție și art. 64-65 C. proc. civ. referitoare la arătarea titularului dreptului.

Art. 1429.

Locatarul are două îndatoriri principale:

1. trebuie să întrebuițeze lucrul închiriat sau arendat ca un bun proprietar și numai la destinația determinată prin contract; iar în lipsă de stipulație specială, la destinația prezumată după circumstanțe;
2. trebuie să plătească prețul locațiunii la termenele statornicite (c. civ. 1080, 1430 și urm., 1439, 1564).

* În ce privește stabilirea chiriei pentru locuințe cît și pentru suprafețe locative cu altă destinație decît aceea de locuință a se vedea art. 27-37 și art. 41-46 din Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași - B.Of. nr. 47 din 31 martie 1973, republicată în B.Of. nr. 122 din 31 decembrie 1980.

Art. 1430.

Dacă locatarul uzează de lucrul închiriat sau arendat în altfel de cum se arată în contract, sau în un mod din care ar putea să rezulte o vătămare pentru locator, acesta, după împrejurări, poate cere desființarea contractului (c. civ. 1020, 1021, 1420 pct. 2, 1429, 1439, 1453).

* A se vedea și art. 24 din Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași - B.Of. nr. 47 din 31 martie 1973, republicată în B.Of. nr. 122 din 31 decembrie 1980, precum și pct. 13 din anexa 2 (contractul tip de închiriere) la H.C.M. nr. 860/1973 pentru stabilirea măsurilor de executare a Legii nr. 5/1973 - B, Of. nr. 107 din 19 iulie 1973.

Art. 1431.

Locatarul trebuie să restituie lucrul în starea în care l-a primit, conform inventarului, dacă s-a fost făcut un asemenea între dânsul și locator; nu este răspunzător de pierderea sau deteriorarea provenită din cauza vechimii sau a unei forțe majore (c. civ. 517, 1156, 1423, 1432 și urm., 1448).

* A se vedea și art. 49 alin. 1 din Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași - B.Of. nr. 47 din 31 martie 1973, republicată în B.Of. nr. 122 din 31 decembrie 1980.

Art. 1432.

În lipsă de inventar se prezumă că locatarul a primit lucrul închiriat ori arendat în starea în care locatorul era dator a-l trăda ¹⁾ și trebuie să-l restituie în aceeași condiție, afară numai când ar putea proba contrariul (c. civ. 1421, 1447 și urm.).

* A se vedea, cu privire la arendă, nota 1 de la art. 1419.

Art. 1433.

Locatarul e dator a apăra lucrul închiriat contra uzurpațiunilor.

Urmînd uzurpațiune, este dator a înștiința pe locator în termenul ce s-ar fi pus spre cercetare ²⁾. Călcînd această datorie, rămîne răspunzător de daune și speze (c. civ. 554, 1427, 1428).

Art. 1434.

Locatarul este răspunzător de stricăciunile și pierderile întîmplate în cursul folosinței sale, întrucît nu probează că au urmat fără culpa sa.

Asemenea este răspunzător și de stricăciunile și pierderile cășunate de persoanele familiei sale sau de sublocatar (c. civ. 1429, 1434).

* Cu privire la membrii familiei locatarului a se vedea și art. 15 alin. 2 din Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași - B.Of. nr. 47 din 31 martie 1973, publicată în B.Of. nr. 122 din 31 decembrie 1980.

1) A-l preda.

2) Termenul fixat pentru judecarea acțiunii terțului.

Art. 1435.

Este răspunzător de incendiu, dacă nu probează că incendiul s-a întîmplat prin caz fortuit sau forță majoră, sau prin defect de construcție, sau că focul a venit de la o casă vecină (c. civ. 547, 760, 1083, 1431, 1601).

A se vedea și:

- Decretul nr. 232/1947 privind prevenirea și stingerea incendiilor - B.Of. nr. 10 din 16 ianuarie 1975, republicat în B.Of. nr. 71 din 2 august 1978;

- Decretul nr. 290/1977 privind aprobarea Normelor generale de producție împotriva incendiilor la proiectarea și realizarea construcțiilor și instalațiilor - B.Of. nr. 90 din 22 august 1977.

Art. 1436.

Locațiunea făcută pentru un timp determinat încetează de la sine cu trecerea termenului, fără să fie trebuință de o prealabilă înștiințare.

Dacă contractul a fost fără termen, concediul ¹⁾ trebuie să se dea de la o parte la alta, observându-se termenele defipte de obiceiul locului (c. civ. 1436 și urm., 1443, 1450 și urm.).

A se vedea și:

- Art. 21 din H.C.M. nr. 860/1973 pentru stabilirea măsurilor de executare a Legii nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași - B.Of. nr. 107 din 19 iulie 1973, precum și pct. 3 și 13 din anexa nr. 2 și pct. 2 din anexa nr. 4 (contractele tip de închiriere) la H.C.M. nr. 860/1973;

- Decretul nr. 13/1978 privind prelungirea contractelor de închiriere pentru suprafețe locative cu destinație de locuințe, până la 1 ianuarie 1983 - B.Of. nr. 8 din 7 februarie 1978.

Art. 1437.

După expirarea termenului stipulat prin contractul de locațiune, dacă locatarul rămîne și e lăsat în posesie, atunci se consideră locațiunea ca reînnoită, efectele ei însă se regulează după dispozițiile articolului relativ la locațiunea fără termen (c. civ. 1436, 1452).

* A se vedea și nota de la art. 1436.

Art. 1438.

Cînd s-a notificat concediul ¹⁾, locatarul chiar dacă ar fi continuat a se servi de obiectul închiriat sau arendat, nu poate opune relocațiunea tăcută ²⁾ (c. civ. 1436, 1437).

1) Denunțarea.

2) Reînnoirea tacită a locațiunii.

Art. 1439.

Contractul de locațiune se desființează cînd lucrul a pierit în total sau s-a făcut netrebnic spre obișnuita întrebuițare.

În caz cînd una din părți nu împlinește îndatoririle sale principale, cealaltă parte poate cere desființarea contractului (c. civ. 557, 1020, 1021, 1091, 1156, 1420, 1429, 1129, 1447 și urm.).

1. În cadrul reglementării Legii nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași - B.Of. nr. 47 din 31 martie 1973, republicată în B.Of. nr. 122 din 31 decembrie 1980, locatarul este obligat să locuiască suprafața închiriată. Aceasta se păstrează la dispoziția locatarilor în cazurile prevăzute de art. 19 și 20 din această lege, precum și în cazurile prevăzute de art. 12 din H.C.M. nr. 860/1973 pentru stabilirea măsurilor de executare a Legii nr. 5/1973 - B. Of. nr. 107 din 19 iulie 1973.

2. În condițiile art. 64 din Legea nr. 5/1973, proprietarul poate cere rezilierea contractului de închiriere.

3. A se vedea, de asemenea, și notele de la art. 1430 și 1436.

Art. 1440.

Contractul de locațiune nu se desființează prin moartea locatarului, nici prin aceea a locatorului (c. civ. 557, 653, 1485).

* A se vedea nota de la art. 1436.

Art. 1441.

Dacă locatorul vinde lucrul închiriat sau arendat, cumpărătorul este dator să respecte locațiunea făcută înainte de vînzare, întrucît a fost făcută prin un act autentic sau prin un act

privat, dar cu dată certă, afară numai când desființarea ei din cauza vânzării s-ar fi prevăzut în însuși contractul de locațiune (c. civ. 561, 1182, 1442, 1443).

1. Clauza rezilierii locațiunii, din cauza vânzării, trebuie considerată nulă în cadrul reglementării prevăzute prin Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași B.Of. nr. 47 din 31 martie 1973, republicată în B.Of. nr. 122 din 31 decembrie 1980. Potrivit pct. 3 din contractul tip de închiriere (a se vedea nota de la art. 1436), chiriașul este îndreptățit să denunțe unilateral contractul.

2. În condițiile art. 64 din Legea nr. 5/1973, se poate cere rezilierea contractului de închiriere.

Art. 1442.

Dacă în contractul de locațiune s-a prevăzut desființarea lui din cauza vânzării, atunci locatarul are dreptul a cere dezdăunarea de la locator, afară numai când s-ar fi stipulat contrariul.

* A se vedea nota 1 de la art. 1441.

Art. 1443.

Cumpărătorul ce voiește să facă întrebuițare de facultatea rezervată prin contractul de locațiune de a da concediu ¹⁾, trebuie să vestească mai întâi pe locatar. Chiriașul va fi vestit mai înainte cu timpul cerut de obiceiul locului; arendașul cel puțin cu un an (c. civ. 1442).

* A se vedea nota 1 de la art. 1441.

1) Denunțare.

Art. 1444.

Arendașul ori locatarii nu pot fi dați afară mai înainte de a fi dezdăzmați de către locator, iar când acesta nu o face, de către cumpărător.

1. A se vedea, cu privire la arendași, nota 1 de la art. 1419.

2. A se vedea, de asemenea, nota 1 de la art. 1441.

Art. 1445.

Cumpărătorul cu pact de răscumpărare nu poate să dea afară pe locatar mai înainte de a fi devenit proprietar nerevocabil prin trecerea termenului răscumpărării.

* Art. 1445 a fost abrogat implicit ca urmare a abrogării art. 1371-1387 C. civ., prin. art. 4 al Legii contra cametei promulgată prin Decretul nr. 994, M.Of. nr. 77 din 77 aprilie 1931.

Capitolul III **Despre regulile particulare la închiriere**

Art. 1446.

Contractul de închiriere se poate desființa când locatarul nu mobilează îndeajuns casa, afară numai dacă dă garanție suficientă pentru plata chiriei.

* Dispoziția art. 1446, care constituia o garanție excesivă a drepturilor proprietarului este incompatibilă cu ordinea de drept în vigoare, în cadrul căreia nu se poate admite rezilierea contractelor de locațiune, pentru lipsa unor garanții îndeustătoare a plății chiriei.

Art. 1447.

Reparațiile mici numite locative, ce rămân în sarcina locatarului, dacă nu s-a stipulat din contră, sînt acele pe care obiceiul locului le consideră de astfel și între altele sînt următoarele:

- reparația vetrei sobelor, a gurii lor, a capacelor, ș.c.l., a stricării tencuiei din partea de jos a pereților camerelor și a altor locuri de locuință pînă la înălțimea de un metru;

- la parchet și dușumele, întrucât numai unele bucăți sînt stricate;
- a geamurilor, întrucât sfărîmarea lor nu ar fi urmat din cauza unei întîmplări extraordinare ori forței majore, de care nu poate fi responsabil locatarul;
- a ușilor, ferestrelor, broaștelor, verigilor și altfel de încuietori (c. civ. 545, 1421, 1432, 1434, 1448 și urm.).

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 1421.

Art. 1448.

Nici una din reparațiile reputate locative nu cad în sarcina locatarului cînd stricăciunile au fost cauzate prin vechime sau forță majoră.

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 1421.

Art. 1449.

Curățirea puțurilor și a plimbătorilor este în sarcina locatorului.

Art. 1450.

Închirierea mobilelor destinate pentru mobilarea unei case întregi, a unui apartament ori magazin se consideră făcută pentru durata ordinară a închirierii, caselor, apartamentelor, magazinelor, după obiceiul locului.

Art. 1451.

Închirierea unui apartament mobilat se va considera făcută pe un an, cînd s-a stipulat atîta chirie pe an;

- pe o lună, cînd s-a stipulat atîta chirie pe lună;
- pe o zi, cînd s-a stipulat atîta chirie pe zi.

Dacă nu există nici o împrejurare din care să se probeze că închirierea s-a făcut pe un an, pe o lună sau pe o zi, se va considera făcută conform obiceiului locului.

Art. 1452.

Dacă locatarul, și după expirarea termenului locațiunii, continuă a rămîne în casa sau apartamentul închiriat, fără nici o împiedicare din partea locatorului, el se consideră că voiește a le ocupa sub aceleași condiții și pentru un timp determinat de obiceiul locului, și nu poate nici să iasă, nici să fie concediat înainte de a se fi făcut vestirea, în termenul obișnuit în localitate (c. civ. 1436, 1437).

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 1136.

Art. 1453.

Dacă contractul de închiriere se desființează pentru culpa chiriașului, acesta e dator de a plăti chiria pe tot timpul necesar pentru o nouă închiriere, și daunele ce ar fi provenit din reaua întrebuițare a lucrului închiriat (c. civ. 1084, 1429, 1439, 1446).

Capitolul IV **Despre regulile particulare la arendare**¹⁾

1) Dispozițiile privitoare la locațiunea fondurilor rurale - arendarea - au devenit inaplicabile în urma Legii nr. 187/1945 pentru înfăptuirea reformei agrare - M.Of. nr. 68 bis din 23 martie 1945, cu modificările ulterioare. A se vedea și Decizia nr. 1204 din 3 septembrie 1947 a Ministerului Agriculturii - M. Of. nr. 202/1947

Secțiunea I Arendarea pe bani
Secțiunea II Arendarea pe fructe

Secțiunea I **Arendarea pe bani**

Art. 1454.

Dacă, prin contractul de arendare, se arată o întindere mai mică sau mai mare decât are fondul în realitate, arenda nu se va scădea și nu se va spori decât în cazurile și după regulile cuprinse la titlul vinderii, articolul 1327.

Art. 1455.

Dacă arendașul nu înzestrează moșia cu vițele și instrumentele necesare pentru exploatațiune; dacă nu o cultivă de fel, dacă nu o cultivă ca un bun proprietar, dacă face din moșia arendată o întrebuințare diferită de aceea ce a fost destinată, sau în genere dacă nu îndeplinește clauzele arendării, așa încât din aceasta să derive o daună pentru locator, acesta poate, după împrejurări, să ceară desființarea contractului.

În toate cazurile sus-zise, arendașul este răspunzător de daunele provenite din neîndeplinirea contractului.

Art. 1456.

Fiece arendaș este dator să-și strângă recolta numai în locurile obișnuite spre acest finit, întrucât nu a urmat o stipulație diferită.

Art. 1457.

Dacă arendarea s-a făcut pe mai mulți ani și dacă în cursul ei s-a pierdut prin caz fortuit toată recolta unui an, sau cel puțin jumătate din ea, arendașul poate să ceară un scăzământ din arendă, afară numai când s-a compensat prin precedentele recolte.

Acest scăzământ nu se va putea determina decât la finele contractului de arendare; atunci însă se va face compensația prin recoltele tuturor anilor de arendare.

Pînă atunci însă judecătorul poate, după arbitrul său, să facă un scăzământ provizoriu, în proporția daunei suferite.

Art. 1458.

Dacă arendarea nu s-a făcut decât pe un an și toată recolta sau cel puțin jumătate din ea s-a pierdut, arendașul va căpăta un scăzământ proporțional cu arenda.

Art. 1459.

Nu se va face scăzământ, când pierderea fructelor se va fi întîmplat după culegerea lor.

Art. 1460.

Arendașul poate, prin o clauză expresă, sa ia asupra-și cazurile fortuite.

Art. 1461.

Sub stipulația articolului precedent nu se cuprind decât cazurile fortuite ordinare, cum: grindină, brumă, ș.c.l.

Nu se cuprind sub dînsa cazurile fortuite extraordinare, cum: devastările din război, inundație neobișnuită în țară, afară numai când s-ar fi lepădat de dreptul de scăzământ din motivul cazurilor fortuite, prevăzute și neprevăzute.

Art. 1462.

Arendarea fără termen a unei moșii se consideră făcută pentru tot timpul necesar ca arendașul să culegă toate fructele ei.

Art. 1463.

Contractul de arendare fără termen încetează de la sine cu expirarea timpului pentru care se consideră făcut, după dispoziția articolului precedent.

Art. 1464.

Dacă după expirarea arendării făcute cu termen, arendașul continuă și se lasă în posesiune, atunci se formează o nouă arendare, cu efectul arătat la art. 1462.

Art. 1465.

Arendașul ce iese trebuie să dea celui ce ține după dînsul încăperile cuviincioase și alte înlesniri pentru muncile anului următor, și viceversa, arendașul ce vine trebuie să lase celui ce iese încăperile cuviincioase și alte înlesniri pentru consumarea furajelor și pentru strîngerea recoltelor ce ar fi mai rămas a se face.

Secțiunea II Arendarea pe fructe

Art. 1466.

Dispozițiile în genere pentru locațiunea lucrurilor și în particular pentru arendarea pe bani se aplică și la arendarea pe fructe, cu modificările următoare.

Art. 1467.

Dacă arendîndu-se moșia s-a stipulat ca arenda să se plătească în o parte din fructe, orice subarendare este oprită, dacă nu s-a permis anume.

Art. 1468.

Urmînd subarendare nepermisă, proprietarul are drept de a-și lua îndărăt folosința moșiei sale și de a fi satisfăcut de daune-interese ce ar proveni de la neîndeplinirea contractului.

Art. 1469.

Pierderea recoltei, prin cazuri fortuite, în tot ori în parte, cade în sarcina ambelor părți, fără a da drept nici uneia din ele a trage la răspundere pe cealaltă.

Nu va privi însă pe proprietar pierderea recoltei după strîngerea ei, dacă arendașul s-a fost pus în întîrziere cu trădarea ¹⁾ părții convenite acelu.

1) Predarea.

Capitolul V Despre locațiunea lucrurilor

Art. 1470.

Există trei feluri de locațiuni a lucrurilor:

1. aceea prin care persoanele se obligă a pune lucrurile lor în serviciul altora;
2. aceea a căraușilor și a căpitanilor de corăbii, care se însărcinează cu transportul persoanelor sau a lucrurilor;
3. aceea a întreprinzătorilor de lucrări (c. civ. 1412 1413, 1471, 1473 și urm., 1478 și urm.).

1. Cu privire la locațiunea la care se referă pct. 1 din art. 1-170 a se vedea Codul muncii - Legea nr. 10, B.Of. nr. 140 din 1 decembrie 1972.

2. Cu privire la locațiunea la care se referă pct. din art. 1470, a se vedea:
- Codul de comerț - D(L) 1233, M.Of. nr. 31 din 10 mai 1887, cu modificările ulterioare (art. 413-441); Regulamentul pentru transport pe Căile Ferate Române, aprobat prin Decretul nr. 2171, M.Of. nr. 165 din 29 iulie 1929. Regulamentul a fost publicat în M.Of. nr. 189 din 27 august 1929;
- Codul aerian - D. nr. 516, B.Of. nr. 56 din 30 decembrie 1953, cu modificările ulterioare;
- Decretul nr. 443/1972 privind navigația civilă B.Of. nr. 133 din 23 noiembrie 1972, cu modificările ulterioare.
- Decretul nr. 468/1977 cu privire la organizarea și efectuarea transportului cu autovehicule - B.Of. nr. 136 din 21 decembrie 1977.

3. Cu privire la locațiunea la care se referă pct. 3 din art. 1470, a se vedea Legea nr. 7/1971 privind organizarea și dezvoltarea activităților industriale, de prelucrare a produselor agricole, construcții și prestări de servicii în unitățile aparținând consiliilor populare, cooperăției agricole, meșteșugărești și de consum - B. Of. nr. 50 din 29 aprilie 1971, republicată în B.Of. nr. 28 din 12 martie 1973.

Art. 1471.

Nimeni nu poate pune în serviciul altui lucrările sale decât pentru o întreprindere determinată sau pe un timp mărginit (c. civ. 5, 1411, 1172 și urm.).

* Potrivit art. 70 din Codul Muncii - Legea nr. 10, B.Of. nr. 140 din 1 decembrie 1972, contractul de muncă poate fi încheiat și pe durată nedeterminată. În acest caz, contractul poate fi desfășurat în condițiile prevăzute prin art. 129 și 130 din Codul muncii.

Art. 1472.

Patronul se crede pe cuvântul său:

- pentru cîtimea salariului;
- pentru plata salariului anului expirat și pentru aconturile date pe anul curgător.

* *Textul art. 1472 a fost implicit abrogat prin art. 43 al Legii asupra contractelor de muncă - promulgată cu Decretul nr. 999, M.Of. nr. 74 din 5 aprilie 1929.*

Art. 1473.

Dispozițiile din capul despre depozit și sechestrul relative la stăpînii de hoteluri se vor aplica și la cărăușii și căpitanii de corăbii, întrucît privește paza și conservarea lucrurilor încredințate lor (c. civ. 1080, 1471 și urm., 1532 și urm., 1623 și urm.).

Art. 1474.

Cărăușii și căpitanii de corăbii sînt răspunzători nu numai pentru lucrurile ce au încărcat în bastimentul sau carul lor, dar și pentru acelea ce li s-au remis în port sau în magazinele de depozit, spre a fi încărcate în bastimentul sau carul lor.

Art. 1475.

Ei sînt răspunzători de pierderea și stricăciunea lucrurilor încredințate lor, cînd ei nu probează că s-au pierdut ori s-au stricat din cauză de forță majoră sau cazuri fortuite (c. civ. 1083, 1156).

* A se vedea și Codul aerian - Decretul nr. 516 B.Of. nr. 56 din 30 decembrie 1953, cu modificările ulterioare (art. 98-102).

Art. 1476.

Întreprinzătorii de transporturi publice pe uscat și pe apă trebuie să țină un registru, de bani, de efectele și pachetele cu care se însărcinează (c. civ. 1198, 1621).

* A se vedea de asemenea nota 2 de la art. 1470.

Art. 1477.

Întreprinzătorii de transporturi și de trăsuri publice, precum și patronii bastimentelor mai sînt supuși și la regulamentele particulare ¹⁾, care au putere de lege între dînșii și ceilalți cetățeni.

* A se vedea și Regulamentul pentru transport pe Căile Ferate Române aprobat prin Decretul nr. 2171, M.Of. nr. 165 din 29 iulie 1929. Regulamentul a fost publicat în M.Of. nr. 189 din 27 august 1929.

Art. 1478.

Cînd se comite cuiva ²⁾ facerea unui lucru, se poate stipula ca el să pună numai lucrul său, sau meseria sa, sau să procure și materia (c. civ. 1413, 1470, 1479 și urm.).

Art. 1479.

Cînd lucrătorul dă materia, dacă lucrul piere, fie în orice chip, înainte de a se fi trădat dauna rămîne în sarcina sa, afară numai dacă comitentele a întîrziat ³⁾ de a-l primi (c. civ. 1018 1074 și urm., 1156, 1335, 1480, 1481).

1) Dispoziții normative speciale.

2) Contractează cu cineva.

3) A fost pus în întîrziere.

Art. 1480.

Cînd meseriașul pune numai lucrul său, sau industria sa, dacă lucrul piere, dauna nu cade în sarcina lui decît numai dacă va fi urmat din culpa sa (c. civ. 1156, 1481).

Art. 1481.

În cazul articolului precedent, dacă lucrul piere, deși fără culpa lucrătorului, înainte însă de a fi fost trădat și fără ca comitentul să fi întîrziat de a-l verifica, meseriașul nu are nici un drept de a pretinde salariul său afară numai cînd lucrul a pierit din cauza unui viciu al materiei.

Art. 1482.

Cînd e vorba de un lucru ce se măsoară, sau care are mai multe bucăți, verificarea se poate face în părți și se prezumă făcută pentru toate părțile plătite, dacă comitentul plătește lucrătorului în proporția lucrului făcut.

Art. 1483.

Dacă, în curs de zece ani, numărați din ziua în care s-a isprăvit clădirea unui edificiu sau facerea unui alt lucru însemnător, unul ori altul se dărîmă în tot ori în parte, sau amenință învederat dărîmarea, din cauza unui viciu de construcție sau a pămîntului, întreprinzătorul și arhitectul rămîn răspunzători de daune (c. civ. 1902).

1. Dispoziția art. 1483 a fost implicit modificată prin Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - B. Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958 republicat în B.Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 3 și 11).

2. A se vedea și Legea nr. 8/1977 privind asigurarea durabilității, siguranței în exploatare, funcționalității și calității construcțiilor - B.Of. nr. 64 din 9 iulie 1977 (art. 59 și 90).

Art. 1484.

Întreprinzătorul sau arhitectul care s-a însărcinat a da gata un edificiu, după un plan statornicit și dezbătut cu comitentul, nu poate cere nici o sporire de plată, nici sub pretext de scumpire a muncii, manuale ori a materialelor, nici sub pretext că s-a făcut la planul zis schimbări și adăugiri, dacă aceste adăugiri și schimbări n-au fost în scris aprobate și prețul lor defipt cu comitentul:

Art. 1485.

Contractul de locațiune a lucrărilor se desființează cu moartea meseriașului, arhitectului sau întreprinzătorului (c. civ. 1094, 1440, 1486, 1552).

Art. 1486.

Comitentul însă este dator să plătească erezilor lor, în proporția prețului defipt prin convenție, valoarea lucrărilor făcute și aceea a materialelor pregătite, întrucât însă acele lucrări și materiale pot fi folositoare pentru dînsul.

Art. 1487.

Întreprinzătorul răspunde de lucrările persoanelor ce a întrebuițat (c. civ. 1000).

Art. 1488.

Zidarii, lemnarii și ceilalți lucrători întrebuițai la clădirea unui edificiu sau la facerea unei alte lucrări date în apalt ¹⁾, pot reclama plata lor de la comitent, pe atît pe cît acesta ar datori întreprinzătorului în momentul reclamației (c. civ. 974, 1489, 1490, 1737 pct. 4 și 5, 1742).

1) În întreprindere.

Art. 1489.

Zidarii, lemnarii și cu ceilalți lucrători care contractează direct cu un preț hotărît, sînt priviți ca întreprinzători pentru partea de lucru ce iau asupra-le.

Art. 1490.

Dispozițiile articolelor precedente din acest capitol se aplică și la dînșii.

Titlul VIII

DESPRE CONTRACTUL DE SOCIETATE

Capitolul I Dispoziții generale

Capitolul II Despre diversele feluri de societăți

Capitolul III Despre obligațiile asociaților între ei înșiși și în privința altora

Capitolul IV Despre diversele moduri după care încetează societatea

Capitolul I
Dispozitii generale

Art. 1491.

Societatea este un contract prin care două sau mai multe persoane se învoiesc să pună ceva în comun, cu scop de a împărți foloasele ce ar putea deriva.

Art. 1492.

Orice societate trebuie să aibă de obiect un ce licit și să fie contractată spre folosul comun al părților.

Fiecare membru al unei societăți trebuie să pună în comun sau bani sau alte lucruri sau industria sa (c. civ. 5, 948, 962, 966, 968, 1008, 1503 și urm., 1513).

Capitolul II
Despre diversele feluri de societăți

Art. 1493.

Societățile sînt universale sau particulare.

Secțiunea I Despre societățile universale

Secțiunea II Despre societatea particulară

Secțiunea I Despre societățile universale ¹⁾

1) Dispozițiile privitoare la societățile universale nu și-au găsit niciodată aplicarea în practică.

Art. 1494.

Societățile universale pot fi de două feluri: societatea tuturor bunurilor a membrilor ei; și societatea universală a cîștigurilor.

Art. 1495.

Societatea tuturor bunurilor prezente este aceea prin care membrii ei pun la mijloc toate averile mobile și imobile ce posedă, și toate cîștigurile ce ar putea rezulta din ele.

În contractul societății, ei pot cuprinde orice altfel de cîștiguri, bunurile însă ce vor putea dobîndi prin succesiune sau donațiune nu vor intra (c. civ. 965, 968, 1007).

Art. 1496.

Societatea universală a cîștigurilor este aceea prin care membrii ei pun la mijloc cîștigurile din industria lor, ce cu orice titlu ar dobîndi în cursul societății.

Averea mobilă, ce posedă fiecare din asociați în momentul contractului, intră în societate; imobilele lor însă personale nu intră decît pentru folosință numai (c. civ. 1495).

Art. 1497.

Făcîndu-se un simplu contract de societate universală, fără nici o altă declarație, atunci se înțelege că s-a format numai o societate universală de cîștiguri.

Art. 1498.

Contractul de societate universală se poate face numai între persoanele capabile de a da sau a primi una de la alta și care au facultatea de a se avantaja reciproc în prejudiciul altor persoane (c. civ. 808 și urm., 812, 841 și urm., 939 și urm.).

Secțiunea II Despre societatea particulară

Art. 1499.

Societatea particulară este aceea ce are de obiect oarecare lucruri determinate sau uzul lor, ori fructele lor (c. civ. 962 și urm.).

Art. 1500.

Asemenea, societate particulară este și aceea formată prin un contract, prin care mai multe persoane se alcătuiesc, sau pentru o întreprindere determinată, sau pentru exercițiul unei meserii sau al unor profesii.

Capitolul III Despre obligațiile asociaților între ei înșiși și în privința altora

Secțiunea I Despre îndatoririle asociaților între ei înșiși

Secțiunea II Despre obligațiile asociaților către a treia persoană

Secțiunea I Despre îndatoririle asociaților între ei înșiși

Art. 1501.

Societatea începe în momentul facerii contractului, dacă nu se stipulează un alt timp.

Art. 1502.

Dacă nu s-a stipulat nimic în privința duratei societății, atunci ea se prezumă contractată pentru toată viața asociaților, cu singura mărginire cuprinsă în articolul 1527.

Dacă însă ea are de obiect o afacere ce nu durează decît un timp determinat, atunci se prezumă contractată pentru tot timpul cît va ține acea afacere.

Art. 1503.

Fiecare asociat, în privința societății, se consideră ca un debitor de tot ceea ce a promis de a pune în comun.

Dacă s-a promis un obiect determinat de care societatea s-a evins, asociatul ce l-a pus în comun e răspunzător către societate în felul precum vânzătorul este către cumpărător (c. civ. 1074 și urm., 1337 și urm.).

Art. 1504.

Asociatul care era dator a pune în comun o sumă de bani, și care n-a făcut-o, de drept și fără nici o cerere rămîne debitor de dobînda acestei sume, din ziua în care trebuia să o plătească, fără a fi scutit și de plata de dauneinterese, dacă s-ar cuveni.

Asemenea se va urmări și în privința acelor sume ce ar fi luat din casa societății, a căror dobîndă va începe a se socoti din ziua luării lor pentru un folos al său particular (c. civ. 1075, 1081, 1088).

Art. 1505.

Asociații care s-au îndatorat a pune în comun industria lor vor trebui să dea seamă de toate cîștigurile făcute prin acel fel de industrie, ce este obiectul societății (c. civ. 1496, 1503).

Art. 1506.

Cînd un asociat este pe seama sa creditor de o sumă exigibilă al unei persoane, debitor asemenea și către societate cu o sumă exigibilă, atunci aceea ce primește de la un așa debitor va trebui să se socotească atît în creditul societății, cît și în al său propriu, în proporția ambelor credite, chiar cînd prin chitanța dată s-ar specifica că primirea s-a făcut numai pe seama creditului său particular.

Dacă însă prin chitanța dată s-ar specifica că primirea s-a făcut numai în contul creditului societății, atunci se va urma după această declarație (c. civ. 1110 și urm.).

Art. 1507.

Cînd unul din asociați și-a primit partea sa întreagă din creditul comun și debitorul a devenit apoi nesolvabil, acest asociat va trebui să pună în comun ceea ce a primit, chiar cînd ar fi dat o chitanță anume pentru partea sa.

Art. 1508.

Fiecare asociat rămîne răspunzător către societate de daunele cășunate prin culpa sa. Aceste daune nu pot să se compenseze cu foloasele aduse societății prin industria sa în alte afaceri (c. civ. 1143 și urm.).

Art. 1509.

Lucrurile, a căror folosință numai a fost pusă în comun, dacă sînt corpuri certe și determinate ce nu se consumă prin întrebuințare, rămîn în pericolul asociatului proprietar.

Dacă aceste lucruri se consumă, sau conservîndu-le se deteriorează, dacă au fost destinate spre vînzare, sau s-au pus în comun în urma unei estimății înscrise în un inventar, atunci ele rămîn în pericolul societății.

Dacă lucrul a fost prețuit, asociatul nu poate pretinde alt decît prețul lui (c. civ. 971, 1102, 1156, 1525).

Art. 1510.

Un asociat are acțiune contra societății nu numai pentru restituirea capitalelor ¹⁾ cheltuite în contul ei, dar încă pentru obligațiile contractate de bună credință pentru afacerile sociale, și pentru pericolele nedespărțite de administrația lor (c. civ. 991, 1546 și urm.).

1) Sumelor.

Art. 1511.

Cînd prin contractul de societate nu se determină partea de cîștig sau pierdere a fiecărui asociat, atunci acea parte va fi proporțională cu suma pusă în comun de fiecare.

În privința aceluia ce n-a pus în comun decît industria sa, partea de cîștig sau pierdere se va regula ca partea aceluia ce ar fi pus în comun valoarea cea mai mică (c. civ. 774, 1521).

Art. 1512.

Dacă asociații, pentru determinarea părților, s-au învoit a se raporta la judecata unuia din ei sau a unui al treilea, atunci nu se va admite nici o reclamație contra unei asemenea determinări, afară numai cînd va fi învederat contrară echității.

În această privință nu se va admite nici o reclamație, după trecerea de nouăzeci zile pline numărate din ziua în care asociatul ce se pretinde dăunat a aflat despre o asemenea determinare, ori cînd din partea sa a început a o executa (c. civ. 790).

Art. 1513.

Este nul contractul prin care un asociat își stipulează totalitatea cîștigurilor.

Asemenea, nulă este convenția prin care s-a stipulat ca unul sau mai mulți asociați să fie scutiți de a participa la pierdere (c. civ. 5, 966, 968, 1008, 1511).

Art. 1514.

Asociatul însărcinat cu administrația în puterea unei clauze speciale a contractului de societate poate să facă, și fără învoirea celorlalți asociați, toate actele ce depind de la administrația sa, întrucît le face fără dol.

Această facultate nu i se poate revoca în cursul societății fără o cauză legitimă; dacă însă i s-a acordat aceasta prin un act posterior contractului de societate, atunci se poate revoca ca un simplu mandat (c. civ. 1515 și urm., 1536, 1552).

Art. 1515.

Cînd mai mulți asociați sînt însărcinați cu administrația, fără ca să fie determinate funcțiile lor, ori fără ca să fie stipulat că unul nu poate să facă nici un act fără celălalt, atunci fiecare din ei poate face îndeosebi toate actele dependente de această administrație (c. civ. 1517 pct. 1, 1543).

Art. 1516.

Dacă s-a stipulat că unul din administratori să nu poată face nimic fără celălalt, atunci unul singur nu va putea, fără o nouă convenție, face nimic în absența celuilalt, chiar când acesta ar fi în neposibilitate de a lua parte la administrație.

Art. 1517.

În lipsă de stipulații speciale în privința modului de administrație, se vor observa următoarele reguli:

1. Se prezumă că asociații și-au dat reciproc facultatea de a administra unul pentru altul. Fapta unuia obligă și pe ceilalți asociați, fără ca ei să fi fost întrebați; aceștia însă sau unul din ei pot întotdeauna a se opune la o așa operație înainte de a fi fost făcută.

2. Fiecare asociat poate să se servească de lucrurile societății, întrucât le întrebuințează la destinația lor statornicită prin uz întrucât nu face daună societății, și întrucât nu împiedică și pe ceilalți asociați în exercițiul dreptului lor.

3. Fiecare asociat are dreptul de a obliga pe coasociați să contribuie la cheltuielile necesare pentru păstrarea lucrurilor societății.

4. Unul din asociați nu poate face nici o inovațiune asupra imobilelor societății, chiar când o ar crede avantajoasă ei, dacă ceilalți asociați nu se invoiesc la aceasta (c. civ. 991, 997, 1514 și urm., 1536, 1537).

Art. 1518.

Asociatul ce nu este și administrator nu poate nici vinde, nici obliga lucrurile, chiar mobile, ale societății (c. civ. 1306, 1517).

Art. 1519.

Fiecare asociat poate, fără învoirea asociaților, să-și asocieze o a treia persoană în privința părții ce are în societate; nu poate însă, fără învoirea aceasta, a-l asocia și la societate, chiar când ar avea administrația ei.

Secțiunea II

Despre obligațiile asociaților către a treia persoană

Art. 1520.

În orice societăți, afară de cele comerciale, asociații nu sînt solidar răspunzători pentru debitele sociale și nici poate unul să oblige pe ceilalți, dacă aceștia nu i-ar fi dat împuternicire (c. civ. 1039 și urm., 1514 și urm., 1518, 1537).

Art. 1521.

Cînd mai mulți asociați s-au îndatorat către un creditor, fiecare rămîne răspunzător către acesta cu o sumă și parte egală, oricare ar fi capitalul, afară numai cînd anume s-a stipulat că fiecare rămîne răspunzător în proporția capitalului pus în societate (c. civ. 777).

Art. 1522.

Stipulația anume rostită că s-a contractat o obligație pe seama societății îndatorește numai pe asociatul contractant și nu pe ceilalți, afară numai cînd aceștia l-ar fi împuternicit la aceasta sau cînd ar fi rezultat un profit pentru societate (c. civ. 973, 991, 1520, 1532 și urm.).

Capitolul IV

Despre diversele moduri după care încetează societatea

Art. 1523.

Societatea încetează:

1. prin trecerea timpului pentru care a fost contractată;
2. prin desființarea obiectului sau desăvârșirea afacerii;
3. prin moartea unuia din asociați;
4. prin interdicția sau nesolvabilitatea unuia din ei;
5. prin voința expresă ¹⁾ de unul sau mai mulți asociați de a nu voi a continua societatea (c. civ. 969, 1502, 1525).

Art. 1524.

Prorogarea unei societăți contractate pentru un timp determinat nu poate fi probată decât prin aceleași mezii ²⁾, prin care poate fi probat însuși contractul societății.

1) Exprimată.

2) Mijloace.

Art. 1525.

Cînd unul din asociați a promis de a pune în comun proprietatea unui lucru, dacă acesta a pierit înainte de a fi fost în faptă conferit, societatea încetează în privința tuturor asociaților.

Asemenea încetează societatea în orice caz prin pierderea lucrului, cînd numai folosința a fost pusă în comun.

Nu se desface însă societatea prin pierderea lucrului a cărui proprietate s-a fost pus deja în comun (c. civ. 971, 1018, 1156, 1311, 1423, 1509, 1523).

Art. 1526.

Dacă s-a stipulat că, în caz de moarte a unuia din asociați, societatea trebuie să continue cu eredele său, sau că trebuie să continue numai între asociații rămași în viață, se va urma întocmai. În cazul al doilea, eredele defunctului nu are drept decât la împărțirea societății după starea în care a fost în momentul morții asociatului, participînd și la toate drepturile ulterioare, însă numai întrucît sînt o consecință necesară a operațiilor făcute înaintea morții asociatului căruia succede (c. civ. 653, 965, 1523, 1530).

Art. 1527.

Desfacerea societății prin voința unei părți urmează numai atunci cînd durata ei este nemărginită; ea se efectuează prin renunțare notificată tuturor părților, întrucît se face cu bună-credință și la timp (c. civ. 1502, 1523 1528 și urm.).

Art. 1528.

Renunțarea nu este de bună-credință cînd asociatul o face în scop de a-și însuși singur profitul ce asociații speră a-l dobîndi în comun.

Este făcută fără timp, cînd lucrurile nu se mai află în toată întregimea lor, și interesul societății cere amînarea desfacerii.

Art. 1529.

Desfacerea societății făcute pentru un timp determinat nu se poate cere de unul din asociați înainte de expirarea termenului pus, afară numai cînd există juste motive, cum: în cazul cînd unul din asociați nu-și îndeplinește îndatoririle sale, sau cînd o infirmitate de toate zilele îl împiedică de la îngrijirea afacerilor sociale, sau în alte cazuri analoge.

Aprecierea unor așa motive e lăsată la prudența judecătorilor (c. civ. 969, 1020, 1021, 1527).

Art. 1530.

La împărțirea averii societății între asociați se aplică regulile relative la împărțirea eredității, la forma acestei împărțiri și la obligațiile ce rezultă între erezi (c. civ. 728 și urm., 774 și urm., 786 și urm., 790, 1388, 1737, 1741).

Art. 1531.

Dispozițiile titlului prezent se aplică la societățile comerciale, întrucât nu sînt contrarii legilor și uzurilor comerciale.

* Art. 48 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - B.Of. nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare, prevede că societățile comerciale rămîn supuse legilor comerciale și celorlalte dispoziții ce le privesc.

Titlul IX DESPRE MANDAT

Capitolul I Despre natura mandatului

Capitolul II Despre îndatoririle mandatarului

Capitolul III Despre obligațiile mandantului

Capitolul IV Despre diferitele moduri după care mandatul încetează

Capitolul I Despre natura mandatului

Art. 1532.

Mandatul este un contract în puterea căruia o persoană se obligă, fără plată, de a face ceva pe seama unei alte persoane de la care a primit însărcinarea (c. civ. 948).

* Regulile de la mandat se aplică potrivit art. 155 din Codul familiei - Legea nr. 4/1953, B.Of. nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în B.Of. nr. 13 din 18 aprilie 1956 cu modificările ulterioare, în cazurile în care s-a instituit curatela, precum și în cazurile prevăzute de art. 36 al Decretului nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - B.Of. nr. 8 din 30 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare, în raporturile dintre persoana juridică și cei care alcătuiesc organele sale.

Art. 1533.

Mandatul poate fi expres sau tacit.

Și primirea mandatului poate să fie tacită și să rezulte din executarea lui din partea mandatarului (c. civ. 1191 și urm.).

1. Potrivit art. 30 al Decretului nr. 281/1954 pentru organizarea și exercitarea avocaturii - B.Of. nr. 34 din 21 iulie 1954, republicat în B.Of. nr. 11 din 6 martie 1958, cu modificările ulterioare, activitatea avocațială se va desfășura pe baza delegației scrise, semnată de directorul sau responsabilul biroului colectiv de asistență juridică; în baza delegației, avocatul va fi îndreptățit să acorde asistență juridică în condițiile admise de lege.

2. Potrivit art. 68 C. proc. civ. - D(L) 1228 M.Of. nr. 281 din 15 martie 1900, republicat în M.Of. nr. 45 din 24 februarie 1948 cu modificările ulterioare, procura pentru exercițiul dreptului de chemare în judecată sau de reprezentare în judecată trebuie făcută prin înscris sub semnătură legalizată.

3. Potrivit art. 35 din Codul familiei - Legea nr. 4/1953 B.Of. nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în B.Of. nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare, oricare dintre soți este socotit că are și consimțământul celuilalt soț atunci cînd administrează singur bunurile comune sau cînd dispune, tot astfel, cu privire la bunurile comune mobile.

4. Potrivit pct. 17 din Statutul Casei de Economii și Consemnațiuni adoptat prin Decretul nr. 371/1958 - B.Of. nr. 32 din 19 august 1958, cu modificările ulterioare, titularul unui libret nominativ are dreptul de a dispune de sold și prin împuternicit.

Art. 1534.

Mandatul este fără plată cînd nu s-a stipulat contrariul.

Art. 1535.

Mandatul este special pentru o afacere, sau pentru oarecare anume afaceri, ori este general pentru toate afacerile mandantului.

Art. 1536.

Mandatul conceput în termeni generali cuprinde numai actele de administrație.

Cînd e vorba de înstrăinare, ipotecare, sau de facerea unor acte ce trec peste administrația ordinară, mandatul trebuie să fie special (c. civ. 1096, 1115).

Art. 1537.

Mandatarul nu poate face nimic afară din limitele mandatului său; facultatea de a face o tranzacție cuprinde pe aceea de a face un compromis (c. civ. 1545, 1546, 1704, 1705).

* A se vedea de asemenea, art. 340 și urm., din C. proc. civ. "Despre arbitri".

Art. 1538.

(Modificat prin decretul nr. 185 din 30.IV.1949). Femeile pot fi alese mandatari; mandantul însă nu are o acțiune în contra femeii măritate care a primit mandatul fără autorizația bărbatului, decît după regulile stabilite la titlul despre contractul de căsătorie și drepturile respective ale soților.

** Acest text trebuie considerat abrogat implicit ca urmare a consacării principiului constituțional al egalității sexelor.*

Capitolul II **Despre îndatoririle mandatarului**

Art. 1539.

Mandatarul este îndatorat a executa mandatul atît timp cît este însărcinat și este răspunzător de dauneinterese ce ar putea deriva din cauza neîndeplinirii lui.

Este asemenea îndatorat a termina afacerea începută la moartea mandantului, dacă din întîrziere ar putea urma pericol (c. civ. 987, 988, 1075, 1081 și urm., 1552, 1556).

Art. 1540.

Mandatarul este răspunzător nu numai de dol, dar încă și de culpa comisă în executarea mandatului.

Pentru culpă, cînd mandatul este fără plată, răspunderea se aplică cu mai puțină rigurozitate decît în caz contrariu (c. civ. 960, 989, 990, 1075, 1082, 1600).

Art. 1541.

Mandatarul este dator, oricînd i se va cere, a da seama mandantului; de lucrările sale și de a-i remite tot aceea ce ar fi primit în puterea mandatului, chiar cînd ceea ce ar fi primit nu s-ar fi convenit mandantului (c. civ. 992, 1544).

Art. 1542.

Mandatarul este răspunzător, pentru acela pe care a substituit în gestiunea sa:

1. cînd nu i s-a conces facultatea de a-și substitui pe cineva;
2. cînd i s-a conces o atare facultate fără arătarea persoanei, și cea aleasă de dînsul era cunoscută de necapabilă ¹⁾ și nesolvabilă.

În toate cazurile, mandantul poate să intenteze direct acțiunea contra persoanei ce mandatarul și-a substituit (c. civ. 1000).

1) Nedestoinică.

Art. 1543.

Cînd prin un act s-au constituit mai multi mandatar sau procuratori, nu există solidaritate între dînșii, afară numai cînd anume s-a stipulat (c. civ. 1041, 1551).

Art. 1544.

Mandatarul e dator a plăti dobînzi pentru sumele întrebuințate în folosul său, din ziua întrebuințării lor; iar dobînzile sumelor rămase, din ziua cînd i s-au cerut acele sume (c. civ. 1079, 1088, 1541, 1550, 1589).

Art. 1545.

Mandatarul care a dat părții cu care a contractat în asemenea calitate, o îndestulă notiță ¹⁾ de puterile primite, nu e ținut a garanta aceea ce s-a făcut afară din marginile mandatului, afară numai cînd s-a obligat pe sine însuși, în numele său (c. civ. 1537, 1546).

1) Lămurire.

Capitolul III **Despre obligațiile mandantului**

Art. 1546.

Mandantul este îndatorat a îndeplini obligațiile contractate de către mandatar în limitele puterilor date.

Nu este îndatorat pentru tot ceea ce mandatarul ar fi făcut afară din limitele puterilor sale, afară numai cînd a ratificat expres sau tacit (c. civ. 991, 1167, 1190, 1537, 1545).

Art. 1547.

Mandantul trebuie să dezdăuneze pe mandatar de anticipațiile și spezele făcute pentru îndeplinirea mandatului și să-i plătească onorariul, dacă i s-a promis (c. civ. 991, 1730).

Art. 1548.

Cînd nu se poate imputa mandatarului nici o culpă, mandantul nu poate să se, scutească de asemenea dezdăunare și plată, chiar cînd afacerea n-a reușit, nici să reducă suma cheltuielilor sau a anticipațiilor pe cuvînt că ar fi putut fi mai mică (c. civ. 1547).

Art. 1549.

Mandantul trebuie asemenea să dezdăuneze pe mandatar de pierderile suferite cu ocazia îndeplinirii însărcinărilor sale, dacă nu i se poate imputa nici o culpă (c. civ. 991).

Art. 1550.

Mandantul trebuie să plătească mandatarului dobînda sumelor anticipate socotiți din ziua plăților probate (c. civ. 1088, 1544).

* Potrivit Decretului nr. 311/1954 pentru stabilirea dobînzii legale - B.Of. nr. 38 din 9 august 1954, dobînda legală este de 6% pe an.

Art. 1551.

Cînd mai multe persoane, pentru o afacere comună, au numit un mandatar, fiecare din ele este răspunzătoare solidar pentru toate efectele mandatului (c. civ. 1039 și urm., 1543).

Capitolul IV **Despre diferitele moduri după care mandatul încetează**

Art. 1552.

Mandatul se stinge:

1. prin revocarea mandatarului;
2. prin renunțarea mandatarului la mandat;
3. prin moartea, interdicția, nesolvabilitatea și falimentul ori a mandantului ori a mandatarului (c. civ. 988, 1514, 1539, 1533 și urm.).

* Potrivit art. 71 C. proc. civ., mandatul nu încetează prin moartea celui care l-a dat și nici dacă acesta a devenit incapabil.

Art. 1553.

Mandantul poate, cînd voiește, revoca mandatul și constrînge, la caz, pe mandatar de a-i remite înscrisul de împuternicire.

Art. 1554.

Revocarea mandatului, notificată numai mandatarului, nu se poate opune unei alte persoane care, în neștiință de aceasta, a contractat cu dînsul de bună-credință; în acest caz mandantul are recurs contra mandatarului său (c. civ. 973).

Art. 1555.

Numirea unui nou mandatar pentru aceeași afacere cuprinde în sine revocarea mandatului dat celui dintîi, din ziua în care i s-a notificat.

Art. 1556.

Mandatarul poate renunța la mandat, notificînd mandantului renunțarea sa.

În așa caz mandatarul rămîne către mandant răspunzător de daune, dacă renunțarea sa le cășunează, afară numai cînd el se află în neputință de a-și continua mandatul fără o daună însemnată.

* Potrivit art. 31 al Decretului nr. 281/1954 pentru organizarea și exercitarea avocaturii - B.Of. din 34 din 21 iulie 1954 republicat în B.Of. nr. 11 din 6 martie 1958, cu modificările ulterioare, după primirea delegației, avocatul nu poate renunța la prestarea serviciului avocațial pentru care a fost angajat, decît pentru motive temeinice.

Art. 1557.

E valid aceea ce face mandatarul în numele mandantului, atît timp cît nu cunoaște moartea lui, sau existența uneia din cauzele ce desființează mandatul (c. civ. 1539, 1552).

Art. 1558.

În cazurile arătate în articolul precedent, sînt valide contractările mandatarului cu al treilea persoane care sînt de bună-credință:

Art. 1559.

În caz de moarte a mandatarului, erezii lui trebuie să înștiințeze pe mandant, și pînă atunci să îngrijească de ceea ce împrejurările reclamă pentru interesele acestuia (c. civ. 653, 1539).

Titlul X DESPRE COMODAT

Capitolul I Despre natura comodatului

Capitolul II Despre obligațiile comodatarului

Capitolul III Despre obligațiile comodantului

Capitolul I Despre natura comodatului

Art. 1560.

Comodatul este un contract prin care cine va împrumută altuia un lucru spre a se servi de dînsul, cu îndatorire de a-l înapoia (c. civ. 1570).

Art. 1561.

Comodatul este esențial gratuit (c. civ. 946).

Art. 1562.

Împrumutătorul rămîne proprietarul lucrului dat împrumutat (c. civ. 1577).

Art. 1563.

Obligațiile ce se formează în puterea comodatului trec la erezii comodantului și ai comodatarului.

Dacă însă împrumutarea s-a făcut în privința numai a comodatarului și numai persoanei lui, erezii lui nu pot să continue a se folosi de lucrul împrumutat (c. civ. 653, 1440).

Capitolul II Despre obligațiile comodatarului

Art. 1564.

Comodatarul este dator să îngrijească, ca un bun proprietar, de conservarea lucrului, împrumutat, și nu poate să se servească decît la trebuința determinată prin natura lui, sau prin convenție, sub pedeapsă de a plăti daune-interese, de se cuvine (c. civ. 1080, 1429, 1430, 1599).

Art. 1565.

Dacă comodatarul se servește de lucru la o altă trebuință, ori pentru un timp mai îndelungat decît se cuvine, atunci rămîne răspunzător de pierderea cășunată, chiar prin caz fortuit (c. civ. 1041, 1430, 1564, 1567, 1602).

Art. 1566.

Dacă lucrul împrumutat piere prin un caz fortuit de la care comodatarul l-ar fi putut sustrage, subrogîndu-i un lucru al său, dacă el, neputînd scăpa unul din două lucruri, a preferit pe al său, atunci este răspunzător de pierderea celuiilalt (c. civ. 1080, 1599).

* Pentru înțelegerea dispoziției art. 1566, textul trebuie citit în felul urmator: "Dacă lucrul împrumutat piere printr-un un caz fortuit de la care comodatarul l-ar fi putut sustrage, subrogîndu-i un lucru al său, sau dacă el neputînd scăpa decît unul din două lucruri, a preferit pe al său, atunci este răspunzător de pierderea celuiilalt".

Art. 1567.

Dacă lucrul s-a prețuit când s-a împrumutat, atunci pentru pierderea lui, cășunată chiar prin caz fortuit, rămîne răspunzător comodatarul, întrucît nu s-a stipulat contrariul.

Art. 1568.

Dacă lucru se deteriorează cu ocazia întrebuințării pentru care s-a dat cu împrumutare, și fără culpă din partea comodatarului, acesta nu e răspunzător (c. civ. 528, 547, 1102, 1431, 1434).

Art. 1569.

Comodatarul, făcînd speze necesare la uzul lucrului împrumutat, nu poate să le repete ¹⁾ (c. civ. 1561, 1574).

1) Nu poate cere înapoierea lor.

Art. 1570.

Comodatarul nu poate să rețină lucrul sub cuvînt de compensație pentru creanța ce are asupra comodantului (c. civ. 1145, 1147, 1619).

Art. 1571.

Dacă mai multe persoane au luat împreună cu împrumut tot același lucru, ele sînt solidar obligate către comodant (c. civ. 1039, 1041, 1061, 1062, 1065).

Capitolul III
Despre obligațiile comodantului

Art. 1572.

Comodantul nu poate să ia îndărăț lucrul împrumutat, înainte de trecerea termenului convenit sau, în lipsă de convenție, înainte de a fi servit la trebuința, pentru care s-a dat cu împrumut (c. civ. 1022 și urm., 1573, 1581).

Art. 1573.

Dacă însă în curgerea termenului sau mai înainte de a se fi îndestulat trebuința comodatarului, comodantul însuși ar cădea în o trebință mare și neprevăzută de acel lucru, judecătorul ¹⁾ poate, după împrejurări, să oblige pe comodatar la restituțiune (c. civ. 1023).

1) Instanța judecătorească.

Art. 1574.

Dacă în curgerea termenului, împrumutatul a fost silit, pentru păstrarea lucrului, să facă oarecare speze extraordinare, necesare și așa de urgente încît să nu fi putut preveni pe comodant, acesta va fi dator a i le înapoia (c. civ. 991, 997, 1569, 1618, 1737).

Art. 1575.

Dacă lucrul împrumutat are așa defect încît că poată dăuna pe acel ce se servește de dînsul, comodantul rămîne răspunzător de daune, dacă cunoscînd acele defecte nu a prevestit pe comodatar (c. civ. 998, 1352, 1422, 1580).

Titlul XI
DESPRE ÎMPRUMUT

Capitolul I Despre natura împrumutului

Capitolul II Despre obligația împrumutătorului

Capitolul III Despre obligația împrumutatului

Capitolul IV Despre împrumutul cu dobândă

Capitolul I **Despre natura împrumutului**

Art. 1576.

Împrumutul este un contract prin care una din părți dă celeilalte oarecare cîtime de lucruri, cu îndatorire pentru dînsa de-a restitui tot atîtea lucruri, de aceeași specie și calitate.

A se vedea și:

- Decretul nr. 308/1949 pentru organizarea caselor de ajutor reciproc pe lîngă syndicate - B.Of. nr. 94 din 20 august 1949, cu modificările ulterioare;
- Decretul nr. 94/1958 privind organizarea și funcționarea caselor de ajutor reciproc pe lîngă unitățile militare din Ministerul Apărării Naționale și unitățile militare și militarizate din Ministerul de Interne - B.Of. nr. 14 din 26 martie 1958;
- Legea nr. 13/1972 privind casele de ajutor reciproc ale pensionarilor - B.Of. nr. 138 din 29 noiembrie 1972;
- Legea nr. 9/1972 a finanțelor - B.Of. nr. 136 din 26 noiembrie 1972, republicată în B.Of. nr. 59 din 13 iulie 1979 (art. 87-90; 118-120; 239 și 240);
- Decretul nr. 55/1970 privind organizarea și funcționarea Băncii pentru Agricultură și Industrie Alimentară B.Of. nr. 21 din 18 martie 1970, republicat în B.Of. nr. 73 din 10 iunie 1971, cu modificările ulterioare;
- Legea nr. 4/1973 privind dezvoltarea construcției de locuințe și vînzarea de locuințe din fondul de stat către populație - B.Of. nr. 46 din 31 martie 1973, republicată în B.Of. nr. 121 din 31 decembrie 1980 (art. 10, 11, 29-34).

Art. 1577.

În puterea împrumutului, împrumutatul devine proprietarul lucrului primit care, pierînd, fie în orice mod, pierie în contul său (c. civ. 1562).

Art. 1578.

Obligația ce rezultă din un împrumut în bani este totdeauna pentru aceeași sumă numerică arătată în contract.

Întîmplîndu-se o sporire sau o scădere a prețului; monedelor, înainte de a sosi epoca plății, debitorul trebuie să restituie suma numerică împrumutată și nu este obligat a restitui această sumă decît în speciile aflătoare în curs în momentul plății.

Art. 1579.

Regula cuprinsă în articolul precedent nu se va aplica la împrumuturi de verigi metalice sau produse.

În acest caz, debitorul nu trebuie să restituie decît aceeași calitate și cantitate, oricare ar fi suirea sau scăderea pretului lor.

Asemenea cînd s-a făcut împrumutul în monede de aur ori argint și s-a stipulat o restituțiune în aceeași specie și calitate, sau se va altera valoarea intrinsecă a monedelor, sau nu se vor putea găsi, sau vor fi scoase din curs, se va restitui echivalentul prețului intrinsec ce acele monede avuseseră în timpul în care au fost împrumutate.

* A se vedea și Decretul nr. 244/1978 privind regimul metalelor prețioase și pietrelor prețioase - B.Of. nr. 63 din 15 august 1978.

Capitolul II **Despre obligația împrumutătorului**

Art. 1580.

Împrumutătorul este supus la răspunderea prevăzută la art. 1575 pentru comodat.

Art. 1581.

Împrumutătorul nu poate, mai înainte de termen, să ceară lucrul împrumutat (c. civ. 1022).

Art. 1582.

Nefiind defipt termenul restituțiunii, judecătorul ¹⁾ poate să dea împrumutatului un termen potrivit cu împrejurările (c. civ. 1101).

Art. 1583.

Dacă însă s-a stipulat numai ca împrumutatul să plătească cînd va putea sau cînd va avea mezii ²⁾, judecătorul va prescrie un termen de plată, după împrejurări.

1) Instanța judecătorească.

2) Mijloace.

Capitolul III
Despre obligația împrumutatului

Art. 1584.

Împrumutatul este dator să restituie lucrurile împrumutate în aceeași cantitate și calitate, și la timpul stipulat (c. civ. 1578 și urm.).

Art. 1585.

Cînd este în neposibilitate de a îndeplini datoria prescrisă prin articolul precedent, va plăti valoarea lor, calculată după timpul și locul în care urma a se face restituțiunea.

Dacă nu s-a determinat nici timpul, nici locul plății împrumutului, plata urmează a se face de către împrumutat după valoarea curentă din timpul pe care și în locul, unde s-a contractat (c. civ. 1104).

Art. 1586.

Dacă împrumutatul nu întoarce la timpul stipulat lucrurile împrumutate sau valoarea lor, trebuie să plătească și dobînzii, de la ziua cererii prin judecată a împrumutului (c. civ. 1088).

* În ceea ce privește dobînda, a se vedea nota de la art. 1589.

Capitolul IV
Despre împrumutul cu dobîndă

Art. 1587.

Se poate stipula dobînzii pentru un împrumut de bani, de denariate ¹⁾ (zaharale) sau de alte lucruri mobile.

1. Potrivit art. 2 al Decretului nr. 311/1954 pentru stabilirea dobînzii legale - B.Of. nr. 38 din 9 august 1954, dobînda stabilită în convenții nu poate depăși dobînda legală, în afară de cazurile anume stabilite prin legi speciale (a se vedea în acest sens și art. 4 din același decret).

2. A se vedea și Decretul nr. 234/1974 privind dobînzile, comisioanele, tasele și tarifele bancare în relațiile cu unitățile socialiste, alte persoane juridice și persoanele fizice - B.Of. nr. 166 din 26 decembrie 1974, cu modificările ulterioare.

Art. 1588.

Împrumutatul care a apucat de a plăti dobânzi ce nu s-au stipulat, sau mai mari decât s-au stipulat, nu mai poate a le repeta²⁾, nici a le imputa asupra capitalului (c. civ. 991, 1092, 1111).

* Potrivit art. 2 alin. 2 și 3 al Decretului nr. 311/1954 pentru stabilirea dobânzii legale - B.Of. nr. 38 din 9 august 1954, obligația de a plăti o dobândă mai mare este nulă de drept și creditorul care a pretins o asemenea dobândă pierde și dreptul la dobânda legală, deosebit de aplicarea sancțiunilor prevăzute de legea penală. Dobânzile încasate de creditori în asemenea cazuri revin statului.

1) Producte.

2) Nu mai poate cere înapoierea lor.

Art. 1589.

Se defige o dobândă de cinci la sută pe an pentru afacerile civile și de șase la sută pe an pentru cele comerciale, în toate cazurile unde s-a hotărât de părți quantumul ei.

Dobânzile legale începute, cerute, precum și cele consacrate prin hotărâzi, definitive, se vor calcula conform legii vechi, pînă în momentul promulgării legii de față (c. civ. 1089, 1587).

1. Textul art. 1589 este reprodus astfel cum a fost modificat prin Legea din 10 decembrie 1882.

2. Quantumul dobânzii legale prevăzut de art. 1589 a fost implicit modificat prin legi succesive. În prezent, dobânda legală de 6% pe an potrivit art. 1 al Decretului nr. 311/1954 pentru stabilirea dobânzii legale - B.Of. nr. 38 din 9 august 1954.

Art. 1590.

Adeverința dată pentru capital, fără rezervă a dobânzilor, este o prezumție de plată lor și scutește de dînsa.

Titlul XII

DESPRE DEPOZIT ȘI DESPRE SECHESTRU

Capitolul I Despre depozit în genere

Capitolul II Despre depozitul propriu-zis

Capitolul III Despre sechestrul

Capitolul I **Despre depozit în genere**

Art. 1591.

Depozitul în genere este un act prin care se primește lucrul altuia spre a-l păstra și a-l restitui în natură (c. civ. 1080, 1604).

A se vedea și:

- Legea nr. 63/1974 a ocrotirii patrimoniului cultural național al Republicii Socialiste România - B.Of. nr. 137 din 2 noiembrie 1971, cu modificările ulterioare;

- Decretul nr. 472/1971 privind Fondul Arhivistic Național al Republicii Socialiste România - B.Of. nr. 164 din 30 decembrie 1971, republicat în B.Of. nr. 155 din 10 decembrie 1974;

- Decretul nr. 377/1960 pentru organizarea și funcționarea Notariatului de stat - B.Of. nr. 22 din 20 octombrie 1960, cu modificările ulterioare.

Art. 1592.

Depozitul este de două feluri: depozit propriu-zis și sechestrul (c. civ. 1593 și urm., 1626 și urm.).

Capitolul II **Despre depozitul propriu-zis**

Secțiunea I Despre natura depozitului
Secțiunea II Despre depozitul voluntar
Secțiunea III Despre îndatoririle depozitarului
Secțiunea IV Despre îndatoririle deponentului
Secțiunea V Despre depozitul necesar

Secțiunea I **Despre natura depozitului**

Art. 1593.

Depozitul este un contract esențial gratuit, care nu poate avea de obiect decât lucruri mobile. El nu este perfect decât când s-a făcut tradițiunea lucrului. Tradițiunea se înlocuiește prin singurul consimțământ, dacă lucrul ce este a se lăsa în depozit se află deja în mâna depozitarului sub orice alt titlu (c. civ. 1561, 1600, 1608, 1628).

Art. 1594.

Depozitul este voluntar sau necesar (c. civ. 1595 și urm., 1626 și urm.).

Secțiunea II **Despre depozitul voluntar**

Art. 1595.

Depozitul voluntar se formează prin consimțământul celui ce dă și celui ce primește lucrul în depozit (c. civ. 948 și urm., 1620 și urm.).

Art. 1596.

Depozitul voluntar se face întotdeauna numai de către proprietarul lucrului depozit, sau prin consimțământul său expres ori tacit (c. civ. 1610).

Art. 1597.

Depozitul voluntar nu se poate face decât prin înscris (c. civ. 1191, 1197, 1621).

Art. 1598.

Dacă depozitul s-a făcut de către o persoană capabilă către una necapabilă, aceea ce a făcut depozitul are numai acțiunea de revendicare a lucrului depozit, pe cât timp se află în mâna depozitarului, sau acțiune de restituțiune, pe cât acesta s-a folosit (c. civ. 946 și urm., 1098, 1164).

Secțiunea III **Despre îndatoririle depozitarului**

Art. 1599.

Depozitarul trebuie să îngrijească de paza lucrului depozit, întocmai precum îngrijește de paza lucrului său (c. civ. 1080, 1564, 1600 și urm.).

Art. 1600.

Dispoziția articolului precedent trebuie să se aplice cu mai mare rigoare:

1. când depozitarul s-ar fi oferit a primi un depozit;
2. când s-ar fi stipulat vreo plată pentru paza depozitului;

3. când depozitul s-a făcut numai în folosul depozitarului;
4. când s-ar fi alcătuit ¹⁾ expres ca depozitarul să fie răspunzător de orice culpă (c. civ. 998, 1540, 1564).

Art. 1601.

Depozitarul nu răspunde niciodată de stricăciunile provenite din forță majoră, afară de cazul când a fost pus în întârziere pentru restituțiunea lucrului depozit (c. civ. 1079, 1083, 1606).

Art. 1602.

El nu poate să se servească de lucrul depus fără permisiunea expresă sau tacită a deponentului (c. civ. 1565).

Art. 1603.

Nu poate de fel să caute a vedea lucrurile ce i s-au depozitat, dacă i s-au încredințat în o ladă închisă sau sub o copertă sigilată.

Art. 1604.

Depozitarul trebuie să înapoieze tot acel lucru ce a primit.

Un depozit de bani, când depozitarul, conform art. 1602, făcuse întrebuițare de dînsul, trebuie să se restituie în acele monede în care s-a făcut, atît în cazul de sporire, cît și în acela de scădere a valorii lor (c. civ. 1100).

Art. 1605.

Depozitarul nu este dator de a restitui lucrul depozitat decît în starea în care se află la timpul înapoierii. Stricăciunile survenite fără faptul său, rămîn în sarcina deponentului (c. civ. 1102, 1601).

Art. 1606.

Depozitarul căruia s-a luat prin forță majoră lucrul depozitat și care a primit în locu-i o sumă de bani, sau orice alt lucru, trebuie să restituie aceea ce a primit (c. civ. 1156).

Art. 1607.

Eretele depozitarului care a vîndut în bună-credință lucrul ce n-a știut că este depozitat, este dator numai să restituie prețul primit, sau să codeze acțiunea sa contra cumpărătorului, dacă prețul nu ar fi fost plătit (c. civ. 996, 1899).

Art. 1608.

Depozitarul trebuie să restituie fructele produse de lucrul depozitat și culese de dînsul.

El nu e dator de a plăti nici o dobîndă pentru banii ce i s-au depozitat, afară numai din ziua de când a fost pus în întârziere de a-i restitui (c. civ. 485, 1079, 1088).

1) Convenit.

Art. 1609.

Depozitarul nu trebuie să restituie lucrul depozitat decît celui ce i l-a încredințat, sau celui în al cărui nume s-a făcut depozitul, sau persoanei arătate spre a-l primi (c. civ. 1096).

Art. 1610.

Depozitarul nu poate pretinde ca depozitul să probeze că lucrul depozitat este proprietatea sa.

Cu toate acestea, dacă descoperă că lucrul este de furat și cine este adevăratul proprietar, trebuie să vestească acestuia depozitul ce i s-a făcut, interpellându-l ¹⁾ a-l reclama în un termen determinat și îndestulător, fără prejudiciul dispozițiilor codicelui penal.

Dacă acela care a fost vestit de aceasta, neglijează reclamarea depozitului, depozitarul este bine liberat prin trădarea depozitului în mâna celui de la care s-a primit (c. civ. 1596, 1616, 1909).

Art. 1611.

În caz de moarte a deponentului, lucrul depus nu se poate restitui decât eredelui.

Dacă sînt mai mulți erezi, lucrul depozitat trebuie să se restituie, fiecărui din ei o parte pe cît i se cuvine.

Dacă lucrul nu se poate împărți, erezii trebuie să se unească între dînșii asupra modului primirii lui (c. civ. 653, 777, 1057 și urm., 1064).

Art. 1612.

Dacă deponentul, prin schimbarea statului ²⁾ său, a pierdut administrația bunurilor sale, după facerea depozitului, acesta nu se poate restitui decât persoanei însărcinate cu administrația averii deponentului (c. civ. 1096).

Art. 1613.

Dacă depozitul a fost făcut de către un tutore sau administrator în asemenea însușire, și administrația sa a fost încetată în momentul restituțiunii, aceasta nu se poate face decât către persoana ce a fost reprezentată sau către noul ei reprezentator (c. civ. 1612).

Art. 1614.

Dacă prin contractul de depozit s-a stipulat locul unde trebuie să se facă restituțiunea, depozitarul trebuie să transporte acolo lucrul depozitat; spezele însă ce s-ar face sînt în greutatea deponentului (c. civ. 1104, 1317, 1615).

Art. 1615.

Restituțiunea trebuie să se facă, dacă prin contract; nu se arată locul, acolo tinde se află lucrul depozitat (c. civ. 1104, 1319, 1614).

1) Punîndu-i în vedere.

2) Capacitate.

Art. 1616.

Depozitul trebuie să se restituie deponentului îndată ce s-a reclamat, chiar cînd s-ar fi stipulat prin contract un anume termen pentru restituțiunea lui; se exceptă însă cazul cînd în formele legale s-a notificat depozitarului un act de sechestră ¹⁾ sau de opoziție la restituțiunea sau la strămutarea lucrului depozitat (c. civ. 1023, 1079, 1099, 1572).

Art. 1617.

Se stinge orice îndatorire a depozitarului, dacă se descoperă și se probează că el este însuși proprietarul lucrului depozitat (c. civ. 1154).

1) Poprire.

Secțiunea IV Despre îndatoririle deponentului

Art. 1618.

Deponentul este îndatorit în a întoarce depozitarului toate spezele făcute pentru păstrarea lucrului depozitat, și a-l dezdăuna de toate pierderile cășunate lui din cauza depozitului (c. civ. 991, 997, 1080, 1569, 1574, 1691, 1730).

Art. 1619.

Depozitarul poate să oprească depozitul pînă la plata integrală cuvenită lui din cauza depozitului (c. civ. 1147, 1689).

**Secțiunea V
Despre depozitul necesar**

Art. 1620.

Depozitul necesar este acela ce se face sub sila unei întâmplări, cum un foc, o ruină, o prădare, un naufragiu sau alt eveniment neprevăzut de forță majoră (c. civ. 1594, 1621 și urm.).

Art. 1621.

Proba prin martori este admisă pentru depozitul necesar și chiar în cazul cînd valoarea depozitului ar trece peste 250 lei (c. civ. 1198, 1597).

* Textul art. 1621 este reprodus astfel cum a fost modificat prin dispozițiile legale menționate în nota de la art. 1191.

Art. 1622.

Depozitul necesar este supus la toate regulile depozitului voluntar, și fără prejudiciul dispozițiilor art. 1198 (c. civ. 1599 și urm.).

Art. 1623.

Ospătătorii ori hangiii răspund ca depozitari, pentru toate lucrurile aduse în localul lor de un călător; depozitul unor așa lucruri trebuie să se considere ca un depozit necesar (c. civ. 1473 și urm., 1624).

Art. 1624.

Ei răspund de furtul sau stricăciunea lucrurilor călătorului, în caz cînd furtul sau stricăciunea s-a comis de servitori, ori de cei însărcinați cu direcția ospătăriilor, ori de străinii ¹⁾ ce le frecventează (c. civ. 1000, 1156, 1623).

Art. 1625.

Ei nu sînt răspunzători de furturile comise cu mîna înarmată: sau în altfel, cu forță majoră (c. civ. 1156).

**Capitolul III
Despre sechestrul**

Secțiunea I Despre diversele feluri de sechestre

Secțiunea II Despre sechestrul convențional

Secțiunea III Despre sechestrul judiciar

**Secțiunea I
Despre diversele feluri de sechestre**

Art. 1626.

Sechestrul este convențional sau judiciar.

Secțiunea II

Despre sechestrul convențional

Art. 1627.

Sechestrul convențional este depozitul unui lucru în litigiu, făcut de una sau mai multe persoane, unui al treilea, care ia asupra-și îndatorirea de a-l restitui, după terminarea procesului, celui cărui va declara judecătorul ²⁾ că se cuvine.

Art. 1628.

Sechestrul poate să nu fie gratuit (c. civ. 1593).

Art. 1629.

Cînd este gratuit, se aplică asupra-i regulile depozitului propriu-zis, cu deosebirile ce se vor arăta mai jos (c. civ. 1593 și urm.).

Art. 1630.

Obiectul sechestrului poate fi bunuri mobile sau imobile (c. civ. 1593).

Art. 1631.

Depozitarul, însărcinat cu un sechestr, nu poate fi liberat de dînsul înainte de terminarea procesului, decît atunci cînd toate părțile interesate vor consimți, sau cînd va urma o cauză ce se va judeca de legitimă (c. civ. 1615).

1) Persoane ce nu fac parte din personalul întreprinderii

2) Instanța judecătorească.

Secțiunea III

Despre sechestrul judiciar

Art. 1632.

Afară de cazurile statornicite de codicele de procedură civilă, judecătorul ¹⁾ poate ordona sechestrul:

1. a unui imobil sau a unui lucru mobil pentru a cărui proprietate ori posesiune se judecă două sau mai multe persoane;
2. a lucrurilor oferite de un debitor spre liberarea sa (c. civ. 542, 1114 și urm., 1121).

A se vedea:

- Codul de procedură civilă - D(L) 1228, M.Of. nr. 281 din 15 martie 1900, republicat în M.Of. nr. 45 din 24 februarie 1948 cu modificările ulterioare (art. 596);

- Legea nr. 603/1943 pentru simplificarea procedurii împărțelilor judiciare - M.Of. nr. 212 din 10 septembrie 1943, cu modificările ulterioare (art. 14 și 15).

Art. 1633.

Depozitul judiciar dă naștere la obligații reciproce între sechestranti și depozitari.

Depozitarul trebuie să îngrijească de păstrarea lucrului sechestrat ca un bun proprietar.

Trebuie să-l dea de față pentru vînzare spre îndestularea sechestrantului, ori spre a-l restitui, părții de la care s-a sechestrat în caz de revocare a sechestrului.

Sechestrantul este dator să plătească depozitarului salarial statornicit de lege, sau în lipsă, pe cît îl va hotărî judecătorul ¹⁾ (c. civ. 1080, 1599).

Art. 1634.

Sechestrul judiciar se dă sau persoanei asupra căreia s-au învoit ambele părți interesate, sau unei persoane numite din oficiu de autoritatea judiciară ²⁾.

Și într-un caz și într-altul, acel ce a luat în păstrare lucrul este supus tuturor îndatoririlor ce nasc din sechestrul convențional.

1) Instanța judecătorească.

Titlul XIII

DESPRE CONTRACTELE ALEATORII

Capitolul I Despre contractele aleatorii în genere

Capitolul II Despre joc și prinsoare

Capitolul III Despre contractul de rentită pe viață

Capitolul I

Despre contractele aleatorii în genere

Art. 1635.

Contractul aleatoriu este convenția reciprocă ale cărei efecte, în privința beneficiilor și a pierderilor pentru toate părțile, sau pentru una sau mai multe din ele, depinde de un eveniment necert.

Astfel sînt:

1. contractul de asigurare;
2. împrumutul nautic;
3. jocul și prinsoarea;
4. și contractul de rentită pe viață.

Cele două dintîi se regulează după legile comerțului maritim (c. civ. 947, 1636 și urm., 1639 și urm.).

1. Cu privire la reglementarea contractului de asigurare și a asigurărilor obligatorii, a se vedea:

- Decretul nr. 470/1971 privind organizarea și funcționarea Administrației Asigurărilor de Stat - B.Of. nr. 161 din 28 decembrie 1971, cu modificările ulterioare;
- Decretul nr. 471/1971 cu privire la asigurările de stat - B.Of. nr. 161 din 28 decembrie 1971;
- Decretul nr. 416/1953 privind stabilirea drepturilor personalului navigant profesionist din aeronautica civilă - B.Of. nr. 41 din 20 octombrie 1953, cu modificările ulterioare (art. 1 alin. 1);
- Codul aerian - Decretul nr. 516, B.Of. nr. 56 din 30 decembrie 1953, cu modificările ulterioare (art. 89);
- Codul de comerț - D(L) nr. 1233, M.Of. nr. 31 din 10 mai 1887, cu modificările ulterioare (art. 616 și urm. "Despre asigurarea contra riscurilor navigațiunilor").

2. Potrivit art. 22 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - B.Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în B.Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare, prinzele asigurărilor de stat, în temeiul asigurărilor prin efectul legii, rămîn supuse dispozițiilor privitoare la prescripțiile din legile speciale.

Capitolul II

Despre joc și prinsoare

Art. 1636.

Legea nu dă nici o acțiune spre plată unui debit din joc sau din prinsoare (c. civ. 1638).

* Prin dispoziții speciale s-au prevăzut reglementări derogatorii de la regula din art. 1636. A se vedea în acest sens H.C.M. nr. 457/1966 privind înființarea, organizarea și funcționarea Administrației de Stat Loto-Pronosport B. Of. nr. 11 din 30 martie 1966, cu modificările ulterioare.

Art. 1637.

Sînt exceptate jocurile ce contribuie la exercițiul corporal, cum: armele, cursele cu piciorul, călare sau cu carul și alte asemenea.

Cu toate acestea, judecătorul poate să respingă cererea cînd suma pusă în joc sau la prinsoare ar fi excesivă.

Art. 1638.

Pierzătorul nu poate în nici un caz repeti ceea ce a plătit de bună voie, afară numai în cazul cînd cîștigătorul a întrebuițat dol, înșelăciune sau amăgire (c. civ. 953, 960, 994, 1092).

Capitolul III

Despre contractul de rentită pe viață

Secțiunea I Despre natura contractului de rentită pe viață

Secțiunea II Despre efectele contractului de rentită pe viață între părțile contractante

Secțiunea I

Despre natura contractului de rentită pe viață

Art. 1639.

Rendita pe viață se poate înființa cu titlu oneros (c. civ. 1635).

Art. 1640.

Ea se poate constitui și cu titlu gratuit, prin donațiune între vii sau prin testament.

Trebuie însă atunci să fie revestită de formele cerute de legi pentru asemenea acte (c. civ. 550, 800 și urm., 813, 876, 900, 1641, 1650).

Art. 1641.

Rendita pe viață înființată prin donațiune sau testament este supusă la reducere, dacă întrece porțiunea disponibilă; este nulă dacă se face în favoarea unei persoane necapabile de a primi (c. civ. 654, 751, 808, 811, 844, 847, 939 și urm.).

* Cu privire la "persoanele necapabile de a primi" a se vedea art. 808 și urm. din C. civ.

Art. 1642.

Rendita pe viață se poate înființa în favoarea persoanei ce a plătit prețul, sau a altei a treia ce n-are nici un drept la rentită.

În cazul din urmă, deși întrunește însușirile unei liberalități, totuși nu este supusă formelor stabilite pentru donațiune; însă este în totul supusă dispozițiilor articolului precedent (c. civ. 1640).

Art. 1643.

Ea se poate înființa în favoarea unei sau mai multor persoane.

Art. 1644.

Este fără lucrare orice contract de rentită pe viață, înființat în favoarea unei persoane care era deja moartă în momentul facerii contractului (c. civ. 966).

Art. 1645.

Contractul de rentită pe viață, în favoarea unei persoane afectate de o boală de care a murit în interval de 20 zile de la data contractului, este nul.

Secțiunea II

Despre efectele contractului de rentită pe viață între părțile contractante

Art. 1646.

Acela în a cărui favoare s-a înființat, cu titlu oneros, o rentită pe viață, poate să ceară sfârșirea contractului, dacă înființătorul ei nu dă asigurările stipulate pentru executare (c. civ. 1020-1021).

Art. 1647.

Singura neplată a termenelor ¹⁾ expirate a rentitei nu dă drept celui în a cărui favoare este înființată să ceară întoarcerea capitalului, sau reîntrirea în posesiunea fondului înstrăinat. El are numai dreptul de a face să se sechestreze și să se vîndă averea debitorului său și a cere ca, neconsimțind debitorul, să se reguleze, din produsul vinderii, o sumă suficientă spre piața termenelor (c. cir. 1020, 1021, 1365, 1718, 1719, 1824 și urm.).

1) Sumele scadente datorate în temeiul contractului de rentită.

Art. 1648.

Înființătorul rentitei nu poate să se libereze de plata ei, oferind înapoierea capitalului și renunțînd la repetițiunea anuităților plătite, oricît de lungă fie viața acelor în a căror favoare s-a înființat rentita, și oricît de oneroasă fie prestația rentitei (c. civ. 969).

Art. 1649.

Rentita pe viață se dobîndește de proprietarul ¹⁾ ei în proporția zilelor ce a trăit. Dacă însă s-a stipulat ca termenii ²⁾ ei să se plătească anticipat, atunci se consideră de cîștigat fiecare termen din ziua în care a venit plata lui (c. civ. 525, 1023).

Art. 1650.

Nu mai în cazul în care rentita pe viață s-a înființat cu titlu gratuit, se poate și stipula ca dînsa să nu fie supuși sechestrării (c. civ. 1718).

Art. 1651.

Proprietarul rentitei pe viață nu poate să ceară termenele ²⁾ expirate decît justificînd existența sa, ori existența persoanei în favoarea căreia s-a înființat (c. civ. 1169, 1907).

1) Creditorul rentitei.

2) Sumele scadente datorate în temeiul contractului de rentită.

3) Să nu poată fi urmărită.

Titlul XIV

DESPRE FIDEJUSIUNE (CAUȚIUNE)

Capitolul I Despre natura și întinderea fidejusiunii

Capitolul II Despre efectele fidejusiunii

Capitolul III Despre fidejusiunea legală și cea judecătorească

Capitolul IV Despre stingerea fidejusiunii

Capitolul I

Despre natura și întinderea fidejusiunii

Art. 1652.

Cel ce garantează o obligație se leagă către creditor de a îndeplini însuși obligația pe care debitorul nu o îndeplinește (c. civ. 1662 și urm.).

1. Minorul și interzisul sau reprezentantul lor legal nu pot să garanteze obligația altuia. A se vedea în acest sens Codul familiei - Legea nr. 4/1953, B.Of. nr. 1 din 4 ianuarie 1954 republicat în B.Of. nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare (art. 105, 129, 133, 147).

2. Cu privire la răspunderea și garantarea obligației altuia a se vedea și:

- Decretul nr. 371/1958 privind organizarea și funcționarea Casei de Economii și Consemnațiuni - B.Of. nr. 32 din 19 august 1958, cu modificările ulterioare (art. 2);

- Legea nr. 22/1969 privind angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea în legătură cu gestionarea bunurilor organizațiilor socialiste - B.Of. nr. 122 din 18 noiembrie 1969 (art. 10-22);

- Legea nr. 9/1972 a finanțelor - B.Of. nr. 136 din 26 noiembrie 1972, republicată în B.Of. nr. 59 din 13 iulie 1979 (art. 87-90; 118-120 și 169).

Art. 1653.

Fidejusiunea nu poate exista decât pentru o obligație validă.

Cu toate acestea, se poate face cineva fidejusuarele unei obligații ce poate fi anulată în virtutea unei excepții personale debitorului, cum de pildă în cazul de minoritate.

Art. 1654.

Fidejusiunea nu poate întrece datoria debitorului, nici poate fi făcută sub condiții mai oneroase.

Poate fi însă numai pentru o parte a datoriei și sub condiții mai puțin grele.

Cauțiunea ce întrece datoria sau care este contractată sub condiții mai oneroase e validă numai pînă în măsura obligației principale.

Art. 1655.

Oricine poate să se facă fidejusuare, fără ordinea și chiar fără știința celui pentru care se obligă.

Asemenea se poate face nu numai pentru debitorul principal, dar și pentru fidejusuorul acestuia (c. civ. 946, 1093, 1669, 1680).

Art. 1656.

Fidejusiunea trebuie să fie expresă și nu se poate întinde peste marginile în care s-a contractat.

Art. 1657.

Fidejusiunea nedeterminată a unei obligații principale, se întinde la toate accesoriile unei datorii, și încă și la spezele primei reclamații¹⁾, și la toate cele posterioare notificării făcute fidejusuorului.

Art. 1658.

Îndatoririle fidejusuorului trec la erezi, afară de constrîngerea corporală, chiar dacă îndatorirea era asigurată prin constrîngere corporală (c. civ. 653, 777, 1060).

* În ceea ce privește sancțiunea constrînselor corporale prevăzută de art. 1658, a se vedea nota de la art. 1123.

1) Cheltuielile corespunzătoare introducerii cererii de chemare în judecată.

Art. 1659.

Debitorul obligat a da siguranță trebuie să prezinte o persoană capabilă de a contracta, care să posede avere îndeștută spre a garanta o obligație, și care să aibă domiciliul în teritoriul jurisdicțional al tribunalului județean, la care trebuie să se dea.

* Denumirea “tribunal regional” din cuprinsul textului a fost înlocuită cu “tribunal județean”. A se vedea nota 3 de la art. 747.

Art. 1660.

Solvabilitatea unui garant se măsoară numai după nemișcătoarele ce pot fi ipotecate, afară de cazul când datoria este mică sau afacerea este comercială. Spre acest finit, nu se pot lua în considerație nemișcătoarele în litigiu, nici acelea situate la o așa depărtare, încît să devină foarte dificile lucrările executive asupra-le.

Art. 1661.

Dacă fidejutorul, căpătat de creditor de bunăvoie sau judecătorește, a devenit apoi nesolvabil, trebuie să se dea un altul.

Această regulă nu se aplică în singurul caz în care fidejutorul s-a dat numai în puterea unei convenții, prin care creditorul a cerut de fidejutor o anume persoană.

Capitolul II **Despre efectele fidejusiunii**

Secțiunea I Despre efectele fidejusiunii între creditor și cauționator (fidejutor)

Secțiunea II Despre efectele fidejusiunii între debitor și cauționator (fidejutor)

Secțiunea III Despre efectele fidejusiunii între mai mulți garanți

Secțiunea I

Despre efectele fidejusiunii între creditor și cauționator (fidejutor)

Art. 1662.

Fidejutorul nu este ținut a plăti creditorului decît cînd nu se poate îndestula de la debitorul principal asupra averii căruia trebuie mai întîi să se facă discuție ¹⁾ afară numai cînd însuși a renunțat la acest beneficiu, sau, s-a obligat solidar cu datornicul. În cazul din urmă, efectul obligației sale se regulează după principiile statornicite în privința datoriilor solidare (c. civ. 1039 și urm., 1055, 1056, 1663 și urm., 1677, 1794).

¹⁾ Urmărire.

Art. 1663.

Creditorul nu este îndatorat să discute ¹⁾ averea debitorului principal, dacă garantul nu o cere de la cele dintîi lucrări ²⁾ îndreptate contra sa.

Art. 1664.

Fidejutorul care cere discuția ³⁾ trebuie să indice creditorului averea debitorului principal și să anticipeze spezele cuviincioase pentru punerea în lucrare a executării.

Nu se va ține în seamă arătarea bunurilor debitorului principal situate afară din teritoriul jurisdicțional al tribunalului județean în care trebuie să se efectueze plata, sau a bunurilor în litigiu, ori a bunurilor deja ipotecate pentru siguranța datoriei, care nu mai sînt în posesiunea debitorului.

* Denumirea “tribunal regional” din cuprinsul textului a fost înlocuită cu “tribunal județean”. A se vedea nota 3 de la art. 747.

Art. 1665.

De cîte ori cauționatorul va arăta bunuri în cuprinderea articolului precedent și va anticipa și spezele cuviincioase pentru discuție ³⁾, creditorul rămîne către garant răspunzător pînă la

valoarea bunurilor arătate, în caz de nesolvabilitate a debitorului principal survenită prin amânarea urmăririi (c. civ. 999).

Art. 1666.

Cînd mai multe persoane au garantat unul și același creditor pentru una și aceeași datorie, fiecare din ele rămîne obligată pentru datoria întregă (c. civ. 1039 și urm., 114Z, 1674).

Art. 1667.

Cu toate acestea, fiecare din persoanele arătate în articolul precedent, întrucît n-a renunțat la beneficiul diviziunii, poate cere ca creditorul să dividă mai întîi acțiunea sa și să o reducă la proporția fiecăruia.

Dacă unii din garanți erau nesolvabili în timpul în care unul din ei obținuse diviziunea, acesta rămîne obligat în proporția unei asemenea nesolvabilități; dacă însă nesolvabilitatea a supraviețuit după diviziune, atunci nu mai poate fi răspunzător pentru aceasta (c. civ. 1042, 1049, 1057, 1060, 1668).

Art. 1668.

Dacă creditorul însuși și de bună voie a împărțit acțiunea sa, nu mai poate să se lepede de această diviziune, deși, mai înainte de timpul în care a primit-o, unii din cauționatori au fost nesolvabili (c. civ. 1049 și urm.).

-
- 1) Să urmărească.
 - 2) Acte de executare.
 - 3) Urmărire.

Secțiunea II

Despre efectele fidejusiunii între debitor și cauționator (fidejutor)

Art. 1669.

Cauționatorul ce a plătit are regres contra debitorului principal, atît cînd a garantat cu știința debitorului, cît și pe neștiința lui.

Regresul se întinde atît asupra capitalului, cît și asupra dobînzilor și a spezelor; cu toate acestea, garantul nu are regres decît pentru spezele făcute de dînsul după ce a notificat debitorului principal reclamația pornită asupra-i.

Fidejutorul are regres și pentru dobînda sumei ce a plătit, chiar cînd datoria nu produce dobîndă, și încă și pentru dauneinterese, dacă se cuvine.

Cu toate acestea, dobînzile ce ar fi fost datorite creditorului nu vor merge în favoarea garantului decît din ziua în care s-a notificat plata c. civ. 1093, 1108, 1109, 1655, 1657, 1672, 1673).

Art. 1670.

Cauționatorul ce a plătit dobînda intră în dreptul ce avea creditorul contra datornicului (c. civ. 1108).

Art. 1671.

Cînd sînt mai mulți debitori principali solidari pentru una și aceeași datorie, fidejutorul ce a garantat; pentru ei toți are regres în contra fiecăruia din ei pentru repetițiunea sumei totale ce a plătit (c. civ. 1039, 1053).

Art. 1672.

Fidejutorul ce a plătit prima dată, nu are regres contra debitorului principal ce a plătit de-a doua oară; are însă acțiunea de repetițiune contra creditorului.

Cînd fidejursorul a plătit, fără să fi fost urmărit și fără să fi înștiințat pe datornicul principal, nu va avea nici un regres contra acestuia în cazul cînd în timpul plății, datornicul ar fi avut meziu ¹⁾ de a declara stinsă datoria sa; îi rămîne însă dreptul de a cere înapoi de la creditor banii da și (c. civ. 993, 1092).

Art. 1673.

Fidejursorul, și fără a fi plătit, poate să reclame dezdăunare de la debitor:

1. cînd este urmărit în judecată pentru a plăti;
2. cînd debitorul se află falit sau în stare de nesolvabilitate;
3. cînd debitorul s-a îndatorat de a-l libera de garanție într-un termen determinat și acesta a expirat;
4. cînd datoria a devenit exigibilă prin sosirea scadenței stipulate;
5. după trecerea de 10 ani, cînd obligația principală nu are un termen determinat de scadență, întrucît însă obligația principală nu ar fi fost de așa fel încît să nu poată a se stinge înaintea unui termen determinat, cum de exemplu tutela, ori întrucît nu s-a stipulat contrariul (c. civ. 1022 și urm., 1684).

1) Mijlocul.

2) Instanța judecătorească.

Secțiunea III

Despre efectele fidejusiunii între mai mulți garanți

Art. 1674.

Cînd mai multe persoane au garantat pentru unul și același debitor și pentru una și aceeași datorie, garantul ce a plătit datoria are regres contra celorlalți garanți pentru porțiunea ce privește pe fiecare.

Cu toate acestea, nu are loc regresul decît cînd garantul a plătit în unul din cazurile arătate în articolul precedent (c. civ. 1039, 1053, 1108, 1109, 1666).

Capitolul III

Despre fidejusiunea legală și cea judecătorească

Art. 1675.

De cîte ori o persoană este obligată de lege sau de judecător a da o garanție, garantul ce se oferă trebuie să aibă condițiile prescrise de art. 1659 și 1660. Fidejusiunea judecătorească trebuie încă să poată fi supusă la constrîngerea corporală (c. civ. 541, 566, 718, 1364, 1806).

1. *Ultima parte a art. 1675 a fost abrogată implicit întrucît Legea constrîngerii corporale din 12 septembrie 1864 este incompatibilă cu ordinea politică, socială și economică a R.S.R. A se vedea și nota de la art. 1123.*

2. A se vedea Decretul nr. 490/1955 pentru înființarea obligației de plată a împrumutului agricol - B.Of. nr. 31 din 17 noiembrie 1955 (art. 2 și 3).

3. Cu privire la fidejusiunea judiciară a se vedea art. 392-396 C. proc. civ.

- D(L) 1228, M.Of. nr. 281 din 15 martie 1900 republicat în M.Of. nr. 45 din 24 februarie 1948, cu modificările ulterioare.

Art. 1676.

Cel ce e dator să dea, garanție, e liber să dea un amanet sau altă asigurare, care să se găsească suficientă pentru asigurarea creanței.

Art. 1677.

Garantul judecătorec nu poate cere discuția ¹⁾ averii debitorului principal (c. civ. 1662 și urm.).

Art. 1678.

Cel ce s-a făcut garant numai pentru fidejutorul judecătoresc nu poate să ceară discuția ¹⁾ averii debitorului principal și a fidejutorului (c. civ. 1655, 1662).

Capitolul IV
Despre stingerea fidejusiunii

Art. 1679.

Obligația ce naște din fidejusiune se stinge prin acele cauze prin care se sting și celelalte obligații (c. civ. 1091 și urm., 1137, 1142, 1148, 1155, 1873).

Art. 1680.

Confuziunea urmată între datornicul principal și fidejutorul său, prin erizarea ²⁾ unuia de către altul, nu stinge acțiunea creditorului contra celui ce a garantat pentru fidejutor (c. civ. 653, 1154, 1655, 1678).

Art. 1681.

Garantul se poate servi în contra creditorului de toate excepțiile datornicului principal inerente datoriei; însă nu-i poate opune acele ce sînt curat personale datornicului (c. civ. 1047, 1142, 1148, 1155).

Art. 1682.

Cauționatorul se liberează de garanția sa, cînd nu poate să intre în drepturile, privilegiile și ipotecile creditorului din cauza acestuia (c. civ. 1108, 1670).

Art. 1683.

Dacă creditorul primește de bună voie un imobil sau alt lucru în plata datoriei principale, cauționatorul rămîne liberat, chiar cînd creditorul a fost evins din acel lucru.

Art. 1684.

Prelungirea termenului acordat de creditor în favoarea datornicului principal nu liberează pe fidejutor de garanția sa, care poate în acest caz să urmărească pe debitor pentru plată (c. civ. 1022 și urm., 1673).

1) Urmărirea.

2) Moștenirea.

Titlul XV

DESPRE AMANET

Art. 1685.

Amanetul este un contract prin care datornicul remite creditorului său un lucru mobil spre siguranța datoriei (c. civ. 1591, 1676).

1. Dispoziții normative speciale reglementează încheierea contractului de amanet, fără a obliga pe datornic să remită creditorului lucrul amanetat. A se vedea în acest sens:

- Decretul nr. 490/1955 pentru înființarea obligației de plată a împrumutului agricol - B.Of. nr. 31 din 17 noiembrie 1955 (art. 4);

- Codul de comerț - D(L) 1233, M.Of. nr. 31 din 10 mai 1887, cu modificările ulterioare (art. 479-480 și 495);

- Legea nr. 22/1969 privind angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea în legătură cu gestionarea bunurilor organizațiilor socialiste - B.Of. nr. 132 din 18 noiembrie 1969 (art. 10, 19 și 22);

- Legea nr. 9/1972 a finanțelor - B.Of. nr. 136 din 26 noiembrie 1972, republicată în B.Of. nr. 59 din 13 iulie 1979 (art. 88 și 120).

2. Potrivit art. 91 al Codului aerian - Decretul nr. 516, B.Of. nr. 56 din 30 decembrie 1953 cu modificările ulterioare, transportatorul are asupra încărcăturii drepturile unui creditor gacist pentru asigurarea tuturor creanțelor născute din contractul de transport aerian public sau convenția de transport aerian utilitar.

3. Părinții sau tutorele nu pot, fără prealabila încuviințare a autorității tutelare să facă valabil gajarea bunurilor minorului și interzisului. A se vedea în acest sens Codul familiei - Legea nr. 4/1953, B.Of. nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în B.Of. nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare (art. 105, 129, 133, 147).

Art. 1686.

Amanetul dă creditorului dreptul de a fi platit din lucrul amanetului, cu preferință înaintea altor creditori.

Ca să rezulte preferință se cere un act înregistrat în regulă, ce să enunțe suma datorită, specia și natura lucrurilor amanetate sau o descripție de calitate, greutatea și măsura lor.

Facerea unui act înscris și înregistrat nu este neapărat decît cînd datoria trece peste 250 lei (c. civ. 1690, 1722, 1730).

1. Textul art. 1686 este reprodus astfel cum a fost modificat prin dispozițiile legale menționate în nota de la art. 1191.

2. Cu privire la înregistrarea actului de amanet, la care se referă art. 1686, a se vedea art. 710 și 719 C. proc. civ. - D(L) 1228, M.Of. nr. 281 din 15 martie 1900, republicat în M.Of. nr. 45 din 24 februarie 1948, cu modificările ulterioare.

Art. 1687.

Preferința arătată în articolul precedent nu se poate înființa în privința mobilelor necorporale, cum creanțele mobiliare, decît prin un act în regulă înregistrat și notificat debitorului creanței date în amanet.

1. A se vedea, de asemenea, Legea nr 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 73 și 74).

2. A se vedea și nota de la art. 1396.

Art. 1688.

În toate cazurile însă, acest privilegiu nu subzistă asupra amanetului decît cînd s-a dat și a rămas în posesiunea creditorului sau unui al treilea ales de părți.

* A se vedea, de asemenea, nota 1 de la art. 1685.

Art. 1689.

Creditorul, la caz de neplată, nu poate să dispună de amanet; are dreptul însă să ceară de la judecător ¹⁾ ca amanetul să-i rămîină lui, drept plată, și pînă la suma datoriei, cu ale ei dobînzi, de se cuvine, după o estimație făcută de experți, ori să se vînză la licitație.

E nulă orice stipulație prin care creditorul s-ar autoriza sau a-și apropia amanetul sau a dispune de dînsul fără formalitățile sus-arătate (c. civ. 5, 968, 1008, 1690).

1) Instanța judecătorească.

Art. 1690.

Pînă la expropriațiunea ¹⁾ debitorului, de este să se facă, el rămîne proprietarul amanetului (c. civ. 1591, 1730).

Art. 1691.

Creditorul răspunde după regulile stabilite la titlul: Despre contracte și obligații în genere, de pierderea sau stricăciunea amanetului provenită din culpa sa.

Asemenea și debitorul trebuie să întoarcă creditorului toate spezele utile și cele necesare făcute pentru conservarea amanetului (c. civ. 991, 997, 1080, 1102, 1156, 1564, 1574, 1599, 1618, 1730).

Art. 1692.

Dacă s-a dat drept amanet o creanță ce produce dobânzi, creditorul trebuie să țină în seamă aceste dobânzi asupra dobânzilor ce ar fi datorite.

Dacă datoria, pentru a cărei siguranță s-a dat amanet o creanță, nu produce ea însăși dobânzi, atunci dobânzile creanței amanetate se țin în seamă asupra capitalului datoriei (c. civ. 1111).

Art. 1693.

Dacă creditorul abuză de amanet, debitorul poate să ceară ca acel amanet să se pună sub sechestru.

* Cu privire la sechestru, a se vedea art. 596 C. proc. civ. - D(L) 1228, M.Of. nr. 281 din 15 martie 1900, republicat în M.Of. nr. 45 din 24 februarie 1948, cu modificările ulterioare.

Art. 1694.

Debitorul nu poate pretinde restituțiunea amanetului decât după ce a plătit în întreg capitalul, dobânzile și spezele datoriei pentru a cărei siguranță s-a fost dat amanetul.

Dacă același debitor ar fi făcut o altă datorie către același creditor după tradițiunea amanetului, și o asemenea datorie ar fi devenit exigibilă înainte de plata primei datorii, creditorul nu va putea fi constrâns să libereze amanetul mai înainte de a se fi plătit ambele creanțe, chiar când nu s-ar fi stipulat de a subordona amanetul la plata datoriei a doua (c. civ. 1619).

Art. 1695.

Amanetul este nedivizibil, deși datoria este divizibilă, între ererii debitorului, ori între aceia ai creditorului.

Eretele debitorului ce și-a plătit partea sa de datorie, nu poate cere restituțiunea părții sale de amanet atîta timp cît datoria nu este plătită în întregul ei.

Și viceversa, eretele creditorului care și-a primit partea sa de datorie, nu poate să restituie amanetul cu dăunarea coarezilor săi încă neplățiți (c. civ. 774, 786, 1057 și urm.).

Art. 1696.

Dispozițiile precedente nu se aplică în materie de comerț, nici la casele de împrumut pe amanet, în privința cărora se va urma după legile și regulamentele relative la dînsele.

1) Executare silită, potrivit art. 1824-1836 C. civ.

Titlul XVI DESPRE ANTICHREZĂ

Art. 1697-1703.

(Abrogate prin art. 4 al Legii contra cametei din 2.IV.1931) ¹⁾.

1) Art. 1697-1703 au fost din inadvertență abrogate și prin art. 13 al Legii din 5.V.1938 pentru stabilirea dobânzilor și înlăturarea cametei.

Titlul XVII DESPRE TRANZACȚIE

Art. 1704.

Tranzacția este un contract prin care părțile termină, un proces început sau preîntâmpină un proces ce poate să nască (c. civ. 943, 945, 947, 1179).

Art. 1705.

Tranzacția trebuie să fie constatată prin act scris (c. civ. 1191, 1197).

Art. 1706.

Tranzacție pot face numai acei ce pot dispune de obiectul cuprins în ea.

Acei însă ce nu pot dispune de obiectul cuprins în tranzacție, nu pot transige decât în formele stabilite de legi speciale (c. civ. 946 și urm., 1307).

* A se vedea în ce privește formele stabilite de legi speciale, dispozițiile din Codul familiei - Legea nr. 4/1953, B.Of. nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în B.Of. nr. 23 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare (art. 105, 129, 133 și 147).

Art. 1707.

Se poate transige asupra unei acțiuni civile ce derivă din o infracțiune.

Art. 1708.

În tranzacție se poate stipula o penalitate contra celui ce nu se va ține de dînsa (c. civ. 1066).

Art. 1709.

Tranzacțiile se mărginesc numai la obiectul lor; renunțarea, făcută în toate pretențiile și acțiunile, cuprinde numai ceea ce se reportă la pricinile, asupra cărora a urmat tranzacție (c. civ. 984, 1710, 1716).

Art. 1710.

Tranzacția nu se întinde decât asupra pricinilor de care tratează, fie intenția părților manifestată prin expresii speciale sau generale, ori rezulte ea ca o consecință necesară din ceea ce s-a expres¹⁾.

Art. 1711.

Tranzacțiile au între părțile contractante puterea unei sentințe neapelabile²⁾ (c. civ. 1200, 1201).

Art. 1712.

Este admisibilă acțiunea de nulitate³⁾ contra unei tranzacții, pentru eroarea asupra persoanei sau obiectului în proces (c. civ. 953 și urm., 1716, 1717, 1900).

Art. 1713.

Asemenea se poate ataca tranzacția făcută spre executarea unui titlu nul, afară numai când părțile ar fi tratat expres despre nulitate (c. civ. 954, 966, 1167, 1190).

Art. 1714.

Tranzacția făcută pe documente dovedite în urmă de false este nulă (c. civ. 966).

Art. 1715.

E asemenea nulă tranzacția asupra unui proces finit prin sentință neapelabilă²⁾, despre care părțile sau una din ele n-aveau cunoștință.

Cînd sentința necunoscută părților ar fi încă apelabilă, tranzacția va fi validă (c. civ. 954, 966, 1201, 1712).

* În cadrul Codului de procedură civilă în vigoare, în care calea de atac a apelului a fost desființată iar recursul a devenit o cale ordinară de atac, art. 1715 trebuie înțeles ca se referă prin termenii “sentință neapelabilă” și “sentință ... încă apelabilă” la “hotărîre definitivă” și “hotărîre ... încă nedefinită”, astfel cum aceasta este determinată prin art. 377 C. proc. civ.

1) Exprimat.

2) Hotărîre definitivă, potrivit art. 377 C. proc. civ.

3) Anulare.

Art. 1716.

Cînd părțile au transigat în genere asupra tuturor afacerilor ce ar putea să existe între dînsese, documentele ce le-ar fi fost necunoscute lor în timpul tranzacției și care s-ar fi descoperit în urmă nu constituie un titlu de anulare a tranzacției, afară numai atunci cînd ar fi fost ascunse prin fapta uneia din părțile contractante.

Însă tranzacția va fi nulă, cînd ea nu ar cuprinde decît un singur obiect și s-ar dovedi, din documentele în urmă descoperite, că una din părți nu avea nici un drept asupra aceluși obiect (c. civ. 998, 1714).

Art. 1717.

Învederata greșeală în socoteli, urmată la facerea tranzacției, nu păgubește pe nici una din părți, și trebuie să se repare (c. civ. 1712).

Titlul XVIII

DESPRE PRIVILEGII ȘI IPOTECI

Capitolul I Dispoziții generale

Capitolul II Despre privilegii

Capitolul III Despre ipoteci

Capitolul IV Despre modul înscripției privilegiilor și ipotecilor

Capitolul V Despre ștergerea și reducțiunea înscripțiilor

Capitolul VI Despre efectul privilegiilor și ipotecilor în contra persoanelor al treilea care dețin imobilul

Capitolul VII Despre stingerea privilegiilor și a ipotecilor

Capitolul VIII Despre modul de a purta proprietățile de privilegii și ipoteci

Capitolul IX Despre publicitatea registrelor și despre responsabilitatea secretarilor notariatelor de stat, însărcinați cu ținerea registrelor

Capitolul I

Dispoziții generale

Art. 1718.

Oricine este obligat personal este ținut de a îndeplini îndatoririle sale cu toate bunurile sale, mobile și imobile, prezente și viitoare (c. civ. 1719, 1824, 1826, 1828, 1831).

A se vedea următoarele dispoziții normative, care constituie derogări de la regula generală statornicită prin art. 1718:

- Codul de procedură civilă - D(L) 1228, M.Of. nr. 281 din 15 martie 1900, republicat în M.Of. nr. 45 din 24 februarie 1948 cu modificările ulterioare (art. 406-409);

- Codul familiei - Legea nr. 4/1953, B.Of. nr. 1 din 4 ianuarie 1954 republicat în B.Of. nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare (art. 33 și 34);

- Codul muncii - Legea nr. 10, B.Of. nr. 140 din 1 decembrie 1972 (art. 109);
- Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat - B.Of. nr. 56 din 12 iulie 1978 (art. 4 alin. 2);
- Legea nr. 22/1969 privind angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea în legătură cu gestionarea bunurilor organizațiilor socialiste - B.Of. nr. 132 din 18 noiembrie 1969 (art. 10 și urm.);
- Legea nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale - B.Of. nr. 135 din 1 noiembrie 1974, cu modificările ulterioare (art. 30);
- Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar - B. Of. nr. 138 din 5 noiembrie 1974 (art. 44 și urm.);
- Legea nr. 63/1974 a ocrotirii patrimoniului cultural național al Republicii Socialiste România - B.Of. nr. 137 din 2 noiembrie 1974, cu modificările ulterioare (art. 6);
- Legea nr. 4/1973 privind dezvoltarea construcției de locuințe și vânzarea de locuințe din fondul de stat către populație - B.Of. nr. 46 din 31 martie 1973, republicată în B.Of. nr. 121 din 31 decembrie 1980 (art. 30 alin. 2);
- Decretul nr. 221/1960 cu privire la executarea silită împotriva persoanelor fizice a plății impozitelor și a taxelor neachitate în termen și a creanțelor bănești ale organizațiilor socialiste, precum și cu privire la executarea confiscării - B.Of. nr. 10 din 1 iulie 1960, republicat în B.Of. nr. 144 din 15 decembrie 1969 (art. 12-16);
- Decretul nr. 246/1977 privind alocația de stat pentru copii B.Of. nr. 79 din 1 august 1977, republicat în B. Of. nr. 83 din 23 octombrie 1979, cu modificările ulterioare (art. 2 alin. 2);
- Decretul nr. 214/1977 privind pensiile militare de stat - B.Of. nr. 83 din 6 august 1977 (art. 54 alin. 1);
- Statutul Casei de Economii și Consemnațiuni, adoptat prin Decretul nr. 371/1958 - B.Of. nr. 32 din 19 august 1958, cu modificările ulterioare (pct. 20);
- Decretul nr. 197/1955 privind exploatarea serviciilor de poștă și telecomunicații - B.Of. nr. 10 din 25 mai 1955 (art. 9 și 12);
- Decretul nr. 472/1971 privind fondul Arhivistic Național al Republicii Socialiste România - B.Of. nr. 164 din 30 decembrie 1971, republicat în B.Of. nr. 155 din 10 decembrie 1974 (art. 26);
- Decretul nr. 321/1956 privind dreptul de autor B.Of. nr. 18 din 27 iunie 1956, cu modificările ulterioare (alt. 37 și 38).

Art. 1719.

Bunurile unui debitor servesc spre asigurarea comună a creditorilor săi, și prețul lor se împarte între ei prin analogie ¹⁾, afară de cazul când există între creditori cauze legitime de preferință (c. civ. 974 și urm., 1720, 1721, 1824 și urm.).

1) Proporțional cu valoarea creanțelor respective.

Art. 1720.

Cauzele legitime de preferință sînt privilegiile și ipotecile (c. civ. 1685, 1722 și urm., 1746 și urm.).

Art. 1721.

Cînd un imobil, recolte, sau alte bunuri mobile vor fi fost asigurate în contra incendiului, sau în contra oricărui alt caz fortuit, suma ce se va datora de către asigurator va trebui, dacă nu va fi fost cheltuită în reparația obiectului asigurat, să fie afectată la plata creanțelor privilegiate și ipotecare, după rangul fiecăreia din ele.

Asemenea se va urma și cu orice despăgubire va fi datorită de către o a treia persoană, pentru pierderea totală sau deteriorarea obiectului însărcinat de un privilegiu sau ipotecă.

* Cu privire la dispozițiile normative care reglementează contractul de asigurare sau asigurările obligatorii, a se vedea nota de la art. 1635.

Capitolul II **Despre privilegiu**

Art. 1722.

Privilegiul este un drept, ce dă unui creditor calitatea creanței sale de a fi preferit celorlalți creditori, de chiar ipotecari (c. civ. 1685, 1723 și urm.).

Art. 1723.

Între creditorii privilegiați, preferința se regulează după diferitele calități ale privilegiilor (c. civ. 1729).

Art. 1724.

Creditorii privilegiați, care au același rang, au deopotrivă drept la plată.

Art. 1725.

Privilegiile tezaurului public ¹⁾ și ordinea în care se exercită ele sînt regulate prin legi speciale.

Tezaurul public nu poate obține un privilegiu în contra drepturilor persoanelor al treilea dobîndite mai înainte.

1. Ordinea de preferință pentru realizarea creanțelor statului față de persoanele fizice este stabilită prin Decretul nr. 221/1960 cu privire la executarea silită împotriva persoanelor fizice a plății impozitelor și a taxelor neachitate în termen și a creanțelor bănești ale organizațiilor socialiste, precum și cu privire la executarea confiscării B.Of. nr. 10 din 1 iulie 1960, republicat în B. Of. nr. 144 din 15 decembrie 1969 (art. 38 și urm.).

2. A se vedea cu privire la imobilele înscrise în cărți funciare:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 78);

- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 5);

- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - M.Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 15).

Art. 1726.

Privilegiile pot fi atît asupra mobilelor, cît și asupra imobilelor.

1) Privilegiile creanțelor statului.

Secțiunea I Despre privilegiile care se întind asupra mobilelor și imobilelor

Secțiunea II Despre privilegiile asupra mobilelor

Secțiunea III Despre privilegiile asupra imobilelor

Secțiunea IV Cum se conservă privilegiile

Secțiunea I

Despre privilegiile care se întind asupra mobilelor și imobilelor

Art. 1727.

Cheltuielile de judecată sînt privilegiate atît asupra mobilelor, cît și asupra imobilelor, în privința tuturor creditorilor în interesul cărora au fost făcute (c. civ. 1729, 1731, 1737).

A se vedea de asemenea:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 78);

- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 5);

- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 15).

Secțiunea II

Despre privilegiile asupra mobilelor

Art. 1728.

Privilegiile sînt sau generale, sau speciale asupra unor mobile.

& 1. Despre privilegii generale asupra mobilelor

& 2. Despre privilegii asupra oarecărora mobile

& 3. Despre rangul privilegiilor asupra mobilelor, la caz de concurs între ele

& 1. Despre privilegii generale asupra mobilelor

Art. 1729.

Creanțele privilegiate asupra tuturor mobilelor sînt cele mai jos arătate, și se exercită în ordinea următoare:

1. cheltuielile de judecată făcute în interesul comun al creditorilor;
2. cheltuielile îngropării în raport cu condiția și starea defunctului;
3. cheltuielile boalei celei de pe urmă făcute în curs de un an;
4. salariile oamenilor de serviciu pentru un an trecut și restul datoriei din anul curent; Salariul pe 6 luni al calfelor de prăvălie și salariul pe o lună al lucrătorilor cu ziua;
5. prețul obiectelor de subsistență date debitorului și familiei sale în curs de șase luni.

Cînd valoarea imobilelor n-a fost absorbită de creanțele privilegiate și ipotecare, partea din prețul lor ce mai rămîne se va afecta cu preferință la plata creanțelor arătate prin prezentul articol (c. civ. 472 și urm., 1370, 1739),

A se vedea și:

- Codul de procedură civilă - D(L) 1228, M.Of. nr. 281 din 15 martie 1900 republicat în M.Of. nr. 45 din 24 februarie 1948, cu modificările ulterioare (art. 409);

- Codul muncii - Legea nr. 10, B.Of. nr. 140 din 1 decembrie 1972 (art. 109);

- Decretul nr. 221/1960 cu privire la executarea silită împotriva persoanelor fizice a plății impozitelor și a taxelor neachitate în termen și a creanțelor bănești ale organizațiilor socialiste precum și cu privire la executarea confiscării - B.Of. nr. 10 din 1 iulie 1960, republicat în B.Of. nr. 144 din 15 decembrie 1969 (art. 33 și urm.).

& 2. Despre privilegii asupra oarecărora mobile

Art. 1730.

Creanțele privilegiate asupra oarecărora mobile sînt:

1. Chiriile și arenzile. Cînd contractul este autentic sau are o dată certă, proprietarul are privilegiul pentru toată chiria sau arenda pe anul curent, precum și pe tot timpul ce rămîne a curge pînă la expirarea contractului.

Cînd contractul nu e autentic, sau nu are dată certă, proprietarul are privilegiul numai pentru chiria sau arenda pe anul curent și pe anul viitor.

În cazul dintîi, dacă prin contractul de arendare sau închiriere nu va fi fost expres prohibită subarendarea sau subînchirierea, ceilalți creditori ai debitorului pot reînchiria casa sau rearendă moșia pentru timpul ce mai rămîne a curge după contract; dar sînt obligați de a plăti proprietarului tot ce-i este datorit.

Obiectele asupra cărora se exercită privilegiul sînt:

Pentru casa, toate mobilele din ea.

Pentru moșie, toată recolta anului curent, precum și tot ce servește la exploatarea moșiei.

Același privilegiu are loc pentru reparațiile locative și pentru tot ce privește execuția contractului.

Proprietarul poate sechestra mobilele care se află în casa sa sau pe moșia sa, cînd ele au fost duse în alt loc, fără consimțămîntul său, și proprietarul conservă privilegiul său pe aceste mobile, întrucît timp le-a revendicat, adică, cînd sînt în chestiune mobilele unei moșii, dacă a

făcut cererea sa în termen de 40 de zile, și când sînt în chestiune mobilele unei case, în termen de 15 zile.

2. Sumele datorite pentru semințe sau pentru cheltuiala recoltei anului curent, asupra prețului acestei recolte, și sumele datorite pentru instrumente de exploatațiune, pe prețul acestor instrumente; în ambele aceste cazuri, cu preferință chiar înaintea proprietarului moșiei pentru privilegiul arendei.

3. Creanța pe amanetul ce este în posesiunea creditorului.

4. Cheltuielile făcute pentru conservarea lucrului.

5. Prețul pentru lucruri mobile neplătite, dacă se află încă în posesiunea debitorului, chiar și în cazul cînd a cumpărat cu termen de plată.

Dacă vînzarea s-a făcut fără termen de plată, vînzătorul poate chiar să revendice obiectele vîndute, pe cît timp se află în posesiunea cumpărătorului, și poate să împiedice revinderea acelor lucruri, dacă însă s-a făcut cererea sa în termen de opt zile după trădarea ¹⁾ lucrurilor, și dacă lucrurile se află încă tot în starea în care se găseau la timpul trădării lor.

Pierderea acțiunii de revendicare aduce cu sine și pierderea acțiunii rezolutorie a contractului vînzării, în privința celorlalți creditori.

6. Creanțele ce are un hangiu, în această calitate, asupra efectelor ²⁾ voiajorilor, ce se află în ospătăria sa.

7. Creanța cheltuielilor de transport și a cheltuielilor accesorii asupra lucrului transportat, întrucît timp acela ce l-a transportat, îl are în posesiunea sa, și în cele 24 ore ce vor urma trădării lucrului la destinatarul său, dacă acesta din urmă a conservat posesiunea lucrului.

8. Creanțele rezultînd din abuzuri și prevaricațiuni ³⁾ ale funcționarilor publici, în exercițiul funcțiunii lor, asupra cauționamentului lor, precum și asupra dobînzilor ce ar fi produs acel cauționament (c. civ. 991, 1080, 1361, 1429 și urm., 1473 și urm., 1574, 1618, 1623, 1685 și urm., 1691).

1. Ca privire la art. 1730 pct. 1:

a) referitor la arendă a se vedea nota de la Capitolul IV "Despre regulile particulare la arendare", din Titlul VII al prezentei Cărți;

b) referitor la posibilitatea subînchirierii suprafeței locative, a se vedea dispozițiile art. 17 și 18 din Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași - B.Of. nr. 47 din 31 martie 1973, republicată în B.Of. nr. 122 din 31 decembrie 1980.

- A se vedea, de asemenea art. 591-601 C. proc. civ. referitoare la sechestrul asigurator.

2. Cu privire la art. 1730 pct. 2 a se vedea nota de la pct. 1 de mai sus, precum și dispozițiile art. 71 și urm. din Legea nr. 9/1972 a finanțelor - B.Of. nr. 136 din 26 noiembrie 1973, republicată în B.Of. nr. 59 din 13 iulie 1979.

3. Cu privire la art. 1730 pct. 7, a se vedea nota 2 de la art. 1685 referitor la dreptul transportatorului, în cadrul contractului de transport aerian.

4. Art. 1730 pct. 8 a devenit inaplicabil prin abrogarea de către Decretul nr. 23 din 13 aprilie 1951 a Legii din 1 iulie 1929 asupra contabilității publice și asupra controlului bugetului și patrimoniului public, care, prin art. 15, reglementa obligația mînuitorilor de bani și materiale publice, de a depune garanții. A se vedea și Legea nr. 22/1969 privind angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea în legătură cu gestionarea bunurilor organizațiilor socialiste B.Of. nr. 132 din 18 noiembrie 1969 (art. 10 și urm.).

1) Predarea.

2) Lucruri.

3) Pagube de care funcționarul de stat se face culpabil în exercițiul funcțiunii.

& 3. Despre rangul privilegiilor asupra mobilelor, la caz de concurs între ele

Art. 1731.

Cheltuielile de judecată vin înaintea tuturor creanțelor în interesul cărora au fost făcute (c. civ. 1727, 1729).

Art. 1732.

Cheltuielile făcute pentru conservarea lucrului trec înaintea privilegiilor anterioare.

Ele trec, în toate cazurile, chiar înaintea privilegiilor cuprinse la numerele 3, 4 și 5 ale articolului 1729 (c. civ. 1730 pct. 4).

Art. 1733.

Creditorul amanetar, hangiul și cărașul sînt preferați vânzătorului unui obiect mobilier, care le servește de siguranță, afară de cazul cînd el, primind lucrul, au știut că prețul era încă datorit.

Privilegiul vânzătorului nu se exercită decît după acel al proprietarului casei sau moșiei ¹⁾, afară de cazul cînd vânzătorul, la transportarea lucrurilor în locurile închiriate, a făcut cunoscut proprietarului că prețul încă nu i s-a plătit (c. civ. 1685, 1730).

Art. 1734.

Sumele datorate pentru semințe sau pentru cheltuielile recoltei de peste an se plătesc din prețul acestei recolte, și sumele datorite pentru ustensile, care servesc la exploatarea moșiei ¹⁾, din prețul acestor ustensile, cu preferință în ambele aceste cazuri înaintea privilegiului proprietarului moșiei (c. civ. 1730 pct. 2).

Art. 1735.

Privilegiul cheltuielilor de îngropare trece înaintea tuturor celorlalte privilegii (c. civ. 1729 pct. 2).

Art. 1736.

Celelalte privilegii generale sînt primite de către privilegiile speciale (c. civ. 1729, 1730).

1) A se vedea nota de la art. 1730 pct. 2.

Secțiunea III Despre privilegiu asupra imobilelor

Art. 1737.

Creditorii privilegiați asupra imobilelor sînt:

1. Vânzătorul pe imobilul vîndut, pentru plata prețului. Dacă s-au făcut mai multe vînzări succesive, pentru care a rămas datorit prețul în total sau în parte, întîiul vînzător se preferă celui de-al doilea, cel de-al doilea celui de-al treilea și așa înainte.

2. Acei ce au dat banii care au servit la achiziția unui imobil. Trebuie însă să fie constatat într-un mod autentic, prin actul de împrumutare, că suma era destinată a fi întrebuințată la aceasta; asemenea trebuie să fie constatat prin chitanța vânzătorului că plata prețului s-a făcut cu banii împrumutați.

3. Coerezii, asupra imobilelor succesiunii, pentru garanția împărțelii făcute între ei și a sumelor cu care a rămas dator unul către altul.

4. Arhitecții, antreprenorii, pietrarii și alți lucrători întrebuințați pentru a zidi, a reconstrui, sau a repara edificii, canaluri sau alte opere, cu condiție însă ca prealabilmente să se fi încheiat un proces-verbal, de către un expert numit de judecătoria în a cărei rază teritorială sînt situate edificiile constatator stării și felului lucrărilor ce proprietarul va declara că are de gînd a face și numai în cazul cînd acele lucrări ar fi fost primite cel mult în curs de șase luni, după terminarea lor de către expert asemenea numit de judecătorie. Dar privilegiul acesta nu poate trece niciodată peste valorile constatate prin al doilea proces-verbal, ci se va reduce la

adausul de valoare ce va fi existînd la epoca alienării imobilului, ca rezultat al lucrărilor executate.

5. Acei ce au împrumutat bani pentru a indemniza pe lucrători, se bucură de același privilegiu, însă numai în cazul cînd întrebuițarea acelor bani va fi constatată într-un mod autentic prin actul de împrumutare, și prin chitanța lucrătorilor, în modul în care s-a vorbit mai sus despre acei care au împrumutat bani pentru achiziția unui imobil (c. civ. 742, 787, 1107, 1361, 1483 și urm., 1742).

1. A se vedea și art. 29 și urm. din Legea nr. 4/1973 privind dezvoltarea construcției de locuințe și vînzarea de locuințe din fondul de stat către populație - B.Of. nr. 46 din 31 martie 1973, republicată în B.Of. nr. 121 din 31 decembrie 1980.

2. A se vedea, cu privire la imobilele înscrise în cărți funciare:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 17, 31, 67-71);

- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 2 și 3);

- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 12 și 14).

A se vedea, de asemenea dispozițiile normative citate în notele de la art. 1725, 1740, 1741 și 1742.

3. Denumirile "tribun popular" și "circumscripție" din cuprinsul textului au fost înlocuite cu "judecătorie" și "rază teritorială". A se vedea nota de la art. 747.

Secțiunea IV

Cum se conservă privilegiile

Art. 1738.

Între creditori, privilegiile nu produc nici un efect, în privința imobilelor, decît atunci cînd ele s-au adus la cunoștința publică, prin inscripție, și numai de la data acelei inscripții în registrele notariatelor de stat, destinate pentru aceasta, după modelul determinat de lege, afară de singurele excepții ce urmează (c. civ. 1739 și urm., 1745, 1780 și urm., 1816 și urm.).

1. A se vedea, de asemenea, Codul de procedură civilă, art. 715 alin. 1 art. 716 și 717.

2. se vedea și notele de la art. 1737 și art. 1801.

3. Textul a fost reprodus cu modificările aduse prin Decretul nr. 378/1960 - B.Of. nr. 22 din 20 octombrie 1960.

Art. 1739.

Sînt scutite de formalitatea inscripției, creanțele arătate la art. 1729.

Art. 1740.

Vînzătorul privilegiat conservă privilegiul său prin transcripția titlului care a transferat proprietatea cumpărătorului, și care titlu constată ca i se datorește întregul preț sau parte din el; asemenea și acela care a dat bani pentru cumpărarea unui imobil, conform alineatului 2 de la art. 1737, conservă privilegiul său prin transcripția titlului care constată destinația împrumutării și trecerea asupra sa a tuturor drepturilor vînzătorului (c. civ. 818, 1107, 1361, 1801, 1802, 1816).

A se vedea, de asemenea:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 67);

- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 4);

- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947 cu modificările ulterioare (art. 13).

Art. 1741.

Coeredele sau copărtașul la o împărțea conservă privilegiul său asupra bunurilor cuprinse în fiecare lot, sau asupra lucrului pus în licitație, pentru tot ce are drept a reclama în această calitate, prin inscripția acestui privilegiu în termen de 60 zile socotite de la data actului de împărțea sau de la data adjudecării prin licitație; în cursul acestui timp nici o ipotecă nu poate fi constituită în prejudiciul coeredelui sau copărtașului creditor, asupra nici unui bun care se găsește cuprins în masa comună (c. civ. 742 și urm., 187, 1388, 1737).

A se vedea, de asemenea:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 68 și 69);
- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 4);
- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947 cu modificările ulterioare (art. 13).

Art. 1742.

Arhitecții, antreprenorii, pietrarii și alți lucrători întrebuințați pentru a zidi, a reconstrui sau a repara edificii, canale sau alte opere, și acei care au împrumutat, pentru a indemniza pe persoanele de mai sus, cu bani a căror întrebuințare se constată conform alineatului 5 de la articolul 1737, conservă privilegiul lor prin inscripția proceselor-verbale ale experților, menționate la alineatul 4 al articolului 1737.

A se vedea, de asemenea:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 70 și 71);
- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 4);
- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947 cu modificările ulterioare (art. 13).

Art. 1743.

Creditorii și legatarii, care cer separația patrimoniului defunctului, conservă privilegiul lor asupra imobilelor succesiunii în fața creditorilor erezilor sau reprezentanților defunctului, prin inscripția acestui privilegiu, în termen de șase luni de la data deschiderii succesiunii.

Înainte expirării acestui termen, nici o ipotecă stabilită de către erezii sau reprezentanții defunctului asupra acelor bunuri spre prejudiciul creditorilor sau legatarilor succesiunii nu poate avea efect.

A se vedea, de asemenea:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 86 și 87);
- Legea nr. 241/1947 pentru punerea în aplicare în Transilvania a Legii pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare din 27 aprilie 1938 - M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 15 și 16).

Art. 1744.

Cesionarii acestor diverse creanțe privilegiate exercită întru toate aceleași drepturi, care le aveau și acei ce le-au cedat aceste creanțe (c. civ. 1391 și urm.).

* A se vedea și Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 71-74).

Art. 1745.

Toate creanțele privilegiate supuse la formalitatea înscripției, în privința cărora nu s-ar fi îndeplinit condițiile prescrise pentru conservarea privilegiului, nu încetează cu toate acestea de a fi creanțe ipotecare; însă ipoteca, în privința tuturor persoanelor al treilea, nu datează decît de la epoca înscripțiilor care vor trebui făcute, după cum mai jos se va arăta (c. civ. 1778, 1779, 1780 și urm.).

Capitolul III
Despre ipoteci

Art. 1746.

Ipoteca este un drept real asupra imobilelor afectate la plata unei obligații.

Ipoteca este din natura ei nedivizibilă și subzistă în întregimea ei asupra tuturor imobilelor afectate, asupra fiecărui și asupra fiecărei porțiuni din acele imobile.

Dreptul de ipotecă se conservă asupra imobilelor în orice mîna va trece (c. civ. 1057, 1062, 1719, 1790 și urm.).

Art. 1747.

Dreptul de ipotecă nu se poate constitui decît în cazurile și cu formele prescrise de lege.

Art. 1748.

Ipoteca este sau legală sau convențională (c. civ. 1749, 1753, 1769).

Art. 1749.

Ipoteca legală este aceea care ia naștere în virtutea unei dispoziții speciale a legii.

Ipoteca convențională este aceea care ia naștere din convenția părților, cu formele prescrise de lege.

Art. 1750.

Se pot ipoteca:

1. Imobilele care sînt în comerț ¹⁾, cu accesoriile lor, ce după lege se privesc ca imobile;
2. uzufructul asupra acestor imobile și accesorii (c. civ. 462, 471, 488, 517, 963, 1777).

Art. 1751.

Mobilele nu pot fi ipotecate (c. civ. 472 și urm., 1909).

Art. 1752.

Nu se aduce nici o modificare prin acest codice dispozițiilor legilor maritime, în privința navelor și bastimentelor de mare.

1) În circuitul civil.

Secțiunea I Despre ipotecile legale

Secțiunea II Despre ipotecile convenționale

Secțiunea III Despre rangul ipotecilor între ele

Secțiunea I
Despre ipotecile legale

Art. 1753.

Drepturile și creanțele care se asigură de lege prin o ipotecă sînt:

1. ale femeilor măritate asupra bunurilor bărbatului;
2. ale minorilor și interzișilor asupra bunurilor tutorelui;
3. ale statului, ale comunelor și stabilimentelor publice asupra bunurilor perceptorilor și administratorilor contabili (c. civ. 1725).

1. Dispoziția art. 1753 pct. 1 a fost implicit abrogată, drept urmare a abrogării art. 1233-1282 inclusiv C. civ., prin art. 49 al Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului Familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice B.Of. nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare.

2. Dispoziția art. 1753 pct. 2 a fost abrogată prin art. 20 al Decretului nr. 32 din 31 ianuarie 1954.

3. A se vedea cu privire la ipotecile legale și dispozițiile din:

- Art. 902 alin. 2 din Codul civil;

- Legea nr. 22/1969 privind angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea în legătură cu gestionarea bunurilor organizațiilor socialiste - B. Of. nr. 132 din 18 noiembrie 1969 (art. 10 și urm.);

- Legea nr. 4/1973 privind dezvoltarea construcției de locuințe și vânzarea de locuințe din fondul de stat către populație - B.Of. nr. 46 din 31 martie 1973, republicată în B.Of. nr. 121 din 31 decembrie 1980 (art. 30 și 49);

- Legea nr. 9/1972 a finanțelor - B.Of. nr. 136 din 26 noiembrie 1972, republicată în B.Of. nr. 59 din 13 iulie 1979 (art. 119);

- Decretul nr. 221/1960 cu privire la executarea silită împotriva persoanelor fizice a plății impozitelor și a taxelor neachitate în termen și a creanțelor bănești ale organizațiilor socialiste, precum și cu privire la executarea confiscării - B.Of. nr. 10 din 1 iulie 1960, republicat în B.Of. nr. 144 din 15 decembrie 1969 (art. 18 și urm.);

- Codul de procedură penală - Legea nr. 29, B.Of. nr. 145-146 din 12 noiembrie 1968, republicat în B. Of. urm. 58-59 din 26 aprilie 1973, cu modificările ulterioare (art. 166 alin. 3 privind ipoteca luată ca măsură asiguratorie în cursul procesului penal).

4. Termenii folosiți în art. 1753 pct. 3 nu mai sînt în concordanță cu denumirile legale în vigoare.

& 1. Despre siguranțele femeilor măritate

& 2. Despre garanțiile ce sînt obligați a da tutorii în interesele minorilor și interzișilor

& 3. Despre garanțiile ce sînt obligați a da statului, comunelor și stabilimentelor publice, perceptorii și administratorilor contabili

& 1. Despre siguranțele femeilor măritate

Art. 1754-1761.

(Abrogate implicit drept urmare a abrogării art. 1233-1293 privind regimul dotal, prin art. 49 al Decretului art. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - B.Of. nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare).

& 2. Despre garanțiile ce sînt obligați a da tutorii în interesele minorilor și interzișilor

Art. 1762-1767.

(Abrogate prin art. 20 al Decretului nr. 32 din 31.1.1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice).

& 3. Despre garanțiile ce sînt obligați a da statului, comunelor și stabilimentelor publice, perceptorii și administratorilor contabili

Art. 1768.

Ipoteca legală a statului, a comunelor și a stabilimentelor publice asupra bunurilor perceptorilor și administratorilor publici, nu se poate stabili decît asupra bunurilor prezente, iar nu și a celor viitoare (c. civ. 1725, 1753 pct. 3).

* A se vedea notele 3 și 4 de la art. 1753.

Secțiunea II **Despre ipotecile convenționale ¹⁾**

Art. 1769.

Cine are capacitatea de a înstrăina un imobil, poate a-l și ipoteca (c. civ. 946, 948, 1306, 1536, 1658, 1770).

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 475.

1) În ce privește imobilele supuse regimului de carte funciară a se vedea și Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 64-66 și art. 72-77).

Art. 1770.

Acei care au asupra unui imobil un drept suspens prin o condiție, sau rezolubil în oarecare cazuri, sau supus la o acțiune de resciziune, nu pot consimți decât o ipotecă supusă aceluiași condiții sau aceluiași resciziuni (c. civ. 769, 786, 855, 1017, 1019, 1365, 1776, 1781, 1782, 1783).

A se vedea, de asemenea:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 31);

- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 11).

Art. 1771.

Bunurile minorilor și ale interzișilor nu pot fi ipotecate decât pentru cauzele și cu formele prescrise de legi (c. civ. 1753).

* A se vedea art. 165, 121 și 117 din Codul familiei.

Art. 1772.

Ipoteca convențională nu va putea fi constituită decât prin act autentic.

Art. 1773.

Ipotecile consimțite în țară străină nu pot avea efect în România decât după ce actele prin care s-a consimțit ipoteca, se vor fi vizat de notarul de stat al notariatului de stat al situației bunurilor și se va fi luat inscripție.

Acest notar va verifica dacă actele de constituirea ipotecii unesc toate condițiile cerute de legile locului unde s-au făcut spre a fi autentice.

* Textul este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. IX din Decretul nr. 378/1960 - B.Of. nr. 22 din 20 octombrie 1960.

Art. 1774.

Ipoteca convențională nu este valabilă dacă, prin actul de constituire al ipotecii, nu se specifică anume natura și situația fiecărui imobil al debitorului, asupra cărui se consimte ipoteca creanței (c. civ. 965).

Art. 1775.

Bunurile viitoare ale debitorului nu pot fi obiectul unei ipoteci.

Art. 1776.

Ipoteca convențională nu poate fi valabilă decât atunci când suma, pentru care ipoteca este constituită, va fi determinată prin act.

Dacă creanța este condiționată se va menționa condiția în inscripție (c. civ. 1770, 1781, 1782, 1783).

Art. 1777.

Ipoteca se întinde asupra tuturor ameliorațiilor survenite în urma construirii imobilului ipotecat (c. civ. 482, 488, 1750).

Secțiunea III Despre rangul ipotecilor între ele

Art. 1778.

Între creditori, ipoteca, fie legală, fie convențională, nu are rang decât din ziua inscripției sale în registre (c. civ. 1738, 1745, 1780).

Art. 1779.

Ipotecile înscrise în registre în aceeași zi au același rang (c. civ. 1778, 1779, 1820, 1887, 1888).

A se vedea, de asemenea:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 31);

- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 11).

Capitolul IV Despre modul inscripției privilegiilor și ipotecilor¹⁾

Art. 1780.

Inscripțiile se fac la notariatul de stat în a cărui rază teritorială sînt situate bunurile ipotecate.

Drepturile de privilegii și ipoteci care nu s-ar fi înscris înaintea morții debitorului, nu vor mai putea fi înscrise decât în termen de trei luni de la deschiderea succesiunii.

Inscripțiile nu vor produce nici un efect când vor fi fost luate în intervalul de timp în cursul cărui actele făcute înaintea deschiderii falimentelor sînt declarate de lege nule (c. civ. 704, 1738, 1743, 1778, 1779, 1790).

1. A se vedea de asemenea, Codul de procedură civilă, art. 715-717 și Codul de comerț, art. 727.

2. Denumirea "district" din cuprinsul textului a fost înlocuită cu "rază teritorială".

1) Dispozițiile cuprinse în art. 1780-1784 inclusiv, art. 1786 și 1787 nu se aplică imobilelor supuse regimului de carte funciară sau de publicitate funciară.

Cu privire la aceste imobile, a se vedea:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 110-114);

- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - M.Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 33-35, combinat cu art. 38).

Textele din acest capitol sînt reproduse cu modificările aduse prin Decretul nr. 378/1960 - B.Of. nr. 22 din 20 octombrie 1960.

Art. 1781.

Spre a opera inscripția, creditorul și debitorul, în persoană sau prin mandatar cu procuri autentice, vor prezenta notarului de stat, actul autentic al convenției prin care se constituie

ipoteca. Totodată, creditorul va face și alegere de domiciliu la vreun loc din raza teritorială a notariatului de stat (c. civ. 1004, 1740, 1753, 1770, 1774, 1775, 1776, 1784, 1816, 1820).

* Denumirea “circumscripție” din cuprinsul textului a fost înlocuită cu “rază teritorială”. A se vedea nota 3 de la art. 747.

Art. 1782.

Notarul de stat, găsind actul investit cu toate formele cerute de lege pentru inscripție, va ordona inscripția sa, după care se va certifica, pe actul original, data și numărul de ordine sub care s-a scris în registru (c. civ. 1780).

Art. 1783.

În toate cazurile de inscripție a unei ipoteci legale sau a unui privilegiu, este destul ca creditorul sau mandatarul său singur să se prezinte înaintea notarului de stat și să ceară inscripția ipoteci sau a privilegiului său, în virtutea titlului din care decurge acea ipotecă sau acel privilegiu c. civ. 1780).

Art. 1784.

Inscripțiile asupra bunurilor unei persoane moarte pot fi cerute numai de creditori.

* A se vedea, de asemenea, Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 21).

Art. 1785.

Creditorul privilegiat sau ipotecar, înscris pentru un capital sau pentru o rentă care produce interese, are drept ca interesele datorite pe trei ani să aibă același rang ca și capitalul, fără prejudiciul inscripțiilor ce poate lua pentru interese după trei ani, și care vor avea rang din ziua inscripției lor.

1. Art. 1785 se referă prin termenul “interese” atât la dobânzile capitalului, cât și la sumele datorate în temeiul contractului de rentă.

2. A se vedea și Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 66)

Art. 1786.

Inscripțiile conservă dreptul de privilegiu și de ipotecă în curs de 15 ani din ziua în care s-au făcut inscripțiile. Efectul lor încetează dacă inscripțiile nu au fost reînnoite înaintea expirării acestui termen.

Cu toate acestea, inscripțiile luate în favoarea minorilor, interzișilor, a femeilor măritate, a statului, comunelor și celorlalte stabilimente publice sînt dispensate de a fi reînnoite pînă după un an de la încetarea tutelei, soluțiunea căsătoriei sau încetarea din funcțiune a funcționarului.

* Cu privire la alin. 2 din art. 1786, a se vedea notele 1, 2 și 4 de la art. 1753.

Art. 1787.

Inscripția reînnoită trebuie să indice inscripția primitivă ce se reînnoiește. În lipsă de o asemenea indicație, creanța ipotecară va avea rang de la inscripția din urmă (c. civ. 1786).

Capitolul V **Despre stergerea și reducțiunea inscripțiilor**

Art. 1788.

Inscripțiile vor fi șterse sau reduse prin consimțământul părților interesate, capabile de a consimți la aceasta, sau în virtutea unei sentințe date în ultimă instanță sau care a dobândit puterea lucrului judecat. Mandatul dat spre a face o ștergere sau reducere trebuie să fie expres și autentic (c. civ. 946).

1. Dispozițiile art. 1788 nu se aplică imobilelor supuse regimului de carte funciară ori de publicitate funciară. A se vedea în acest sens:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 17 alin. 2);

- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 33-35 și 38).

2. În cadrul Codului de procedură civilă în vigoare, în care calea de atac a apelului a fost suprimată iar recursul a devenit o cale ordinară de atac, expresia "sentințe date în ultima instanță sau care au dobândit puterea lucrului judecat" din cuprinsul art. 1788 trebuie înțeleasă ca referindu-se la hotărâri definitive, astfel cum acestea sînt determinate potrivit art. 377 din codul mai sus menționat.

Art. 1789.

Actele făcute în țară străină, care constată consimțământul pentru ștergerea sau reducere a unei inscripții, nu sînt executorii în România, decît după ce s-au vizat de notarul de stat al notariatului de stat al situației bunurilor, care va notifica autenticitatea acelor acte (c. civ. 2, 1773).

* Textul este reprodus cu modificările aduse prin Decretul nr. 378/1960 - B.Of. nr. 22 din 20 octombrie 1960.

Capitolul VI

Despre efectul privilegiilor și ipotecilor în contra persoanelor al treilea care dețin imobilul

Art. 1790.

Creditorii care au privilegiu sau ipotecă înscrisă asupra unui imobil îl urmăresc în orice mîna ar trece (c. civ. 1722, 1746, 1778, 1779, 1791).

Art. 1791.

Dacă persoana a treia, care deține imobilul, nu îndeplinește formalitățile mai jos stabilite pentru a purga proprietatea sa, ea rămîne îndatorată prin singurul efect al inscripțiilor, în calitate de detentor a imobilului, la toate datoriile ipotecare, și se bucură de toți termenii de plată ce îi avea și debitorul primitiv (c. civ. 1792 și urm.).

Art. 1792.

Detentorul este ținut în același caz sau de a plăti toate capitalurile și interesele ¹⁾ exigibile, la orice sumă s-ar urca, sau de a lăsa imobilul ipotecat fără nici o rezervă (c. civ. 1785, 1793).

Art. 1793.

Cînd detentorul nu îndeplinește una din aceste obligații pe deplin, fiecare creditor ipotecar are dreptul de a cere vînzarea imobilului ipotecat, pentru creanța sa (c. civ. 1790, 1794, 1795, 1804, 1824).

Art. 1794.

Cu toate acestea, detentorul, care nu este personal obligat pentru creanța ipotecară a creditorului, poate să se opună la vînzarea imobilului ipotecat ce i-a fost transmis, dacă au mai rămas alte imobile ipotecate pentru această datorie în posesiunea principalului sau principalilor debitori, și poate să ceară discuția prealabilă după forma regulată la titlul Despre

cauționament. În timpul acestei discuții se va opri vânzarea imobilului ipotecat (c. civ. 1662 și urm.).

Art. 1795.

Cît pentru lăsarea imobilului ipotecat, ea poate să fie făcută de către orice detentor care nu este personal obligat la datorie și care are capacitatea de a înstrăina (c. civ. 946, 1769, 1796).

1) Dobînzile.

Art. 1796.

Detentorul poate să lase imobilul, chiar după ce a recunoscut obligația sau după ce a fost condamnat în această calitate; lăsarea imobilelor nu împiedică nici pe detentor, pînă la adjudecare, de a lua imobilul înapoi, plătind toată datoria și cheltuielile.

Art. 1797.

Lăsarea imobilului ipotecat se face prin declarație la grefa judecătorei situației imobilului.

Judecătoria va încheia act despre aceasta.

După cererea celui mai diligent dintre cei interesați, se va numi un curator imobilului părăsit și se va urmări vânzarea sa după formele prescise pentru expropriațiuni ¹⁾.

* Denumirea “tribunal popular” din cuprinsul textului a fost înlocuită cu “judecătorie”. A se vedea nota 3 de la art. 747.

Art. 1798.

Servituțile și drepturile reale ce avea asupra imobilului detentorul înaintea posesiunii sale renasc după părăsirea sau adjudecarea imobilului.

* Dacă servituțile sau celelalte drepturi pe care detentorul le avea înaintea posesiunii sale au fost radiate din cartea funciară, restabilirea stării tabulare se va putea face potrivit art. 110 și urm. din Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare, în cazul în care adjudecatorul constituie la aceasta, iar în cazul contrar, potrivit art. 24 și 25 din aceeași lege, prin acțiune în prestațiune tabulară.

Art. 1799.

Detentorul care a plătit datoria ipotecară, sau care a lăsat imobilul ipotecat, sau care a suferit expropriațiunea ¹⁾ acestui imobil, are recurs în garanție de drept, în contra debitorului principal (c. civ. 551, 1108, 1336 și urm.).

1) executare silită, potrivit art. 1824-1836 C. civ.

Capitolul VII

Despre stingerea privilegiilor și a ipotecilor

Art. 1800.

Privilegiile și ipotecile se sting:

1. prin stingerea obligației principale;
2. prin renunțarea creditorului la ipotecă;
3. prin îndeplinirea formalităților și condițiilor prescise detentorilor pentru purgarea bunurilor dobîndite de ei;
4. prin prescripție.

Prescripția este cîștigată debitorului, pentru bunurile care se află în posesiunea sa, prin expirarea timpului defipt pentru prescripția acțiunilor ce rezultă din ipotecă sau din privilegiu.

Cît pentru bunurile care se găsesc în mîinile unui al treilea detentor, prescripția îi este cîștigată prin expirarea timpului regulat pentru prescripția proprietății în favoarea sa; în cazul cînd prescripția presupune un titlu, ea nu începe a curge decît din ziua cînd detentorul s-a înscris în registrele notariatului de stat ca nou proprietar.

Inscripțiile luate de creditorii nu întrerup cursul prescripției stabilite prin lege în favoarea debitorului, sau în favoarea unei a treia persoane detentoare a imobilului (c. civ. 974, 1091, 1143, 1153, 1801, 1802, 1890, 1891, 1892, 1895).

1. Cu privire la întreruperea prescripției, a se vedea nota de la Secțiunea I “Despre cauzele care întrerup prescripția” (art. 1863 și urm.) din capitolul III al titlului XX din prezenta Carte.

2. Textul este reprodus cu modificările aduse prin Decretul nr. 378/1960 - B.Of. nr. 22 din 20 octombrie 1960.

Capitolul VIII

Despre modul de a purta proprietățile de privilegii și ipoteci

Art. 1801.*)

Toate actele translative de bunuri și drepturi care se pot ipoteca se vor transcrie pe registre ce se vor ține spre acest sfîrșit la notariatul de stat în a cărui rază teritorială sînt bunurile situate.

1. A se vedea, de asemenea, Codul de procedură civilă, art. 710, art. 711 pct. 1-9 și art. 712.

2. A se vedea, cu privire la imobilele înscrise în cărți funciare, Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 11, 17, 18, 26-30).

3. Potrivit Decretului nr. 144/1958 privind reglementarea eliberării autorizațiilor de construire, reparare și desființare a construcțiilor, precum și a celor referitoare la înstrăinările și împărțelile terenurilor cu sau fără construcții - B.Of. nr. 15 din 29 martie 1958, cu modificările ulterioare - (art. 12 alin. 4) transcrierea dreptului de proprietate sau înscrierea în cartea funciară a acestui drept stabilit prin hotărîrea instanței judecătorești care ține locul actului autentic de înstrăinare se vor face în temeiul unei copii legalizate de pe hotărîrea judecătorească rămasă definitivă.

4. A se vedea și dispozițiile art. 48 și 49 din Legea nr. 4/1973 privind dezvoltarea construcției de locuințe și vînzarea de locuințe din fondul de stat către populație B. Of. nr. 46 din 31 martie 1973, republicată în B.Of. nr. 121 din 31 decembrie 1980.

5. Potrivit Decretului nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - B.Of. nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare (art. 44), soții sînt îndreptății ca, de comun acord, să ceară înscrierea în cartea funciară, a dreptului soților asupra unui bun comun sau menționarea calității de bun comun în registrul de transcripții, pe marginea actului de dobîndire.

6. Textul este reprodus cu modificările aduse prin Decretul nr. 378/1960 - B.Of. nr. 22 din 20 octombrie 1960.

Art. 1802.*)

Orice act de înstrăinare a drepturilor menționate în articolul precedent nu se va putea opune persoanelor al treilea de nu se va fi făcut transcripția cerută prin acel articol (c. civ. 973, 1175, 1295, 1801, 1803).

A se vedea, de asemenea:

- Codul de procedură civilă, art. 712;

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 17 alin. 1);

- Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărților funciare provizorii în cărți de publicitate funciară - M. Of. nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare (art. 4 și 5).

Art. 1803.

Transcripția prescrisă prin articolul 1801 transmite dobînditorului drepturile ce înstrăinătorul avea asupra proprietății imobilului, dar cu privilegiile și ipotecile cu care imobilul era însărcinat (c. civ. 1746, 1790).

Art. 1804.

Dacă noul proprietar voiește a fi apărat de urmărirea autorizată prin Capitolul VI al prezentului titlu, este ținut, în cursul lunii de la transcripția actului de transmisia proprietății, de a notifica creditorilor la domiciliile ce și-au ales când au luat inscripțiile ipotecare:

1. contractul de dobândirea imobilului;
2. un certificat de transcripția lui;
3. o tabelă în trei coloane, din care cea dintâi va cuprinde data ipotecilor și aceea a inscripțiilor cea de a doua, numele creditorilor, și cea de a treia sumele creanțelor înscrise (c. civ. 1781 și urm., 1790, 1793, 1801, 1802, 1805, 1813).

Art. 1805.

Noul proprietar va declara prin aceea notificare că este gata a plăti îndată datoriile și sarcinile ipotecare, numai pînă la concurența prețului stipulat prin actul de înstrăinare sau pînă la valoarea la care va prețui imobilul, dacă este dăruit, fără distincție între datoriile exigibile sau neexigibile (c. civ. 1791, 1804, 1806).

Art. 1806.

După ce noul proprietar a făcut notificarea prescrisă în termenul defipt prin articolul 1804 și dacă prețul stipulat nu poate acoperi toate datoriile privilegiate și ipotecare, orice creditor al cărui titlu este înscris poate cere punerea imobilului în vânzare prin licitație publică, cu îndatorire:

1. de a comunica această cerere noului proprietar în curs de 40 zile de la notificarea ce acesta i-a făcut;
2. de a se supune a sui prețul imobilului cu a zecea parte mai mult peste prețul stipulat în actul de înstrăinare.

Toate acestea se vor comunica, după cererea în scris a creditorului, atît noului proprietar, cît și înstrăinătorului imobilului, prin judecătoria, unde s-a făcut transcripția actului de înstrăinarea imobilului.

Toate acestea sub pedeapsă de nulitate (c. civ. 1807 și urm.).

* Denumirea "tribunal popular" din cuprinsul textului a fost înlocuită cu "judecătorie". A se vedea nota 3 de la art. 747.

Art. 1807.

Dacă creditorii nu vor cere punerea în licitație în termenul și cu formele prescrise în articolele precedente, valoarea imobilului va rămîne definitiv defiptă la prețul stipulat prin contract, sau la suma estimației în caz de donațiune, și noul proprietar va rămîne liberat de orice privilegiu și ipotecă, plătind prețul creditorilor după ordinea inscripției lor, sau depunîndu-l la casa de depozite și consemnațiuni ¹⁾ (c. civ. 978, 1800).

Art. 1808.

În caz de revînzare, ea se va face cu formele prescrise pentru expropriațiunile forțate ²⁾, după stăruința sau a creditorului care a cerut revînzarea sau a noului proprietar.

Acela din aceștia care va stăruii pentru vinzare, va îngriji a se pune în afiptele de publicație prețul stipulat prin contract sau declarat după estimație, și suma cu care creditorele s-a obligat a sui acest preț (c. civ. 1805, 1806, 1824).

1) Casa de Economii și Consemnațiuni (C.E.C.) potrivit Decretului nr. 371/1958 - B.Of. nr. 32 din 19 august 1958, cu modificările ulterioare.

2) Executare silită, potrivit art. 1324-1836 C. civ.

Art. 1809.

Adjudecatarul este dator, peste prețului adjudecării, a restitui dobânditorului imobilului sau donatorului deposedat toate cheltuielile ce acesta a făcut cu formarea contractului său, pentru transcripția lui, acelea ale notificării, și cele făcute de el la vânzarea prin licitație (c. civ. 1341).

Art. 1810.

Dacă imobilele în urmarea licitației s-au adjudecat asupra dobânditorului imobilului sau a donatorului, acesta nu este obligat de a transcrie jurnalul de adjudecare ¹⁾.

Art. 1811.

Retragerea creditorului care va fi cerut punerea în licitație nu va putea stăvili sub nici un cuvânt adjudecarea publică, dacă nu vor consimți toți ceilalți creditori privilegiați sau ipotecari.

Art. 1812.

Dacă adjudecarea se va face asupra aceluia care cumpărase imobilul, atunci, va avea recurs în contra vânzătorului, spre a fi dezdăunat de suma care excede prețului stipulat prin actul de vânzare și pentru dobânda acestui excedent (c. civ. 1341, 1799).

Art. 1813.

În cazul când titlul noului proprietar ar cuprinde imobile și mobile, sau mai mult și mobile, din care unele ipotecate și altele neipotecate, situate în aceeași sau în diferite raze teritoriale de judecătoria, toate înstrăinate cu un singur preț sau pentru prețuri deosebite și separate, sau că aceste imobile sînt cuprinse sau că nu sînt cuprinse în aceeași exploatațiune, în aceste cazuri prețului imobilului asupra căruia sînt luate inscripții se va determina cu analogie ²⁾ după prețului total, și va fi declarat în notificarea ce noul proprietar este obligat a face conform cu articolul 1804.

Creditorele care a cerut punerea în licitație nu este dator, în nici un caz, a face suirea prețului cerut prin articolul 1806 pentru mobilele sau pentru alte imobile decît cele ipotecate creanței sale.

Noului proprietar îi rămîne totdeauna recurs în contra autorului ³⁾ său spre a fi dezdăunat de vătămarea ce ar suferi, sau din cauza diviziunii achiziției sale, sau din cauza diviziunii exploatațiunilor (c. civ. 1804, 1830).

* Denumirea "tribunal popular" din cuprinsul textului a fost înlocuită cu "judecătoria". A se vedea nota 3 de la art. 717.

1) Ordonanță de adjudecare potrivit art. 551 C. proc. civ.

2) Proporțional față de prețului total.

3) Vânzător.

Art. 1814.

Nici un imobil nu poate fi liberat de ipotecile legale, decît supunîndu-se ipotecii un alt imobil de aceeași valoare, sau depunîndu-se, la casa de depozite și consemnațiuni ¹⁾, o sumă egală cu valoarea creanței asigurate prin ipotecă.

Formele ce urmează a se observa la mutarea ipotecii, de pe un mobil pe altul, se vor determina prin legea de procedură (c. civ. 1753, 1800).

* Cu privire la mutarea ipotecii de pe un mobil pe altul, a se vedea art. 717 și 718 C. proc. civ.

Dispoziție tranzitorie

Art. 1815.

Femeile căsătorite pînă la promulgarea acelei legi vor fi datoare în curs de un an de la această epocă a cere înscripție asupra imobilelor bărbaților pentru asigurare a dotei lor, conform regulilor prescise prin acest codice.

Capitolul IX

Despre publicitatea registrelor și despre responsabilitatea secretarilor notariatelor de stat, însărcinați cu ținerea registrelor²⁾

Art. 1816.*

Secretarii notariatelor de stat sînt ținuti de a elibera tuturor acelor ce cer o copie de pe actele transcrise în registrele lor și de pe înscripțiile existente, sau certificat că nu există nici o înscripție (c. civ. 1804, 1817 și urm., 1822).

1) Casa de Economii și Consemnațiuni (C.E.C.) potrivit Decretului nr. 371/1958 - B.Of. nr. 32 din 19 august 1958, cu modificările ulterioare.

2) Titlul capitolului IX cît și art. 1816-1823 C. civ. sînt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. IX din Decretul nr. 378/1960) B.Of. nr. 22 din 20 octombrie 1960.

Art. 1817.*

Ei sînt responsabili pentru orice prejudiciu ar rezulta:

1. Din omisiunea pe registrele lor a transcripțiilor actelor de mutație ale proprietății, și a înscripțiilor luate în birourile notariatelor de stat
2. Din lipsa de mențiune în certificatele lor a unei sau mai multor înscripții existente, afară de cazul cînd eroarea provine din arătări nesuficiente care nu pot să le fie imputate (c. civ. 998, 1740, 1780, 1801, 1802, 1818, 1822).

A se vedea, de asemenea, Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 41).

Cu privire la curgerea termenelor de prescripție, a se vedea și Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă B.Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în B.Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 1, 3, 8 și 25).

Art. 1818.*

Imobilul în privința căruia secretarul ar fi omis în certificatele sale una sau mai multe sarcine înscrise rămîne cu toate acestea încărcat cu toate sarcinile înscrise, rămînînd însă noului cumpărător, care a fost indus în eroare, recurs contra secretarului pentru daunele ce i s-au cauzat prin omisiune precum și recurs contra vînzătorului pentru întoarcerea prețului și daunelor-interese (c. civ. 1746, 1790).

Art. 1819.*

În nici un caz, secretarii notariatelor de stat nu pot refuza, nici întîrzia transcripția actelor de mutație ale proprietăților, înscripția privilegiilor și drepturilor ipotecare, nici eliberarea de certificate ce se cer de părți, nici prezentarea registrelor originale cînd se cer de părți, sub pedeapsă de răspundere de daune-interese pentru părți; drept care, la caz de refuz sau întîrziere nemotivată, se va încheia îndată asupra cererii părților proces-verbal despre aceasta de către procurorul tribunalului respectiv ¹⁾ (c. civ. 1822).

1) Procurorul procuraturii locale, potrivit Legii nr. 60/1968 pentru organizarea și funcționarea Procuraturii Republicii Socialiste România - B.Of. nr. 169 din 27 decembrie 1968, cu modificările ulterioare.

Art. 1820.*

Secretarii notariatelor de stat vor fi ținuti de a avea un registru pe care vor fi înscrise zi cu zi și în ordine numerică depunerile ce li se vor fi făcut de actele de mutație ale proprietăților destinate de a fi transcrise; ei vor elibera deponentului un bilet de recunoaștere care va purta numărul de ordine sub care s-a înscris depunerea în registru și ei nu vor putea transcrie, în registrele destinate pentru aceasta, actele de mutație ale proprietăților decât cu data și după ordinea în care s-a făcut depunerea acelor acte la notariatul de stat.

* Potrivit Ordinului nr. 96/C din 7 februarie 1973 al ministrului justiției pentru actualizarea și simplificarea instrucțiunilor privind organizarea și funcționarea notariatului de stat, lucrările înregistrate în registrul de publicitate -ținute de notariate- se păstrează în mape, în ordinea înregistrării.

Art. 1821.*

Toate registrele de transcripție și inscripție vor fi șnuruite, numerotate și parafate pe fiecare pagină de către notarul de stat.

Art. 1822.*

Secretarii notariatelor de stat sînt ținuti de a se conforma, în exercițiul funcțiunii lor, tuturor dispozițiilor capitolului prezent, sub pedeapsă de amendă de la 500 la 3000 lei pentru întîia contravenție, și de destituire ¹⁾ pentru a doua contravenție, fără prejudiciul daunelor-interese către părți care vor fi plătite înainte amendei (c. civ. 1816 și urm.).

* Partea din text referitoare la pedeapsa de amendă este în prezent inaplicabilă.

Art. 1823.*

Mențiunile de depozit, inscripțiile și transcripțiile se vor face în registre, în șir, fără nici un loc alb, nici interlinii, sub pedeapsă în contra secretarului notariatului de stat de o amendă de la 1500 lei pînă la 5000 lei și de dauneinterese către părți, care vor fi plătite înainte amendei.

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 1822.

Titlul XIX

DESPRE EXPROPRIAȚIUNEA SILITĂ ²⁾

Art. 1824.

Creditorul poate urmări expropriațiunea:

1. a bunurilor imobile și a accesoriilor reputate imobile care sînt proprietatea debitorului său;
2. a uzufructului ce are debitorul asupra bunurilor de aceeași natură (c. civ. 462 și urm. 488 și urm., 517 și urm., 1750). (*articol abrogat de la 2 mai 2001 prin art. VIII din O.U.G. nr. 138/2000, astfel cum a fost modificată prin art. I din O.U.G. nr. 290/2000 - publicată la 29 decembrie 2000*)

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 1718.

1) A se vedea art. 130 din Codul muncii, precum și art. 130 din Legea nr. 1/1970 a organizării și disciplinei muncii în unitățile socialiste de stat - B.Of. nr. 27 din 27 martie 1970, referitor la desfacerea contractului de muncă.

2) Executarea silită asupra bunurilor nemișcătoare, potrivit art. 488 și urm. C. proc. civ.

Art. 1825.

Cu toate acestea, partea nediviză a unui coerede în imobilele unei succesiuni nu poate fi pusă în vânzare de către creditorii săi personali înainte împărțelii sau a licitației ce pot provoca creditorii, dacă vor găsi de cuviință, sau în care au dreptul de a interveni (c. civ. 731, 785,

974, 1737) (articol abrogat de la 2 mai 2001 prin art. VIII din O.U.G. nr. 138/2000, astfel cum a fost modificată prin art. I din O.U.G. nr. 290/2000 - publicată la 29 decembrie 2000)

1. A se vedea, de asemenea, Codul de procedură civilă, (art. 490).
2. Cu privire la urmărirea bunurilor comune ale soților, a se vedea Codul familiei (art. 33).

Art. 1826.

Imobilul unui minor sau unui interzis nu poate fi pus în vânzare înaintea vânzării mobilelor sale (c. civ. 1662, 1794). (articol abrogat de la 2 mai 2001 prin art. VIII din O.U.G. nr. 138/2000, astfel cum a fost modificată prin art. I din O.U.G. nr. 290/2000 - publicată la 29 decembrie 2000)

* Textul art. 1826 este reprodus astfel cum a fost modificat prin Decretul nr. 185/1949 pentru modificarea și abrogarea unor dispoziții privitoare la majorat, la capacitatea în materia contractelor de muncă și emancipare B.Of. nr. 25 din 30 aprilie 1949.

Art. 1827.

Discuția ¹⁾ prealabilă a mobilelor nu este cerută la expropriațiunea imobilelor posedate în nediviz de către un major și un minor sau interzis, dacă datoria le este comună asemenea, discuția ¹⁾ nu se cere nici în cazul când urmărirea au fost începute în contra unui major sau înaintea pronunțării interdicției. (articol abrogat de la 2 mai 2001 prin art. VIII din O.U.G. nr. 138/2000, astfel cum a fost modificată prin art. I din O.U.G. nr. 290/2000 - publicată la 29 decembrie 2000)

1) Urmărirea.

Art. 1828.

Creditorul nu poate urmări vânzarea imobilelor care nu-i sînt ipotecate decît la cazul cînd bunurile ce-i sînt ipotecate nu ajung spre plata creanței sale (c. civ. 1746, 1824. 1830). (articol abrogat de la 2 mai 2001 prin art. VIII din O.U.G. nr. 138/2000, astfel cum a fost modificată prin art. I din O.U.G. nr. 290/2000 - publicată la 29 decembrie 2000)

Art. 1829.

Vînzarea silită a bunurilor situate în diferite raze teritoriale nu poate fi provocată decît succesiv, afară de cazul cînd acele bunuri fac parte din una și aceeași exploatațiune.

Vînzarea se urmărește înaintea, judecătoriei în a cărei rază teritorială se găsește centrul exploatațiunii sau în lipsa unui asemenea centru, partea bunurilor ce prezintă cel mai mare venit (c. civ. 1813, 1830). (articol abrogat de la 2 mai 2001 prin art. VIII din O.U.G. nr. 138/2000, astfel cum a fost modificată prin art. I din O.U.G. nr. 290/2000 - publicată la 29 decembrie 2000)

* Denumirile “district”, “tribunal popular” și “circumscripție” au fost înlocuite cu “rază teritorială” și “judecătorie”.

Art. 1830.

Dacă bunurile ipotecate creditorului și bunurile ce nu-i sînt ipotecate sau bunurile situate în diferite raze teritoriale fac parte din una și aceeași exploatațiune, vînzarea unuia și altora, se va urmări la un loc, dacă o cere debitorul (c. civ. 1812, 1829). (articol abrogat de la 2 mai 2001 prin art. VIII din O.U.G. nr. 138/2000, astfel cum a fost modificată prin art. I din O.U.G. nr. 290/2000 - publicată la 29 decembrie 2000)

* A se vedea nota de la art. 1829.

Art. 1831.

Dacă debitorul justifică, prin contracte de arendă autentică, că venitul curat al imobilelor sale pe timp de un an este de ajuns pentru plata capitalului datoriei dobânzilor și cheltuielilor și dacă el dă delegație creditorului de a percepe acel venit, judecătoria poate suspenda urmărirea, care urmărirea pot fi însă continuate dacă se prezintă vreun obstacol sau vreo opoziție la plata datoriei (c. civ. 1101, 1132). *(articol abrogat de la 2 mai 2001 prin art. VIII din O.U.G. nr. 138/2000, astfel cum a fost modificată prin art. I din O.U.G. nr. 290/2000 - publicată la 29 decembrie 2000)*

1. Cu privire la arendă a se vedea notele de la capitolul II și IV, titlul VII, al prezentei cărți.
2. A se vedea și Codul de procedură civilă (art. 498).
3. A se vedea nota de la art. 1829.

Art. 1832.

Vînzarea silită a imobilelor nu poate fi provocată și urmărită decît în virtutea unui titlu autentic și executoriu pentru o datorie certă și lichidă.

Dacă datoria consistă în sume nelichidate, urmărirea sînt valabile, dar adjudecarea nu se va putea face decît după lichidare. *(articol abrogat de la 2 mai 2001 prin art. VIII din O.U.G. nr. 138/2000, astfel cum a fost modificată prin art. I din O.U.G. nr. 290/2000 - publicată la 29 decembrie 2000)*

* A se vedea, de asemenea, Codul de procedură civilă, art. 379.

Art. 1833.

Cesionarul unui titlu executor nu poate urmări expropriațiunea decît după semnificațiunea ¹⁾ făcută debitorului despre cesiunea titlului (c. civ. 780, 1106, 1393, 1394, 1744). *(articol abrogat de la 2 mai 2001 prin art. VIII din O.U.G. nr. 138/2000, astfel cum a fost modificată prin art. I din O.U.G. nr. 290/2000 - publicată la 29 decembrie 2000)*

1) Notificarea, potrivit nr. 1393. C. civ.

Art. 1834.

Adjudecarea nu se poate face decît după o sentință definitivă ¹⁾ în ultimă instanță sau trecută în putere de lucru judecat. *(articol abrogat de la 2 mai 2001 prin art. VIII din O.U.G. nr. 138/2000, astfel cum a fost modificată prin art. I din O.U.G. nr. 290/2000 - publicată la 29 decembrie 2000)*

1) Hotărîre definitivă, potrivit art. 377 C. proc. civ.

Art. 1835.

Urmărirea nu pot fi anulate sub pretext că creditorul ar fi început a cere urmărirea pentru o sumă mai mare decît ceea ce este datorită. *(articol abrogat de la 2 mai 2001 prin art. VIII din O.U.G. nr. 138/2000, astfel cum a fost modificată prin art. I din O.U.G. nr. 290/2000 - publicată la 29 decembrie 2000)*

Art. 1836.

Orice urmărirea de expropriațiune trebuie să fie procedată de o somație ²⁾ de plată, făcută din partea creditorului, debitorului în persoană sau mandatarului său. *(articol abrogat de la 2 mai 2001 prin art. VIII din O.U.G. nr. 138/2000, astfel cum a fost modificată prin art. I din O.U.G. nr. 290/2000 - publicată la 29 decembrie 2000)*

2) Comandament, potrivit art. 492 C. proc. civ

Titlul XX **DESPRE PRESCRIȚIE** ³⁾

Capitolul I Dispoziții preliminare

Capitolul II Despre posesiunea cerută pentru a prescrie

Capitolul III Despre cauzele care întrerup sau care suspendă cursul prescripției

Capitolul IV Despre timpul cerut pentru a prescrie

Capitolul I **Dispoziții preliminare**

Art. 1837.

Prescripția este un mijloc de a dobândi proprietatea sau de a se libera de o obligație sub condițiile determinate prin această lege (c. civ. 645, 1091, 1200, 1800, 1887, 1888).

* A se vedea, de asemenea, Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - B.Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în B.Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 1).

Art. 1838.

Nu se poate renunța la prescripție decît după împlinirea ei (c. civ. 965, 1839).

3) Dispozițiile titlului XX (art. 1837 și urm.), precum și celelalte dispoziții din Codul civil privitoare la prescripția extinctivă a dreptului la acțiune avînd un obiect patrimonial, au fost implicit abrogate prin Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - B.Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în B.Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare, și anume în măsura determinată prin art. 25 și art. 26 ale acestui decret.

Urmează a se avea în vedere art. 21 din Decretul nr. 167/1958 care prevede că dispozițiile acestui act normativ nu se aplică dreptului la acțiune privitor la drepturile de proprietate, uzufruct, uz, abitațiune, servitute și superficie.

Art. 1839.

Renunțarea la prescripție este sau expresă sau tacită.

Renunțarea tacită rezultă dintr-un fapt care presupune delăsarea dreptului cîștigat.

Art. 1840.

Cel ce nu poate înstrăina nu poate renunța la prescripție (c. civ. 946, 948, 1306, 1536).

Art. 1841.

În materie civilă, judecătorii nu pot aplica prescripția dacă cel interesat nu va fi invocat acest mijloc.

* Potrivit celor arătate în nota de la Titlul XX (art. 1837 și urm.) cu privire la abrogarea implicită a dispozițiilor din Codul civil referitoare la prescripția extinctivă - a se vedea Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - B.Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în B.Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, ca modificările ulterioare (art. 18).

Art. 1842.

Prescripția poate fi opusă în cursul unei instanțe pînă în momentul cînd Curtea de apel ¹⁾ va pronunța definitivă sa decizie, asupra căreia nu mai poate reveni după lege, afară numai de cazul cînd cel în drept a o opune ar trebui să se prezume, după împrejurări, că a renunțat la dînsa.

* A se vedea nota de la art. 1841.

Art. 1843.

Creditorii și orice altă persoană interesată pot să opună prescripția câștigată debitorului sau codebitorului lor, ori proprietarului, chiar și dacă acel debitor, codebitor sau proprietar renunță la dînsa (c. civ. 562, 699, 974).

Art. 1844.

Nu se poate prescrie domeniul lucrurilor care, din natura lor proprie, sau printr-o declarație a legii, nu pot fi obiecte de proprietate privată, ci sînt scoase afară din comerț (c. civ. 476, 963, 1310).

* Imprescriptibilitatea prevăzută prin art. 1844 cuprinde întreaga proprietate socialistă de stat - și în primul rînd proprietatea de stat determinată prin art. 7 din Constituția R.S.R. - întrucît bunurile care constituie proprietate de stat sînt scoase din circuitul civil, în măsura în care nu pot fi transmise decît în cadrul sarcinilor de plan și potrivit dispozițiilor legale care reglementează anume această materie.

1) În loc de Curtea de Apel se va citi "instanța care, potrivit legii, pronunță o hotărîre definitivă".

Art. 1845.

Statul, stabilimentele publice și comunale, în ceea ce privește domeniul lor privat, sînt supuse la aceleași prescripții ca particularii și, ca și aceștia, le pot opune.

* Art. 1845 a fost modificat implicit prin transformarea succesivă a structurii statului și dreptului nostru în cadrul căruia nu mai există domeniu public și privat, ci numai fondul unic al proprietății socialiste de stat.

Drept urmare a acestei modificări și a celor arătate cu privire la articolul precedent, rezultă că nu se stinge prin prescripție dreptul la acțiunea privitoare la orice drept real principal, aparținînd statului.

Capitolul II

Despre posesiunea cerută pentru a prescrie

Art. 1846.

Orice prescripție este fondată pe faptul posesiunii.

Posesiunea este deținerea unui lucru sau folosirea de un drept, exercitată, una sau alta, de noi înșine sau de altul în numele nostru (c. civ. 485, 486, 487, 1847 și urm., 1909).

* Cu privire la ocrotirea posesiunii, a se vedea art. 674-676 C. proc. civ.

Art. 1847.

Ca să se poată prescrie, se cere o posesiune continuă, neîntreruptă, netulburată, publică ¹⁾ și sub nume de proprietar, după cum se explică în următoarele articole (c. civ. 1853, 1854, 1863).

Art. 1848.

Posesiunea este discontinuă cînd posesorul o exercită în mod neregulat, adică cu intermitențe anormale (c. civ. 1847, 1850).

Art. 1849.

Posesiunea este întreruptă prin modurile și după regulile prescrise în articolele 1863-1873 (c. civ. 1847).

Art. 1850.

Continuitatea și neîntreruperea posesiunii sînt dispensate de probă din partea celui ce invocă prescripția, în acest sens că posesorul actual care probează că a posedat într-un moment dat mai înainte, este presupus că a posedat în tot timpul intermediar, fără însă ca aceasta să împiedice proba contrarie (c. civ. 1200, 1202, 1847).

1) Care nu este exercitată în ascuns.

Art. 1851.

Posesiunea este tulburată cînd este fundată sau conservată prin acte de violență în contra sau din partea adversarului (c. civ. 953, 955, 1847, 1900).

Art. 1852.

Posesiunea este clandestină cînd posesorul o exercită în ascuns de adversarul său încît acesta nu este în stare de a putea să o cunoască (c. civ. 1847).

Art. 1853.

Actele ce exercităm sau asupra unui lucru al altuia, sub nume precar, adică în calitate de locatari, depozitari, uzufructuari etc., sau asupra unui lucru comun, în puterea destinației legale a aceluia, nu constituie o posesiune sub nume de proprietar.

Tot asemenea este posesiunea ce am exercita asupra unui lucru al altuia, prin simpla îngăduință a proprietarului său (c. civ. 1858).

Art. 1854.

Posesorul este presupus că posedă pentru sine, sub nume de proprietar, dacă nu este probat că a început a posedea pentru altul c. civ. 1200, 1202, 1850, 1853).

Art. 1855.

Cînd posesorul a început a posedea pentru altul, se presupune că a conservat aceeași calitate, dacă nu este probă contrarie (c. civ. 1200, 1202, 1850, 1853).

Art. 1856.

Posesiunea viciată prin vreuna din cauzele arătate în art. 1847 devine posesiune utilă, îndată ce acel viciu încetează în vreun mod oarecare (c. civ. 953, 955 și urm., 1847, 1900).

Art. 1857.

Posesorul care posedă nu sub nume de proprietar nu poate să schimbe el însuși, fie prin sine singur fie prin alte persoane interpuse, calitatea unei asemenea posesiuni (c. civ. 1855).

Art. 1858.

Posesiunea care se exercită nu sub nume de proprietar, nu se poate schimba în posesiune utilă, decît prin vreunul din următoarele patru moduri:

1. cînd deținătorul lucrului primește cu bună-credință de la o a treia persoană, alta decît adevăratul proprietar, un titlu translativ de proprietate în privința lucrului ce deține
2. cînd deținătorul lucrului neagă dreptul celui de la care ține posesiunea prin acte de rezistență la exercițiul dreptului său;
3. cînd deținătorul strămută posesiunea lucrului, printr-un act cu titlu particular translativ de proprietate, la altul care este de bună-credință;
4. cînd transmisiunea posesiunii din partea deținătorului la altul se face printr-un act cu titlu universal, dacă acest succesori universal este de bună credință (c. civ. 1855, 1857, 1859, 1861).

Art. 1859.

În toate cazurile când posesiunea aceluiași lucru trece pe rând în mai multe mâini, fiecare posesor începe, în persoana sa, o noua posesiune, fără a distinge dacă strămutarea posesiunii s-a făcut în mod singular ¹⁾ sau universal, lucrativ sau oneros (C. Civ. 1858, 1860, 1861).

Art. 1860.

Orice posesor posterior are facultatea, spre a putea obține prescripția, să unească posesiunea sa cu posesiunea autorului său (c. civ. 653, 1859 și urm.).

Art. 1861.

Dispozițiile celor doua articole precedente nu derogă la cele prescrise prin articolul 1858, în ultimul său alineat (c. civ. 1859, 1860).

Art. 1862.

Dacă viciul posesiunii consistă în discontinuitatea, în interupțiunea sau în precaritatea sa, oricine are interes ca să nu fie prescripția împlinită îl poate opune.

Dacă clandestinitatea și tulburarea posesiunii sînt vicii numai relative și nu pot fi, prin urmare, opuse decît numai de cei în privința cărora posesiunea a avut asemenea caracter (c. civ. 1517, 1853 și urm.).

Capitolul III

Despre cauzele care întrerup sau care suspendă cursul prescripției

Secțiunea I Despre cauzele care întrerup prescripția

Secțiunea II Despre cauzele care suspendă cursul prescripției

Secțiunea I

Despre cauzele care întrerup prescripția

Art. 1863.

Prescripția poate fi întreruptă sau în mod natural sau în mod civil (C. civ. 1847, 1864 și urm.).

1) Cu titlu particular.

2) Potrivit celor arătate în nota de la Titlul XX (art. 1837 și urm.) cu privire la abrogarea implicită a dispozițiilor din Codul civil referitoare la prescripția extinctivă - a se vedea prevederile Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - B.Of. nr. 19 din 21 aprilie: 1958, republicat în B. Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 16 și 17 care reglementează întreruperea cursului prescripției).

Art. 1864.

Este întrerupere naturală:

1. când posesorul este și rămîne lipsit, în curs mai mult de un an, de folosința lucrului, sau de către vechiul proprietar sau de către o a treia persoană;
2. când lucrul este declarat neprescriptibil în urmarea unei transformări legale a naturii sau destinației sale (c. civ. 1863).

Art. 1865.

Întreruperea civilă se operează:

1. printr-o cerere făcută în judecată, fie introductivă de instanță ¹⁾ sau numai incidentă într-o instanță deja începută;

2. printr-un act începător de executare, precum sechestrul (saisie) sau cererea execuției unui titlu cărui legea recunoaște puterea executorie;
3. prin recunoașterea de către debitor sau posesor a dreptului celui în contra căruia prescrie (c. civ. 1905).

Art. 1866.

Efectele întreruperii prescripției prin vreunul din modurile naturale sînt absolute; întreruperea civilă, afară de excepțiile cuprinse în articolele 1872 și 1873 și altele asemenea, nu folosește decît celuiia ce o face și nu vatămă decît celui contra căruia se face (c. civ. 1864, 1867 și urm.).

Art. 1867.

Întreruperea, fie civilă, fie naturală, șterge cu totul orice prescripție concepută înaintea sa; în nici un caz acea prescripție nu mai poate, fi continuată. Posesorul sau debitorul pot începe o nouă prescripție după ce actele constitutive de întrerupere încetează, conform naturii lor și regulilor aci mai jos stabilite (c. civ. 1864, 1866, 1868).

Art. 1868.

Cererea făcută în judecată nu va putea întrerupe prescripția decît dacă va fi încuviințată de judecătoreie prin hotărîre de nerevocabilă autoritate ²⁾.

În cazul acesta nici o prescripție nu poate curge de la formarea cererii în judecată și pînă la pronunțarea unei asemenea hotărîri (c. civ. 1870, 1871).

* Denumirea “tribunal popular” din cuprinsul textului a fost înlocuită cu “judecătoreie”. A se vedea nota 3 de la art. 747.

1) Cerere de chemare în judecată.

2) Hotărîre definitivă în sensul art. 377 C. proc. civ.

Art. 1869.

Dacă cel ce a format cererea în judecată lasă să se perime acea acțiune a sa prin nelucrare; dacă se dezistă de acea cerere pentru oricare alt motiv, afară de nulități de formă sau de necompetința instanței către care a fost făcut, nici o întrerupere de prescripție nu poate fi (c. civ. 1865, 1868, 1870).

* Cu privire la perimare a se vedea art. 248-254 C. proc. civ., iar cu privire la dezistare a se vedea art. 246-247 C. proc. civ.

Art. 1870.

Cererea în judecată întrerupe prescripția, după regulile cuprinse în articolul 1868 și 1869, chiar în cazul cînd este adresată la o instanță judecătorească necompletată și chiar dacă este nulă pentru lipsă de forme (c. civ. 1868, 1869, 1871).

Art. 1871.

În cazurile prevăzute în articolul precedent prescripția nu va fi întreruptă decît dacă cel interesat va fi făcut, mai înainte de hotărîrea de peremțiune ¹⁾, ce ar putea fi pronunțată în contra sa, o nouă cerere în bună și convenita formă, și dacă aceasta după urmă cerere se va fi încuviințat după cum se arată la articolul 1868 (c. civ. 1870).

* Art. 1871 a fost modificat implicit ca urmare a modificării regulilor din Codul de procedură civilă privitoare. la perimare (art. 248-254), potrivit cărora perimarea operează de drept.

Art. 1872.

Înteruperea civilă a prescripției, făcută în contra unuia din debitorii solidari, are efect în contra tuturor celorlalți codebitori ai săi.

Înteruperea civilă făcută în contra unuia din moștenitorii unui debitor solidar nu are efect în contra celorlalți comoștenitori, chiar dacă creanța ar fi ipotecară, dacă obligația nu este nedivizibilă. Asemenea întrerupere nu are efect în contra codebitorilor debitorului defunct, decât în măsura părții de obligație a moștenitorului contra căruia s-a făcut întreruperea.

Spre a întrerupe prescripția în contra acelor codebitori, trebuie o întrerupere făcută în contra tuturor moștenitorilor debitorului defunct (c. civ. 742, 1036 și urm., 1045, 1057, 1062, 1873).

Art. 1873.

Înteruperea civilă a prescripției, făcută în contra debitorului principal, are efecte și în contra cauțiunii.

Înteruperea făcută în contra cauțiunii nu poate opri cursul prescripției datoriei principale (c. civ. 1652 și urm 1679 și urm.).

1) Perimare.

Secțiunea II

Despre cauzele care suspendă cursul prescripției

Art. 1874.

Suspendarea oprește cursul prescripției pe timpul cât durează, fără însă a o șterge pentru timpul trecut (c. civ. 1875 și urm.).

Art. 1875.

Prescripția curge în contra oricărei persoane care n-ar putea invoca o excepție anume stabilită prin lege (c. civ. 1876 și urm.).

Art. 1876.

Prescripția nu curge în contra minorilor și interzișilor, afară de cazurile determinate prin lege (c. civ. 1900 și 1908).

Art. 1877.

Prescripția curge în contra femeii măritate în privința averii sale parafernale, chiar și dacă aceea se află sub administrația bărbatului, cu rezerva însă, pentru cazul acesta, de acțiune recursorie a femeii în contra bărbatului.

** Dispozițiile art. 1877 și 1878 au fost abrogate implicit prin reglementarea Codului familiei (art. 30-36), care a instituit între soți regimul legal al bunurilor comune, de la care nu se poate deroga prin convenții.*

Art. 1878.

Prescripția nu curge pe cât timp ține căsătoria, în contra femeii măritate, în privința imobilelor dotale care n-au fost declarate alienabile prin contractul de căsătorie, decât, dacă va fi început a curge mai înainte de căsătorie, sau din momentul separației patrimoniilor, conform articolelor 12561270, oricare ar fi epoca în care a început posesiunea.

* A se vedea, de asemenea, nota de la art. 1877.

Art. 1879.

(Abrogat prin Legea din 20 aprilie 1932 pentru ridicarea incapacității civile a femeii măritate).

1) Potrivit celor arătate în nota de la Titlul XX (art. 1837 și urm.) - cu privire la abrogarea implicită a dispozițiilor din Codul civil referitoare la prescripția extinctivă - a se vedea prevederile Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - B.Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în B. Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 13-15 care reglementează suspendarea cursului prescripției).

Art. 1880.

Nu este asemenea supusă prescripției, pe cât timp ține căsătoria, nici o acțiune a femeii care ar putea să se răsfrîngă cumva în contra bărbatului, de ar fi exercitată de femeie contra unei a treia persoane.

** Dispoziția art. 1880 a fost abrogată implicit prin dispozițiile art. 16, 21 și 105 din Constituția R.P.R. din 13 aprilie 1948, care a stabilit egalitatea în fața legii, fără deosebire de sex.*

Art. 1881.

Prescripția nu curge între soți pe cât timp ține căsătoria (c. civ. 188Z și urm.).

** A se vedea și dispozițiile Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - B.Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în B.Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 14 alin. ultim).*

Art. 1882.

Prescripția nu curge contra moștenitorului beneficiar în respectul ¹⁾ creanțelor sale asupra succesiunii.

Ea nu curge în contra succesiunii, nici în privința creanțelor, nici în privința drepturilor reale (c. civ. 713, 1883).

1) În privința.

Art. 1883.

Regulile prescrise prin articolul precedent se aplică și la prescripția dintre administratorul legal al averii unei persoane și acea persoană, precum dintre o succesiune vacantă și persoana numită curator al ei (c. civ. 1882).

1. Noțiunea de succesiune vacantă la care se referă art. 1883 era reglementată prin art. 724-727, care au încetat de a mai avea aplicare (a se vedea și notele de la articolele corespunzătoare), prin intrarea în vigoare a Decretului nr. 40/1953 privitor la procedura succesorală notarială - B.Of. nr. 2 din 22 ianuarie 1953, republicat în B.Of. nr. 25 din 7 decembrie 1960. În temeiul art. 26 din acest decret, notarul de stat eliberează certificat că succesiunea este vacantă, dacă sînt întrunite condițiile prevăzute de lege; în, acest caz, bunurile lăsate de defunct trec în proprietatea statului și nu mai pot exista, prin urmare, raporturi între moștenire și curator.

2. A se vedea și Dispozițiile Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă (art. 14).

Art. 1884.

Prescripția curge atît în folosul cît și în contra unei succesiuni vacante, chiar și dacă n-are curator, și chiar în timpul termenelor de trei luni pentru facerea inventarului și de 40 zile pentru deliberare (c. civ. 706 și urm.).

** A se vedea, de asemenea, nota de la art. 1883.*

Art. 1885.

Prescripția unei creanțe condiționale sau cu termen nu poate începe decît din momentul cînd s-a împlinit condiția sau a expirat termenul.

Acțiunile reale ale creditorului sau proprietarului sînt, prin excepție, supuse prescripției în folosul celui: ce deține lucrul, chiar și mai înainte de realizarea condițiilor, sau de expirarea termenelor la care acele acțiuni pot fi subordonate (c. civ. 1017, 1022, 1337).

* Cu privire la prescripția drepturilor sub condiție suspensivă sau cu termen de suspensie, a se vedea Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - B.Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în B.Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 7 alin. 3).

Capitolul IV **Despre timpul cerut pentru a prescrie**

Secțiunea I Dispoziții generale

Secțiunea II Despre prescripția de 30 de ani

Secțiunea III Despre prescripțiile de 10 pînă la 20 de ani

Secțiunea IV Despre cîteva prescripții particulare

Secțiunea I **Dispoziții generale**

Art. 1886.

Nici o prescripție nu poate începe a curge mai înainte de a se naște acțiunea supusă acestui mod de stingere.

* A se vedea dispozițiile Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - B.Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în B.Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 7 alin. 1 și 2, art. 8, 10, 11 și 12).

Art. 1887.

Termenul prescripției se calculează pe zile, și nu pe ore. Prin urmare ziua în cursul căreia prescripția începe nu intră în acel calcul (c. civ. 1888, 1889).

Art. 1888.

Ziua se împarte în 24 de ore. Ea începe la miezul nopții și se finește la miezul nopții următoare.

Art. 1889.

Prescripția nu se socotește cîștigată, decît după împlinirea celei după urmă zile a termenului defipt prin lege.

* A se vedea și dispozițiile Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - B.Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în B.Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 19).

Secțiunea II **Despre prescripția de 30 de ani**

Art. 1890.

Toate acțiunile atît reale cît și personale, pe care legea nu le-a declarat neprescriptibile și pentru care n-a defipt un termen de prescripție, se vor prescrie prin treizeci de ani, fără ca cel ce invocă această prescripție să fie obligat a produce vreun titlu, și fără să i se poată opune reaua-credință (c. civ. 557, 565, 639, 645, 700, 740, 1091).

1. Potrivit celor arătate în nota de la Titlul XX (art. 1837 și urm.) - cu privire la abrogarea implicită a pozițiilor din Codul civil referitoare la prescripția extinctivă - a se vedea Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - B.Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în B.Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 3 și 6).

Cu privire la art. 6, mai sus citat, a se vedea și legea nr. 5/1954 pentru organizarea și funcționarea Arbitrajului de, stat B.Of. nr. 37 din 5 august 1954, republicată, în B.Of. nr. 24 din 1 septembrie 1959, cu modificările ulterioare (art. 54).

2. Potrivit Decretului nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - B.Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în B.Of. nr. 11 din 15 iulie 1960 cu modificările ulterioare, art. 22, impozitele și taxele datorate statului, contribuția pentru asigurări sociale precum și primelor de asigurări datorate în temeiul asigurărilor prin efectul legii, rămân supuse dispozițiilor privitoare la prescripție din legile speciale.

3. Cu privire la câmpul de aplicare a dispoziției art. 7.890, a se vedea nota de la art. 1844 și 1845.

4. A se vedea de asemenea Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M. Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 27, art. 28 alin. 1, art. 29 și art. 36).

5. Depunerile la C.T.C. sînt neprescriptibile potrivit pct. 16 din Statutul Casei de Economii și Consemnațiuni adoptat prin Decretul nr. 371/1958 - B, Of. nr. 32 din 19 august 1958, cu modificările ulterioare.

Art. 1891.

Instanțele începute și delăsate se vor prescrie, în lipsă de cerere de peremțiune, prin 30 ani socotiți de la cel după urmă act de procedură, oricare ar fi termenul de prescripție al acțiunilor în urma cărora se vor fi început acele instanțe.

1. Dispoziția art. 1891 a fost implicit modificată prin Legea nr. 394 din 23 iulie 1943 pentru accelerarea judecăților în materie civilă și comercială care, prin art. 64, a instituit perimarea de plin drept.

2. A se vedea, de asemenea, nota 1 de la art. 1890.

Art. 1892.

Renditele sau creanțele ale căror capete ¹⁾ nu sînt niciodată exigibile și care produc în folosul creditorului interese periodice ²⁾ sau în perpetuu ³⁾ sau pe viață, se prescriu prin 30 de ani începînd de la data titlului lor constitutiv.

* A se vedea nota 1 de la art. 1890, precum și dispoziția art. 12 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă B.Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în B.Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare.

Art. 1893.

După 23 de ani de la data titlului constitutiv sau a celui de pe urmă titlu, debitorul poate fi constrîns să procure un nou titlu creditorului sau reprezentanților săi.

* A se vedea nota de la art. 1892.

Art. 1894.

Regulile prescripției relative la alte obiecte decît cele cuprinse în acest titlu și care sînt expuse la locurile respective din acest codice exclud aplicarea dispozițiilor acestui titlu în toate cazurile cînd sînt contrarii lor (c. civ. 557, 619, 623 și urm., 639 și urm., 700, 722, 783, 789, 833, 840, 931, 1334, 1359, 1512, 1800 pct. 4, 1901).

1) Capital.

2) Venituri periodice.

3) Rente perpetue.

Secțiunea III

Despre prescripțiile de 10 pînă la 20 de ani

Art. 1895.

Cel ce cîștigă cu bună-credință și printr-o justă cauză un nemișcător determinat va prescrie proprietatea aceuia prin zece ani, dacă adevăratul proprietar locuiește în circumscripția tribunalului județean unde se află nemișcătorul, și prin douăzeci de ani dacă locuiește afară din acea circumscripție (c. civ. 486, 487, 1896).

1. A se vedea, de asemenea, Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare -B. Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 27, art. 28 alin. 1 și art. 29).

2. Cu privire la determinarea cîmpului de aplicație a dispoziției art. 1895, a se vedea și nota de la art. 1844.
3. Denumirea “tribunal regional” din cuprinsul textului a fost înlocuită cu “tribunal județean”. A se vedea nota 3 de la art. 147.

Art. 1896.

Dacă adevăratul proprietar a locuit, în diferite timpuri, în circumscripția tribunalului județean unde se află nemișcătorul, și afară dintr-însa, prescripția se va completa adăugîndu-se, la anii de prezență un număr de ani de absență îndoit decît cel ce lipsește la anii de prezență pentru ca să fie zece.

* A se vedea nota 3 de la art. 1895.

Art. 1897.

Justa cauză este orice titlu translativ de proprietate, precum vinderea, schimbul etc.

Un titlu nul nu poate servi de bază prescripției de 10 pînă la 20 de ani.

Un titlu anulabil nu poate fi opus posesorului care a invocat prescripția de 10 pînă la 20 ani, decît de cel ce ar fi avut dreptul de a cere anularea sa, sau de reprezentanții dreptului său, dacă posesorul n-a cunoscut cauza anulabilității (c. civ. 1858, 1895).

Art. 1898.

Buna-credință este credința posesorului că, cel de la care a dobîndit imobilul avea toate însușirile cerute de lege spre a-i putea transmite proprietatea.

Este destul ca buna-credință să fi existat, în momentul cîștigării imobilului.

Art. 1899.

Justa cauză trebuie să fie totdeauna probată de cel ce invocă prescripția de 10 pînă la 20 ani.

Buna-credință se presupune totdeauna și sarcina probei cade asupra celui ce alegă rea-credință (c. civ. 486, 487, 960).

Art. 1900.

Acțiunea pentru nulitatea sau pentru stricarea unei convenții, se prescrie prin 10 ani, în toate cazurile cînd legea nu dispune altfel.

Această prescripție nu începe a curge, în caz de violență, decît din ziua cînd violența a încetat; în caz de eroare sau de dol, din ziua cînd eroarea sau dolul s-a descoperit; pentru actele făcute de femei măritate neautorizate, din ziua desfacerii căsătoriei; în contra minorilor din ziua majorității, iar în respectul interzișilor din ziua cînd s-a ridicat interdicția (c. civ. 790, 799, 953 și urm., 1157, 1837 și urm., 1895 și urm., 1903).

1. Potrivit celor arătate în nota de la Titlul XX (art. 1837 și urm.) - cu privire la abrogarea implicită a dispozițiilor din Codul civil referitoare la prescripția extinctivă - a se vedea Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - B.Of. nr. 19 din 22 aprilie 1958, republicat în B.Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 2, 3 și art. 9).

2. Partea din cuprinsul art. 1900 alin. 2: “pentru actele făcute de femei măritate neautorizate, din ziua desfacerii căsătoriei”, a fost abrogată implicit prin Legea privitoare la ridicarea incapacității civile a femeii măritate promulgată cu Decretul nr. 1412, M.Of. nr. 94 din 20 aprilie 1932.

3. A se vedea de asemenea, Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare (art. 36).

Art. 1901.

Orice acțiune a minorului contra tutorelui, relativă la faptele tutelei, se prescrie prin 10 ani, începînd de la majoritatea sa (c. civ. 1890).

* Dispoziția art. 1901 a fost implicit modificată prin Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă (art. 3 și 14).

Art. 1902.

După 10 ani, arhitecții și întreprinzătorii de lucrări sînt desărcinați de răspunderea la care sînt supuși pentru stricăciunea în tot sau în parte a construcției, prin viciile de construire sau prin viciile pămîntului (c. civ. 1483).

* Dispoziția art. 1902 a fost implicit modificată prin Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă (art. 3). A se vedea și dispozițiile Legii nr. 8/1977 privind asigurarea durabilității, siguranței în exploatare, funcționalității și calității construcțiilor - B. Of. nr. 64 din 9 iulie 1977 (art. 59 alin. 2, art. 85 și 90).

1) În privința.

Secțiunea IV Despre cîteva prescripții particulare ¹⁾

Art. 1903.

Acțiunile maștrilor și institutorilor de științe sau de arte, pentru lecțiile ce dau cu luna, a ospătarilor și găzduitorilor, pentru nutrirea și locuirea ce procură, și a oamenilor cu ziua, pentru plata zilelor, a materiilor de dînșii procurate și a simbriilor, se prescriu prin șase luni (c. civ. 1905, 1908).

Dispozițiile art. 1903 au fost modificate implicit prin dispozițiile Codului muncii din 8 iunie 1950.

A se vedea și dispozițiile Codului muncii - Legea nr. 10, B.Of. nr. 140 din 1 decembrie 1972 (art. 176).

1) În afară de prescripțiile speciale prevăzute în această secțiune, urmează a se mai vedea:

- Legea nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiilor privitoare la cărțile funciare - M.Of. nr. 95 din 27 aprilie 1938, art. modificările ulterioare (art. 37);

- Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă - B.Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în B.Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 4, 5, 9 și 11);

- Codul aerian - Decretul nr. 516, B.Of. nr. 56 din 30 decembrie 1953, cu modificările ulterioare (art. 103);

- Codul familiei - Legea nr. 4/1953, B.Of. nr. 1 din 4 ianuarie 1954, republicat în B.Of. nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările ulterioare (art. 52, 55 și 60);

- Decretul nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului familiei și a Decretului privitor la persoanele fizice și persoanele juridice - B.Of. nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu modificările ulterioare (art. 23 și 24);

- Legea nr. 5/1954 pentru organizarea și funcționarea Arbitrajului de Stat - B.Of. nr. 37 din 5 august 1954, republicată în B.Of. nr. 24 din 1 septembrie 1959, cu modificările ulterioare (art. 54);

- Legea nr. 7/1977 a calității produselor și serviciilor - B.Of. nr. 63 din 9 iulie 1977 (art. 31-34);

- Legea nr. 8/1977 privind asigurarea durabilității, siguranței în exploatare, funcționalității și calității construcțiilor - B.Of. nr. 64 din 9 iulie 1977 (art. 59 alin. 2, art. 85 și 90);

- Decretul nr. 153/1954 privitor la impozitul pe veniturile populației - B.Of. nr. 22 din 11 mai 1954, cu modificările ulterioare (art. 13 și 20).

Art. 1904.

Acțiunea medicilor, a chirurgilor și a apotecarilor, pentru vizite, operații și medicamente; a neguțătorilor, pentru marfele ce vînd la particularii care nu sînt neguțători; a directorilor de pensionate, pentru prețul pensiunii școlărilor lor, și a altor maștri, pentru prețul uceniciei; a servitorilor care se tocmesc cu anul, pentru plata simbriilor lor; se prescriu printr-un an (c. civ. 1905, 1908).

1. Dispoziția art. 1904 privitoare la apotecari nu mai are aplicare drept urmare a naționalizării farmaciilor prin Decretul nr. 134/1949 pentru naționalizarea unităților sanitare - B.Of. nr. 15 bis din 2 aprilie 1949, cu modificările ulterioare, Decretul nr. 418/1952 pentru naționalizarea farmaciilor particulare - B.Of. nr. 16 din 16 mai 1953, cu modificările ulterioare.

2. Dispoziția art. 1904 cu privire la directorii de pensionate nu mai are aplicare în cadrul ordinii de drept în vigoare, învățămîntul de toate gradele fiind, potrivit art. 21 din Constituția R.S.R., învățămînt de stat.

3. Cu privire la alin. 4 din art. 1904, a se vedea art. 176 din Codul muncii.

Art. 1905.

Prescripția în cazurile mai sus arătate se va împlini, chiar dacă ar urma serviciile, lucrările și predările acolo menționate.

Ea nu încetează de a curge decît cînd s-a încheiat socoteala, s-a dat un bilet sau adeverință, ori s-a format cerere în judecată (c. civ. 1865, 1903, 1906, 1908).

Art. 1906.

Cu toate acestea, cei cărora vor fi opuse aceste prescripții pot dovedi, prin orice mijloace, că plata este încă datorată.

Textul art. 1906, este publicat astfel cum a fost modificat prin Decretul nr. 205/1950 pentru modificarea art. 1206 și art. 1906 din Codul civil, pentru abrogarea art. 1200 pct. 3 și art. 1207-1222 din același cod, precum și pentru abrogarea art. 53 C. com. - B.Of. nr. 68 din 12 august 1950.

Art. 1907.

Veniturile renditelor perpetue sau pe viață; prestațiunile periodice ale pensiunilor alimentare, chiriiile caselor și arenzile bunurilor rurale ¹⁾; dobînzile sumelor împrumutate și în genere tot ce se plătește cu anul sau la termene periodice mai scurte; se prescriu prin 5 ani (c. civ. 1429, 1587, 1639, 1908).

* În prezent, termenul prescripției dreptului la acțiune cu privire la obligațiile prevăzute de art. 1907 este stabilit prin Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă B.Of. nr. 19 din 21 aprilie 1958, republicat în B.Of. nr. 11 din 15 iulie 1960, cu modificările ulterioare (art. 3).

A se vedea nota de la capitolul IV al titlului VII din prezenta Carte.

Art. 1908.

Prescripțiile prezentei secțiuni curg în contra minorilor și interzișilor, rămînînd acestora recurs în contra tutorilor lor (c. civ. 1711).

* Cu privire la curgerea prescripției împotriva celor lipsiți de capacitatea de exercițiu, a se vedea Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă (art. 14 alin. 2).

Art. 1909.

Lucrurile mișcătoare se prescriu prin faptul posesiunii lor, fără să fie trebuință de vreo curgere de timp.

Cu toate acestea, cel ce a pierdut sau cel cărui s-a furat un lucru, poate să-l revendice, în curs de trei ani, din ziua cînd l-a pierdut sau cînd i s-a furat, de la cel la care-l găsește, rămînînd acestuia recurs în contra celui de la care îl are (c. civ. 472, 485, 972, 1156, 1598, 1730, 1751, 1846, 1910).

1. Cu privire la determinarea cîmpului de aplicare al art. 1909, a se vedea nota 1 de la art. 1844. Pentru considerațiile acolo arătate - în ce privește prescripția dispoziția art. 1909 nu este aplicabilă bunurilor care alcătuiesc obiectul proprietății de stat.

2. A se vedea:

- Statutul Casei de Economii și Consemnațiuni adoptat prin Decretul nr. 371/1958 - B.Of. nr. 32 din 19 august 1958, cu modificările ulterioare (art. 34);

- Regulile procedurii arbitrale pentru Arbitrajul de Stat, aprobate prin H.C.M. nr. 1397, C.H.D. nr. 46 din 18 august 1954, republicate în C.H.D. nr. 39 din 3 octombrie 1959 (art. 56):

Art. 1910.

Dacă posesorul actual al lucrului furat sau pierdut l-a cumpărat la bîlci sau la tîrg, sau la o vîndere publică, sau de la un neguțător care vinde asemenea lucruri, proprietarul original nu poate să ia lucrul înapoi decît întorcînd posesorului prețul ce la costat.

Art. 1911.

Prescripțiile începute la epoca publicării acestui codice se vor regula după legile cele vechi.

DISPOZIȚII GENERALE

Art. 1912.

Codicii Domnilor Calimach și Caragea, și orice alte legi civile anterioare, ordonanțele domnești și instrucțiunile ministeriale din ambe Principatele-Unite, sînt abrogate în tot ce nu este conform regulilor prescrise în prezentul codice.

Art. 1913.

Acest codice civil se va pune în lucrare la 1 iulie anul 1865.

* Prin Decretul din 2 iulie 1865, punerea în aplicare a Codului Civil a fost amînată pentru data de 1 decembrie 1865.

Art. 1914.

Fiica dotată înaintea promulgării acestei legi, de voiește a veni la o ereditate deschisă în urma promulgării acestei legi, va fi obligată a reporta dota.

*) Conform art. 72 din Legea nr. 7/1996 (publicată la 26 martie 1996), în vigoare de la 24 iunie 1996, art. 1.801, 1.802 și 1.816-1.823, la data finalizării lucrărilor cadastrale și a registrelor de publicitate imobiliară pentru întreg teritoriul administrativ al unui județ își încetează aplicabilitatea, pentru județul respectiv.

Conform art. 72 din Legea nr. 7/1996 (publicată la 26 martie 1996), în vigoare de la 24 iunie 1996, art. 1.801, 1.802 și 1.816-1.823 se abrogă după definitivarea cadastrului la nivelul întregii țări.

**) Conform art. 25 din Legea nr. 213/1998 (publicată la 24 noiembrie 1998), în vigoare de la 23 ianuarie 1999, prin sintagma domeniu public, cuprinsă în art. 477, se înțelege domeniul privat al statului sau al unităților administrativ-teritoriale, după caz.